

การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

PROMOTION OF LIFE QUALITY ACCORDING TO SUFFICIENCY ECONOMY
PHILOSOPHY OF PEOPLE IN PASANG SUB-DISTRICT ADMINISTRATIVE
ORGANIZATION, WIANG CHIANG ROONG DISTRICT OF
CHIANGRAI PROVINCE

พระภักดี มหาวิริโย (สอนแก้ว)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พุทธศักราช ๒๕๖๒

การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การ
บริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

พระภักดี มหาวิริโย (สอนแก้ว)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๒

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Promotion of Life Quality according to Sufficiency Economy
Philosophy of People in Pasang Sub-District Administrative
Organization, Wiang Chiang Roong District of
Chiangrai Province

Phrapakdee Mahāviriyo (Sornkaew)

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of
the Requirements for the Degree of
Master of Public Administration

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

C.E. 2019

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เรื่อง “การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบล
ป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

(พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, รศ.ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบบัณฑิตวิทยาลัย

(ผศ.ดร.ธิดาวุฒิ หมั่นมี)

ประธานกรรมการ

(รศ.ดร.อัจฉรา หล่อตระกูล)

กรรมการ

(รศ.ดร.สุรพล สุขะพรหม)

กรรมการ

(ผศ.ดร.อนุวัต กระสังข์)

กรรมการ

(รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง)

กรรมการ

คณะกรรมการควบคุมบัณฑิตวิทยาลัย

ผศ.ดร.อนุวัต กระสังข์

ประธานกรรมการ

รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

(พระภักดี มหาวิริโย)

- ชื่อวิทยานิพนธ์** : การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย
- ผู้วิจัย** : พระภักดี มหาวิริโย (สอนแก้ว)
- ปริญญา** : รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
- คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์**
- : ผศ. ดร.อนุวัต กระจ่างชัย, พธ.บ. (พระพุทธศาสนา), พธ.ม. (พระพุทธศาสนา), พธ.ด. (รัฐประศาสนศาสตร)
 - : รศ. ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลืออง, พธ.บ. (การบริหารรัฐกิจ), ศศ.ม. (การจัดการการพัฒนาสังคม), รป.ด. (รัฐประศาสนศาสตร)
- วันสำเร็จการศึกษา** : ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ ๑. เพื่อศึกษาการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ๒. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ๓. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๙๕๑ ซึ่งสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย จำนวน ๓๘๒ คน ซึ่งใช้การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๑๒ คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิควิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

๑. การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย โดยในหลักเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๓๕$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก และระดับปานกลาง ตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านเงื่อนไขคุณธรรม ($\bar{X} = ๓.๔๒$) ด้านความมีเหตุผล ($\bar{X} = ๓.๔๐$) ด้านความพอประมาณ ($\bar{X} = ๓.๓๗$) ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ($\bar{X} = ๓.๓๓$) ด้านเงื่อนไขความรู้

($\bar{X} = ๓.๒๔$) ส่วนในการส่งเสริมคุณภาพชีวิต โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๓๒$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ตามลำดับค่าเฉลี่ยคือ ด้านสาธารณสุข ($\bar{X} = ๓.๓๖$) ด้านท้องถิ่น ($\bar{X} = ๓.๓๒$) ด้านครอบครัว ($\bar{X} = ๓.๓๑$) ด้านการงาน ($\bar{X} = ๓.๓๐$)

๒. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

๓. ปัญหา อุปสรรค การส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย คือ ๑) ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ส่วนใหญ่ยังขาดองค์ความรู้ในเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียง ๒) มีการจ้างงานลดน้อยลงในพื้นที่ รวมถึงผลผลิตทางการเกษตรไม่ได้ผลเท่าที่ควรเพราะขาดแหล่งน้ำ ๓) องค์การบริหารส่วนตำบลยังขาดความรู้ความเข้าใจรวมถึงมีบทบาทน้อยต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ในส่วนของข้อเสนอแนะการส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย คือ ๑) ควรให้ทางองค์การบริหารส่วนตำบลออกมามีส่วนร่วมและช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจภายในชุมชนให้มากยิ่งขึ้น ๒) ควรมีการส่งเสริมอาชีพในชุมชนที่มีความสอดคล้องกับแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงให้มากขึ้น ๓) ควรให้ทางองค์การบริหารส่วนตำบลร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลช่วยส่งเสริม พร้อมกับมาให้คำแนะนำดูแลในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพและสิ่งแวดล้อม

- Thesis Title** : Promotion of Life Quality according to Sufficiency Economy Philosophy of People in Pasang Sub-District Administrative Organization, Wiang Chiang Roong District of Chiangrai Province
- Researcher** : Phrapakdee Mahāviriyo (Sornkaew)
- Degree** : Master of Public Administration
- Thesis Supervisory Committee**
- : Asst. Prof. Dr. Anuwat Krasang B.A.,(Buddhism) M.A. (Buddhist Studies), Ph.D. (Public Administration)
 - : Assoc. Prof. Dr. Kiettisak Suklueang, B.A. (Public Administration) M.A. (Social Development Management), D.P.A. (Public Administration)
- Date of Graduation** : February 25, 2020

Abstract

The purposes of this thesis were: 1) to study the promotion of life quality according to sufficiency economy philosophy of people in Pasang sub-district administrative organization, Wiang Chiang Roong district of Chiangrai province, 2) to study opinions of people towards promotion of life quality according to sufficiency economy philosophy of people in Pasang sub-district administrative organization, Wiang Chiang Roong district of Chiangrai province, and 3) To study problems, obstacles and suggestions in promotion of life quality according to sufficiency economy philosophy of people in Pasang sub-district administrative organization, Wiang Chiang Roong district of Chiangrai province. This research methodology was the mixed method, which has whole reliability values of 0.951. The quantitative research, used the questionnaires as research instrument collected the data. The samples group of 382 the people lived in the area of Pasang sub-district administrative organization, Wiang Chiang Roong district of Chiangrai province. The data were analyzed by frequency, percentage, mean standard deviation, t-test, F-test and one-way ANOVA coefficient analysis. The qualitative research, used the in-depth interviews with 12 key informants and analyzed using data by descriptive content analysis.

The findings of Research as follows:

1. The promotion of life quality according to sufficiency economy philosophy of people in Pasang sub-district administrative organization, Wiang Chiang Roong district of Chiangrai province, in sufficiency economy philosophy by overall was at medium level ($\bar{X} = 3.35$). Each aspect was studied, it was found that all aspects were at high and medium level chronologically orders as follows: morality condition aspect was at high level with the mean value at $\bar{X} = 3.42$ reasonability aspect was at $\bar{X} = 3.40$ moderation aspect was at $\bar{X} = 3.37$ self-immunization aspect was at $\bar{X} = 3.33$ and knowledge condition aspect was at $\bar{X} = 3.24$ respectively. For promotion of life quality by overall was at medium level ($\bar{X} = 3.32$), when ensidened in each aspect, it was found that all aspects were at medium level chronologically orders as follows: public health aspect was at high level with the mean value at $\bar{X} = 3.36$ locality aspect was at $\bar{X} = 3.32$ family aspect was at $\bar{X} = 3.31$ and occupation aspect was at $\bar{X} = 3.30$ respectively.

2. The comparison of opinions of the people towards promotion of life quality according to sufficiency economy philosophy in Pasang sub-district administrative organization, Wiang Chiang Roong district of Chiangrai province classified by personal factors, it was found that the people with different gender, age, education and income did not have different opinions on people towards promotion of life quality according to sufficiency economy philosophy. Therefore, the research hypothesis was rejected.

3. Problems and Obstacles to promote the quality of life according to sufficiency economy. Pasang sub-district administrative organization, Wiang Chiang Roong district of Chiangrai province is 1) People who live in the area, mainly to the lack of knowledge on the issue of sufficiency economy, 2) the employment is dwindling in the area including agricultural products do not work as they should because of lack of water resources, 3) The Sub-district Administrative Organization (SAO) still lack of knowledge and understanding in promoting the quality of life according to sufficiency economy. The suggestions to promotion the quality of life according to sufficiency economy in Pasang sub-district administrative organization, Wiang Chiang Roong district of Chiangrai province are as follows: 1) should provide the Sub-district Administrative Organization (SAO) to participate in the community and help boost the economy more, 2) should support the career in the community that is consistent with the sufficiency economy more, 3) should provide the Sub-district Administrative Organization (SAO) to have the cooperation with Sub-District Health Promoting Hospitals to help for providing advice on matters related to health care and environment.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ประสบความสำเร็จได้ด้วยดีจากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอเจริญพรขอบคุณ รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ ที่บริหารจัดการและให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและการพัฒนาความรู้ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอเจริญพรขอบคุณ รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือ รองคณะบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ่ายวิชาการ ผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์, ผศ.ดร.อนุวัต กระจ่างษ์ ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ช่วยให้คำแนะนำในเรื่องต่างๆ แก่ผู้วิจัยมาตั้งแต่ต้น จนวิทยานิพนธ์นี้จบบริบูรณ์

ขอเจริญพรขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง ๕ ท่าน คือ ผศ.ดร.ธิดาวิภา หมั่นมี, ผศ.ดร.ยุทธนา ปราณีต, ผศ.ดร.ประเสริฐ ธิลาว ผู้ทรงคุณวุฒิภายในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และ รศ.ดร.จักรพันธ์ วงษ์บุรณาวาทย์, ผศ.ดร.นवलภา จุลสุทธิ ผู้ทรงคุณวุฒิจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัย พร้อมทั้งให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขแบบเครื่องมือให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอเจริญพรขอบคุณ ท่านสมควร นัยดีบ นายกองค้การบริหารส่วนตำบลป่าซาง เจ้าหน้าที่ทุกภาคส่วน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ที่ช่วยตอบแบบสอบถาม และผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง ๑๒ ท่าน ที่ให้สัมภาษณ์ครั้งนี้ รวมถึงกราบขอบพระคุณหลวงพี่พงษ์ศักดิ์ สนตมโน พร้อมกับหลวงพี่พระมหาสุริยะ มหัทธโว รุ่นพี่ระดับคหบดีบัณฑิต ที่ให้คำปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้จนสำเร็จ และที่ขาดไม่ได้ คือ นางสาวสุวิมล สังวรณ ที่ได้มีส่วนช่วยเหลือผลักดันในวิจัยเล่มนี้อยู่เบื้องหลัง ทั้งยังให้กำลังใจตลอดเรื่อยมา เมื่อขอคำปรึกษาในทุกๆ ครั้ง

ขอเจริญพรขอบคุณ คณะกรรมการสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ ทั้ง ๓ ท่าน คือ ผศ.ดร.ธิดาวิภา หมั่นมี ประธานกรรมการ รศ.ดร.อัจฉรา หล่อตระกูล กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และ รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม กรรมการ ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ พระครูบรรพตธรรมโสภิต เจ้าอาวาสวัดดอยกู่ ที่พระอาจารย์ได้ให้ความอุปการะและสนับสนุนทุนการศึกษาจนสำเร็จ พร้อมกับเจริญพรขอบคุณบิดามารดา ที่ให้กำเนิดและญาติโยมทั้งหลายที่ให้ความอุปการะทั้งและส่งเสริมเรียนจนสำเร็จการศึกษา

คุณค่าและประโยชน์ที่เกิดจากวิทยานิพนธ์นี้ ขอยกคุณความดีนี้บูชาพระคุณของ บิดา มารดา ครู อุปัชฌาย์ อาจารย์ ผู้มีพระคุณทุกๆ ท่านที่ได้อบรม สั่งสอน แนะนำ เป็นที่ปรึกษาให้ความรู้จนถึงปัจจุบัน

พระภักดี มหาวิริโย (สอนแก้ว)

๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ฐ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ฑ
บทที่ ๑ บทนำ	
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ คำถามการวิจัย	๔
๑.๓ วัตถุประสงค์การวิจัย	๔
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๔
๑.๕ สมมติฐานการวิจัย	๖
๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๖
๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๘
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
๒.๑ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิต	๙
๒.๒ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง	๓๕
๒.๓ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล	๗๑
๒.๔ ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย	๑๐๑
๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๑๐๖
๒.๖ กรอบแนวคิดการวิจัย	๑๑๖

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๓	
วิธีดำเนินการวิจัย	
๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๑๑๗
๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๑๑๗
๓.๓ เครื่องมือในการวิจัย	๑๒๐
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๑๒๔
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล	๑๒๕
บทที่ ๔	
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
๔.๑ ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	๑๒๗
๔.๒ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริม คุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของ องค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย	๑๓๑
๔.๓ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริม คุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การ บริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย	๑๔๔
๔.๔ ผลการวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ	๑๕๗
๔.๕ ผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับ การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย	๑๖๑
๔.๖ องค์กรความรู้	๑๗๒
บทที่ ๕	
สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๗๘
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๑๘๓
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๘๘
บรรณานุกรม	๑๙๑

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	๑๙๙
ภาคผนวก ข ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม	๒๐๕
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลการวิจัยเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม	๒๑๓
ภาคผนวก ง ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ของแบบสอบถาม	๒๑๕
ภาคผนวก จ หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลวิจัย	๒๑๙
ภาคผนวก ฉ หนังสือขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants)	๒๒๑
ภาคผนวก ช แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	๒๓๔
ภาคผนวก ซ แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	๒๔๕
ภาคผนวก ฌ ภาพประกอบการสัมภาษณ์	๒๔๙
ประวัติผู้วิจัย	๒๕๗

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๒.๑	แสดงสังเคราะห์ความหมายของคุณภาพชีวิต	๑๔
๒.๒	แสดงการสังเคราะห์องค์ประกอบคุณภาพชีวิต	๒๕
๒.๓	แสดงการสังเคราะห์ทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต	๓๒
๒.๔	แสดงการสังเคราะห์ความหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง	๓๙
๒.๕	แสดงการสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	๕๓
๒.๖	แสดงการสังเคราะห์ทฤษฎีเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	๖๙
๒.๗	แสดงการสังเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ	๗๔
๒.๘	แสดงการสังเคราะห์ทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น	๗๘
๒.๙	แสดงการสังเคราะห์ความหมายของการปกครองท้องถิ่น	๘๐
๒.๑๐	แสดงการสังเคราะห์องค์ประกอบของการปกครองส่วนท้องถิ่น	๘๕
๒.๑๑	แสดงการสังเคราะห์ประเภทขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	๘๖
๒.๑๒	แสดงการสังเคราะห์ความหมายขององค์การบริหารส่วนตำบล	๘๘
๒.๑๓	แสดงการสังเคราะห์ความสำคัญขององค์การบริหารส่วนตำบล	๙๐
๒.๑๔	แสดงการสังเคราะห์ความเป็นมาและการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล	๙๒
๒.๑๕	เกณฑ์อัตรากำลังพนักงานส่วนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบล	๙๙
๒.๑๖	แสดงการสังเคราะห์โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล	๑๐๐
๒.๑๗	ข้อมูลโครงการแผนและนโยบายการบริหารงาน	๑๐๒
๒.๑๘	สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิต	๑๐๘
๒.๑๙	สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียง	๑๑๓
๒.๒๐	สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบล	๑๑๕
๓.๑	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างของแต่ละหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ในเขต องค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย	๑๑๙
๔.๑	จำนวน และคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม	๑๒๘
๔.๒	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของประชาชน ต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของ องค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวม	๑๓๑

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๔.๓	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ด้านความพอประมาณ	๑๓๓
๔.๔	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ด้านความมีเหตุผล	๑๓๔
๔.๕	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	๑๓๕
๔.๖	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ด้านเงื่อนไขความรู้	๑๓๖
๔.๗	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ด้านเงื่อนไขคุณธรรม	๑๓๗
๔.๘	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อคุณภาพชีวิตประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวม	๑๓๘
๔.๙	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อคุณภาพชีวิตประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ด้านครอบครัว	๑๓๙
๔.๑๐	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อคุณภาพชีวิตประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ด้านการงาน	๑๔๐

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๔.๑๑	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของประชาชน ต่อคุณภาพชีวิตประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ด้านสาธารณสุข	๑๔๑
๔.๑๒	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชน ต่อคุณภาพชีวิตประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ด้านท้องถิ่น	๑๔๒
๔.๑๓	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย แตกต่างกัน จำแนกตามเพศ	๑๔๔
๔.๑๔	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย แตกต่างกัน จำแนกตามอายุ	๑๔๕
๔.๑๕	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย แตกต่างกัน จำแนกตามการศึกษา	๑๔๗
๔.๑๖	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด ของการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์ การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย โดยจำแนก ตามความเห็นต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านการงาน	๑๔๙
๔.๑๗	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย แตกต่างกัน จำแนกตามอาชีพ	๑๕๑
๔.๑๘	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย แตกต่างกัน จำแนกตามรายได้	๑๕๓

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
๔.๑๙ ผลสรุปโดยรวมการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ตามสมมติฐานที่ ๑ - ๕	๑๕๕
๔.๒๐ ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย	๑๕๗
๔.๒๑ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย	๑๕๙

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า	
๒.๑	ปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบของคุณภาพชีวิต	๒๒
๒.๒	วงจรคุณภาพชีวิต	๒๔
๒.๓	ลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ตามแนวทฤษฎีของมาสโลว์	๒๗
๒.๔	ลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์กับระดับคุณภาพชีวิตของ Sharma	๓๐
๒.๕	ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	๖๖
๒.๖	โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๖	๙๔
๒.๗	รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล	๙๘
๒.๘	กรอบแนวคิดการวิจัย	๑๑๖
๔.๑	แสดงการสังเคราะห์แบบสัมภาษณ์ด้านครอบครัว	๑๖๓
๔.๒	แสดงการสังเคราะห์แบบสัมภาษณ์ด้านการงาน	๑๖๖
๔.๓	แสดงการสังเคราะห์แบบสัมภาษณ์ด้านสาธารณสุข	๑๖๙
๔.๔	แสดงการสังเคราะห์แบบสัมภาษณ์ด้านท้องถิ่น	๑๗๒
๔.๕	องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย	๑๗๓
๔.๖	องค์ความรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัย	๑๗๖

คำอธิบายชื่อย่อในพระไตรปิฎก

อักษรย่อในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ใช้อ้างอิงจากพระไตรปิฎกภาษาบาลี/พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ส่วนคัมภีร์ อรรถกถาบาลี/ภาษาไทย ใช้ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ.๒๕๓๙

การอ้างอิงพระไตรปิฎก จะระบุ เล่ม/หน้า/ข้อ หลังอักษรย่อชื่อคัมภีร์ เช่น ที.สี. (บาลี) ๙/๒๗๖/๙๗, ที.สี. (ไทย) ๙/๒๗๖/๙๘. หมายถึง ทีฆนิกาย สีลขันธ์วรรคปาลี ภาษาบาลี เล่ม ๙ ข้อ ๒๗๖ หน้า ๙๗ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๐๐, ทีฆนิกาย สีลขันธวรรค ภาษาไทย เล่ม ๙ ข้อ ๒๗๖ หน้า ๙๘ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ.๒๕๓๙

ส่วนคัมภีร์อรรถกถา จะระบุชื่อคัมภีร์ ลำดับเล่ม (ถ้ามี) /หน้า เช่น ที.สี.อ. (บาลี) ๑/๒๗๖/๒๔๐ หมายถึง ทีฆนิกาย สุมงคลวิลาสนี สีลขันธ์วรรคอรรถกถา ภาษาบาลี เล่ม ๑ ข้อ ๒๗๖ หน้า ๒๔๐ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตามลำดับดังนี้

๑. คำอธิบายคำย่อชื่อคัมภีร์พระไตรปิฎก

ก. คำย่อชื่อคัมภีร์พระไตรปิฎก

พระสุตตันตปิฎก

คำย่อ	ชื่อคัมภีร์	ภาษา
อง.นวก. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย นวกนิบาต	ภาษาไทย

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมีพระราชดำรัสแก่ชาวไทยนับตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๗ เป็นต้นมา และถูกพูดถึงอย่างชัดเจนในวันที่ ๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ เพื่อเป็นแนวทางการแก้ไขวิกฤตการณ์ทางการเงินในเอเชีย พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนในกระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ โดยยึดหลักทางสายกลาง ที่ชี้แนวทางการดำรงอยู่และแนวทางปฏิบัติของประชาชนในทุกระดับให้ดำเนินไปในทางสายกลาง มีความพอเพียงและมีความพร้อมที่จะจัดการต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะต้องอาศัยความรอบรู้ รอบคอบและระมัดระวัง ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน^๑ ทั้งนี้ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นการดำเนินชีวิตอย่างสมดุลและยั่งยืน เพื่อให้สามารถอยู่ได้แม้ในโลกโลกาภิวัตน์ที่มีการแข่งขันสูงปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ทรงปรับปรุงพระราชทานเป็นที่มาของนิยาม “๓ ห่วง ๒ เงื่อนไข” ที่คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นำมาใช้ในการรณรงค์เผยแพร่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผ่านช่องทางสื่อต่างๆ อยู่ในปัจจุบัน ซึ่งประกอบด้วยความ “พอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน” บนเงื่อนไข “ความรู้” และ “คุณธรรม”^๒

แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาทโดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผลและการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวตลอดจนการใช้ความรู้ ความรอบคอบและคุณธรรมประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำต่างๆ ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดี ที่ไม่มากและไม่น้อยจนเกินไป ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

^๑ คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, **หลักการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง**, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๐), หน้า ๕.

^๒ พระปรีชญญา ฐิตธมโม (จันทะมงคล), “บทบาทด้านการส่งเสริมวิถีชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ท่าช้าง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗), หน้า ๑.

เช่น การผลิตและการบริโภคที่พอประมาณ ความมีเหตุผล หมายถึง การใช้หลักเหตุผลในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นอย่างรอบคอบ การมีภูมิคุ้มกันที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงรอบตัว ปัจจัยเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้นั้น จะต้องอาศัยความรู้ และคุณธรรม เป็นเงื่อนไขพื้นฐาน กล่าวคือ เงื่อนไขความรู้ หมายถึง ความรอบรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวังในการดำเนินชีวิต และการประกอบการงาน ส่วนเงื่อนไขคุณธรรม คือ การยึดถือคุณธรรมต่างๆ อาทิ ความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทน ความเพียร การมุ่งต่อประโยชน์ส่วนรวมและการแบ่งปัน และระบบเศรษฐกิจพอเพียง มุ่งเน้นให้บุคคลสามารถประกอบอาชีพได้อย่างยั่งยืน และใช้จ่ายเงินให้ได้มาอย่างพอเพียง และประหยัด ตามกำลังของเงินของบุคคลนั้น โดยปราศจากการกู้หนี้ยืมสินและถ้ามีเงินเหลือก็แบ่งเก็บออมไว้บางส่วน ช่วยเหลือผู้อื่นบางส่วน และอาจจะใช้จ่ายมาเพื่อปัจจัยเสริมอีกบางส่วน สาเหตุที่แนวทางการดำรงชีวิตอย่างพอเพียง ได้ถูกกล่าวถึงอย่างกว้างขวางในขณะนี้ เพราะสภาพการดำรงชีวิตของสังคมทุนนิยมในปัจจุบันได้ถูกปลูกฝัง สร้าง หรือกระตุ้น ให้เกิดการใช้จ่ายอย่างเกินตัว ในเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องหรือเกินกว่าปัจจัยในการดำรงชีวิต เช่น การบริโภคเกินตัว ความบันเทิง หลากหลายรูปแบบ ความสวยความงาม การแต่งตัวตามแฟชั่น การพนันหรือเสี่ยงโชค เป็นต้น จนทำให้ไม่มีเงินเพียงพอเพื่อตอบสนองความต้องการเหล่านั้น ส่งผลให้เกิดการกู้หนี้ยืมสิน เกิดเป็นวัฏจักรที่บุคคลหนึ่งไม่สามารถหลุดออกมาได้ ถ้าไม่เปลี่ยนแนวทางในการดำรงชีวิต^๓ โดยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนี้ถูกใช้เป็นกรอบแนวคิดและทิศทางการพัฒนาระบบเศรษฐกิจมหภาคของไทย ซึ่งบรรจุอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ได้จัดทำขึ้นในช่วงเวลาของการปฏิรูปประเทศและสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และเชื่อมโยงกันใกล้ชิดมากขึ้นโดยได้น้อมนำหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ - ๑๑ เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยให้สังคมไทยสามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคงเกิดภูมิคุ้มกันและมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม ส่งผลให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลอย่างยั่งยืน^๔

นอกจากเศรษฐกิจพอเพียงจะมีประโยชน์ต่อประเทศไทย ทั้งยังมีความสำคัญต่อการพัฒนาในต่างประเทศ การประยุกต์นำหลักปรัชญาเพื่อนำไปพัฒนาประเทศในต่างประเทศเหล่านั้น

^๓ จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา, "คำปรารภ" ในคำฟอสอนประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง, (กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิพระดาบส, ๒๕๕๑), หน้า ๑.

^๔ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๖๐), หน้า ๑.

ประเทศไทยได้เป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนผ่านทางสำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ โดยมีหน้าที่คอยประสานงานรับความช่วยเหลือทางวิชาการด้านต่างๆ จากต่างประเทศมาสู่ภาครัฐ แล้วถ่ายทอดต่อไปยังภาคประชาชนและยังส่งผ่านความรู้ที่มีไปยังประเทศกำลังพัฒนาอื่นๆ เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้น สำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศได้ถ่ายทอดมาไม่ต่ำกว่า ๕ ปี และประสานกับสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งต่างชาติก็สนใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เพราะพิสูจน์แล้วว่าเป็นสิ่งที่ดีและมีประโยชน์ ซึ่งแต่ละประเทศมีความต้องการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับวิถีชีวิต สภาพภูมิศาสตร์ของแต่ละประเทศ โดยได้ให้ผู้แทนจากประเทศเหล่านี้ได้มาดูงานในหลายระดับ ทั้งเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน เจ้าหน้าที่ฝ่ายนโยบาย จนถึงระดับปลัดกระทรวงและรัฐมนตรีประจำกระทรวงต่างๆ^๔

ในส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย เป็นการบริหารการปกครองในส่วนท้องถิ่นที่ได้รับการกระจายอำนาจมาจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่นซึ่งมีการบริหารจัดการในรูปแบบนิติบุคคล โดยได้จัดตั้งตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๙ โดยตั้งอยู่เลขที่ ๑๙๑ หมู่ที่ ๑๑ หมู่บ้านห้วยขี้เหล็กกลาง ตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ซึ่งได้มีการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ ๗ ข้อ คือ

๑. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานและแหล่งน้ำ
๒. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสาธารณสุข
๓. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิต
๔. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านส่งเสริมการศึกษาและศาสนา วัฒนธรรม
๕. ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจ
๖. ยุทธศาสตร์การพัฒนาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๗. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการเมืองการบริหาร^๖

โดยในยุทธศาสตร์ทั้ง ๗ ข้อนี้นี้เป็นภาระงาน ซึ่งเป็นภาระกิจที่องค์การบริหารส่วนตำบลป่าซางจะต้องปฏิบัติเพื่อเป็นการพัฒนาท้องถิ่นให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้กับประชาชนในชุมชนให้เกิดความสงบสุขต่อไป

^๔ สารานุกรมเสรี (วิกิพีเดีย), เศรษฐกิจพอเพียง, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://th.wikipedia.org/wiki/เศรษฐกิจพอเพียง> [๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒].

^๖ องค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง, แผนพัฒนาท้องถิ่น ๔ ปี (๒๕๖๑- ๒๕๖๔), องค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย, ๒๕๖๑. (อัดสำเนา).

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย” เพื่อที่จะได้ทราบ เกี่ยวกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงเพื่อที่จะได้ทราบปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเพื่อที่จะได้นำไปปรับปรุงแก้ไข พร้อมกับแนวทางในการบริหารจัดการคุณภาพชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในระดับท้องถิ่นว่าเป็นอย่างไรต่อไป

๑.๒ คำถามการวิจัย

๑. การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย อยู่ในระดับใด

๒. เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย แตกต่างกันอย่างไ

๓. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย เป็นอย่างไร

๑.๓ วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

๒. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

๓. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาโดยมุ่งศึกษาเฉพาะ การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

โดยใช้กรอบตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของคนไทย จากการวิจัยของ สุพรรณณี ไชยอำพรและสนธิ สมัครการ^๗ ซึ่งประกอบด้วย ๑) ด้านครอบครัว ๒) ด้านการงาน ๓) ด้านสาธารณสุข ๔) ด้านท้องถิ่น และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย คือ ๑. ด้านความพอประมาณ ๒. ด้านความมีเหตุผล ๓. ด้านมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ๔. ด้านความรู้ ๕. ด้านคุณธรรม^๘

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ ๑) ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบสอบถามได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้

๒) หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย ๕ ด้าน คือ ๑. ด้านความพอประมาณ ๒. ด้านความมีเหตุผล ๓. ด้านมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ๔. ด้านความรู้ ๕. ด้านคุณธรรม

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ๔ ด้าน คือ ๑) ด้านครอบครัว ๒) ด้านการงาน ๓) ด้านสาธารณสุข ๔) ด้านท้องถิ่น

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านประชากรและผู้ให้ข้อมูลหลัก

๑.๔.๓.๑ ประชากร (Population) ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง จำนวน ๘,๓๖๙ คน^๙

๑.๔.๓.๒ ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน ๑๒ ท่าน

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ดำเนินการศึกษาวิจัยตั้งแต่เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ ถึงเดือน มกราคม พ.ศ.๒๕๖๓ รวมเป็นระยะเวลา ๖ เดือน

^๗ สุพรรณณี ไชยอำพร และสนธิ สมัครการ, การวิจัยคุณภาพชีวิตของคนไทยระหว่างชาวเมืองและชนบท, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๕๔), หน้า ๑๔๘-๑๕๘.

^๘ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ ๒๑ เซ็นจูรี, ๒๕๕๑), หน้า ๑๓-๑๖.

^๙ องค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง, แผนพัฒนาท้องถิ่น ๔ ปี (๒๕๖๑- ๒๕๖๔), องค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย, ๒๕๖๑. (อัติสำเนา).

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

ในการศึกษาวิจัย เรื่อง การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานในการวิจัยไว้ดังนี้

สมมติฐานที่ ๑ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๒ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๔ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๕ ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย แตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การส่งเสริมคุณภาพชีวิต หมายถึง การที่องค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย เข้าไปมีส่วนในการช่วยเหลือหรือสนับสนุนในเรื่อง ครอบครัว การงาน สาธารณสุข และท้องถิ่น ของประชาชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ดังนี้

- **ครอบครัว** หมายถึง ความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว สิ่งแวดล้อมภายใน และภายนอกครอบครัว รวมถึงความสะดวกในการเดินทางไปที่อื่นๆ

- **การงาน** หมายถึง ความมั่นคง ความอิสระ โอกาสในการแสดงความสามารถ โอกาสที่จะก้าวหน้าในหน้าที่การปฏิบัติงาน รวมทั้งค่าตอบแทนนอกจากนี้ยังรวมถึงความสัมพันธ์ของเพื่อนร่วมงานและสภาพของที่ปฏิบัติงาน

- **สาธารณสุข** หมายถึง การให้บริการสถานพยาบาล แพทย์และพยาบาล

- **ท้องถิ่น** หมายถึง การให้บริการของชุมชนทางด้านสาธารณสุข สาธารณภัย สาธารณูปโภค การศึกษา การขนส่งและสวัสดิการอื่นๆ

ประชาชน หมายถึง บุคคลผู้ที่อาศัยอยู่กันเป็นครอบครัว โดยมีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปีขึ้นไป ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การใช้ชีวิตที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวตลอดจน ใช้ความรู้ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผนการตัดสินใจและการกระทำ ทั้งนี้ข้อความที่กล่าวมาข้างต้น เฉพาะวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีต่อความจำเป็นและเหมาะสมกับฐานะตนเอง สังคมสิ่งแวดล้อมรวมทั้งวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่นไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไปและต้องไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจในดำเนินการต่างๆ อย่างมีเหตุผลตามหลักวิชา หลักกฎหมาย หลักศีลธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรมที่ดำรงมาถึงปัจจุบันที่เกี่ยวข้องอย่างถ่วงถ่วงโดยคำนึงถึงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมเพื่อให้สามารถปรับตัวและรับมือได้อย่างทันที่วงที่เงื่อนไขที่สำคัญที่สุดเพื่อให้เกิดความพอเพียง ในการตัดสินใจและรวมถึงการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ต้องอาศัยทั้งเงื่อนไขคุณธรรมและเงื่อนไขความรู้เป็นพื้นฐานเป็นสำคัญ

เงื่อนไขความรู้ หมายถึง ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านที่จะนำความรู้ขึ้นมาพิจารณาใช้ประโยชน์ให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนความระมัดระวังในชั้นปฏิบัติตลอดจนข่าวสารและเทคโนโลยี

เงื่อนไขคุณธรรม หมายถึง การตระหนักรู้ในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง หน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่น มีฐานะเป็นนิติบุคคลและราชการส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ทำให้ทราบการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

๑.๗.๓ ทำให้ทราบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

๑.๗.๒ ทำให้ทราบปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้งจังหวัดเชียงราย

๑.๗.๔ ผลการวิจัยสามารถนำไปส่งเสริมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และนำไปปรับใช้กับหน่วยงานหรือสถานที่อื่นๆ

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาเรื่อง “การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย” ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

- ๒.๑ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิต
- ๒.๒ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง
- ๒.๓ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล
- ๒.๔ ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย
- ๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิต

การส่งเสริมคุณภาพชีวิต เป็นการส่งเสริมคุณภาพในด้านความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นสำหรับการดำรงชีวิต ของมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นไปในด้านต่างๆ เช่น ด้านความคิดโดยมนุษย์นั้นเป็นสิ่งมีชีวิตที่มีระบบสมอง มีความสามารถที่จะคิดรวมถึงเรียนรู้ และมนุษย์นั้นก็ได้พัฒนามาในทุกๆ ด้านที่สูงกว่าสัตว์เดรัจฉาน สำหรับความคิดของมนุษย์นั้นจะเริ่มจากมนุษย์ด้วยกันโดยนับตั้งแต่ที่มนุษย์เริ่มมีความรู้สึกนึกคิดมีอารยธรรม ซึ่งในการพัฒนาความคิดและการเรียนรู้ของมนุษย์นั้นอาจเป็นไปได้ว่ามีการรู้จักสังเกตจากธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติโดยเมื่อเกิดความสงสัย ต้องการคำอธิบายว่า เหตุใดจึงเกิดขึ้น เหตุใดจึงเป็นเช่นนี้ ก็พยายามคิดหาคำตอบ และถ่ายทอดแนวความคิด คำตอบที่ได้นั้นให้อนุชนรุ่นหลังได้เป็นผู้ที่ค้นหาคำตอบต่อไป จึงจะได้ทำการอธิบายดังต่อไปนี้

๒.๑.๑ ความหมายคุณภาพชีวิต

คุณภาพชีวิต เป็นเรื่องที่มีผู้ให้ความหมายไว้แตกต่างกันอย่างมากมายโดยในแต่ละกลุ่มบุคคล วิชาชีพ องค์กรหรือหน่วยงานต่างๆ ก็ยังมีการให้ความหมายในเรื่องนี้โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน และเป็นที่ยกถามากมาย ดังจะให้ข้อมูลไว้ดังนี้

คุณภาพชีวิต หมายถึง การได้รับปัจจัยสี่ในระดับที่พอเพียง กล่าว คือ มีอาหารบริโภคที่เพียงพอที่จะทำให้ร่างกายเจริญเติบโต มีความแข็งแรงและปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ มีเครื่องนุ่งห่มให้ความอบอุ่นแก่ร่างกาย มีที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ถูกสุขลักษณะ และมีอารยธรรม

ในยามเจ็บป่วย^๑ “คุณภาพชีวิต” มิใช่สิ่งตายตัวหรือกฎเกณฑ์มาตรฐานที่จะนำไปชี้วัดว่า ชาวเมืองมีคุณภาพชีวิตสูง ชาวนามีคุณภาพชีวิตต่ำ เพราะในความเป็นจริงแล้ว คนมีเงิน มีฐานะทางสังคมสูง มีบ้านใหญ่โตหรูหรา ไม่จำเป็นจะต้องมีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าคนที่ไม่มีเงินน้อยกว่า มีบ้านหลังเล็ก หรืออยู่ในฐานะทางสังคมต่ำกว่าเสมอไป แต่โดยทั่วไปแล้ว ก็จะพบว่าคนยากจนส่วนมากจะขาดแคลนปัจจัยในการดำรงชีวิตมีสภาพความเป็นอยู่ต่ำกว่าคนที่ฐานะทางเศรษฐกิจดี^๒ ซึ่งสภาวะของการมีสภาพทางกาย จิตใจ และอารมณ์ที่ดี หน้าที่ของพลเมือง การได้รับการศึกษาตามวัย การมีสภาพแวดล้อมที่ปราศจากมลภาวะทางดิน น้ำ อากาศ และเสียง มีที่อยู่อาศัยเพียงพอ และความพึงพอใจในด้านมนุษย์สัมพันธ์ การมีครอบครัวที่อบอุ่น และมีโอกาสที่จะใช้ทรัพยากรต่างๆ เท่าเทียมกันตามกาลเวลาที่เปลี่ยนไป^๓ ชีวิตที่ดีที่สุดของมนุษย์นั้น อยู่ที่การขัดเกลาจิตใจของประชาชน และเป็นผู้ให้การศึกษา และฝึกอบรม ฝึกฝนประชาชนจนบรรลุถึงชีวิตที่ดีด้วยตนเอง และมีความเชื่อว่ามนุษย์ทุกคนมีอิสระที่จะมีชีวิตที่ดีได้ตามที่เขามองเห็น และโดยปัจเจกชนนั้นแตกต่างกัน แต่รัฐบุรุษก็มีหน้าที่ ที่กำหนดชีวิตที่ดีให้พลเมืองได้^๔ อีกทั้งยังมีองค์ประกอบทั้งหลายที่ให้ความพึงพอใจ (Satisfy) แก่บุคคลทั้งทางร่างกาย (Physical) และจิตใจ (Psychological) ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง^๕ การที่บุคคลมีความสุขมีความพอใจ จากการได้รับการตอบสนองต่อสิ่งที่จำเป็นของตนและความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ภายใต้สภาพแวดล้อมและค่านิยมที่สังคมยอมรับ

^๑ ชัยยะ วิหกเทียร, “รายงานการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท: ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลโอยะกา อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา”, **ภาคินพนธ์ ปรินญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม**, (คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๕๔), หน้า ๑๕.

^๒ เทวินทร์ ศิริปัญญา, “การพัฒนาคุณภาพชีวิตของทหารกองประจำการกองบัญชาการช่วยรบที่ ๑ ค่ายพนัสบดีศรีอุทัย กิ่งอำเภอกะฉังนทร์ จังหวัดชลบุรี”, **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๓), หน้า ๓๕.

^๓ ทองพูล สังแกว, “การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของข้าราชการครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น”, **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๐), หน้า ๒๒.

^๔ Plato and Aristotle อ้างใน วิทย์ วิศทเวทย์, **ปรัชญา**, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๕๐), หน้า ๑๘๒.

^๕ วัลเลส (Wallace, 1974, P. 6), อ้างใน เทวินทร์ ศิริปัญญา, “การพัฒนาคุณภาพชีวิตของทหารกองประจำการกองบัญชาการช่วยรบที่ ๑ ค่ายพนัสบดีศรีอุทัย กิ่งอำเภอกะฉังนทร์ จังหวัดชลบุรี”, **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๔), หน้า ๑๔.

ในความหมายที่สั้นที่สุด คุณภาพชีวิต คือ การมีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่ดีนั่นเอง^๖ ซึ่งคุณภาพในด้านสุขภาพ สังคม เศรษฐกิจ การศึกษา การเมือง และศาสนา ซึ่งเทียบเคียงกันไม่แน่นอน กล่าว คือ ทุกคนหรือทุกประเทศอาจกำหนดกฎเกณฑ์มาตรฐานต่างๆ กันไปตามความต้องการและความต้องการในคุณภาพชีวิตนี้ย่อมจะเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและภาวะ^๗ คุณภาพชีวิตไม่ได้เฉพาะการกินดีอยู่ดีทางด้านวัตถุเพียงอย่างเดียว แม้ว่าปัจจัยในการครองชีพขั้นพื้นฐานนั้นมีความจำเป็นก็ตามแต่คุณภาพชีวิตจะต้องประกอบด้วย สุขภาพทางจิต (Psychological Health) ความมีศักดิ์ศรี (Dignity) ความสามารถในการสร้างสรรค์ (Creativity) การได้รับการยอมรับ การรู้สึกว่าเป็นที่รักของคนอื่นๆ การปราศจากความกลัวและความกังวล^๘ อีกทั้งการมีชีวิตที่ดีมีความสุข ความพึงพอใจในชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสภาพความเป็นอยู่ และการดำเนินชีวิตของบุคคลในสังคม ซึ่งอาจสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรม คือ ชีวิตที่มีความสุขทั้งทางร่างกายและทางจิตใจ ได้แก่ การมีอาหารที่เหมาะสม การมีสุขภาพที่แข็งแรง มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การมีครอบครัวที่อบอุ่นมีสภาพแวดล้อมที่ดี มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งมีความพร้อมที่จะแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า และปัญหาที่สลับซับซ้อนได้ ดังนั้นมาตรฐานคุณภาพชีวิตจึงเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและเงื่อนไขภาวะของสังคม^๙ ดังตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของคนไทยใน ๑๓ ด้าน คือ^{๑๐}

๑. ครอบครัว ประกอบด้วย ความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว สิ่งแวดล้อมภายในและภายนอกครอบครัว รวมถึงความสะดวกในการเดินทางไปอื่นๆ

^๖ วีรณ ฉันทศาสตร์โกศล, “คุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวน กรมทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ ๑”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย: สถาบันบัณฑิตพัฒนาบริหารศาสตร์, ๒๕๕๒), หน้า ๓๑.

^๗ ศาสตราจารย์นายแพทย์ชัชวาล โอสถานนท์, อังโน นางสาวเสาดาทหรือ โสดาติส, “การทดสอบความเที่ยงและความตรงแบบวัดคุณภาพชีวิตของผู้ติดสารเสพติด (DAQOL)”, **การวิจัยของโรงพยาบาลธัญบุรีกรุงเทพมหานคร**, (สถาบันธัญบุรี กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข, ๒๕๕๒), หน้า ๑๔.

^๘ สต็อก เดล (Stockdale), อังโน เทวินทร์ ศิริปัญญา, “การพัฒนาคุณภาพชีวิตของทหารกองประจำการกองบัญชาการช่วยรบที่ ๑ ค่ายพนัสดีศรีอุทัย กิ่งอำเภอเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี”, **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๔), หน้า ๑๔.

^๙ สุเกียรติ ด่านพิชญพันธ์, “การพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินจังหวัดสุโขทัย”, **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, ๒๕๕๔), หน้า ๒๗.

^{๑๐} สุพรรณิ ไชยอำพรและสนิท สมัครการ, **การวิจัยคุณภาพชีวิตของคนไทยระหว่างชาวเมืองและชนบท**, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๕๔), หน้า ๑๔๘-๑๕๘.

๒. สังคม ประกอบด้วย ความสัมพันธ์กับเพื่อน เพื่อนบ้าน ผู้คุ้นเคย การมีส่วนร่วมในสโมสร องค์กร สังคม ความสะดวกสบายในการพบปะสังสรรค์

๓. การงาน ประกอบด้วย ความมั่นคง ความอิสระ โอกาสในการแสดงความสามารถ โอกาสที่จะก้าวหน้าในหน้าที่การปฏิบัติงาน รวมทั้งค่าตอบแทนนอกจากนี้ยังรวมถึงความสัมพันธ์ของเพื่อนร่วมงานและสภาพของที่ปฏิบัติงาน

๔. สุขภาพอนามัย ประกอบด้วย ความแข็งแรงของสุขภาพร่างกาย การออกกำลังกาย

๕. เวลาว่าง และพักผ่อนหย่อนใจ ประกอบด้วย การใช้เวลาว่างในการเล่นกีฬา ปฏิบัติงานอดิเรก ชมรายการบันเทิงต่างๆ และความสะดวกในการเดินทางไปพักผ่อนหย่อนใจ

๖. ความเชื่อศาสนา ประกอบด้วย เสรีภาพในการนับถือ การประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ความศรัทธาต่อหลักธรรมทางศาสนา และการปฏิบัติธรรมของพระสงฆ์

๗. ตนเอง ประกอบด้วย ความภาคภูมิใจในตัวเอง เกี่ยวกับความสำเร็จในชีวิต ทางด้านการปฏิบัติงาน การศึกษา และความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น รวมทั้งความเชื่อมั่นในตนเอง

๘. สาธารณสุข ประกอบด้วย การให้บริการสถานพยาบาล แพทย์ และพยาบาล

๙. การบริโภคสินค้าและบริการต่างๆ ประกอบด้วย ความหลากหลายของสินค้า คุณภาพสินค้า ราคาสินค้า และการให้บริการร้านค้า

๑๐. ทรัพย์สิน ประกอบด้วย บ้าน เฟอร์นิเจอร์ (Furniture) สิ่งอำนวยความสะดวกในบ้าน ยานพาหนะเครื่องแต่งกาย และเครื่องประดับต่างๆ

๑๑. ท้องถิ่น ประกอบด้วย การให้บริการของชุมชนทางด้านสาธารณสุข สาธารณภัย สาธารณูปโภค การศึกษา การขนส่ง และสวัสดิการอื่นๆ

๑๒. รัฐบาลไทย ประกอบด้วย นโยบายและการบริหารงานด้านเศรษฐกิจ สังคม ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

๑๓. ชีวิตในเมืองไทย ประกอบด้วย สิทธิพื้นฐานในการได้รับข่าวสารความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความยุติธรรมในกระบวนการยุติธรรม คุณภาพการศึกษา การเลือกสถานะในสังคม การอนุรักษ์สภาพแวดล้อมธรรมชาติ

ดังนั้น คุณภาพชีวิต หมายถึง สภาพเป็นอยู่ของบุคคลทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม ความคิด และจิตใจ ซึ่งรวมเอาทุกด้านของชีวิตไว้ทั้งหมด โดยบุคคลสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างเหมาะสม สามารถแสดงมิติต่างๆ ของคุณภาพชีวิตไว้ ดังนี้ คือ คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย ประกอบด้วย อาหาร น้ำ เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย สุขภาพอนามัย พลังงานการออมทรัพย์ สิ่งอำนวยความสะดวกในครอบครัวและการประกอบอาชีพ โดยคุณภาพชีวิตด้านอารมณ์ เป็นการพักผ่อนหย่อนใจของจิตใจที่มีคุณประโยชน์ ความนิยมชมชอบในศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ความอบรมในครอบครัวและในชุมชน ความรักและความเป็นเจ้าของที่ดีต่อหมู่คณะ คุณภาพชีวิตด้านสภาพแวดล้อม

ทางกายภาพ นั้นเป็นภาวะแวดล้อมที่สะอาดบริสุทธิ์ และเป็นระเบียบปราศจากมลภาวะในดิน น้ำ อากาศและเสียง มีทรัพยากรที่จำเป็นแก่การดำรงชีพและการคมนาคมที่ดีสะดวก คุณภาพชีวิต ด้านสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมก็ คือ โอกาสในการศึกษาและการประกอบอาชีพที่เท่าเทียมกัน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะ ความปลอดภัยในชีวิตร่างกายและทรัพย์สิน การปกครองที่ให้ สิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค ความเป็นธรรมในด้านรายได้และสังคม ความร่วมมือร่วมใจในทางสังคม ความเป็นระเบียบวินัย มีความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน รวมถึงมีค่านิยมที่สอดคล้องกับหลักธรรม ในทางศาสนา คุณภาพชีวิตด้านความคิด เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโลก ชีวิตและชุมชน การศึกษา วิชาชีพ ความสามารถในการป้องกันแก้ไขปัญหาต่างๆ ของตัวเอง การยอมรับตัวเอง และการมีเป้าหมายในชีวิตที่เหมาะสม คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ หมายถึง การมีคุณธรรมในตัวเองและ สังคม เช่น ความซื่อสัตย์สุจริต เมตตา กรุณา ช่วยเหลือเกื้อกูล กตัญญูกตเวที ความจงรักภักดี ต่อประเทศชาติ ความศรัทธาในศาสนา ความเสียสละ และการละเว้นจากอบายมุข^{๑๑} คุณภาพชีวิต เป็นชื่อใหม่ของความคิดเดิม (Old Notion) ซึ่งถ้าเรียกเป็นชื่อทางด้านจิตวิสัย (Subjective) ก็ใช้คำว่า อยู่กินดี มีสุข (Well-Being) คือ การเป็นอยู่ที่ดีของคนและสิ่งแวดล้อมตามสภาพทั่วไป ในด้านส่วนบุคคลคุณภาพชีวิตจะแสดงออกในรูปของความต้องการ (Wants) เมื่อได้รับการตอบสนอง แล้วจะทำให้บุคคลนั้นๆ มีความสุขหรือความพอใจ^{๑๒} คุณภาพชีวิตควรมีองค์ประกอบ ๔ ด้าน คือ^{๑๓} ๑) ด้านความพึงพอใจในชีวิต เป็นสิ่งที่บุคคลรับรู้ถึงสิ่งที่ตนครองอยู่ ซึ่งอยู่ระหว่างความปรารถนาที่ตั้งไว้และความสำเร็จที่ได้รับ ๒) ด้านอัตมโนทัศน์ เป็นความเชื่อและความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองในห้วง-เวลาหนึ่ง ๓) ด้านสุขภาพและการปฏิบัติงานของร่างกาย เป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กับสิ่งแวดล้อม โดยนอกจากจะประเมินอาการทางคลินิกแล้ว ยังประเมินในเรื่องของการรับรู้ภาวะ สุขภาพของบุคคล สิ่งที่เกี่ยวข้องกับภาวะสุขภาพ และความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวกับสังคมด้วย ๔) ด้านสังคมและเศรษฐกิจ เป็นการประเมินการประกอบอาชีพ การศึกษาและรายได้ ซึ่งถูกกำหนด เป็นมาตรฐานทางด้านสังคม สามารถสรุปได้ดังตาราง ๒.๑ ดังนี้

^{๑๑} กุหลาบ รัตนสังจธรรมและคณะ อ่างใน พ.อ. สัมพันธ์ พิษยททยา, “แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน ค่ายทหารกองทัพกมู่งสู่ชุมชนเข้มแข็ง”, **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๐), หน้า ๙.

^{๑๒} Liv อ่างใน นิศารัตน์ ศิลปเดช, **ประชากรกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต**, (กรุงเทพมหานคร: คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏธนบุรี, ๒๕๕๑), หน้า ๖๓.

^{๑๓} Zhan, L., **Journal of Advanced Nursing**, (New York: Springer-verlag, 1992), p. 113.

ตารางที่ ๒.๑ แสดงการสังเคราะห์ความหมายของคุณภาพชีวิต

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
ชัยยะ วิทกเหิร, (๒๕๕๔, หน้า ๑๕)	การได้รับปัจจัยสี่ในระดับที่พอเพียง คือ มีอาหารบริโภคที่เพียงพอที่จะทำให้ร่างกาย เจริญเติบโต มีความแข็งแรงและปราศจาก โรคภัยไข้เจ็บ มีเครื่องนุ่งห่มให้ความอบอุ่นแก่ร่างกาย มีที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมกับ สภาพแวดล้อม ถูกสุขลักษณะและมียารักษาโรค ในยามเจ็บป่วย
เทวินทร์ ศิริปัญญาณะ, (๒๕๕๓, หน้า ๓๕)	กฎเกณฑ์ มาตรฐานที่จะนำไปชี้วัดว่า ชาวเมืองมีคุณภาพชีวิตสูง ชาวนามีคุณภาพชีวิตต่ำ เพราะในความเป็นจริงแล้ว คนมีเงิน มีฐานะทางสังคมสูง มีบ้านใหญ่โตหรูหรา ไม่จำเป็นจะต้องมีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าคนที่ไม่มีเงิน น้อยกว่า มีบ้านหลังเล็ก หรืออยู่ในฐานะทางสังคมต่ำกว่าเสมอไป
ทองพูล สังก้าว, (๒๕๕๐, หน้า ๒๒)	การมีสภาพทางกาย จิตใจ และอารมณ์ที่ดี หน้าที่ของพลเมือง การได้รับการศึกษาตามวัย การมีสภาพแวดล้อมที่ปราศจากมลภาวะทาง ดิน น้ำ อากาศ และเสียง มีที่อยู่อาศัยเพียงพอ และความพึงพอใจในด้านมนุษยสัมพันธ์ การมีครอบครัวที่อบอุ่น และมีโอกาสที่จะใช้ ทรัพยากรต่างๆ เท่าเทียมกันตามกาลเวลาที่เปลี่ยนไป

ตารางที่ ๒.๑ แสดงการสังเคราะห์ความหมายของคุณภาพชีวิต (ต่อ)

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
วิทย์ วิศทเวทย์, (๒๕๕๐, หน้า ๑๘๒)	การมีชีวิตที่ดีที่สุดของมนุษย์นั้น อยู่ที่การขัดเกลาจิตใจของประชาชน และเป็นผู้นำให้การศึกษาและฝึกอบรม ฝึกฝนประชาชนจนบรรลุถึงชีวิตที่ดีด้วยตนเอง และมีความเชื่อว่ามนุษย์ทุกคนมีอิสระ ที่จะมีชีวิตที่ดีได้ตามที่เขามองเห็น และโดยปัจเจกชนนั้นแตกต่างกัน
วีรณ ฉันทศาสตร์โกศล, (๒๕๕๒, หน้า ๓๑)	การได้รับการตอบสนองต่อสิ่งที่จำเป็นของตนเอง และความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ภายใต้สภาพแวดล้อมและค่านิยมที่สังคมยอมรับ คือ การมีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่ดีนั่นเอง
เสาดาทหรือ โสดาติส, (๒๕๕๒, หน้า ๑๔)	การที่ทุกคนหรือทุกประเทศอาจกำหนดกฎเกณฑ์มาตรฐานต่างๆ กันไปตามความต้องการ และความต้องการในคุณภาพชีวิตนี้ย่อมจะเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและภาวะ
สุเกียรติ์ ด่านพิชญพันธ์, (๒๕๕๔, หน้า ๒๗)	การมีชีวิตที่มีความสุขทั้งทางร่างกายและทางจิตใจ ได้แก่ การมีอาหารที่เหมาะสม การมีสุขภาพที่แข็งแรง มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การมีครอบครัวที่อบอุ่นมีสภาพแวดล้อมที่ดี มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งมีความพร้อมที่จะแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า และปัญหาที่สลับซับซ้อน จึงเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและเงื่อนไขภาวะของสังคม
สุพรรณิ ไชยอำพรและสนธิ สมัครการ, (๒๕๕๔, หน้า ๑๔๘ - ๑๕๘)	ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของคนไทยใน ๑๓ ด้าน ประกอบด้วย ๑. ครอบครัว ๒. สังคม ๓. การงาน ๔. สุขภาพอนามัย ๕. เวลาว่าง ๖. ความเชื่อศาสนา ๗. ตนเอง ๘. สาธารณสุข ๙. การบริโภคสินค้า ๑๐. ทรัพย์สิน ๑๑. ท้องถิ่น ๑๒. รัฐบาลไทย ๑๓. ชีวิตในเมืองไทย

ตารางที่ ๒.๑ แสดงการสังเคราะห์ความหมายของคุณภาพชีวิต (ต่อ)

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
สัมพันธ์ พิษยททยา, (๒๕๕๐, หน้า ๙)	คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ หมายถึง การมีคุณธรรมในตัวเองและสังคม เช่น ความซื่อสัตย์สุจริต เมตตา กรุณา ช่วยเหลือ เกื้อกูล กตัญญูกตเวที ความจงรักภักดี ต่อประเทศชาติ ความศรัทธาในศาสนา ความเสียสละ และการละเว้นจากอบายมุข
นิศารัตน์ ศิลปเดช, (๒๕๕๑, หน้า ๖๓)	คุณภาพชีวิตจะแสดงออกในรูปของความต้องการ (wants) เมื่อได้รับการตอบสนอง แล้วจะทำให้บุคคลนั้นๆ มีความสุข หรือความพอใจ
Zhan, L., (1992, p. 113)	คุณภาพชีวิตควรมีองค์ประกอบ ๔ ด้าน คือ ๑) ด้านความพึงพอใจในชีวิต ๒) ด้านอัตมโนทัศน์ ๓) ด้านสุขภาพ ๔) ด้านสังคมและเศรษฐกิจ

สรุปได้ว่า คุณภาพชีวิตนั้น เป็นการที่บุคคลมีชีวิตดีมีความสุข มีความสมบูรณ์ในด้านทางด้านสุขภาพ ได้แก่ สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี ในด้านสังคม ได้แก่ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีของประชาชนและด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ การประกอบอาชีพ ซึ่งทำให้เกิดมีรายได้ เป็นต้น รวมทั้งเป็นความรู้สึกของการอยู่อย่างพอใจต่อองค์ประกอบต่างๆ ของชีวิตที่มีส่วนสำคัญอย่างมากที่สุดต่อบุคคล สามารถดำรงตนเองให้เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคม เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ดีต่อสังคมและชุมชนรวมไปถึงการทำให้ประเทศมีการพัฒนาเพราะว่าการพัฒนาในส่วนต่างๆ ของคนส่วนร่วมต้องเริ่มต้นด้วยการพัฒนาชีวิตก่อนเป็นสิ่งสำคัญมาก

๒.๑.๒ องค์ประกอบคุณภาพชีวิต

การมีคุณภาพชีวิตที่ดีย่อมเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนปรารถนา แต่การที่มนุษย์จะมีคุณภาพชีวิตที่ดีได้ต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ที่เป็นองค์ประกอบมากมายและแต่ละองค์ประกอบนั้นก็มีความสำคัญมากน้อยแตกต่างกันตามทัศนะของแต่ละบุคคลหรือแต่ละสังคม ได้มีนักวิชาการเสนอองค์ประกอบที่สำคัญของการมีคุณภาพชีวิตไว้ ดังนี้^{๑๔}

๑) มาตรฐานการครองชีพ

(๑) รายได้ต่อบุคคล หมายถึง รายได้เฉลี่ยของประชากรต่อคนต่อปีโดยคิดจากผลรวมของผลผลิตประชาชาติทั้งหมดภายใน ๑ ปี ต่อจำนวนประชากรถ้าผลลัพธ์มีค่าสูงแสดงว่าประเทศนั้นมีการกินดีอยู่ดีเศรษฐกิจของประเทศดี

(๒) สุขภาพเป็นปัจจัยที่แสดงถึงคุณภาพชีวิต เพราะถ้าบุคคลมีสุขภาพดีร่างกายแข็งแรงมีโอกาสทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมีความสำเร็จสูงก่อให้เกิดความก้าวหน้าในชีวิตทำให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

(๓) ที่อยู่อาศัย มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองและอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมวัสดุที่นำมาก่อสร้างมีความถาวรมีคุณภาพ

(๔) การศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญในการดำรงชีวิตและช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นรู้จักการแก้ปัญหา ตัวบ่งชี้ได้แก่ ระดับการศึกษาภาคบังคับประเทศที่พัฒนาแล้ว จัดการศึกษาภาคบังคับ ๑๒ ปี สำหรับประเทศไทยได้ปฏิรูปการศึกษาภาคบังคับปรับเปลี่ยนจาก ๖ ปี เป็น ๑๒ ปี

(๕) การสังคมสงเคราะห์เป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิต ประเทศพัฒนาแล้วจะจัดให้มีการประกันสังคมให้บริการแก่คนที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ สำหรับประเทศที่ด้อยพัฒนาไม่สามารถจัดการด้านสังคมสงเคราะห์ให้ประชากรได้อย่างทั่วถึงประชากรต้องช่วยเหลือตนเอง

๒) การเปลี่ยนแปลงประชากร

(๑) ขนาดของประชากรจะต้องมีความสมดุลกับทรัพยากรถ้าประชากรมากทรัพยากรน้อยไม่เพียงพอในการดำรงชีวิตจะก่อให้เกิดความยากจนขาดแคลนคุณภาพชีวิตต่ำลง

(๒) อัตราการเติบโตประชากร ถ้าอัตราการเติบโตของประชากรสูงจะเกิดผลกระทบต่อครอบครัวในเศรษฐกิจและสังคม

(๓) อัตราการเกิดและการตายซึ่งจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงประชากรส่งผลต่อครอบครัวสังคมและเป็นภาระที่ต้องรับเลี้ยงดูและอบรมสั่งสอน

(๔) โครงสร้างอายุประชากรประชากรแต่ละกลุ่มอายุเช่นกลุ่มวัยเด็ก วัยแรงงาน วัยชราต้องมีความสมดุล

^{๑๔} UNESCO, "Indicator of Environmental Quality of Life", *Research and Papers in Social Science*, (Paris: UNESCO, 1998), p. 89.

๓) ระบบสังคมและวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม จำเป็นต้องมีกฎเกณฑ์รูปแบบการปกครองกฎหมายแนวปฏิบัติอันเกิดจากความเชื่อความศรัทธาที่เรียกว่า วัฒนธรรมระบบสังคมและวัฒนธรรมเป็นองค์ประกอบสำคัญของคุณภาพชีวิตดังนี้

(๑) ระบบสังคมแบ่งเป็นระบบเปิดและระบบปิด ระบบเปิดเป็นสังคมประชาธิปไตยเปิดโอกาสให้ประชากรเปลี่ยนแปลงสถานภาพความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้น ระบบปิดมีลักษณะสังคมนิยมมีการแบ่งชนชั้นประชากรไม่มีโอกาสเปลี่ยนแปลงฐานะของตนเอง ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิต

(๒) ค่านิยมทางศาสนาเป็นความเชื่อและศรัทธาซึ่งเป็นผลต่อคุณภาพชีวิต เช่นความเชื่อเกี่ยวกับการคุมกำเนิดของบางศาสนาเชื่อว่าเป็นบาปจึงทำให้มีลูกมาก เป็นต้น

(๓) ความเป็นอยู่การดำเนินชีวิตของคนย่อมเกี่ยวข้องกับศาสนาค่านิยมของวัฒนธรรม

(๔) ค่านิยมทางวัฒนธรรมจะกำหนดลักษณะของการดำรงชีวิตอาหารที่อยู่อาศัยซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตของคนในสังคม

(๕) ระบบการปกครอง

๔) กระบวนการพัฒนาเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น มุ่งเน้นคุณภาพชีวิตของคนให้ดีขึ้น ประกอบด้วย ลำดับความสำคัญของการพัฒนาประสิทธิภาพและความสามารถของบุคคลการพัฒนาเศรษฐกิจการพัฒนาสังคมการพัฒนาการค้า

๕) ทรัพยากร หมายถึง ทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรที่มีอยู่ตามธรรมชาติ การมีทรัพยากรธรรมชาติสมบูรณ์ ประชากรมีคุณภาพจะส่งผลให้การดำรงชีวิตมีคุณภาพ ประกอบด้วย

(๑) บุคคล หมายถึง ประชากรที่มีสุขภาพดีมีความรู้ความสามารถมีระเบียบวินัยสามารถสร้างสังคมให้เจริญก้าวหน้าพัฒนาประเทศได้อย่างรวดเร็ว

(๒) อาหารเป็นทรัพยากรที่มุ่งซึ่งคุณภาพทำให้สุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์

(๓) ธรรมชาติ หมายถึง ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น น้ำมัน แร่ธาตุต่างๆ

(๔) การพัฒนาการค้า

(๕) เงินทุนเป็นปัจจัยสำคัญในการผลิต

๖) สิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย อากาศ น้ำ ดิน ป่าไม้ ความสวยงามทางธรรมชาติ องค์ประกอบทั้ง ๖ เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชากรทั้งสิ้น^{๑๕}

กระทรวงสาธารณสุข ได้กำหนดองค์ประกอบคุณภาพชีวิตของประชาชนที่มีสุขภาพดี โดยทั่วไปด้วยเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน ๘ หมวด คือ สุขภาพดีจิตใจดี มีบ้านอาศัย ศึกษาถ้วนทั่ว ครอบครัวสุขสบาย รายได้มาก อายกร่วมพัฒนา พาสู่คุณธรรม และบำรุงสิ่งแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วย ๓๙ ตัวชี้วัด จากการศึกษาองค์ประกอบคุณภาพชีวิตที่ผ่านมาดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงการพัฒนา

^{๑๕} loc. cit.

ความรู้ที่จะทำความเข้าใจกับองค์ประกอบคุณภาพชีวิตประชากรแต่ละกลุ่มให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยมีการนำทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาใช้อธิบายคุณภาพชีวิต รวมทั้งได้มีความพยายามปรับปรุงรูปแบบการส่งเสริมคุณภาพชีวิตเพื่อใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติ ซึ่งจะเห็นได้ว่าองค์ประกอบที่จะทำให้บุคคลมีคุณภาพชีวิตที่ดีได้นั้นมีมากมายหลายประการและได้พบว่า คุณภาพชีวิตของบุคคลจะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาขึ้นอยู่กับระยะเวลา โอกาสและสถานการณ์

อย่างไรก็ตามองค์ประกอบคุณภาพชีวิตแบ่งได้เป็น ๒ ด้าน คือ ด้านวัตถุวิสัย (Objective) ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตอยู่อย่างมีคุณภาพของบุคคลที่สามารถมองเห็นเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย รายได้ สุขภาพและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น และด้านจิตวิสัย (Subjective) ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับทางด้านจิตใจและเป็นประสบการณ์ตรงของบุคคลที่เป็นนามธรรม ได้แก่ ความพึงพอใจ ความสุข อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด ความพึงพอใจในชีวิตและคุณธรรม เป็นต้น^{๑๖}

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กำหนดคำนิยามของคุณภาพชีวิตไว้ว่า "การมีสุขภาพที่ดีทั้งร่างกาย และจิตใจ มีความรู้ มีงานทำที่ทั่วถึง มีรายได้พอเพียงต่อการดำรงชีพ มีครอบครัวอบอุ่นมั่นคงอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี

สรุปได้ว่า องค์ประกอบคุณภาพชีวิตนั้น เป็นองค์ประกอบที่มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนเพื่อให้เกิดการดำรงชีวิตในความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นไม่ว่าจะเป็นทั้งทางด้านวัตถุหรือทางด้านจิตใจก็ตามสิ่งเหล่านี้ย่อมเกิดการผลักดันให้เกิดความสุขทั้งสิ้น

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติยังได้กำหนดองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตไว้ ดังนี้^{๑๗}

๑) คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย คือ อาหาร น้ำ เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย สุขภาพอนามัย พลังงาน การออมทรัพย์ สิ่งอำนวยความสะดวกในครอบครัวและในการประกอบอาชีพ

๒) คุณภาพชีวิตด้านอารมณ์ คือ การพักผ่อนหย่อนใจที่มีคุณภาพมีประโยชน์ ความนิยมชมชอบในศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ความสัมพันธ์ที่อบอุ่นในครอบครัวและในชุมชน ความรักและความเป็นเจ้าของที่มีต่อหมู่คณะ

๓) คุณภาพชีวิตด้านสังคม แบ่งออกเป็น ๒ ประการ คือ

^{๑๖} กระทรวงสาธารณสุข, **เครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย**, (เชียงใหม่: กระทรวงสาธารณสุข, ๒๕๕๒), หน้า ๒.

^{๑๗} สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔)**, หน้า ๑๐.

(๑) ประการแรก ได้แก่ สิ่งแวดล้อมด้านกายภาพ อันประกอบด้วย สภาพแวดล้อมที่บริสุทธิ์สะอาดและเป็นระเบียบ ปราศจากมลภาวะในดิน น้ำ อากาศและเสียง มีทรัพยากรที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการคมนาคมที่สะดวก

(๒) ประการที่ ๒ ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม คือ โอกาสในการศึกษา และการประกอบอาชีพที่เท่าเทียมกัน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะ ความปลอดภัยในชีวิตร่างกาย และทรัพย์สิน การปกครองที่ให้สิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค ความเป็นธรรมด้านรายได้ และทางสังคม ความร่วมมือร่วมใจในชุมชน ความเป็นระเบียบวินัย มีความเห็นอกเห็นใจกันและกัน และมีค่านิยมที่สอดคล้องกับหลักธรรมทางศาสนา

๔) คุณภาพชีวิตด้านความคิด คือ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโลก ชีวิตและชุมชน การศึกษาวิชาอาชีพ ความสามารถในการป้องกันแก้ไขปัญหาต่างๆ ของตัวเอง ครอบครัวและชุมชน การเป็นที่ยอมรับของชุมชน การสร้างความสำเร็จด้วยตนเอง การยอมรับตัวเอง การมีเป้าหมายในชีวิตที่เหมาะสม

๕) คุณภาพชีวิตและจิตใจ คือ การมีคุณธรรมในส่วนตัว และในสังคม เช่น ความซื่อสัตย์ สุจริต เมตตากรุณา ช่วยเหลือเกื้อกูล กตัญญูกตเวที ความจงรักภักดีต่อชาติ ความศรัทธาในศาสนา ความเสียสละ และการละเว้นจากอบายมุข

องค์ประกอบ หรือลักษณะของการมีคุณภาพชีวิต ตลอดจนลักษณะของการมีคุณภาพชีวิตไว้ดังนี้^{๑๘}

๑. มีอาหารที่มีคุณค่า มีกินและกินเป็น “การมีกิน” อย่างดี คือ มีอาหารหลักทั้ง ๕ หมู่ สำหรับบริโภคในแต่ละวัน “กินเป็น” หมายความว่า ต้องรู้จักเลือกในสิ่งที่จะบริโภคเข้าไป เพื่อให้ร่างกายสามารถนำมาใช้ในการสร้างและซ่อมแซมร่างกาย ป้องกัน และต้านทานโรค ช่วยให้ระบบต่างๆ ในร่างกายทำงานได้เป็นปกติ และให้พลังงาน

๒. มีที่อยู่อาศัยและที่ทำงานที่สะดวกสบาย ที่อยู่อาศัยไม่ว่าจะเล็กหรือใหญ่ เรียบง่าย หรือสวยงาม ต้องสามารถใช้เป็นที่คุ้มภัยอันตรายจากธรรมชาติ และจากคนร้ายได้ เป็นที่คลายเครียดพักผ่อนหย่อนใจได้

๓. มีความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว การที่ครอบครัวจะอยู่ได้อย่างมั่นคงต้องอาศัยความเข้าใจซึ่งกันและกัน การให้อภัย และความรับผิดชอบ ฯลฯ ในครอบครัวพ่อแม่ต้องมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน บุตรจะเรียนรู้ได้ว่า อะไรถูก อะไรผิด อะไรเป็นคุณค่าของชีวิต

๔. มีสุขภาพดี มีพละนาามัย องค์การอนามัยโลกได้ให้นิยาม คำว่า “สุขภาพดี” ไว้ว่า สุขภาพ คือ สวัสดิการทางกาย อารมณ์ ปัญญา และสังคม ผู้มีสุขภาพส่วนตนดี ย่อมช่วยให้สวัสดิการส่วนรวมดีด้วย

^{๑๘} ทวีร์สมิ์ ธนาคม, **ถึงจะยากก็ต้องทำ**, (กรุงเทพมหานคร: หอรัตนชัยการพิมพ์, ๒๕๕๓), หน้า ๑๔.

๕. มีการศึกษา มีโอกาสที่จะเรียนรู้ มนุษย์ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษาหลัก คือ อ่านออก เขียนได้ ทำเลขได้ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ทำให้สามารถศึกษา และเรียนรู้เรื่องอื่นๆ ต่อไป

๖. เป็นผู้ผลิตและบริโภคเป็น เราทุกคนเป็นผู้บริโภค คือ กิน เสพ ใช้สิ่งต่างๆ ทั้งหลาย เพื่อสนองความต้องการของร่างกาย การฉลาดบริโภค คือ การบริโภคอย่างพอดี เพราะถ้ามากเกินไป หรือน้อยไปก็เกิดปัญหาได้ ในการเป็นผู้ผลิตที่ดีหรือผู้ผลิตเป็นนั้น จะต้องไม่ผลิตสิ่งที่เป็นพิษ เป็นภัยแก่ผู้อื่น

๗. มีอาชีพสุจริต งานเป็นเครื่องมือทำมาหากินต่างๆ นั้น หากไม่ผิดทางโลกและทางธรรม ย่อมเป็นงานสุจริต งานสุจริตย่อมไม่ก่อความเดือดร้อนให้ผู้อื่น

๘. มีคุณธรรมและจริยธรรม คุณธรรม คือ สภาพคุณงามความดี และจริยธรรม คือ ควรยึดคุณธรรมและนำมาปฏิบัติ

๙. รู้จักหาความรู้ แก้ปัญหา และคลายทุกข์ด้วยกุศโลบาย ปัญหา คือ เรื่องหรือสิ่งที่ต้องแก้ไขก่อนที่จะแก้ปัญหา ต้องพยายามหาสาเหตุของปัญหา เพื่อจะได้แก้ไขที่แต่ละสาเหตุ เมื่อเกิดปัญหามักจะมีทุกข์ตามมา ความทุกข์จะหนักหรือเบาขึ้นอยู่กับกรรมมองทุกข์นั้น

๑๐. รู้จักตัดสินใจ การตัดสินใจมีความสำคัญมากสำหรับประชาชนที่อยู่ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย การตัดสินใจต้องเริ่มด้วยความรู้ คือ รู้ว่าอะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ เมื่อทำแล้วจะเกิดอะไรตามมา นอกจาก ความรู้แล้วยังต้องประสบการณ์จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วแก่ตนเอง หรือแก่ผู้อื่นมาใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจด้วย จะได้ไม่ผิดพลาด หรือมีความผิดพลาดน้อยที่สุด

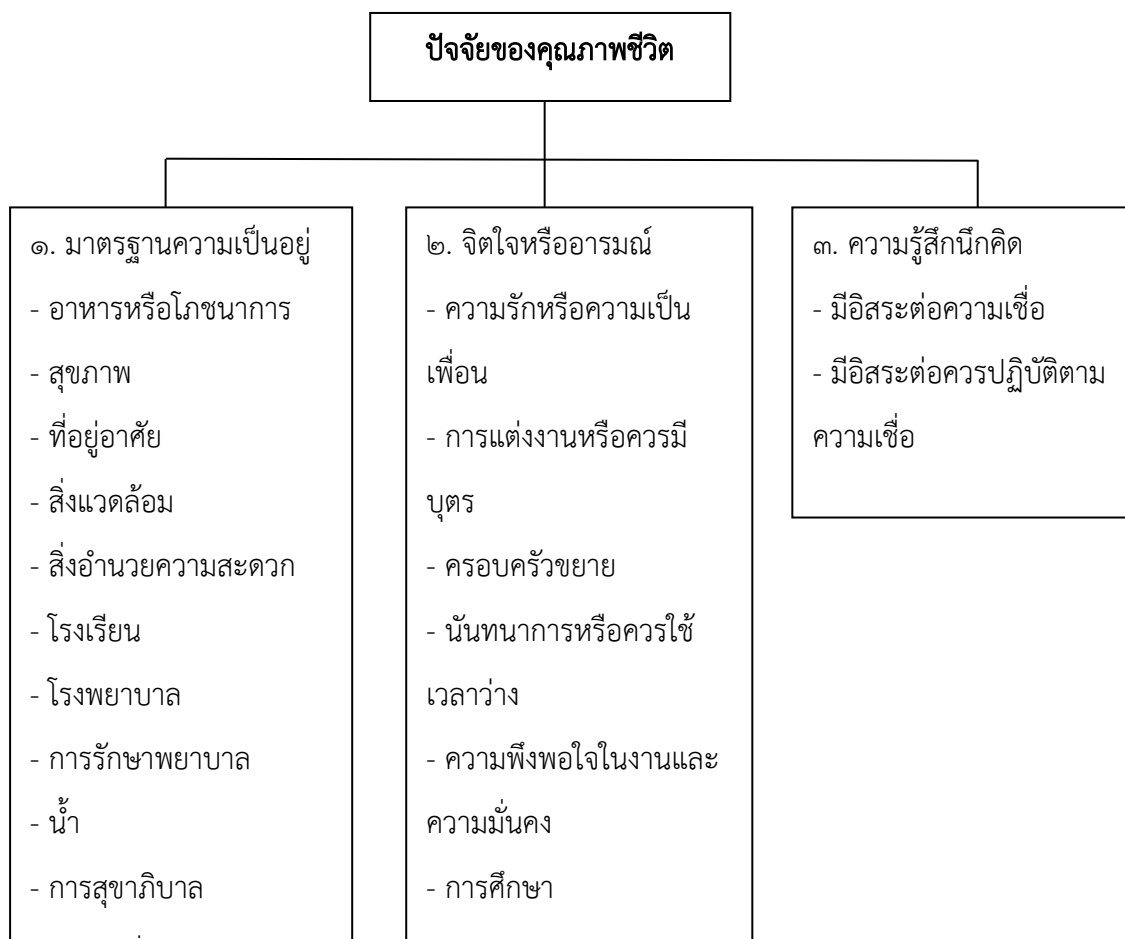
๑๑. ผู้มิตรและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ ทุกคนจำเป็นต้องมีกัลยาณมิตรเพื่อนผู้หวังดี คอยตักเตือนให้ทำดี การคบหากับคนอื่นนั้นเราจะต้องคิดเสมอว่า มนุษย์แต่ละคนแตกต่างกัน เพราะได้รับการเลี้ยงดูมาต่างกัน อยู่ในสิ่งแวดล้อมต่างกัน

๑๒. ขวนขวายทำกิจที่มีประโยชน์ ทุกคนควรมีความตั้งใจแน่วแน่ว่าจะบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นและแก่ส่วนรวม การทำประโยชน์อาจทำได้หลายอย่างจะทำด้วยกิริยาหรือวาจาก็ได้

๑๓. มีเวลาว่าง และใช้เวลาว่างพัฒนาตนเอง การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ นับว่าเป็นการทำให้เวลามีคุณค่าแก่ตนเอง เช่น การอ่านหนังสือ การทำงานอดิเรก การออกกำลังกาย ในโลกของเรามีสิ่งใหม่ๆ เกิดขึ้นเสมอ การติดตามความก้าวหน้าต่างๆ ช่วยป้องกันไม่ให้เราอยู่ล้าหลัง และเสียประโยชน์ การพัฒนาตนเองนั้นสำคัญยิ่งกว่าพัฒนาคนอื่น ควรจะหมั่นถามตนเองว่า เราทำตัวของเราให้ดีกว่าที่เราเคยเป็นอยู่หรือเปล่า

สรุปได้ว่า องค์ประกอบคุณภาพชีวิตต้ององค์ประกอบคุณภาพชีวิตที่สำคัญที่ประกอบด้วย ความต้องการทางด้านร่างกาย ด้านความสัมพันธ์ ด้านความปลอดภัย ด้านจิตใจ รวมถึงทางด้านสิ่งที่ต้องการสูงสุดที่มีความคล้ายคลึงกับทฤษฎีของ มาสโลว์ (Maslow) เพื่อให้ช่วยสนับสนุนตนเองให้มีคุณค่าความเป็นอยู่ที่ดี

คอนโด (Kondo) ได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตว่า
ควรประกอบด้วยองค์ประกอบด้านร่างกาย จิตใจหรืออารมณ์และความรู้สึก^{๑๙} ดังแผนภาพดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ ๒.๑ ปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบของคุณภาพชีวิต

ที่มา: สนั่น ราชทิพย์, ๒๕๕๐.

องค์ประกอบของคุณภาพชีวิตประกอบด้วย ๕ ด้าน คือ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ การมีปฏิสัมพันธ์ในสังคม สุขภาพกาย สุขภาพจิต บุคลิกภาพ และประวัติในอดีตโดยสรุป คุณภาพชีวิต ประกอบไปด้วยทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ บุคลิกภาพ สิ่งแวดล้อมชีวิตที่มีคุณภาพย่อมเป็นชีวิตที่ประสบความสำเร็จ รู้จักยับยั้งความต้องการทางร่างกาย สามารถใช้ความรู้ สติปัญญา ความรู้สึกนึกคิดของตน ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนเบียดเบียนหรือให้โทษแก่บุคคลอื่น ในขณะเดียวกัน บุคคลจะต้องมีการศึกษาสูง มีความขยัน เป็นพลเมืองดี มีศาสนาเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวทางใจ มีระเบียบวินัย

^{๑๙} Kondo อ่างใน สนั่น ราชทิพย์, “แนวทางเสริมสร้างคุณภาพชีวิตในการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี”, *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๐), หน้า ๕๘.

มีกฎเกณฑ์ทางสังคม แสวงหาความรู้เพิ่มเติม รู้จักใช้ความคิดและสติปัญญาแก้ปัญหาสุขภาพ และการดำรงชีวิตของตนเอง ซึ่งถือว่าเป็นคุณลักษณะของการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของบุคคลในอีกระดับหนึ่ง ซึ่งมีแนวทางในการพัฒนา ดังต่อไปนี้

๑. พัฒนากาย เพื่อมุ่งให้ร่างกายมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ และความพิการใดๆ

๒. พัฒนาทางอารมณ์ เพื่อมุ่งให้อารมณ์มีความสุขสนานร่าเริง ไม่มีความเครียดหรือวิตกกังวลต่อการเรียน หรือต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่รับผิดชอบ มีความเจริญหู เจริญตา เจริญใจ มองโลกในแง่ดีตลอดไป

๓. พัฒนาทางสังคม เพื่อมุ่งให้เป็นคนที่มีเกียรติ ได้รับการยกย่อง เคารพนับถือ การยอมรับความรู้สึกเป็นเจ้าของและความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

๔. พัฒนาทางความคิด เพื่อมุ่งให้เป็นคนที่มีความต้องการที่จะรู้และเข้าใจในสิ่งต่างๆ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีวิธีการป้องกันแก้ปัญหาทั้งหลาย ให้ตัวเองได้ดำรงชีพอยู่อย่างสุขสบาย

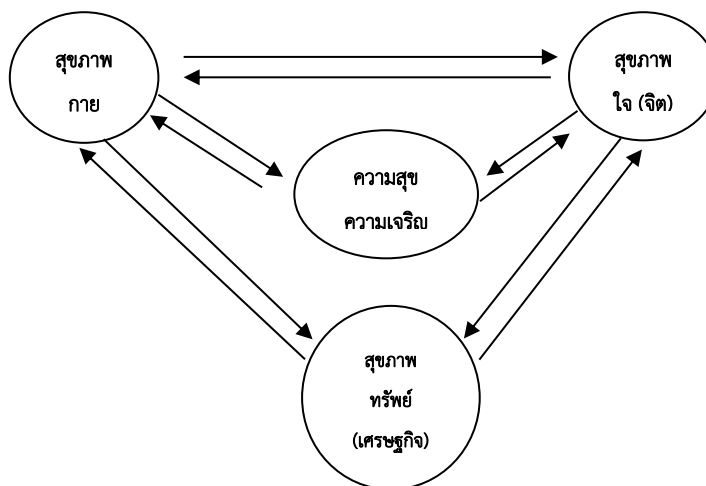
๕. พัฒนาทางจิตใจ เพื่อมุ่งให้เป็นคนที่มีคุณค่า มีประโยชน์ต่อชุมชน เป็นที่พึ่งที่ยึดเหนี่ยวทางใจ มีความมั่นใจว่าชีวิตนี้มีคุณค่า มีความสุขหรือมีชีวิตที่ดีกว่าในอนาคต ได้รับความหลุดพ้นจากทุกข์ทั้งหลาย

๖. พัฒนาทางปัญญา เพื่อมุ่งให้เป็นคนมีความเฉลียวฉลาด สามารถคิดพิจารณาเรื่องต่างๆ ได้อย่างมีเหตุผล ซึ่งปัญหาจะแตกฉานในบุคคลได้นั้น จำเป็นจะต้องมีการศึกษาเล่าเรียน มีความสนใจ เอาใจใส่ต่อวิชาความรู้ที่ครูอาจารย์อบรมสั่งสอน เพื่อให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และพัฒนาชีวิตที่มีคุณค่าต่อไปภายภาคหน้า

๗. พัฒนาทางวินัย เพื่อมุ่งให้เป็นคนมีระเบียบวินัยในตนเอง สามารถเคารพและปฏิบัติตามต่อภาระหน้าที่ต่างๆ ที่มีอยู่ในกรอบของข้อบังคับของกฎเกณฑ์ที่ได้กำหนดขึ้น ไม่ประพฤติตนออกนอกกรอบนอกทาง การมีวินัยที่ดีนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ ได้ทรงมีพระบรมราชโองการว่า คนที่มีระเบียบวินัยนั้นเป็นผู้ที่เข้มแข็ง เป็นผู้ที่มีหวังดีต่อตัวเอง เป็นผู้ที่มีความสำเร็จในอนาคต

สรุปได้ว่า องค์ประกอบคุณภาพชีวิต เป็นองค์ประกอบคุณภาพชีวิตที่เน้นการพัฒนา เพื่อให้เกิดเป็นคุณลักษณะของการมีคุณภาพชีวิตที่ดีโดยจะต้องมีการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ สังคม ความคิด จิตใจ รวมไปถึงทางด้านสติปัญญา แต่จะต้องมีวินัยในตัวเอง ในทางความคิด พร้อมทั้งยังเคารพต่อการปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ ที่เราได้ทำโดยไม่ออกนอกกรอบนั่นเอง

การส่งเสริมคุณภาพชีวิตว่า มีองค์ประกอบที่สำคัญของชีวิต ๓ ประการ ดังแผนภาพวงจร
การส่งเสริมคุณภาพชีวิต (Life Quality Development Cycle)^{๒๐}

แผนภาพที่ ๒.๒ วงจรคุณภาพชีวิต (Life Quality Development Cycle)

ที่มา: ณ ถิ่นพัฒน์ ณรงค์กุล, ๒๕๕๑.

๑. สุขภาพกาย หมายถึง การมีร่างกายแข็งแรง มีพละนาามัยที่สมบูรณ์ และไม่มีโรคภัย
เบียดเบียน โดยไม่จำเป็นต้องเป็นแชมป์กีฬา หรือผู้มีพลังกายมหาดศาล

๒. สุขภาพใจ (จิต) หมายถึง มีจิตใจร่าเริง แจ่มใส มั่นคงแข็งแรง มีสติสัมปชัญญะ มีสมาธิ
และปัญญา โดยไม่จำเป็นต้องเชี่ยวชาญในเรื่องสมาธิ และวิปัสสนากัมมัฏฐาน

๓. สุขภาพทรัพย์ (เศรษฐกิจ) หมายถึง มีเงินมีทอง และทรัพย์สมบัติพอประมาณ สามารถ
ดำรงชีพได้อย่างราบรื่น สบายๆ มีกิน มีใช้ โดยไม่มีปัญหาเรื่องการเงิน ไม่จำเป็นต้องร่ำรวย
หรือเป็นเศรษฐี ทั้งสุขภาพกาย สุขภาพใจ (จิต) และสุขภาพทรัพย์ (เศรษฐกิจ) ล้วนเป็นสิ่งสำคัญมาก
และเป็นสิ่งจำเป็นที่จะทำให้ชีวิตของคนเราดำเนินไปด้วยดี มีอุปสรรคน้อย ซึ่งในการดำเนินชีวิตจะให้
มีความสุขและความเจริญนั้น

๑) จะต้องพร้อมทั้ง ๓ อย่าง คือ สุขภาพกาย สุขภาพใจ (จิต) และสุขภาพทรัพย์
(เศรษฐกิจ) ตลอดทุกช่วงเวลา

๒) แต่ละตัวอยู่ในระดับที่ดี มีความเหมาะสม และมีความสมดุลภายในตัวของมันเอง
ซึ่งอาจแตกต่างกันตามวัน ตามสภาพการณ์ หรือตามช่วงเวลาของชีวิต

๓) การรู้จักการปรับส่วนผสมของทั้ง ๓ อย่าง ให้มีความเหมาะสม และอยู่ในสภาพ
ที่สมดุลอยู่เสมอถือเป็นสิ่งจำเป็น และเป็นศิลปะในการดำเนินชีวิตโดยตรง สามารถสรุปได้ดัง
ตาราง ๒.๒ ดังนี้

^{๒๐} ณ ถิ่นพัฒน์ ณรงค์กุล, การพัฒนาคุณภาพชีวิต, (กรุงเทพมหานคร: แพร์พิตยา, ๒๕๕๑), หน้า ๓๙.

ตารางที่ ๒.๒ แสดงการสังเคราะห์องค์ประกอบคุณภาพชีวิต

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
UNESCO, (1998, p. 89)	องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต ประกอบด้วย ๑) มาตรฐานการครองชีพ ๒) การเปลี่ยนแปลงประชากร ๓) ระบบสังคมและวัฒนธรรม การอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ๔) กระบวนการพัฒนาเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ๕) ทรัพยากร ๖) สิ่งแวดล้อม
กระทรวงสาธารณสุข, (๒๕๕๒, หน้า ๒)	องค์ประกอบคุณภาพชีวิตแบ่งได้เป็น ๒ ด้าน คือ ด้านวัตถุวิสัย (Objective) ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิต อยู่อย่างมีคุณภาพของบุคคลที่สามารถมองเห็นเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย รายได้ สุขภาพ และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น และด้านจิตวิสัย (Subjective) ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับทางด้านจิตใจและเป็นประสบการณ์ตรงของบุคคลที่เป็นนามธรรม
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, (๒๕๕๐, หน้า ๑๐)	องค์ประกอบของคุณภาพชีวิตนั้นประกอบด้วย ๕ อย่าง คือ ๑) คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย ๒) คุณภาพชีวิตด้าน ๓) คุณภาพชีวิตด้านสังคม ๔) คุณภาพชีวิตด้านความคิด ๕) คุณภาพชีวิตและจิตใจ

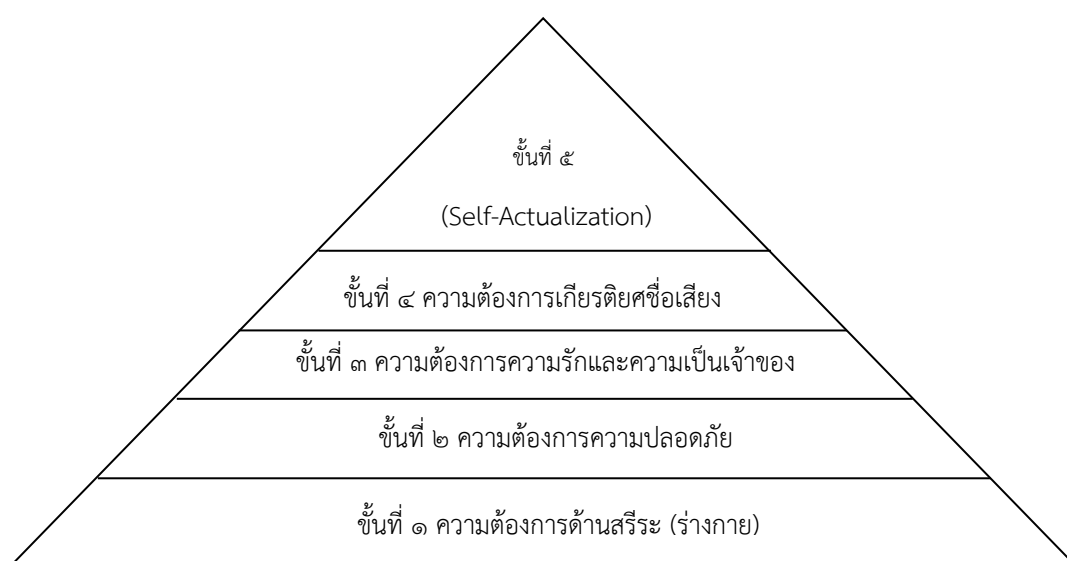
ตารางที่ ๒.๒ แสดงการสังเคราะห์องค์ประกอบคุณภาพชีวิต (ต่อ)

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
ทวีรัสมิ์ ธนาคม, (๒๕๕๓, หน้า ๑๔)	องค์ประกอบ หรือลักษณะของการมีคุณภาพชีวิตตลอดจนลักษณะของการมีคุณภาพชีวิตมี ๑๓ อย่าง คือ ๑. มีอาหารที่มีคุณค่า ๒. มีที่อยู่อาศัยและที่ทำงานที่สะดวกสบาย ๓. มีความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว ๔. มีสุขภาพดี ๕. มีการศึกษา ๖. เป็นผู้ผลิตและบริโภคเป็น ๗. มีอาชีพสุจริต ๘. มีคุณธรรมและจริยธรรม ๙. รู้จักหาความรู้ ๑๐. รู้จักตัดสินใจ ๑๑. ผูกมิตรและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ ๑๒. ชวนชวนทำกิจที่มีประโยชน์ ๑๓. มีเวลาว่างและใช้เวลาว่างพัฒนาตนเอง
สนั่น ราชทิพย์, (๒๕๕๐, หน้า ๕๘)	คุณภาพชีวิตควรประกอบด้วยองค์ประกอบด้านร่างกาย จิตใจหรืออารมณ์ และความรู้สึก
ณ ลินพัฒน์ ณรงค์กุล, (๒๕๕๑, หน้า ๓๙)	องค์ประกอบที่สำคัญของคุณภาพชีวิตมี ๓ ประการ คือ ๑. สุขภาพกาย ๒. สุขภาพใจ ๓. สุขภาพทรัพย์สิน

สรุปได้ว่า คุณภาพชีวิตเป็นลักษณะที่ดีในการดำรงชีวิตอยู่ของบุคคล โดยครอบคลุมลักษณะในสิ่งที่เป็นความต้องการพื้นฐานในด้าน ทางวัตถุ และทางสภาพจิตใจของบุคคล สามารถดำรงตนได้ในระดับที่เหมาะสม เพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้โดยไม่ต้องเบียดเบียนซึ่งกันและกัน และไม่เบียดเบียนธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังควรรักษาวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีของสังคมเพื่อให้เป็นไปตามในสิ่งที่พึงปรารถนาในชีวิต

๒.๑.๓ ทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต

จากการศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต พบว่า คุณภาพชีวิตประกอบด้วย องค์ประกอบด้านกายภาพ ซึ่งจับและนับได้ และองค์ประกอบด้านความรู้สึกนึกคิด และจิตใจของมนุษย์ คือ สุขภาพอนามัยและสุขภาพจิต ดังนั้นคุณภาพชีวิตของบุคคล คือ บุคคลที่มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตดีและบุคคลจะมีสุขภาพกายและจิตดีเมื่อได้รับสิ่งที่ตอบสนองต่อ “ความต้องการ” ทั้งร่างกายและจิตใจ ทฤษฎีของ Maslow ได้แบ่งระดับความต้องการของมนุษย์เป็น ๕ ระดับ^{๒๑} สามารถแสดงในรูปพีระมิด ดังแผนภาพที่ ๒.๓

แผนภาพที่ ๒.๓ ระดับขั้นความต้องการของมนุษย์ตามแนวทฤษฎีของมาสโลว์

ที่มา : Maslow, A. H., 1954.

จากแผนภาพที่ ๒.๓ แสดงความต้องการของมนุษย์ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ความต้องการขั้นที่ ๑ ความต้องการด้านสรีระ (ร่างกาย) เป็นความต้องการที่จำเป็นที่สุดของชีวิต จากแผนภาพจะเห็นได้ว่า ความต้องการขั้นต่ำสุด คือ ความต้องการด้านสรีระ (ร่างกาย) ซึ่งโดยธรรมชาติแล้วมนุษย์ทุกคนจะมีความต้องการด้านนี้ และจะมีมากที่สุดมีฉะนั้นแล้วมนุษย์จะไม่สามารถมีชีวิตอยู่รอดได้ ความต้องการด้านสรีระหรือความต้องการด้านร่างกาย ได้แก่ ความหิว ความกระหาย ความต้องการอากาศหายใจ ความต้องการการขบถ่าย ความต้องการทางเพศ เป็นต้น ถ้ามนุษย์ไม่สามารถตอบสนองความต้องการขั้นต่ำสุด คือ ขั้นที่ ๑ นี้ได้ มนุษย์จะไม่มีแรงจูงใจที่จะเกิดความต้องการขั้นที่สูงขึ้น คือ ขั้นที่ ๒, ๓ ได้เลยต่อเมื่อมนุษย์สนองความต้องการขั้นที่ ๑ ได้พอสมควรแล้วเท่านั้น (ซึ่งอาจจะไม่จำเป็นจะต้องถึง ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์) มนุษย์จึงมีความต้องการขั้นต่อไป

^{๒๑} Maslow, A. H., **Motivation and Personality**, (New York: Harper & Row Publishing, 1994), p. 154.

ความต้องการขั้นที่ ๒ ความต้องการความปลอดภัย ความปลอดภัยเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนปรารถนาเช่นเดียวกัน แต่จะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลสามารถสนองความต้องการให้ร่างกายอยู่รอดได้ มนุษย์จะยอมเสี่ยงภัย ซึ่งเราคงจะเคยเห็นตัวอย่างของคนร่อนแร่เพชร ไม่มีที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัย หรือเป็นหลักแหล่ง เนื่องจากพวกเขาต้องดิ้นรนหาเช่ากินค่า เพื่อให้ได้อาหารมาเลี้ยงดูตนเองและครอบครัว บางคนถึงกับยอมเสี่ยงภัยเข้าไปลักขโมยอาหารเมื่อท้องหิวเต็มที่ ทั้งนี้เนื่องจากความต้องการด้านสรีระอิทธิพลยิ่งกว่าความต้องการความปลอดภัย เมื่อบุคคลมีอาหารกินจนท้องอืดพุง มีชีวิตอยู่ได้ ได้พักผ่อนหลับนอนให้มีเรี่ยวแรงพอสมควร จึงจะคิดหาที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่งและวิธีบำบัดความต้องการในขั้นที่ ๑ ไม่ประสบความสำเร็จบุคคลก็จะต้องเร่ร่อนเสี่ยงภัยอยู่ต่อไป

ความต้องการขั้นที่ ๓ ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ เป็นความต้องการในด้านจิตใจซึ่งถือได้ว่าเป็นความต้องการระดับกลาง การที่บุคคลจะเกิดแรงจูงใจให้เกิดอยากได้ อยากสนองความต้องการถึงขั้นนี้ จะต้องประสบความสำเร็จในการสนองความต้องการในขั้นที่ ๑ และ ๒ มาแล้วพอสมควร ความสามารถในการตอบสนองความต้องการในขั้น ๓ จะทำให้บุคคลมีความเป็นมนุษย์มากขึ้น คือ มีชีวิตอยู่อย่างมีความสุข มีความหมายและมีความอบอุ่นในด้านจิตใจ เพราะการดำรงชีวิตของมนุษย์มิได้เป็นเพียงเพื่อให้มีชีวิตอยู่รอดเหมือนสิ่งมีชีวิตอื่นๆ เท่านั้น การได้รู้ว่าตนมีความหมายและความสำคัญต่อใครบางคนที่ตนรักหรือเป็นเจ้าของนั้นย่อมก่อให้เกิดความสุขขึ้นในจิตใจ

ความต้องการขั้นที่ ๔ ความต้องการยกย่องนับถือตนเอง เป็นความต้องการขั้นสูงซึ่งมนุษย์มีประสบความสำเร็จในด้านต่างๆ มากในระดัหนึ่งแล้วเท่านั้น จึงจะเกิดแรงจูงใจถึงระดับนี้ได้ และความต้องการในระดับนี้ก็ต่อเมื่อขั้นที่ ๑, ๒ และ ๓ ได้รับการสนองตอบอย่างพอควรแล้วเช่นกัน การที่บุคคลจะยอมรับนับถือตนเองได้นั้น มักจะได้รับการยกย่องนับถือจากบุคคลอื่นมาก่อน โดยที่บุคคลนั้นได้กระทำการต่างๆ ที่มีคุณประโยชน์ทั้งต่อตนเอง และบุคคลอื่น ปรากฏผลงานที่ชัดเจน จนทำให้ผู้อื่นยอมรับนับถือ และตนเองรู้สึกว่าได้ประสบความสำเร็จในงานหรือผลแห่งการกระทำของตน จึงเกิดความเชื่อมั่น ภาคภูมิใจ มองเห็นคุณค่าและเกิดการนับถือตนเองขึ้น มาสโลว์ กล่าวว่า คนที่มีคุณภาพดีส่วนใหญ่ได้พัฒนาตนเองขึ้นมาจนถึงระดับที่ ๔

ความต้องการขั้นที่ ๕ ความต้องการความสมหวังในชีวิต หมายถึง การที่บุคคลมีความปรารถนาที่จะเข้าใจถึงตัวตนที่แท้จริงของตน ความต้องการขั้นนี้นับเป็นความต้องการขั้นสูงสุดซึ่งมนุษย์ที่มีความสมบูรณ์จริงเท่านั้น จึงจะเกิดความต้องการถึงระดับนี้ และสามารถสนองความต้องการของตนได้ บุคคลที่จะมีแรงจูงใจให้เกิดความต้องการถึงระดับสูงสุด มักจะเป็นผู้ที่มีการประเมินตนเองอยู่เสมอ ทั้งในด้านความสำเร็จและความล้มเหลว จุดมุ่งหมายก็เพื่อพัฒนาจุดดีให้นำไปสู่ความดีหรือความสำเร็จยิ่งขึ้น ขณะเดียวกันก็พยายามแก้ไขจุดด้อยซึ่งเป็นข้อเสียเพื่อขจัดความล้มเหลวที่อาจเกิดขึ้นได้อีก จากการที่มีการประเมินตนเองอยู่เสมอจึงทำให้รู้จักและเข้าใจตนเองเป็นอย่างดี

รู้ถึงจุดเด่นและศักยภาพสูงสุดที่ตนจะไปถึงได้ ตลอดจนข้อจำกัดที่เป็นปัญหาหรืออุปสรรคของตนเอง อย่างชัดเจน บุคคลดังกล่าวจึงไม่อาจที่จะเปิดเผยตนเอง และยอมรับความจริงเมื่อมีผู้กล่าวถึงข้อดี ข้อเสียของตน ผู้มีลักษณะเช่นนี้ย่อมจะประจักษ์ถึงความเป็นจริงหรือ “สัจการแห่งตน” (Self-Actualization) ดังนั้น นักวิชาการบางท่านจึงอธิบายความต้องการในขั้นที่ ๕ นี้ว่าเป็นความต้องการที่จะเข้าถึงตนเองอย่างแท้จริง

สรุปได้ว่า ตามแนวความคิดของมาสโลว์ซึ่งบุคคลที่จะเป็นคนที่สมบูรณ์ที่สุด หรือมีคุณภาพชีวิตสูงสุดก็คือ บุคคลที่มีความต้องการจนถึงขั้นที่ ๕ และมีความสามารถสนองความต้องการของตนเองได้สำเร็จอย่างดีในทุกๆ ชั้น โดยถ้าพิจารณาถึงคนที่จะสามารถตอบสนองความต้องการของตนเองจากขั้นต่ำที่สุดถึงขั้นสูงสุดตามแผนภาพนี้ และปรากฏว่า จะมีจำนวนน้อยลงไปตามลำดับจากต่ำไปหาสูง จนถึงระดับที่ ๕ ก็จะมีอยู่น้อยที่สุด ดังนั้น มาสโลว์ จึงได้เขียนแผนภาพที่แสดงระดับความต้องการทั้ง ๕ ชั้น ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ในลักษณะของรูปพีระมิด ซึ่งจะมีฐานกว้างและค่อยๆ แคบเรียวเล็กลงจนถึงปลายยอด แสดงว่าคนส่วนใหญ่ยังคงวนเวียนอยู่กับการสนองความต้องการของตนเพียงระดับที่ ๑, ๒ และ ๓ เท่านั้น ส่วน ๒ ชั้นสุดท้าย คือ ขั้นที่ ๔ และ ๕ นั้นมีอยู่น้อยมาก^{๒๒}

^{๒๒} กมลวรรณ ปั่นขาว, “การพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย”, สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๒), หน้า ๒๓.

การที่มนุษย์ได้รับสิ่งที่ตอบสนองความต้องการด้านร่างกาย และจิตใจอย่างเพียงพอ จะทำให้มนุษย์มีสุขภาพกาย และสุขภาพจิตดี นำความสุขความพอใจสู่มนุษย์นั้น คือ การได้รับสิ่งที่ต้องการจะนำความสุขความพอใจมาสู่มนุษย์ การสรุปได้ดังกล่าวนี้อ สอดคล้องกับสิ่งที่ทำการศึกษา ดังแผนภาพที่ ๒.๔

แผนภาพที่ ๒.๔ ลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์กับระดับคุณภาพชีวิต^{๒๓}

ที่มา: Sharma, R.C., 1975.

จากแผนภาพที่ ๒.๔ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการของมนุษย์กับระดับคุณภาพชีวิตซึ่งเป็นความต้องการทางชีวภาพที่จำเป็นที่สุดในระดับพื้นฐานของการดำรงชีวิต ปัจจัยที่ต้องการ ได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค อากาศบริสุทธิ์ น้ำสะอาด การได้รับปัจจัยเหล่านี้จะทำให้มนุษย์มีคุณภาพชีวิตระดับต่ำสุด Psychosocial Needs เป็นความต้องการระดับชุมชนและสังคม ได้แก่ การศึกษา การคมนาคม การขนส่ง ความมั่นคงปลอดภัย นันทนาการ และบริการสังคมอื่นๆ เมื่อมนุษย์ได้รับร่วมกับ Bio-physical Needs จะเกิดคุณภาพชีวิตระดับที่พึงพอใจ (Satisfaction Level) ความต้องการระดับสูงสุด และเป็นความทะเยอทะยานเฉพาะบุคคล เช่น ความต้องการชื่อเสียงเกียรติยศ ความมั่นคง การเป็นที่ยอมรับในความสามารถของตน บุคคลที่บรรลุความต้องการระดับนี้จะมีคุณภาพชีวิตระดับสูง (Maximal Level) แต่สภาพชีวิตในระดับนี้ มักจะทำให้มนุษย์ต้องการสิ่งอุปโภคอย่างฟุ่มเฟือย มีความเป็นอยู่ที่ต้องโดดเด่น ทำให้เกิดปัญหาในการดำรงชีวิต ซึ่งเป็นผลกระทบต่อระดับคุณภาพชีวิตที่จะค่อยลดลงมาจนอยู่ในระดับที่พึงพอใจ เนื่องจากลดระดับความต้องการลง

^{๒๓} Sharma, R.C., *Population Trends Resources and Environment Handbook on Population Education*, (New Delhi: Tata McGraw-Hill, 1995), p. 109.

ทฤษฎีสองปัจจัย (Two-Factor Theory) โดยมีอยู่ ๒ กลุ่ม คือ ปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factors) และปัจจัยจูงใจ (Motivation Factors)^{๒๔}

๑) ปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factors) หรือปัจจัยบำรุงรักษา (Motivation Factors) เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความไม่พอใจในการทำงาน หากขาดปัจจัยเหล่านี้

- (๑) การบังคับบัญชา (Supervision)
- (๒) ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น (Interpersonal Relations)
- (๓) เงินเดือน (Salary)
- (๔) สภาพแวดล้อมในการทำงาน (Working Condition)

๒) ปัจจัยจูงใจ (Motivation Factors) เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน และเป็นการกระตุ้นในการทำงานที่ทำให้คนขยันปฏิบัติงาน ประกอบด้วย

- (๑) ความสำเร็จของงาน (Achievement)
- (๒) การยอมรับนับถือ (Recognition)
- (๓) ความก้าวหน้า (Advancement)
- (๔) ลักษณะของงาน (The Work Itself)
- (๕) ความรับผิดชอบ (Responsibility)

จากข้อมูลเนื้อหาที่ได้สังเคราะห์มาเบื้องต้น สามารถสรุปได้ดังตาราง ๒.๓ ดังนี้

^{๒๔} Herzberg อ้างใน กรมกำลังพลทหารบก, กองร้อยนำอยู่ กองพันเข้มแข็ง เขตทหารพลอดยาเสพติด ประจำปี ๒๕๕๕, (กรุงเทพมหานคร: อรุณการพิมพ์, ๒๕๕๕), หน้า ๑๔.

ตารางที่ ๒.๓ แสดงการสังเคราะห์ทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
Maslow, A. H., (1994, p. 154)	คุณภาพชีวิตของมนุษย์นั้น คือ ความต้องการ ซึ่งประกอบด้วย ๕ อย่าง คือ ๑.ความต้องการด้านสรีระ (ร่างกาย) ๒.ความต้องการความปลอดภัย ๓.ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ ๔.ความต้องการยกย่องนับถือตนเองและ ๕.ความต้องการความสมหวังในชีวิต
Sharma, R.C., (1995, p. 109)	มนุษย์ได้รับสิ่งที่ตอบสนองความต้องการด้านร่างกาย และจิตใจอย่างเพียงพอ จะทำให้มนุษย์มีสุขภาพกาย และสุขภาพจิตดี นำความสุขความพอใจสู่มนุษย์นั้น คือ การได้รับสิ่งที่ต้องการจะนำความสุขความพอใจมาสู่มนุษย์
Hertzberg อ้างใน กรมกำลังพลทหารบก, (๒๕๕๕, หน้า ๑๔)	ทฤษฎีสองปัจจัย (Two-Factor Theory) ประกอบด้วย อยู่ ๒ กลุ่ม คือ ๑) ปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factors) ๒) ปัจจัยจูงใจ (Motivation Factors)

สรุปได้ว่า ปัจจัยค้ำจุนมีขึ้นเพื่อบำรุงจิตใจของผู้ปฏิบัติงาน ถ้าหากไม่ได้จัดให้มีขึ้น ผู้ปฏิบัติงานจะรู้สึกผิดปกติ และเกิดความรู้สึกไม่พึงพอใจในงาน ซึ่งจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่องค์การได้ ส่วนปัจจัยจูงใจมีขึ้นเพื่อสร้างความพึงพอใจในผลงานกระตุ้นให้กระตือรือร้นในการทำงานยิ่งขึ้น ดังนั้นถ้าหากผู้บริหารต้องการให้ผู้ปฏิบัติงานด้วยความพึงพอใจ เพื่อผลงานมีคุณภาพสูง ควรจัดให้มีการจูงใจที่เหมาะสม

๒.๑.๔ หลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิต

จากการที่ได้ทบทวนหลักธรรมที่จะนำมาใช้ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตในการทำงานนั้น จึงได้นำเอาหลักธรรมที่พระพุทธองค์ทรงสอนพระอานนทบ้าง แก่พระภิกษุสงฆ์ที่มาเข้าเฝ้าตามรายทางบ้าง ในช่วงที่เสด็จพุทธดำเนินจากกรุงราชคฤห์ มุ่งตรงไปยังเมืองกุสินารา สถานที่ดับขันธปรินิพพาน ธรรมะที่ทรงแสดงมากที่สุดก็คือ เรื่อง ไตรสิกขา ขณะประทับอยู่ ณ เขาคิชฌกูฏ

เขตพระนครราชคฤห์นั้น พระบาลีบันทึกไว้ว่าธรรมิกถา เรื่องไตรสิกขาพระองค์ได้ตรัสสอนภิกษุทั้งหลายบ่อยที่สุด โดยได้ทรงสรุปประโยชน์ของไตรสิกขาไว้ว่า

อย่างนี้ศีล อย่างนี้สมาธิ อย่างนี้ปัญญา สมาธิอันศีลอบรมแล้วย่อมมีผลใหญ่ มีอานิสงคิใหญ่ ปัญญาอันสมาธิอบรมแล้ว ย่อมมีผลใหญ่ มีอานิสงคิใหญ่ จิตอันปัญญาอบรมแล้ว ย่อมหลุดพ้นจากอาสวะโดยชอบ คือ กามาสวะ ภวาสวะ อวิชชาสวะ ไตรสิกขา เป็นระบบฝึกฝนอบรมกาย วาจา ใจ หรือฝึกฝนอบรมใน ๓ ด้านใหญ่ ๆ คือ ทางปัญญา ทางศีล และทางจิต คือ สรุปเนื้อหาของอริยมรรคมีองค์ ๘ ไตรสิกขากับอริยมรรคมีองค์ ๘ ก็เป็นอย่างเดียวกันนั่นเอง

เพราะฉะนั้น ถ้าใครพูดว่าแนวทางปฏิบัติเพื่อพ้นทุกข์ คือ ไตรสิกขา เรียกว่าเขาพูดถูก หรือใครจะพูดว่าแนวทางปฏิบัติเพื่อพ้นทุกข์ คือ อริยมรรคมีองค์ ๘ ก็เรียกว่าพูดถูกอีกเหมือนกัน ธรรมะเป็นอุปกรณ์หรือวิธีการปฏิบัติเพื่อบรรลุถึงที่สิ้นสุดทุกข์ เรียกโดยทั่วไปว่า มัชฌิมาปฏิปทา หรือ อริยมรรคมีองค์ ๘ คือ

๑. สัมมาทิฐิ	ความเห็นชอบหรือความเข้าใจถูกต้อง
๒. สัมมาสังกัปปะ	ความดำริชอบ
๓. สัมมาวาจา	เจรจาชอบ
๔. สัมมากัมมันตะ	การงานชอบ
๕. สัมมาอาชีวะ	เลี้ยงชีพชอบ
๖. สัมมาวายามะ	พยายามชอบ
๗. สัมมาสติ	ระลึกชอบ
๘. สัมมาสมาธิ	ตั้งใจมั่นชอบ ^{๒๕}

ทั้ง ๘ ประการนั้น “มรรค” หรือแนวทางหรือหลักการที่จะต้องปฏิบัติควบคู่กันไป เป็นกระบวนการ มิใช่ยกขึ้นมาทำทีละอย่างๆ ให้เสร็จในตัวแบบบันได ๘ ขั้น อะไรทำนองนั้น หากแต่ต้องประสานกลมกลืนกัน เกี่ยวข้องสัมพันธ์เป็นเนื้อเดียวกัน ดูกเกลียวเชือก เกลียวพัน เข้าเป็นเชือกเส้นเดียวตั้งแต่ต้นจนปลายเชือก ฉะนั้น ในการปฏิบัติจริงจะเริ่มจากจุดไหนก็ได้ เช่น

๑. เริ่มที่ความรู้ความเข้าใจและความคิด (สัมมาทิฐิ สัมมาสังกัปปะ = อธิปัญญาสิกขา) จะต้องมีความเข้าใจ หรือความเชื่อที่ถูกต้องตรงแนวทางเสียก่อน เมื่อมีพื้นฐานความเชื่อความเข้าใจ ที่ถูกต้องแล้ว ค่อยขยายไปที่การควบคุมพฤติกรรมทางกาย วาจา (สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ สัมมาอาชีวะ = อธิศีลสิกขา) ให้อยู่ในสภาพที่พร้อมและเอื้อต่อการพัฒนาที่สูงขึ้น จากนั้นจึงฝึกฝนอบรมจิตใจ (สัมมาวายามะ สัมมาสติ สัมมาสมาธิ = อธิจิตสิกขา) ซึ่งเป็นขั้นภายในละเอียดกว่าให้ได้ผลดีต่อไป

^{๒๕} นักปราชญ์ทางพระพุทธศาสนา(ปราชญ์ชยะ), **หลักธรรมไตรสิกขา**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.gotoknow.org/posts/85713> [๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๑].

ในระหว่างที่อบรมตามขั้นตอนต่างๆ นี้ องค์ประกอบแต่ละอย่างๆ จะค่อยๆ พัฒนาตัวมันเอง และเสริมหรือเกื้อหนุนขั้นตอนอื่นๆ ให้เพิ่มพูนและชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น องค์ประกอบทางปัญญา ในขณะที่ผู้ปฏิบัติฝึกฝนอบรมขั้นศีลหรือขั้นจิต ตัวปัญญาความรู้ความเข้าใจซึ่งเป็นพื้นฐานเดิมนั้น จะค่อยๆ พัฒนาแก่กล้าขึ้น ชัดเจนขึ้น เกื้อหนุนให้องค์ประกอบทางด้านศีลและด้านจิตถูกต้องสมบูรณ์ขึ้น อาศัยศีลและจิตที่สมบูรณ์นั่นเอง ปัญญานั้นก็จะพัฒนาถึงขั้นรู้แจ้งเห็นจริง ทำจิตให้หลุดพ้น จากอาสวกิเลสทั้งปวง เป็นอันสิ้นสุดกระบวนการฝึกฝนอบรม

๒. เริ่มที่การควบคุมพฤติกรรม (สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ สัมมาอาชีวะ = อธิศีลสิกขา) วิธีเน้นไปที่การฝึกฝนอบรมความประพฤติทางกายทางวาจาอย่างจริงจัง อาศัยความรู้ความเข้าใจพอ เป็นพื้นฐานเท่านั้น เมื่อศีลถูกต้องสมบูรณ์แล้วก็ก้าวเข้าไปสู่การฝึกฝนอบรมจิตใจอันเป็นขั้นประณีต ยิ่งขึ้นจนถึงระดับสุดท้าย คือ ทำปัญญาให้แก่กล้าจนสามารถพ้นจากตัณหาอุปาทาน ระบบนี้นิยมทำ กันทั่วไป จนเรียกติดปากชาวพุทธทั้งหลายว่า “ศีล - สมาธิ - ปัญญา” อาจเป็นเพราะว่าการควบคุม พฤติกรรมทางกาย วาจา เห็นได้ง่าย และทำได้ง่ายกว่าการที่จะเริ่มต้นพัฒนาจิตหรือปัญญาก็ได้ จึงเป็นที่นิยมแพร่หลาย

๓. เริ่มที่ฝึกฝนจิตหรือสมาธิ (สัมมาวายามะ สัมมาสติ สัมมาสมาธิ = อธิจิตสิกขา) อาศัยความรู้ความเข้าใจพอเป็นพื้นฐานเท่านั้นแล้วเริ่มฝึกอบรมจิตอย่างเข้มงวด ในระหว่างนั้น องค์ประกอบแต่ละอย่างๆ จะค่อยเกิดขึ้นและเสริมเติมเต็มให้แก่กัน จิตเป็นสมาธิ แน่วแนใสสะอาด พฤติกรรมหรือศีลก็จะเกิดขึ้นเอง เมื่อศีลสมาธิพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ ปัญญาความรู้ความเข้าใจซึ่งเป็น พื้นฐานเดิมอยู่แล้วจะค่อย ๆ พัฒนาแก่กล้าชัดเจนขึ้น เกื้อหนุนให้องค์ประกอบทางด้านศีลและสมาธิ ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น อาศัยศีลและจิตที่สมบูรณ์นั่นเอง ปัญญาที่จะสามารถรู้แจ้งเห็นจริงทำอาสวะให้ หมดไปได้ในที่สุด

ทั้งหมดนี้เป็นหลักวิชา หลักวิชาจะแจ่มแจ้งชัดขึ้นเมื่อลองปฏิบัติดู การเกิดประสบการณ์ แต่ละขั้นตอนนั้น จะเป็นตัวทดสอบหลักวิชาและเกิดความเข้าใจยิ่งขึ้นด้วยตนเอง สรุปสั้น ๆ ดังนี้

๑. สัมมาทิฐิ สัมมาสังกัปปะ = สรุปลงในอธิปัญญาสิกขา

๒. สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ สัมมาอาชีวะ = สรุปลงในอธิศีลสิกขา

๓. สัมมาวายามะ สัมมาสติ สัมมาสมาธิ = สรุปลงในอธิจิตสิกขา

ความสัมพันธ์ของอริยมรรคมีองค์ ๘ กับไตรสิกขา มองเห็นได้ง่ายในชีวิตประจำวัน เช่น เมื่อมีความบริสุทธิ์ทางด้านความประพฤติ เชื่อมั่นในความบริสุทธิ์ของตน ไม่หวาดต่อการลงโทษ ไม่สะดุ้งระแวงต่อการประทุษร้ายของคู่เวร ไม่หวั่นใจเสียใจต่อเสียงตำหนิหรือความรู้สึกไม่ยอมรับ ของสังคม และไม่มีความฟุ้งซ่านวุ่นวายใจ เพราะความรู้สึกเดือดร้อนรังเกียจในความผิดของตนไม่มี จิตใจจึงจะปลอดโปร่ง สงบแน่วแน่ มุ่งมั่นต่อสิ่งที่คิด คำที่พูด และการที่ทำได้ ยิ่งจิตไม่ฟุ้งซ่าน สงบมุ่งมั่น

แนวแน่เท่าใด การคิดการพิจารณาการรับรู้สิ่งต่างๆ ก็ยิ่งชัดเจนและคล่องตัว เป็นผลดีในทางปัญญา มากขึ้นเท่านั้น

ความประพจน์ที่บริสุทธิ์และเชื่อมั่นในความบริสุทธิ์ของตน เป็นเรื่องของศีล (สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ สัมมาอาชีวะ) การที่จิตปลอดโปร่ง สงบแน่วแน่มุ่งมั่นต่อสิ่งที่คิด คำที่พูด การที่ทำ เป็นเรื่องของจิตหรือสมาธิ สัมมาวายามะ สัมมาสติ สัมมาสมาธิ) การรับรู้สิ่งต่างๆ ชัดเจนขึ้น เข้าใจอะไรง่ายขึ้น อันเป็นผลจากจิตสงบนั้น เป็นเรื่องของปัญญา (สัมมาทิฐิ สัมมาสังกัปปะ) ดังนั้นเรื่องของไตรสิกขา หรือ อริยมรรคมีองค์ ๘ จึงเป็นเรื่องของการทำงานร่วมกันเป็นองค์รวม เกื้อกูลกันและกันไปเป็นลำดับ ศีล สมาธิ ปัญญา เป็นเรื่องที่ต้องลงมือปฏิบัติผลอันสัมพันธ์กัน และเกื้อกูลต่อการพัฒนาไปสู่ฝั่งมรรคผลนิพพานก็จะปรากฏขึ้นได้^{๒๖}

๒.๒ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

จากการศึกษาเกี่ยวกับเอกสารที่เกี่ยวข้องในเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียงนี้พบว่า มีผู้ให้ความหมายรวมถึงแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้มากมายดังนี้

๒.๒.๑ ความหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงนั้นมีความหมายครอบคลุมในประเด็นกล่าวคือ

๑. เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้ทรงชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาเป็นระยะเวลายาวนานกว่า ๓๐ ปี ตั้งแต่ก่อน การเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้นและ สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ^{๒๗}

๒. เศรษฐกิจพอเพียงนับเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อให้ชีวิตดำเนินไปในทางสายกลาง ที่เหมาะสมสอดคล้องกับวิถีความเป็นอยู่อันเรียบง่ายของคนไทยซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ ให้เหมาะสมกับประชาชนทุกระดับ บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรและระดับประเทศได้ โดยมีคุณลักษณะที่สำคัญดังนี้

ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีต่อความจำเป็นและเหมาะสมกับฐานะตนเอง สังคมสิ่งแวดล้อมรวมทั้งวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่นไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไปและต้องไม่เบียดเบียน ตนเองและผู้อื่น

^{๒๖} นักปราชญ์ทางพระพุทธศาสนา(ปราชญ์ชยะ), **หลักธรรมไตรสิกขา**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.gotoknow.org/posts/85713> [๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๑].

^{๒๗} คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, **การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง**, (กรุงเทพมหานคร: กลุ่มงานเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง, ๒๕๕๐), หน้า ๒๑.

ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจในดำเนินการต่างๆอย่างมีเหตุผลตามหลักวิชาหลักกฎหมาย หลักศีลธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรมที่ตึงามคิดถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องอย่างถ่วงถ่วงโดยคำนึงถึงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมเพื่อให้สามารถปรับตัวและรับมือได้อย่างทันที่ทันที่

เงื่อนไขสำคัญ เพื่อให้เกิดความพอเพียงการตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่างๆ ต้องอาศัยทั้งเงื่อนไขคุณธรรมตามหลักวิชาและเงื่อนไขชีวิตเป็นพื้นฐาน

เงื่อนไขหลักวิชา อาศัยความรู้ รอบคอบและระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้วางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน

เงื่อนไขชีวิต ดำเนินชีวิตด้วยความอดทนมีความเพียร มีสติและปัญญา บริหารจัดการใช้ชีวิตโดยใช้หลักวิชาและคุณธรรมเป็นแนวทางพื้นฐาน^{๒๘}

๓. ความพอเพียง หมายถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นต้องมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรู้รอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนดำเนินงานทุกขั้นตอนและในขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในระดับให้มีจิตสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตและให้มีความรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียรมีสติปัญญาและความรอบคอบเพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุสังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี^{๒๙}

๔. เศรษฐกิจพอเพียงเป็นการดำเนินชีวิตการมีเศรษฐกิจแบบพอมีพอกิน สามารถเลี้ยงดูอุมตนเองโดยให้มีความเหมาะสมเพียงพอกับความต้องการของตนเองได้ ทั้งนี้ไม่ได้มีความหมายว่าครอบครัวจะต้องทำการผลิตอาหารถักทอเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายด้วยตนเอง แต่หมายถึงในหมู่บ้านจะต้องมีความพอเพียงในระดับหนึ่ง^{๓๐}

สรุปได้ว่า เศรษฐกิจพอเพียงนั้นเป็นปรัชญาให้ชี้ถึงแนวทางในการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกๆระดับ คือ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนา

^{๒๘} สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, **ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ ๒๑ เซ็นจูรี่, ๒๕๕๑), หน้า ๑๓-๑๖.

^{๒๙} สุขสมรรถ กันตะบุตร, **การศึกษาการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาคธุรกิจ**, (กรุงเทพมหานคร: คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๕๐), หน้า ๖.

^{๓๐} กรมการปกครอง, **เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนพึ่งตนเอง แนวคิดและยุทธศาสตร์**, (กรุงเทพมหานคร: กรมการปกครอง, ๒๕๕๖), หน้า ๔ - ๕.

และในการบริหารประเทศโดยดำเนินไปในทางสายกลาง ซึ่งเป็นการดำรงชีวิตในความพอดีต่อการปฏิบัติตน เพื่อให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยมีความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมไปถึงความจำเป็น ที่ต้องมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีอีกด้วย เศรษฐกิจพอเพียงนั้นเป็นหลักปรัชญาที่ต้องปรับจิตใจและสภาพ ของตัวเราเองเสียก่อน ถ้าหากยังหลงในกิเลสค้นหาความมีเหตุผลก็หายไป ให้จำคำหลักๆ ไว้ ๓ คำ คือ ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่พระองค์ท่านตรัสไว้ยัดคำ่ว่า พอประมาณ มีเหตุผลและมีภูมิคุ้มกัน^{๓๑}

จากความหมายของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งได้มีนักวิชาการหลายท่านยังได้ให้ความหมายตามแนวคิดไว้ดังนี้

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนเองของ ประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนา และการบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลางโดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นต้น^{๓๒} ที่ตั้งอยู่บนทางสายกลางไม่ใช่เศรษฐกิจสำหรับคนยากจน ไม่ใช่ต้องมารัดเข็มขัด ตระหนี่ถี่เหนียว แต่เป็นการรักษาความร่ำรวยให้อยู่กับเรา ซึ่งจะต้องมีความยั่งยืนไม่ใช่รวยแล้วแตก รวยแล้วล้ม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทานคำหลัก ๓ คำ คือ เหตุผล เป็นเครื่องนำทาง ทำอะไร แต่พอประมาณ และมีภูมิคุ้มกันในตัวด้วย^{๓๓} และยังเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการปรับใช้ ซึ่งประกอบด้วย เหตุผล ความรู้ และมีคุณธรรม ซึ่งถ้าหากเราเข้าใจฐานสำคัญเหล่านี้ถูกต้อง จะสามารถปรับใช้ได้ในทุกภาคส่วน^{๓๔} เพื่อให้เป็นไปตามพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่มีการนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันในการทำงาน ในการพัฒนาชุมชน พัฒนาสังคมทำได้หมด แต่ถ้ามองว่าแล้วในชีวิตจะนำมาประยุกต์ใช้ได้เมื่อไร ชีวิตของแต่ละคน มีความเป็นมา แล้วก็มีการวิวัฒนาการไป^{๓๕} แต่สำหรับในการใช้ชีวิตเพื่อเป็นเครื่องเตือนใจ

^{๓๑} ไพเราะ เลิศวิราม, Sufficiency Economy เศรษฐกิจพอเพียง, (กรุงเทพมหานคร: ไทยเดย์ดีทคอม, ๒๕๕๐), หน้า ๔๓.

^{๓๒} เกษม วัฒนชัย, สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ชีวิตพอเพียง), (กรุงเทพมหานคร: ดอกเบี๋ย, ๒๕๕๐), หน้า ๑๑-๑๙.

^{๓๓} สุเมธ ตันติเวชกุล, สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ชีวิตพอเพียง), (กรุงเทพมหานคร: ดอกเบี๋ย, ๒๕๕๐), หน้า ๒๑-๒๗.

^{๓๔} โฆสิต ปั้นเปี่ยมรัษฎ์, สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ชีวิตพอเพียง), (กรุงเทพมหานคร: ดอกเบี๋ย, ๒๕๕๐), หน้า ๒๙-๓๗.

^{๓๕} ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม, สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ชีวิตพอเพียง), (กรุงเทพมหานคร: ดอกเบี๋ย, ๒๕๕๐), หน้า ๓๙-๔๕.

ให้ประชาชนระลึกไว้ตลอดเวลาถึงความพออยู่ พอดี พอกิน อันนำมาซึ่งความสุขสงบอย่างยั่งยืน^{๓๖} โดยเฉพาะหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่เน้นในการปฏิบัติให้มีความสุข ยึดความเมตตา กรุณา จริยธรรม และความอดุสาหะ คือ ความเพียร เพื่อไปสู่จุดสำเร็จ คือ ความสุขของชีวิต ซึ่งไม่ใช่ความสุขซึ่งได้มั่งมีในเรื่องของทรัพย์สิน แต่ได้มาซึ่งความสุขในเรื่องของการดำรงชีวิต^{๓๗}และที่สำคัญ เราจะต้องอยู่อย่างพอประมาณตามฐานะของเรา ต้องรู้ว่ากินจะใช้แค่ไหนถึงจะพอ ต้องศึกษา เหตุผลบริหารความเสี่ยงในการใช้ชีวิตของเราด้วยว่าจะไปในรูปแบบใด รวมถึงการสร้างภูมิคุ้มกัน ให้กับตัวเอง และครอบครัวจะทำอะไรก็แล้วแต่ ต้องมองไปข้างหน้าว่า ถ้าทำอย่างนี้จะเกิดผลอย่างไร ผลที่ได้นั้นเสี่ยงไหม มากน้อยเพียงไร^{๓๘} ซึ่งขึ้นอยู่กับปัญหาที่เราต้องไปเกี่ยวข้อง โดยเราต้องเข้าใจ และอยู่ร่วมกับปัญหาให้ได้โดยยึดความสุขเป็นหลัก เศรษฐกิจพอเพียงทำให้เกิดความสุข^{๓๙}แต่ในเรื่องของความสุขนั้นไม่ใช่การหยุดนิ่งอยู่กับที่ ซึ่งโลกกำลังก้าวหน้า อยู่โดยพอเพียง คือ ความพอเหมาะสม กับช่วงที่เราากำลังเจริญเติบโต เพียงแต่อย่าทำอะไรเกินตัว ซึ่งบุคคล ธุรกิจ ประเทศชาติ ต้องก้าวหน้า^{๔๐}เพราะไม่ว่าคุณจะทำหน้าที่อะไรในครอบครัว ในหน่วยงานที่คุณสังกัด จะประกอบอาชีพอะไรก็ตาม สามารถนำไปใช้ได้ ไม่ใช่ใช้เฉพาะทำธุรกิจการค้า การขายเท่านั้น เกษตรกรก็ได้ การค้าก็ได้ ประกอบอาชีพอุตสาหกรรมก็ได้ กิจกรรมบริการก็ได้ ผู้ใช้แรงงานก็ได้ใช้ได้ กับทุกคนทุกระดับตั้งแต่ผู้บริหารสูงสุดจนถึงล่างสุด^{๔๑} สามารถสรุปได้ดังตาราง ๒.๔ ดังนี้

^{๓๖} จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา, จากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง...สู่การปฏิบัติ, (กรุงเทพมหานคร: เพชรรุ่งเรืองการพิมพ์, ๒๕๕๑), หน้า ๑๐๙-๑๒๖.

^{๓๗} อำพน กิตติอำพน, สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ชีวิตพอเพียง), (กรุงเทพมหานคร: ดอกเบญจ, ๒๕๕๐), หน้า ๕๓-๖๑.

^{๓๘} ดิเรก ก้อนกลีบ, สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ชีวิตพอเพียง), (กรุงเทพมหานคร: ดอกเบญจ, ๒๕๕๐), หน้า ๖๗-๗๑.

^{๓๙} วิบูลย์ เข็มเฉลิม, สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ชีวิตพอเพียง), (กรุงเทพมหานคร: ดอกเบญจ, ๒๕๕๐), หน้า ๘๑-๘๗.

^{๔๐} ธนิชท์ เจียรนวนนท์, สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ชีวิตพอเพียง), (กรุงเทพมหานคร: ดอกเบญจ, ๒๕๕๐), หน้า ๙๗-๑๐๑.

^{๔๑} สมหมาย ปาริจฉัตร, สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ชีวิตพอเพียง), (กรุงเทพมหานคร: ดอกเบญจ, ๒๕๕๐), หน้า ๑๒๗-๑๒๙.

ตารางที่ ๒.๔ แสดงการสังเคราะห์ความหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, (๒๕๕๐, หน้า ๒๑)	เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้ทรงชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาเป็นระยะเวลายาวนานกว่า ๓๐ ปี ตั้งแต่ก่อนการเกิดวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจและเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, (๒๕๕๑, หน้า ๑๓ - ๑๖)	เศรษฐกิจพอเพียงนับเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อให้ชีวิตดำเนินไปในทางสายกลางที่เหมาะสมสอดคล้องกับวิถีความเป็นอยู่อันเรียบง่ายของคนไทยซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับประชาชนทุกระดับ บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร และระดับประเทศได้
สุขสรรรค์ กิ่งตะบุตร, (๒๕๕๐, หน้า ๖)	ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นต้องมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในจะต้องอาศัยความรอบรู้ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนดำเนินงานทุกขั้นตอนให้มีจิตสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริตและให้มีความรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทนความเพียรมีสติปัญญาและความรอบคอบเพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ตารางที่ ๒.๔ แสดงการสังเคราะห์ความหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง (ต่อ)

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
กรมการปกครอง, (๒๕๕๖, หน้า ๔ - ๕)	การดำเนินชีวิตการมีเศรษฐกิจแบบพอมีพอกินสามารถเลี้ยงดูตัวเองโดยให้มีความเหมาะสมเพียงพอกับความต้องการของตนเองได้รวมถึงครอบครัวจะต้องทำการผลิตอาหารถักทอเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายด้วยตนเอง
ไพเราะ เลิศวิราม, (๒๕๕๐, หน้า ๔๓)	เศรษฐกิจพอเพียงนั้นเป็นหลักปรัชญาที่ต้องปรับจิตใจและสภาพของตัวเองเสียก่อน ถ้าหากยังหลงใหลเสียดิ้นหาความมีเหตุผลก็หายไป ให้จำคำหลักๆ ไว้ ๓ คำ คือ ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่พระองค์ท่านตรัสไว้ยืดยาวว่า พอประมาณ มีเหตุผล และให้มีภูมิคุ้มกัน
เกษม วัฒนชัย, (๒๕๕๐, หน้า ๑๑ - ๑๙)	เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนเองของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัวระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและการบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลางโดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ
สุเมธ ตันติเวชกุล, (๒๕๕๐, หน้า ๒๐ - ๒๗)	เศรษฐกิจพอเพียงนั้นเป็นที่ตั้งอยู่บนทางสายกลางไม่ใช่เศรษฐกิจสำหรับคนยากจน ไม่ใช่ต้องมารัดเข็มขัด ตระหนี่ถี่เหนียว แต่เป็นการรักษาความร่ำรวยให้อยู่กับเรา ซึ่งจะต้องมีความยั่งยืนไม่ใช่รวยแล้วแตก รวยแล้วล้ม
โฆสิต ปั้นเปี่ยมรัษฎ์, (๒๕๕๐, หน้า ๒๙ - ๓๗)	เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการปรับใช้ซึ่งประกอบด้วย เหตุผล ความรู้ และมีคุณธรรม ซึ่งถ้าหากเราเข้าใจฐานสำคัญเหล่านี้ถูกต้อง จะสามารถปรับใช้ได้ในทุกภาคส่วน

ตารางที่ ๒.๔ แสดงการสังเคราะห์ความหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง (ต่อ)

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
ไพฑูริย์ วัฒนศิริธรรม, (๒๕๕๐, หน้า ๓๙ - ๔๕)	เศรษฐกิจพอเพียงเป็นพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่มีการนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันในการทำงาน ในการพัฒนาชุมชน พัฒนาสังคม
จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา, (๒๕๕๑, หน้า ๑๐๙ - ๑๒๖)	การใช้ชีวิตเพื่อเป็นเครื่องเตือนใจให้ประชาชนระลึกไว้ตลอดเวลาถึงความพออยู่พอกิน อันนำมาซึ่งความสุขสงบอย่างยั่งยืน
อำพน กิตติอำพน, (๒๕๕๐, หน้า ๕๓ - ๖๑)	การปฏิบัติให้มีความสมดุล ยึดความเมตตา กรุณา จริยธรรม และความอดุสาหะ คือ ความเพียร เพื่อไปสู่จุดสำเร็จ คือ ความสุขของชีวิต ซึ่งไม่ใช่ ความสุขซึ่งได้มั่งมีในเรื่องของทรัพย์สิน แต่ได้มาซึ่งความสุขในเรื่องของการดำรงชีวิต
ดิเรก ก้อนกลีบ, (๒๕๕๐, หน้า ๖๗ - ๗๑)	การอยู่อย่างพอประมาณตามฐานะของเรา ต้องรู้ว่ากินจะใช้ ต้องศึกษาเหตุผลบริหารความเสี่ยงในการใช้ชีวิต รวมถึงการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตัวเอง และครอบครัว
วิบูลย์ เข็มเฉลิม, (๒๕๕๐, หน้า ๘๑ - ๘๗)	การเข้าใจและอยู่ร่วมกับปัญหาให้ได้โดยยึดความสุขเป็นหลัก เศรษฐกิจพอเพียงทำให้เกิดความสุข
ธนิษฐ์ เจียรนวนนท์, (๒๕๕๐, หน้า ๙๗ - ๑๐๑)	ความสุขนั้นไม่ใช่การหยุดนิ่งอยู่กับที่ ซึ่งโลกกำลังก้าวหน้า อยู่โดยพอเพียง คือ ความพอเหมาะพอสมกับช่วงที่เรากำลังเจริญเติบโต เพียงแต่อย่าทำอะไรเกินตัว

ตารางที่ ๒.๔ แสดงการสังเคราะห์ความหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง (ต่อ)

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
สมหมาย ปาจิณฉัตร, (๒๕๕๐, หน้า ๑๒๗ - ๑๒๙)	หลักเศรษฐกิจพอเพียงนั้นไม่ว่าทำหน้าที่อะไร ในหน่วยงานที่สังกัด จะประกอบอาชีพอะไร สามารถนำไปใช้ได้ ไม่ใช่ใช้เฉพาะทำธุรกิจ การค้า การขาย เกษตรกร การค้า ประกอบ อาชีพอุตสาหกรรม กิจกรรมบริการรวมถึงผู้ใช้ แรงงานทุกระดับตั้งแต่ผู้บริหารสูงสุดจนถึง ล่างสุด

สรุปได้ว่า ความหมายปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวคิดของนักวิชาการ คือ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่มีการปฏิบัติให้เป็นไปอย่างมีรูปธรรม มีความพอประมาณเป็นหลัก รู้จักใช้เหตุผลในการดำรงชีวิตเพื่อให้อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข โดยที่เราจะต้องรู้ถึงแก่นแท้ในการดำรงชีวิต เพื่อให้เกิดการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี เพื่อที่เราจะสามารถ แก้ปัญหาในทุกๆ เรื่องที่ผ่านเข้ามาในชีวิตอย่างมีความระมัดระวังมากยิ่งขึ้น

๒.๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทอดพระเนตรเห็นความเสี่ยงของ เศรษฐกิจสังคมไทยที่พึ่งพิงปัจจัยภายนอกสูงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลงต่างๆ อย่างรวดเร็วจึงทรงเตือนให้พสกนิกรตระหนักถึงความสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งนำไปสู่ การพัฒนาที่ยั่งยืนและทรงเน้นย้ำว่าการพัฒนาต้องเริ่มจากการ “พึ่งตนเอง” สร้างพื้นฐานให้ พอมีพอกินพอใช้ด้วยวิธีการประหยัดและถูกต้องตามหลักวิชาการให้ได้ก่อนโดยต้องรู้จักประมาณตน และดำเนินการด้วยความรอบรู้รอบคอบระมัดระวังและ “ทำตามลำดับขั้นตอน” สู่การ “ร่วมมือ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน” เมื่อพัฒนาตนเองและชุมชนให้เข้มแข็งแล้วจะได้ “พัฒนาเครือข่ายเชื่อมสู่ สังคมภายนอกอย่างเข้มแข็งมั่นคงและยั่งยืน” ต่อไป

โดยที่องค์ประกอบของ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงพระราชทานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้เป็นแนวทางการดำเนินชีวิต และวิถีปฏิบัติ นำสู่ความสมดุลอันส่งผลให้มีความสุขอย่างยั่งยืน โดยมีองค์ประกอบสำคัญดังนี้

๑) ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีต่อความจำเป็นและเหมาะสมกับฐานะ ของตนเองสังคมสิ่งแวดล้อมรวมทั้งวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น ไม่มากเกินไปไม่น้อยเกินไปและต้องไม่ เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

๒) ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจดำเนินการอย่างมีเหตุผล ตามหลักวิชาการหลัก กฎหมายหลักคุณธรรมและวัฒนธรรมที่ดีงาม โดยคำนึงถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องอย่างถ่วงถ่วง “รู้จักอ่อนจุดแข็งโอกาสอุปสรรค” และคาดการณ์ผลที่จะเกิดขึ้นอย่างรอบคอบ “รู้เขา รู้เรา รู้จัก เลื่อนนำสิ่งที่ดีและเหมาะสมมาประยุกต์ใช้”

๓) การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจสังคมสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม จากทั้งในและต่างประเทศเพื่อให้สามารถบริหารความเสี่ยงปรับตัวและรับมือได้อย่างทันท่วงทีในการปฏิบัติเพื่อให้เกิดความพอเพียงนั้นจะต้องเสริมสร้างให้คนในชาติมีพื้นฐานจิตใจในการปฏิบัติตน ดังนี้

๑) มีคุณธรรม ทั้งนี้บุคคลครอบครัวองค์กรและชุมชนที่จะนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ ต้องนำระบบคุณธรรมและความซื่อสัตย์สุจริตมาประพฤติปฏิบัติก่อน โดยเริ่มจากการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวการศึกษาอบรมในโรงเรียน การสั่งสอนศีลธรรมจากศาสนาตลอดจนการฝึกจิตข่มใจของตนเอง

๒) ใช้หลักวิชาความรู้ โดยนำหลักวิชาและความรู้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มาใช้ทั้งในขั้นการวางแผนและปฏิบัติด้วยความรอบรู้ รอบคอบและระมัดระวังอย่างยิ่ง

๓) ดำเนินชีวิตด้วยความเพียรความอดทน มีสติปัญญาและความรอบคอบ^{๔๒}

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ การดำเนินชีวิตรวมถึงการปฏิบัติเพื่อไปสู่ความสมดุลของชีวิตโดยยึดหลักเส้นทางสายกลาง มีความพอประมาณ ความมีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พร้อมทั้งยึดหลักความมีคุณธรรมเพื่อให้เกิดความซื่อสัตย์ต่อตนเองรวมถึงส่วนรวมแต่ก็มีความรอบรู้ในการบริหารจัดการอย่างมีระเบียบวินัย อย่างรอบคอบ และมีความคิดถึงสิ่งที่อยู่รอบข้างเป็นส่วนสำคัญ

สำหรับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงนั้นได้มีนักวิชาการได้ให้แนวความคิดไว้ดังนี้

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดที่ยึดหลักทางสายกลาง เป็นหัวใจสำคัญกรอบแนวคิดโดยความพอเพียง จะต้องประกอบด้วย ๓ ลักษณะ คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดี เตรียมพร้อมที่จะจัดการกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากทั้งภายนอกและภายใน เงื่อนไขในการดำเนินกิจกรรมใดๆให้อยู่ในความพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้ (รอบรู้รอบคอบระมัดระวัง) ผนวกกับคุณธรรม (จิตใจมีคุณธรรมซื่อสัตย์สุจริตและเพียรอดทนปัญญา) เพื่อนำไปสู่แนวทางการ

^{๔๒} สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, **เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๔), หน้า ๘ - ๑๐.

ปฏิบัติและผลที่คาดว่าจะได้รับ คือ การพัฒนาที่สมดุลและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมสิ่งแวดล้อมและความรู้ เทคโนโลยี^{๔๓}

ซึ่งเป็นหลักวิธีทางตรรกศาสตร์ เพื่อทำความเข้าใจสร้างเชื่อมโยงองค์ประกอบต่างๆ จากการวิเคราะห์ด้วยวิธีดังกล่าว ได้ข้อสรุปว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีองค์ประกอบอย่างสมบูรณ์ที่จะสามารถใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนา กรอบทางเศรษฐศาสตร์ได้ ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น ๕ ส่วนกล่าว คือ

๑. กรอบแนวคิดเป็นปรัชญาที่ชี้แนะการดำรงอยู่และปฏิบัติตน ในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิม ของสังคมไทยสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลามุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤติเพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา^{๔๔}

๒. คุณลักษณะเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ ใช้กับการปฏิบัติได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลางและการพัฒนาอย่างเป็นขั้นบันได โดยเป็นปรัชญาที่มองโลกเชิงระบบเน้นการรอดพ้นจากวิกฤติ ในแต่ละช่วงเวลาเพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนาทั้งในมิติทางธรรมชาติทางสังคมและทางเศรษฐกิจ ตลอดจนพิจารณาและวิเคราะห์สถานการณ์ และความเปลี่ยนแปลง รวมทั้งนโยบายวิธีการพัฒนาและผลที่เกิดขึ้นอย่างเชื่อมโยง ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีวัฒนธรรมและค่านิยมทางสังคม

๓. ค่านิยมความพอเพียง ถือได้ว่าเป็นพื้นฐานไปสู่ความพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลง และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากภายนอก ได้ซึ่งความพอเพียงหมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำซึ่งประกอบด้วย ๓ คุณลักษณะพร้อมๆ กันได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวดังนี้

๓.๑ ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดี ที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปในมิติต่างๆ ของการกระทำเช่นการผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ เพื่อนำไปสู่ความสมดุล และพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงและหามาความ รวมถึงการพึ่งตนเองและการมีชีวิตที่เรียบง่าย

๓.๒ ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอประมาณนั้นจะต้อง เป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น จากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบและยังรวมถึงการสะสมความรู้และประสบการณ์ความสามารถ ในการวิเคราะห์ การรู้จักตนเองการมองการณ์ไกล ตลอดจนมีความเมตตาเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

^{๔๓} กาญจนา บุญยังและคณะ, “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในองค์การบริหารส่วนตำบล”, รายงานวิจัย, (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, ๒๕๕๒), หน้า ๑๔.

^{๔๔} คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, (กรุงเทพมหานคร: กลุ่มงานเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจพอเพียง, ๒๕๕๐), หน้า ๒๑.

๓.๓ การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกลมาจากความสามารถในการพึ่งตนเองและควมมีวินัยในตนเอง ภายใต้ข้อจำกัดของความรู้ที่มีอยู่และสร้างภูมิคุ้มกัน ในตัวให้พอเพียงที่จะสามารถพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ระดับของความพอประมาณ ต้องครอบคลุมมิติการจัดการความเสี่ยงเชิงพลวัตจึงจะนับได้ว่าเป็นความพอเพียงที่สมบูรณ์

๔. เงื่อนไขการตัดสินใจการกระทำและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียง ต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน ขณะเดียวกันต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตและให้มีความรู้ที่เหมาะสมดำเนินชีวิต ด้วยความอดทน ความเพียรสติปัญญาและความรอบคอบกล่าว คือ

๔.๑ เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วยความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบคอบความรอบคอบ ที่จะนำความรู้เหล่านั้น มาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

๔.๒ เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย การพัฒนาคนให้เป็นทั้งคนเก่งและคนดีมีสุขภาพจิตและสุขภาพกายที่เข้มแข็ง พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงอันจะต้องเสริมสร้างใน ๒ ด้านได้แก่ ๑) ด้านจิตใจและปัญญาโดยเน้นความรู้คู่คุณธรรมตระหนักในคุณธรรมมีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความรอบรู้ที่เหมาะสม ๒) ด้านการกระทำหรือแนวทางการดำเนินชีวิตเน้นความอดทน ความเพียรสติปัญญาและความรอบคอบ

๕. แนวทางปฏิบัติและผลที่คาดว่าจะได้รับ คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอย่างกว้างขวาง ทั้งในด้านเศรษฐกิจสังคมสิ่งแวดล้อมความรู้เทคโนโลยี และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ จะทำให้เกิดทั้งวิถีการพัฒนาและผลของการพัฒนาที่สมดุลและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงกล่าวคือ

๕.๑ ความพอเพียงเป็นวิธีการที่คำนึงถึงความสมดุลพอประมาณ อย่างมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันที่เหมาะสม ในขณะที่เดียวกันก็นำไปสู่การกระทำที่ก่อให้เกิดความสมดุลและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลง

๕.๒ ความสมดุลและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงหมายถึง ความสมดุลในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจสังคมสิ่งแวดล้อมและความรู้และเทคโนโลยี ในขณะที่ความสมดุลของการกระทำทั้งเหตุและผลที่เกิดขึ้นในมิติของเวลาจะนำไปสู่ความยั่งยืนของการพัฒนาของทุนในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะ

จะเป็นทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางสังคม ทุนทางสิ่งแวดล้อมและทุนทางภูมิปัญญา รวมทั้งความพร้อมรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงต่อผลกระทบในด้านต่างๆ^{๔๕}

หลักเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึงความสามารถของชุมชน เมืองรัฐ ประเทศ หรือภูมิภาคหนึ่งในการผลิต และบริการทุกชนิดเพื่อเลี้ยงสังคมนั้นๆ ได้โดยไม่ต้องพึ่งพาปัจจัยต่างๆ ที่ตนไม่ได้เป็นเจ้าของ เศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคลนั้น คือ ความสามารถในการดำรงได้อย่างไม่เดือดร้อน มีความเป็นอยู่อย่างประมาทตามฐานะ ตามอัตภาพ และที่สำคัญ ไม่หลงไหลไปตามกระของวัตถุ มีอิสรภาพ ไม่มีพันธนาการอยู่กำบังสิ่งใด โดยสรุป คือ หันกลับมายึดเส้นทางกลางในการดำรงชีวิต เศรษฐกิจพอเพียง คือ การวางรากฐานอันมั่นคงและยั่งยืนของชีวิต^{๔๖}

๑. ยึดแนวพระดำริในการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงตามขั้นทฤษฎีใหม่

๒. สร้างพลังงานสังคม โดยการประสานพลังสร้างสรรค์ของทุกฝ่ายในลักษณะพหุภาคี อาทิ ภาครัฐ องค์กร พัฒนาเอกชน นักวิชาการ ธุรกิจเอกชน สื่อมวลชน ฯลฯ เพื่อให้ขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาธุรกิจชุมชน

๓. ยึดพื้นที่เป็นหลักและใช้องค์กรชุมชน เป็นศูนย์กลางการพัฒนา ส่วนภาคีอื่นๆ ทำหน้าที่ช่วยกระตุ้นอำนวยความสะดวก ส่งเสริมและสนับสนุน

๔. ใช้กิจกรรมของชุมชนเป็นเครื่องมือสร้างการเรียนรู้และการจัดการร่วมกัน พร้อมพัฒนาอาชีพที่หลากหลายเพื่อเป็นทางเลือก ของคนในชุมชนซึ่งมีความแตกต่างกันทั้งด้าน เพศ วัย การศึกษา ความถนัด ฐานะเศรษฐกิจ ฯลฯ

๕. ส่งเสริมการรวมกลุ่มและการสร้างเครือข่ายองค์กรชุมชนเพื่อสร้างคุณธรรมและการเรียนรู้ที่มีคุณภาพอย่างรอบด้าน อาทิ การศึกษา สาธารณสุขการฟื้นฟูวัฒนธรรม การจัดการสิ่งแวดล้อม ฯลฯ

๖. วิจัยและการพัฒนา ธุรกิจชุมชนจนครบวงจร (ผลิต-แปรรูป-ขาย-บริโภค) โดยให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและฐานทรัพยากรของท้องถิ่น ควรเริ่มพัฒนาจากวงจรธุรกิจขนาดเล็กในระดับท้องถิ่นไปสู่วงจรธุรกิจที่ใหญ่ขึ้นระดับประเทศและระดับต่างประเทศ

๗. พัฒนาเศรษฐกิจชุมชนที่มีศักยภาพของแต่ละเครือข่ายให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ธุรกิจชุมชน ที่มีข้อมูลข่าวสารกิจนั้นๆ อย่างครบวงจร พร้อมทั้งใช้เป็นสถานที่สำหรับศึกษาดูงานและฝึกอบรม^{๔๗}

^{๔๕} กาญจนา บุญยังและคณะ, “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในองค์การบริหารส่วนตำบล”, รายงานวิจัย, หน้า ๑๐-๑๔.

^{๔๖} สุเมธ ตันติเวชกุล, **เบื้องพระยุคลบาท**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๕๔), หน้า ๒๘๕.

^{๔๗} สุเมธ ตันติเวชกุล, **คำสอนพอเศรษฐกิจพอเพียง หนังสือเฉลิมพระเกียรติเฉลิมฉลองพระชนมายุ ๘๑ พรรษา**, (กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา สถาบันสื่อธรรม, ๒๕๕๑), หน้า ๒๔๙-๒๕๑.

สรุปได้ว่า แนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้น เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชได้ท่านทรงพระราชทานให้ แก่พสกนิกรชาวไทยทุกคน เพื่อเป็นแนวทางในการดำรงชีวิต โดยเพื่อให้ประชาชนในทุกๆระดับ รวมถึงระดับชุมชนจนถึงระดับที่สูงขึ้นไป โดยปรัชญานี้ เป็นปรัชญาที่ทรงชี้แนะถึงแนวทางการปฏิบัติโดยพระองค์ท่านได้คำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผลและการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี บนพื้นฐานของความรอบรู้ ความรอบคอบและระมัดระวัง ในการใช้ความรู้ และใช้ชีวิตอย่างถูกหลักพลังทางบวก ควบคู่ไปกับการกระทำที่ไม่เบียดเบียนกันผู้อื่น การช่วยเหลือแบ่งปันซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดความสงบสุขในสังคม และรวมไปถึงความสามัคคีของคนในชาติ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ อีกทั้งยังเป็นแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนอีกด้วย

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตเพื่อให้สามารถปรับตัว รับการเปลี่ยนแปลงต่อสถานการณ์โลกในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม มุ่งเน้นการพึ่งพาตนเองโดยยึดหลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี บนเงื่อนไขซึ่งมีความรู้คู่คุณธรรม ซึ่งจะนำไปสู่ชีวิต เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่ก้าวหน้าอย่างสมดุล มั่นคง และยั่งยืน

เศรษฐกิจพอเพียงเศรษฐกิจพื้นฐานและเศรษฐกิจชุมชน หมายความว่า ถ้าสังคมไทยทำความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพื้นฐานกันอย่างทั่วถึงเราสามารถขจัดความยากจนของคนทั่วประเทศพร้อมๆ กับสร้างฐานทางสังคมและธรรมชาติแวดล้อม ให้พื้นฐานบูรณะเพิ่มพูนขึ้นเต็มประเทศความเข้มแข็ง ที่เป็นพื้นฐานทั้งทางเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อม จะส่งผลให้การพัฒนาเศรษฐกิจในระดับบนมั่นคงและยั่งยืนเศรษฐกิจ พื้นฐานหรือเศรษฐกิจชุมชนหรือเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสถึงเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๐ มีความคล้ายคลึงกันหรือเหมือนกันเศรษฐกิจพื้นฐาน หมายถึง เศรษฐกิจที่คำนึงถึงการทะนุบำรุงพื้นฐานของตัวเอง ให้เข้มแข็งทั้งทางสังคมวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ พื้นฐานของสังคมก็คือชุมชน เพราะฉะนั้นเศรษฐกิจชุมชนกับเศรษฐกิจพื้นฐานก็อย่างเดียวกัน เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึงพอเพียงสำหรับทุกคน มีธรรมชาติพอเพียง มีความรักพอเพียง มีปัญญาพอเพียง เมื่อทุกอย่างพอเพียงก็เกิดความสมดุลจะเรียกว่าเศรษฐกิจสมดุลก็ได้ เมื่อสมดุลเป็นปกติสบายไม่เจ็บไข้ ไม่วิกฤตเศรษฐกิจ พื้นฐานกับเศรษฐกิจชุมชน ล้วนมุ่งไปสู่เศรษฐกิจพอเพียง ข้อสำคัญเมื่อพูดถึงเศรษฐกิจพื้นฐานต้องไม่มองเรื่องเศรษฐกิจแบบแยกส่วน แต่เป็นเศรษฐกิจที่อยู่บนความเข้มแข็งของสังคมหรือชุมชนอาศัยการสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนเป็นเครื่องมือพัฒนาเศรษฐกิจ เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นบูรณาการลักษณะพื้นฐาน ๕ ประการของเศรษฐกิจพอเพียง

๑) เป็นเศรษฐกิจสำหรับคนทั้งมวล ไม่ใช่เศรษฐกิจที่สร้างความร่ำรวยให้คนส่วนน้อยแต่ทิ้งคนส่วนใหญ่ให้ยากจน

- ๒) มีพื้นฐานอยู่ที่ความเข้มแข็งของชุมชน
- ๓) มีบูรณาการ คือ ไม่ใช่เป็นเรื่องเศรษฐกิจโดดๆ แต่เชื่อมโยงกับสังคมวัฒนธรรม
สิ่งแวดล้อมพร้อมกันไป
- ๔) อยู่บนพื้นฐานความเข้มแข็งของตนเอง
- ๕) การจัดการและนวัตกรรมต่างๆ เพื่อเพิ่มเติมความก้าวหน้า ให้แก่เรื่องพื้นฐานทำให้มี
พลวัตอย่างไม่หยุดนิ่ง^{๔๘}

แนวทางการบริหารประเทศ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเมื่อวันศุกร์ที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ ว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ชี้ให้ประชาชนได้เห็นถึงแนวทางการปฏิบัติตน ที่ควรจะเป็นเพื่อให้สามารถดำรงชีพได้โดยไม่เดือดร้อนซึ่งที่จริงแล้วก็เป็นแนวทางที่มีพื้นฐาน มาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนไทยและสามารถนำไปใช้ได้ในทุกระดับ ทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับประเทศ การพัฒนาต้องเริ่มจากการพึ่งตนเองให้ได้ก่อน การที่จะสามารถพึ่งตนเอง ได้เราก็ต้องรู้จักประมาณตนและทำทุกอย่างด้วยความรอบคอบ ระวังระมัดระวังไม่ประมาทสิ่งเหล่านี้ จะสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับเราต่อไป ด้วยหลักการสำคัญของ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นหลักการพึ่งตนเองเป็นหลัก ที่จะทำอะไรอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ไม่รีบร้อนไม่ก้าวกระโดดไม่ประมาท รู้จักการเลือกสรรและการใช้อย่างเหมาะสม มีความระมัดระวัง มีความพอดี พอเหมาะ พอควร ซึ่งสรุปโดยรวมว่า “พอเพียง”^{๔๙}

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ที่ “ทางสายกลาง” ไม่สุดโต่งซึ่งมีอยู่ในคำสอนของทุกศาสนา ไม่ว่าจะเป็นศาสนาพุทธ คริสต์ พราหมณ์ ฮินดู อิสลามและศาสนาซิกข์ การใช้ชีวิตนั้นอย่างสุดโต่งด้านใดด้านหนึ่ง แต่ให้อยู่ในทางสายกลาง เช่น การใช้เงินระดับบุคคล นักเรียน นิสิต นักศึกษา หรือครูก็ดี ใช้ให้พอเพียงพอประมาณ หากสุดโต่งข้างหนึ่ง คือ ตระหนี่หรือขี้เหนียวตระหนี่ก็ คือ ไม่ใช่เงินแม้ว่าจำเป็นต้องใช้เงินก็ไม่ยอมใช้แล้วไปสร้างความเดือดร้อนให้ตนเอง คนในครอบครัวหรือคนในโรงเรียน ส่วนสุดโต่งอีกด้าน คือ ฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือยใช้เงินในสิ่งที่ไม่จำเป็นต้องใช้และไม่มีเหตุผล ความจำเป็นต้องใช้เห็นเขามีก้อยากมีตามเขาเขามีเงินเป็นแสนเป็นล้าน เราจะไปมีตามเขาได้อย่างไร ในเมื่อเงินเดือนเราหมื่นสองหมื่น ซึ่งปรัชญาฯ นี้ต้องการสอนเรา การที่จะใช้ชีวิตใช้เงินทองหรือตัดสินใจบริหารโรงเรียนต้องวางอยู่บนความพอเพียง^{๕๐}

^{๔๘} ประเวศ วะสี, ประชาคมตำบลยุทธศาสตร์เพื่อเศรษฐกิจพอเพียงศีลธรรมและสุขภาพ, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ศพรินต์ติ้งเซนเตอร์, ๒๕๕๐), หน้า ๒๐-๒๒.

^{๔๙} สุรยุทธ์ จุลานนท์, จากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง...สู่การปฏิบัติ, (กรุงเทพมหานคร: เพชรรุ่งเรืองการพิมพ์, ๒๕๕๑), หน้า ๑๒-๑๓.

^{๕๐} เกษม วัฒนชัย, จากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง...สู่การปฏิบัติ, (กรุงเทพมหานคร: เพชรรุ่งเรืองการพิมพ์, ๒๕๕๑), หน้า ๑๒-๑๓.

การใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในประเทศจะต้องมีการใช้อย่างสมดุลหมายถึงการขุดค้นทรัพยากรเพื่อใช้ในการผลิตจะไม่ทำให้มีผลกระทบต่อชุมชนและประชาชน เช่น ควรหลีกเลี่ยงการสร้างมลภาวะน้ำเน่าเสียหรืออากาศเป็นฝุ่นละอองในชุมชนเป็นต้น ควรใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืนและป้องกันรักษาให้มีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมในเชิงลบกับหลักการเศรษฐกิจพอเพียงดังนี้

๑) ให้เดินทางสายกลางประชาชนควรบริโภคสินค้าหรือบริการเท่าที่ทรัพยากรภายในประเทศจะเอื้ออำนวยหรือผลิตได้

๒) ภายในประเทศจะต้องป้องกันตัวและปรับตัวให้อยู่รอดจากภาวะไม่สมดุลซึ่งเกิดจากปัจจัยภายนอกประเทศ เช่น สินค้าขาดตลาดทั่วโลกหรือเศรษฐกิจในยุโรปอ่อนแอ เป็นต้น

๓) ธุรกิจจะต้องช่วยรักษาทรัพยากรและไม่ทำลายสภาพแวดล้อมของโลก เช่น การปล่อยภาวะเรือนกระจกควรใช้ทรัพยากรอย่างระมัดระวังพึงระลึกไว้ว่า หลักเศรษฐกิจพอเพียงไม่ได้หมายถึงการอยู่อย่างปลีกวิเวกโดยไม่ทำการค้าขายกับต่างประเทศเศรษฐกิจพอเพียงสนับสนุนให้อนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมให้เหลือไว้คู่กับโลกอย่างยั่งยืน^{๕๑}

โดยความคิดเห็นดังกล่าวมีความสอดคล้องกับพระบรมราโชวาทที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงพระราชทานในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เมื่อ วันพฤหัสบดีที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๑๗ มีความตอนหนึ่งว่า

“การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้นต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมีพอกินพอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อนโดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัดแต่ถูกต้องตามหลักวิชาการเมื่อได้พื้นฐานมั่นคงพร้อมพอควรและปฏิบัติได้แล้วจึงค่อยเสริมความเจริญและฐานะทางเศรษฐกิจขั้นสูงขึ้นไป หากมุ่งแต่จะสร้างความเจริญยกเศรษฐกิจขึ้นให้รวดเร็วแต่ประการเดียวโดยไม่ให้แผนปฏิบัติการสัมพันธ์กับสภาวะของประเทศและประชาชนโดยสอดคล้องด้วยก็จะเกิดความไม่สมดุลในเรื่องต่างๆขึ้นซึ่งอาจกลายเป็นความยุ่งยากล้มเหลวในที่สุดดังเห็นได้ที่อารยประเทศหลายประเทศกำลังประสบปัญหาทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงอยู่ในเวลานี้”^{๕๒}

คำว่า“พอ”ในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วย ๓ ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ ๑ พอมีพอกิน ขั้นแรก เป็นการผลิตเพื่อตนเองเพื่อครอบครัวเป็นอันดับแรก ดังข้อความที่ว่า “กินทุกอย่างที่ปลูกและปลูกทุกอย่างที่กิน” พึ่งเงินให้น้อยที่สุดเพราะเป็นสิ่งหายากโดยเริ่มจากการทำบัญชีรายรับรายจ่าย เพื่อจะได้เห็นส่วนที่เป็นรายจ่ายที่ฟุ่มเฟือยเกินความพอดีเกินความต้องการ จะได้หาทางแก้ไขด้วยการลดในส่วนนั้นๆ และอะไรที่สามารถผลิตได้เองก็ลองผลิตดู

^{๕๑} จิรายุติธรากร ณ ออยุธยา, “คำปรารภ” ในคำพ่อสอนประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง, (กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิพระดาบส, ๒๕๕๑), หน้า ๔-๕.

^{๕๒} พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ, จากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง...สู่การปฏิบัติ, (กรุงเทพมหานคร: เพชรรุ่งเรืองพิมพ์, ๒๕๕๑), หน้า ๑๒๕.

เช่น การปลูกผักสวนครัวในบ้าน การเลี้ยงเป็ดเลี้ยงไก่ไว้กินไข่ การทำปุ๋ยชีวภาพจากวัสดุเหลือใช้ใน บ้านแทนการซื้อปุ๋ยวิทยาศาสตร์และการทำสบู่เหลวไว้ใช้เอง เป็นต้น ซึ่งบุคคลทุกกลุ่มอาชีพ สามารถทำได้ ถ้าเป็นเกษตรกรก็หาทางบริหารจัดการพื้นที่ตามแนวทฤษฎีใหม่เป็นหลัก คนเรากล้าไม่โลภมาก ชีวิตก็มีความสุขยิ่ง ปลอดภัยได้ความสุขก็ยิ่งเพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณ

ขั้นที่ ๒ อยู่ดีกินดี เป็นขั้นของการรวมกลุ่มสมาชิก ในชุมชนและในสังคมใกล้เคียง เข้าด้วยกัน เพื่อก่อให้เกิดพลังก่อให้เกิดการผลิต เพื่อมุ่งสู่เศรษฐกิจชุมชนด้วยการรวบรวมข้อมูลด้าน การตลาดการแปรรูป วัตถุประสงค์ของชุมชนให้เป็นสินค้าของชุมชนให้เป็นสินค้าและบริการ เพื่อหารายได้ เพิ่มขึ้น เช่น ผลผลิตของข้าวแปรรูปเป็นโจ๊กของสำเร็จรูป การนำสมุนไพรที่ปลูกได้มาอบแห้ง บรรจุแคปซูล การทำปุ๋ยอัดเม็ดชีวภาพปุ๋ยน้ำและสารไล่แมลงบรรจุขวด เป็นต้น ซึ่งการจะทำเช่นนี้ได้ จำเป็นต้องมีการรวมกลุ่มให้เข้มแข็งมีการสร้างเครือข่ายของการพัฒนาและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน เพื่อเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นจากภูมิปัญญาชาวบ้านให้สูงขึ้น

ขั้นที่ ๓ มั่งมีศรีสุข ขั้นนี้เป็นการดำเนินธุรกิจชุมชนที่เกิดจากพลังสร้างสรรค์จากเครือข่าย สหกรณ์ที่มีกิจกรรมคล้ายคลึงกันร่วมมือกันทำกิจกรรมผลิตและการจำหน่ายเพื่อก่อให้เกิดอำนาจใน การต่อรองในทุกๆ เรื่องโดยประชาชนในชุมชนและในสังคมเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตเอง เช่น เป็นเจ้าของโรงงานผลิตปุ๋ยชีวภาพ โรงสีกลาง กิจการขนส่งและเจ้าของตลาดกลางการเกษตร เป็นต้น จะได้สามารถกำหนดราคาสินค้าและบริการได้เองอันจะนำไปสู่ความมั่งมีศรีสุขในที่สุดและเป็นความมั่งมี ความสุขที่ยั่งยืนด้วยเพราะใช้หลักการพึ่งตนเองและการช่วยเหลือเกื้อกูลกันบนฐานของความไม่มี หนี้สิน^{๕๓} และการมองอย่างวัตถุวิสัยด้านภายนอกต้องมีกินมีใช้มีปัจจัยสี่เพียงพอตามอัตภาพ หมายถึง การพึ่งตนเอง มองอย่างจิตวิสัยด้านภายในจิตใจคนจะมีความรู้สึกเพียงพอไม่ทำกันบางคนมีเงินเป็น ล้านๆ ก็ไม่เพียงพอบางคนมีนิดเดียวก็พอเป็นการเพียงพอทางจิต

แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ มีความสอดคล้องกับธัมมิกสังคัมของท่าน พุทธทาสภิกขุ ซึ่งเน้นในเรื่องของจิตใจมากกว่ารูปธรรมด้านเศรษฐกิจและสอดคล้องกับหลัก เศรษฐศาสตร์ชาวพุทธของ อี.เอฟ. ชูเมกเกอร์ ที่เน้นเรื่องความพอเพียงทางเทคโนโลยีในระบบ การผลิตที่ให้ความสำคัญของคนมากกว่าผลผลิตเป้าหมายที่สำคัญของเศรษฐกิจพอเพียงก็ คือ ต้องการให้ ประชาชนหรือชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้สร้างรากฐานที่เข้มแข็งและมั่นคงดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ อย่างมีความสุขเพราะเศรษฐกิจพอเพียงไม่แค่สร้างความมั่นคงทางวัตถุหรือทางกายให้คนพอมีพอกิน

^{๕๓} อุษณีย์ เกษมสันต์ ณ อยุธยา, “ศาสตร์แห่งธรรมมิกราชาสร้างคุณค่าแห่งชีวิต”, นิตยสารข่าวทางเดิน, ปีที่ ๓๕ ฉบับที่ ๑๔๙ (เมษายน - มิถุนายน, ๒๕๕๓) : ๕๑-๕๒.

เท่านั้นหากแต่ยังเป็นการสร้างความมั่นคงทางจิตตั้งนั้นเศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นทางเลือกที่ควรนำไปเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตอย่างมีนัยที่สำคัญ^{๕๔}

หลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัวระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลางโดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์

แนวทางการทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงโดยเน้นหาข้าวหาปลาก่อนหาเงินหาทองคือ ทำมาหากินก่อนทำมาค้าขายโดยการส่งเสริมการทำไร่นาสวนผสมและการเกษตรแบบผสมผสาน เพื่อให้เกษตรกรพัฒนาตนเองแบบเศรษฐกิจพอเพียง การปลูกพืชผักสวนครัวลดค่าใช้จ่ายการทำปุ๋ยหมักปุ๋ยคอกและใช้วัสดุเหลือใช้เป็นปัจจัยการผลิตเพื่อลดค่าใช้จ่ายและบำรุงดินการเพาะเห็ดฟางจากวัสดุเหลือใช้ในไร่นา การปลูกไม้ผล สวนพืชหลังบ้านและมาใช้สอยในครัวเรือนการปลูกพืชสมุนไพรช่วยส่งเสริมสุขภาพอนามัย.การเลี้ยงปลาในร่องสวนในนาข้าวและแหล่งน้ำเพื่อเป็นอาหารโปรตีนและรายได้เสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองและไก่ไข่ประมาณ ๑๐-๑๕ ตัวต่อครัวเรือนเพื่อเป็นอาหารในครัวเรือนโดยใช้เศษอาหารร่ำและปลายข้าวจากผลผลิตการทำนาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จากการปลูกพืชไร่เป็นต้น^{๕๕}

หลักการของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่าหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง คือ การเดินสายกลาง ความพอเพียงการพอดีความพอประมาณหรือมีภูมิปัญญาปฏิบัติทางการเดินทางสายกลางฯลฯ ซึ่งหลายท่านใช้ต่างกันแต่มุ่งไปในความหมายเดียวโดยกล่าวเป็นประเด็นหลักๆ ของความพอดีได้แก่

พอดีด้านจิตใจหากทุกคนมีจิตใจที่เข้มแข็งสำนึกดีต่อผลประโยชน์โดยรวมสำนึกต่อความเป็นมนุษย์ที่อยู่ร่วมบนผืนแผ่นดินเดียวกันก็จะนำไปสู่ความยั่งยืนร่วมกันได้พอดีด้านสังคมวัฒนธรรมถึงแม้ว่าสังคมหรือวัฒนธรรมของแต่ละชนชาติจะต่างกันก็ตาม หากแต่ต่างคนต่างดูแลและอนุรักษ์รวมถึงการผนึกกำลังเกื้อกูลต่อกันในสังคมและวัฒนธรรมภาพที่แตกต่างกันก็สามารถสร้างความงดงามให้แก่สังคมและวัฒนธรรมได้โดยยั่งยืน

พอดีด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความไม่พอดีในทรัพยากรธรรมชาติก็จะนำไปสู่สภาพแวดล้อมที่แปรเปลี่ยนอย่างไม่มีที่สิ้นสุดแต่การเอาชนะทรัพยากรธรรมชาติสุดท้ายธรรมชาติก็กลับมาชนะเราดังเช่นภัยธรรมชาติที่เคยปรากฏมาแล้ว การเพิ่มรายได้ลดรายจ่ายดำรงชีวิตอย่างพอควรพออยู่พอกินสมควรตามอัตภาพและฐานะของตน ความพอดีจึงเป็นกุญแจไปสู่ความสำเร็จเพราะทุกสิ่งที่เขาทำไม่พลาดเลยทะลุเป้าพอดีและได้ประโยชน์สูงสุดความพอดีจึงเป็น

^{๕๔} ประสิทธิ์ ทองอ่อน, “เศรษฐกิจพอเพียงแนวพุทธศาสตร์”, วารสารบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑ (กรกฎาคม - ธันวาคม, ๒๕๕๐): ๑๘.

^{๕๕} อรุณี ปิ่นประยงค์, เศรษฐกิจพอเพียง, กองส่งเสริมธุรกิจเกษตรกรรมวิชาการเกษตร, (กรุงเทพมหานคร: กองส่งเสริมธุรกิจเกษตรกรรมวิชาการเกษตร, ๒๕๕๐), หน้า ๕.

ภารกิจที่ประณีตละเอียดอ่อนต้องใช้สติที่สมบูรณ์ปัญญาที่แจ่มใสจึงจะบริหารให้เกิดความพอดีได้ ความพอดีหรือความเป็นกลางจะบริหารให้เกิดขึ้นได้อย่างไรหรือการที่จะทำให้เกิดความรู้ที่เที่ยงตรงได้นั้นต้องฝึกจิตให้มีระเบียบนิ่งมีสมาธิจิตที่นิ่งและมีสมาธิ จะเป็นบ่อเกิดความรู้ที่เที่ยงตรงเพราะการนิ่งสงบเกิดความว่างเปล่าทำให้เห็นภาวะบวกและภาวะลบอย่างเที่ยงตรงตามความจริง ปัญญา ก็เกิดปัญญา คือ ความรู้ที่เที่ยงตรงรู้แจ่มชัดรู้รอบและรู้ประโยชน์สูงสุดปัญญาจึงวัดจากความสำเร็จโดยสมควรและสังคมต้องมีความสุขอันยิ่งใหญ่ด้วยสังคมที่พอเพียง คือ สังคมที่พึ่งพาตนเองพึ่งพากันเอง รวมกันเป็นกลุ่มเพิ่มรายได้ลดรายจ่ายสร้างโอกาสประหยัดดอดออมและแบ่งปันสังคมแห่งคุณธรรม คือ สังคมที่ต้องมีธรรมาภิบาลรับผิดชอบต่อสังคมส่งเสริมคนดีมีคุณธรรมจริยธรรมครอบครัวอบอุ่น เกื้อกูลซึ่งกันและกันสังคมที่สามารถ คือ สอนให้คนฉลาดพอที่ยืดหยุ่นเลือกสรรเอาวิทยาการใหม่ๆ มาต่อยอดสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์ความรู้เพื่อให้เท่าทันสามารถแข่งขันกับโลกภายนอกได้

สังคมที่สมดุล คือ ในอดีตพบว่า แต่การขยายตัวทางเศรษฐกิจ ไม่ได้ช่วยแก้ปัญหาสังคมเกิดความไม่สมดุลระหว่างเศรษฐกิจและสังคมความไม่สมดุลของการพัฒนาเมืองและชนบทความยากจนของคนในประเทศสูงขึ้นความไม่สมดุลของเศรษฐกิจภายในประเทศกับภายนอกประเทศความสมดุลทางธรรมชาติกับสิ่งแวดล้อมเป็นต้น^{๕๖} สามารถสรุปได้ดังตาราง ๒.๕ ดังนี้

^{๕๖} ญัฐวุฒิ บำรุงแจ่ม “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการดำเนินชีวิตของนักศึกษาคณะเศรษฐศาสตร์ระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่” **รายงานวิจัย**, (คณะเศรษฐศาสตร์: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๐), หน้า ๙.

ตารางที่ ๒.๕ แสดงการสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
<p>สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, (๒๕๕๕, หน้า ๘ - ๑๐)</p>	<p>ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงพระราชทานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตและวิถีปฏิบัติ นำสู่ความสมดุลอันส่งผลให้มีความสุขอย่างยั่งยืน โดยมีองค์ประกอบสำคัญ คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี มีคุณธรรม ใช้หลักวิชาความรู้และดำเนินชีวิตด้วยความเพียรความอดทน</p>
<p>กาญจนา บุญยังและคณะ, (๒๕๕๒, หน้า ๑๔)</p>	<p>ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดที่ยึดหลักทางสายกลาง เป็นหัวใจสำคัญกรอบแนวคิดโดยความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย ๓ ลักษณะ คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดี เตรียมพร้อมที่จะจัดการกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากทั้งภายนอกและภายใน เงื่อนไขในการดำเนินกิจกรรมใดๆ ให้อยู่ในความพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้ (รอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง) ผนวกกับคุณธรรม</p>
<p>คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, (๒๕๕๐, หน้า ๒๑)</p>	<p>ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีองค์ประกอบอย่างสมบูรณ์ที่จะสามารถใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนา กรอบทางเศรษฐศาสตร์ได้ ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น ๕ ส่วน คือ ๑. กรอบแนวคิดเป็นปรัชญาที่ชี้แนะการดำรงอยู่และปฏิบัติตน ๒. คุณลักษณะเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ ๓. ค่านิยมความพอเพียง</p>
<p>สุเมธ ตันติเวชกุล, (๒๕๕๔, หน้า ๒๘๕)</p>	<p>ความสามารถของชุมชน เมืองรัฐ ประเทศ หรือภูมิภาคหนึ่งในการผลิต และบริการทุกชนิดเพื่อเลี้ยงสังคมนั้นๆ ได้โดยไม่ต้องพึ่งพาปัจจัยต่างๆ ที่ตนไม่ได้เป็นเจ้าของ เศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคลนั้น คือ ความสามารถในการดำรงได้อย่างไม่เดือดร้อน มีความเป็นอยู่อย่างประมาณตนตามฐานะ ตามอัตภาพ และที่สำคัญ ไม่หลงไหลไปตามกระแสของวัตถุมียิสรภาพ ไม่มีพันธนาการอยู่กับสิ่งใด</p>

ตารางที่ ๒.๕ แสดงการสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ต่อ)

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
สุเมธ ตันติเวชกุล, (๒๕๕๑, หน้า ๒๔๙ - ๒๕๑)	๑. ยึดแนวพระดำริในการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง ๒. สร้างพลังงานสังคม ๓. ยึดพื้นที่เป็นหลัก ๔. ใช้กิจกรรมของชุมชนเป็นเครื่องมือสร้างการเรียนรู้ ๕. ส่งเสริมการรวมกลุ่มและการสร้างเครือข่ายองค์กรชุมชน ๖. วิจัยและการพัฒนา ๗. พัฒนาเศรษฐกิจชุมชน
ประเวศ วะสี, (๒๕๕๐, หน้า ๒๐ - ๒๒)	หลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นพื้นฐานทั้งทางเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้การพัฒนาเศรษฐกิจในระดับบนมั่นคงและยั่งยืน
สุรยุทธ์ จุลานนท์, (๒๕๕๑, หน้า ๑๒ - ๑๓)	การพึ่งตนเองเป็นหลัก ที่จะทำอะไรอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ไม่รีบร้อนไม่ก้าวกระโดดไม่ประมาท รู้จักการเลือกสรรและการใช้อย่างเหมาะสม ระมัดระวัง มีความพอดี พอเหมาะ พอควร
เกษม วัฒนชัย, (๒๕๕๑, หน้า ๑๒ - ๑๓)	ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ที่ “ทางสายกลาง” ไม่สุดโต่งซึ่งมีอยู่ในคำสอนของทุกศาสนา ไม่ว่าจะเป็นศาสนาพุทธ คริสต์ พราหมณ์ ฮินดู อิสลามและศาสนาซิกข์ การใช้ชีวิตนั้นอย่าสุดโต่งด้านใดด้านหนึ่ง แต่ให้อยู่ในทางสายกลาง
จिरายู อิศรางกูร ณ อยุธยา, (๒๕๕๑, หน้า ๔ - ๕)	การใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในประเทศจะต้องมีการใช้อย่างสมดุลหมายถึงการชดเชยทรัพยากรเพื่อใช้ในการผลิตจะไม่ทำให้มีผลกระทบต่อชุมชนและประชาชน
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ, (๒๕๕๑, หน้า ๑๒๕)	การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้นต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมีพอกินพอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อนโดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัดแต่ถูกต้องตามหลักวิชาการเมื่อได้พื้นฐานมั่นคงพร้อมพอควรและปฏิบัติได้แล้วจึงค่อยเสริมความเจริญและฐานะทางเศรษฐกิจขั้นสูงขึ้นไป

ตารางที่ ๒.๕ แสดงการสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ต่อ)

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
อุษณีย์ เกษมสันต์ ณ อยุธยา, (๒๕๕๓, หน้า ๕๑ - ๕๒)	“พอ” ในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วย ๓ ขั้นตอน คือ ขั้นที่ ๑ พอมีพอกิน ขั้นที่ ๒ อยู่ดีกินดี ขั้นที่ ๓ มั่งมีศรีสุข
ประสิทธิ์ ทองอ่อน, (๒๕๕๐, หน้า ๑๘)	การให้ประชาชนหรือชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้สร้างรากฐานที่เข้มแข็งและมั่นคงดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขเพราะเศรษฐกิจพอเพียงไม่แค่สร้างความมั่นคงทางวัตถุหรือทางกายให้คนพอมีพอกินเท่านั้นหากแต่ยังเป็นการสร้างความมั่นคงทางจิตตั้งนั้นเศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นทางเลือกที่ควรนำไปเป็นแนวทางในการดำรงชีวิต
อรุณี ปิ่นประยงค์, (๒๕๕๐, หน้า ๕)	การส่งเสริมการทำไร่นาสวนผสมและการเกษตรแบบผสมผสาน เพื่อให้เกษตรกรพัฒนาตนเองแบบเศรษฐกิจพอเพียง
ณัฐวุฒิ บำรุงแจ่ม, (๒๕๕๐, หน้า ๙)	ความพอดีจึงเป็นกุญแจไปสู่ความสำเร็จเพราะทุกสิ่งที่เขาทำไม่พลาดเลยทะลุเป้าพอดีและได้ประโยชน์สูงสุด ความพอดีจึงเป็นภารกิจที่ประณีตละเอียดอ่อนต้องใช้สติที่สมบูรณ์ปัญญาที่แจ่มใสจึงจะบริหารให้เกิดความพอดีได้

สรุปได้ว่า ของหลักเศรษฐกิจพอเพียงก็ คือ ระบบเศรษฐกิจที่พึ่งตนเองได้ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในหลวงรัชการที่ ๙ ซึ่งพระองค์นั้นได้ทรงมองเป็น ๒ ลักษณะใหญ่ คือ ๑.) เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความสามารถของชุมชนเมืองรัฐ ประเทศหรือภูมิภาคหนึ่ง ๆ ในการผลิตสินค้าและบริการทุกชนิดเพื่อเลี้ยงสังคม โดยไม่ต้องพึ่งพาปัจจัยต่างๆ ที่เราไม่ได้เป็นเจ้าของ ๒.) เศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคลนั้น คือ ความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างดีใคร่ใคร่โดยมีความเป็นอยู่อย่างประมาณตนตามฐานะตามอัตภาพ และที่สำคัญไม่หลงไหลไปตามกระแสของวัตถุนิยม โดยมีอิสระ รวมเสรีภาพในการดำรงชีวิตและเป็นแนวทางที่มุ่งเน้นให้ดำรงอยู่อยู่วิถีชีวิตที่พอดี พออยู่ พอกิน พอใช้ ไม่ให้เดือดร้อนทั้งตนเองและผู้อื่น โดยที่เราจะต้องสร้างพื้นฐานแก่ตนเองให้ดีเสียก่อน ไม่มีความมุงหวังที่จะมีความเจริญแต่เพียงอย่างเดียว โดยต้องมีการแบ่งปัน ดำรงตนอยู่ในทางสายกลางมีความระมัดระวังตัวในการดำเนินชีวิต อดทน

มีความขยันหมั่นเพียร ประกอบอาชีพสุจริต รู้จักใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด รู้จักการประมาณตนเอง และดำรงชีวิตในตั้งอยู่บนพื้นฐานของความมีเมตตา ความเอื้ออาทร และความสามัคคีของสมาชิก ในชุมชน สังคมและประเทศชาติ

๒.๒.๓ การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติ

ทุกคนสามารถน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิต ได้โดยต้อง “ระเบิดจากข้างใน” คือ การเกิดจิตสำนึกที่มีความศรัทธาเชื่อมั่นเห็นคุณค่าและนำไปปฏิบัติ ด้วยตนเองแล้วจึงขยายไปสู่ครอบครัวชุมชนองค์กรสังคมและประเทศชาติต่อไป แนวทางปฏิบัติโดย เริ่มจากตัวเองก่อนด้วยการฝึกจิตข่มใจตนเองและอบรมเลี้ยงดูคนในครอบครัวให้มีคุณธรรม กินอยู่ตามอัตภาพพึ่งพาตนเองอย่างเต็มความสามารถไม่ทำอะไรเกินตัวไม่ลงทุนเกินขนาดดำเนินชีวิต โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นใฝ่รู้ใฝ่ศึกษาและมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อความมั่นคงในอนาคต และเป็นที่ยังให้ผู้อื่นได้ในที่สุดเช่นการหาปัจจัยสี่มาเลี้ยงตนเองและครอบครัว^{๕๗}

ความพอเพียงระดับบุคคลและครอบครัว แนวทางปฏิบัติโดยเริ่มจากตัวเองก่อนด้วยการ ฝึกจิตข่มใจตนเองและอบรมเลี้ยงดูคนในครอบครัว ให้มีคุณธรรมกินอยู่ตามอัตภาพพึ่งพาตนเองอย่าง เต็มความสามารถ ไม่ทำอะไรเกินตัวไม่ลงทุนเกินขนาด ดำเนินชีวิตโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ใฝ่รู้ใฝ่ศึกษาและมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อความมั่นคงในอนาคตและเป็นที่ยังให้ผู้อื่นได้ใน ที่สุด เช่น การหาปัจจัยสี่มาเลี้ยงตนเองและครอบครัวจากการประกอบสัมมาชีพ การจัดทำบัญชี รายรับรายจ่าย ประหยัดแต่ไม่ใช้ตระหนี่ลดละเลิกอบายมุขรู้จักคุณค่ารู้จักใช้รู้จักออมเงินและสิ่งของ เครื่องใช้ดูแลรักษาสุขภาพให้แข็งแรง มีการแบ่งปันภายในครอบครัวชุมชนและสังคมนอกข้าง รวมถึงการรักษาวัฒนธรรมประเพณีและการอยู่ร่วมกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งบริหารความเสี่ยงด้วยการสร้างภูมิคุ้มกัน ด้านวัตถุสังคมสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม

ตัวอย่าง ความพอเพียงเช่นถ้ามีกระเป๋าถืออยู่ ๔ ใบ แต่อยากซื้อใบที่ ๕ ต้องคำนึงถึงหลัก สำคัญในองค์ประกอบของปรัชญาฯ คือ พอประมาณมีเหตุผลและภูมิคุ้มกันหากซื้อแล้วต้องพิจารณา ว่ามีเงินพอใช้ถึงสิ้นเดือนหรือไม่ หากไม่พอแสดงว่าภูมิคุ้มกันบกพร่องจึงไม่ควรซื้อกระเป๋าแต่หากมี เงินเดือนมากพอ ไม่เดือดร้อนและจำเป็นต้องใช้ก็สามารถซื้อได้ แต่ราคาต้องเหมาะสมด้วยหรือหาก ครอบครัวมีปัญหาเรื่องเป็นหนี้ต้องไปดูเหตุปัจจัยของการเป็นหนี้ทั้งที่ควบคุมได้และควบคุมไม่ได้โดย ลงบัญชีแบ่งประเภทรายรับรายจ่ายหากรายจ่ายใดสามารถควบคุมได้และเป็นรายจ่ายที่ไม่จำเป็นก็ให้ ลดหรือยกเลิกไป เช่น โทรศัพท์มือถือรุ่นใหม่หรือสิ่งของที่เป็นอบายมุขทั้งปวง^{๕๘}

^{๕๗} สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, **เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง**, พิมพ์ครั้งที่ ๒ หน้า ๑๑.

^{๕๘} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๒.

ความพอเพียงในชุมชน แนวทางปฏิบัติคนในชุมชนมีการรวมกลุ่มกันทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมช่วยเหลือเกื้อกูลกันภายในชุมชนบนหลักของความรู้รักสามัคคี สร้างเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงกันในชุมชนและนอกชุมชนทั้งด้านเศรษฐกิจสังคมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การรวมกลุ่มอาชีพกลุ่มออมทรัพย์หรือองค์กรการเงินชุมชนสวัสดิการชุมชน การช่วยดูแลรักษาความสงบ ความสะอาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย รวมทั้งการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนมาสร้างประโยชน์สุขได้อย่างเหมาะสม

ตัวอย่าง ความพอเพียงในชุมชนคนในชุมชนร่วมกันศึกษาข้อมูลในชุมชน เพื่อให้รู้จักตัวเองชุมชนทรัพยากรในชุมชนโลกภายนอกและรู้สาเหตุปัญหาที่มาของผลกระทบต่างๆ แล้วร่วมกันหาวิธีแก้ปัญหาและวางแผนป้องกันปัญหาที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตรวมถึงพัฒนาสิ่งดีๆ ที่มีอยู่ เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นและทรัพยากรธรรมชาติแล้วนำมาต่อยอด เพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลงในชุมชนในทางที่ดีขึ้นขณะเดียวกันต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชุมชนให้มีความ “รู้รักสามัคคี” มีความรอบรู้ที่เหมาะสมดำเนินชีวิตด้วยความอดทน รอบคอบ มีความเพียรมีสติปัญญาและที่สำคัญคือ มีความสุขบนความพอเพียงไม่ฟุ้งเฟ้อไม่โลภไม่ติดการพนัน ไม่เป็นหนี้ไม่ลุ่มหลงอบายมุขดังตัวอย่างที่เกิดขึ้นในช่วงเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ชุมชนที่ไม่ปฏิบัติเช่นนี้ก็ไปไม่รอดตรงข้ามกับชุมชนที่ปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงก็สามารถคงความเข้มแข็งและยืนอยู่ได้ด้วยตนเอง^{๕๙}

ความพอเพียงระดับประเทศ แนวทางปฏิบัติเน้นการบริหารจัดการประเทศโดยเริ่มจากการวางรากฐานให้ประชาชนส่วนใหญ่ อยู่อย่างพอมีพอกินและพึ่งตนเองได้มีความรู้และคุณธรรมในการดำเนินชีวิตมีการรวมกลุ่มของชุมชนหลายๆ แห่งเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้สืบทอดภูมิปัญญาและร่วมกันพัฒนาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงอย่างรู้รักสามัคคี เสริมสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างชุมชนให้เกิดความพองามนำสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” อย่างเข้มแข็งมั่นคงและยั่งยืนสืบไป

ตัวอย่างความพอเพียง เช่น การกำหนดนโยบายพัฒนาประเทศและการเปิดเสรีควรกระทำอย่างเป็นขั้นเป็นตอน โดยเน้นการเพิ่มภูมิคุ้มกันและเสริมสร้างทุนมนุษย์ทุนเศรษฐกิจทุนสังคมทุนวัฒนธรรมทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมปลูกฝังคุณธรรมความสามัคคี ความรู้ความเพียร ความอดทนเกื้อกูลแบ่งปันความซื่อสัตย์และความกตัญญูให้กว้างขวาง การดำเนินนโยบายการเงินการคลังและการดำเนินโครงการขนาดใหญ่ของภาครัฐ ที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนต้องดาเนินการอย่างรอบรู้รอบคอบระมัดระวังคำนึงถึงความพอประมาณ คุ่มค้ำมีเหตุผล โปร่งใส สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและพอดีกับทรัพยากรรวมทั้งก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชนอย่างแท้จริงมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในลักษณะที่จะเป็นประโยชน์ ในการสืบทอดภูมิปัญญาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีและบทเรียนจากการพัฒนาหรือร่วมมือกันพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้ประเทศอันเป็นสังคมใหญ่อันประกอบด้วยชุมชนองค์กรและ

^{๕๙} อ่างแล้ว, หน้า ๑๔-๑๕.

ธุรกิจต่างๆที่ดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงกลายเป็นเครือข่ายชุมชนพอเพียงที่เชื่อมโยงกันด้วยหลักการแห่งความพอเพียงรู้จักสามัคคีไม่เบียดเบียนแบ่งปันและช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้^{๖๐}

๒.๒.๔ แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่สอดคล้องกับหลักพุทธธรรม

หลักเศรษฐกิจพอเพียง กับ หลักธรรมสัปปุริสธรรม ๗ เปรียบเทียบหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราชกับหลักธรรมในพระพุทธศาสนา หมวดสัปปุริสธรรม ๗ จะเห็นว่าหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้นมีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรม ๗ อย่างยิ่งคุณสมบัติสำคัญ ๓ ประการ ของหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ

๑. ความพอประมาณ ความพอดีที่ไม่มากเกินไปหรือน้อยเกินไป ไม่เบียดเบียนทั้งตนเองและผู้อื่น

๒. ความมีเหตุมีผล การตัดสินใจเกี่ยวกับความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุมีผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องตัดสินใจโดยรอบด้าน ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆอย่างมีสติและรอบคอบ

๓. มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี การรู้จักตนเอง การรู้จักสังคมที่ตนอยู่ การรู้จักประเมินสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับตนเองหรือสังคมที่ตนอาศัยอยู่ ซึ่งทำให้สามารถเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ได้เป็นอย่างดี

หลักสำคัญ ๓ ประการนี้สอดคล้องอย่างยิ่งกับหลักธรรมในหมวดสัปปุริสธรรม ๗ อันหมายถึงธรรมของคนดี ธรรมของผู้สงบ จะเห็นว่าคุณสมบัติข้อของความมีเหตุมีผลจะตรงกับหลักธรรม อัมมัญญตา และ อัตถัญญตา อัมมัญญตา คือ รู้จักเหตุ รู้จักหลักการต่างๆ รู้หลักความจริง รู้ว่าเหตุอันใดทำแล้วจะเกิดผลที่เราต้องการนั้นๆ ในขณะที่ อัตถัญญตา คือ รู้จักผล รู้จักความมุ่งหมาย รู้ถึงจุดประสงค์ของการกระทำใดๆ รู้เป้าหมายในการกระทำ รู้ว่าหลักการนี้ทำแล้วย่อมปรากฏผลอย่างไร การมีเหตุมีผลในการดำเนินชีวิตย่อมทำให้เรามีหลักยึดไม่เดินหลงทาง แม้ระหว่างทางอาจเกิดปัญหา ผลที่ได้อาจไม่ตรงกับที่คาดการณ์ไปบ้าง แต่เพราะมีหลักการในการดำเนินชีวิตย่อมสามารถหาที่มาของปัญหาและสามารถแก้ไขได้

ในข้อ ของความพอประมาณ จะสอดคล้องกับหลัก มัตตัญญตา, อัตถัญญตา และ กาลัญญตา มัตตัญญตา คือ ความรู้จักประมาณ ความรู้จักพอดี รู้จักประมาณในการบริโภค รู้จักประมาณในการกระทำทุกอย่าง การรู้จักประมาณจะทำให้เราลดการเบียดเบียนตนเองและผู้อื่น อัตถัญญตา คือ การรู้จักตนเอง การรู้จักลักษณะทางกายภาพ เพศ วัย ทำให้มีการบริโภคที่เหมาะสม ใช้ชีวิตอย่างเหมาะสม การรู้จักความสามารถของตนเอง ความสามารถในการพัฒนาตนเอง ย่อมทำให้รู้จักประมาณในการตั้งเป้าหมายในชีวิตไม่ให้สูงเกินกว่าขีดความสามารถของตนเองจนเกินไป ซึ่งจะทำให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างเคร่งเครียด บีบคั้น และกาลัญญตา คือ การรู้จักกาลเวลาอัน

^{๖๐} อ่างแล้ว, หน้า ๒๐-๒๑

เหมาะสม และรู้จักระยะเวลาที่เหมาะสมในการกระทำใดๆ เช่น รู้ว่าเวลานี้ควรทำงาน เวลานี้ควรพักผ่อนร่างกาย เวลานี้ควรผ่อนคลายจิตใจ รู้ว่าควรทำงานเป็นระยะเวลาเท่าไรจึงสัมฤทธิ์ผล เพื่อไม่ให้เข้าเกินจนไม่ทันการณ์ หรือเร็วเกินไปจนไม่รอบคอบ

หลักสุดท้าย คือ การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตนเอง จะสอดคล้องกับหลัก อัตตัญญูตา, ปริสัญญูตา, บุคคลัญญูตา และ กาลัญญูตา อุตตัญญูตา คือ การรู้จักตนเอง รู้ถึงความสามารถ ข้อดีข้อด้อยของตนเอง ปริสัญญูตา ความรู้จักบริษัท รู้จักชุมชน รู้จักสังคม รู้ว่าสังคมนรอบตัวเป็นอย่างไร รู้ว่าจุดไหนคือ โอกาส รู้ว่าสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร รู้จักธรรมชาติของคนในสังคมนั้นๆว่ามีพฤติกรรมอย่างไร มีธรรมเนียมอย่างไร บุคคลัญญูตา ความรู้จักบุคคล รู้จักความแตกต่างของนิสัยของคนแต่ละคน รู้จักความสามารถของคนแต่ละคน รู้ข้อดีข้อด้อยของคนแต่ละคน รู้ว่าคนประเภทใดควรคบหาสมาคม หรือคนประเภทใดควรอยู่ให้ห่าง และ กาลัญญูตา คือ การรู้จักกาลเทศะ รู้ว่าเวลาไหนควรพูดเวลาไหนควรฟัง เวลาไหนควรกระทำการใดๆ คาดการณ์ได้ว่าในกาลข้างหน้าสังคมจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร เพื่อหาทางในการปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้น การรู้จักตนเอง การรู้จักผู้อื่น การรู้จักสังคมที่เราอาศัยอยู่ อาศัยความรู้เหล่านี้ประเมินพร้อมกัลเวลาจะทำให้เราสามารถคาดการณ์ถึงเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างใกล้เคียง ทำให้เราเป็นคนที่ไม่ทันต่อโลกทันต่อยุคสมัย ยากต่อการหลงกล ยากต่อการลุ่มหลง หลักเศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นหลักดำเนินชีวิตที่มีจุดประสงค์เดียวกันกับหลักธรรมสัปปุริสธรรม ๗ คือ หลักดำเนินชีวิตที่เป็นไปเพื่อให้มีชีวิตอันสงบและดีงาม^{๒๑}

สรุปได้ว่า แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่สอดคล้องกับหลักพุทธธรรมเป็นการเปรียบแนวหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้หลักสัปปุริสธรรม ๗ ประการเพื่อเปรียบเทียบให้เห็นถึงการปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนากับการใช้ชีวิตตามหลักธรรมโดยไม่ให้เกิดความประมาท ทั้งการรู้จักเหตุ รู้จักผล รู้จักตนเอง โดยยึดความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีเป็นที่ตั้งดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

๒.๒.๕ ทฤษฎีเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกๆระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและการบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมี ผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอนและขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ

^{๒๑} อ.จ.นวก. (ไทย) ๒๓/๒๓๕๕/๑๐๖

โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่รัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติและความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชได้ทรงทำการศึกษาและวิจัยเชิงปฏิบัติเกี่ยวกับทฤษฎีใหม่มาเป็นเวลานานตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๓๒ ในพื้นที่ส่วนพระองค์ขนาด ๑๖ ไร่ ๒ งาน ๒๓ ตารางวา ไกล้วัดมงคล ตำบลห้วยบง อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรีและทรงมอบให้มูลนิธิชัยพัฒนาที่ทรงจัดตั้งขึ้นมาเพื่อเสริมโครงการของรัฐ ทั้งนี้ก่อนที่จะทรงนำเอกสารออกเผยแพร่อย่างเป็นทางการในปี พ.ศ.๒๕๓๗ นั้น ทรงให้จัดตั้ง “ศูนย์บริหารพัฒนา” ตามแนวพระราชดำริ อยู่ในความรับผิดชอบของมูลนิธิชัยพัฒนา เพื่อเป็นต้นแบบสาธิตการพัฒนาด้านการเกษตรโดยประสานความร่วมมือระหว่างวัด ราษฎรและรัฐ ทำการเผยแพร่อาชีพการเกษตรและจริยธรรมแก่ประชาชนในชนบท โดยทรงหวังว่าหากประสบความสำเร็จก็จะใช้เป็นแนวทางสาธิตในท้องที่อื่นๆ ทั้งนี้ในส่วนของ การพัฒนาด้านการเกษตรนั้นก็ คือ แนวคิดและมรรควิธีที่รู้จักกันในนาม “เกษตรทฤษฎีใหม่”^{๖๒} แนวความคิดเกษตรทฤษฎีใหม่ มีหลักการสำคัญ คือ

๑. เป็นระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียงเพื่อให้เกษตรกรสามารถเลี้ยงตัวเองได้
๒. เป็นแนวคิดที่ยึดหลักความสามัคคีในชุมชน มีการให้ความร่วมมือร่วมใจกัน ทำให้ลดค่าใช้จ่าย

๓. เป็นการผลิตเพื่อการบริโภคภายในครัวเรือนเป็นพื้นฐาน

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ ๑ เกษตรจะต้องสามารถพึ่งตนเองได้ โดยเน้นการเพาะปลูกเพื่อบริโภคในครัวเรือนเป็นหลัก ที่เหลือจึงออกจำหน่าย โดยมีการบริหารจัดการที่ดินออกเป็น ๔ ส่วน คือ สระน้ำ พื้นที่นาข้าว พื้นที่ปลูกพืชอื่นๆ ที่อยู่อาศัยและสิ่งก่อสร้างโดยมีสัดส่วนคือ ๓๐:๓๐:๓๐:๑๐ อย่างไรก็ตามการแบ่งสัดส่วนพื้นที่ดังกล่าวไม่ใช่สูตรตายตัว สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมของสภาพแวดล้อม

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ ๒ หลังจากเกษตรกรดำเนินการทฤษฎีใหม่ขั้นที่ ๑ การผลิตอาหารเพื่อการบริโภคจนประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง สามารถช่วยตนเองได้ จะมีการรวมกลุ่มกันในรูปแบบของสหกรณ์ ซึ่งเป็นการร่วมแรงร่วมใจกันดำเนินกิจกรรมต่างๆ คือ การผลิตมีการร่วมมือกันในด้านพันธุ์พืช การให้ความร่วมมือกันในการเตรียมดิน การร่วมมือกันทำงานดังกรณี ประเพณีการลงแขก ที่มีมาในอดีต การตลาด การจัดเก็บ และการจัดจำหน่ายผลผลิต การแลกเปลี่ยนสินค้าในชุมชน การจัดสวัสดิการร่วมกันในชุมชน

^{๖๒} อำนวย กิตติอำพน, ตัวอย่างเศรษฐกิจพอเพียงที่ข้าพเจ้ารู้จัก, (กรุงเทพมหานคร: วีทีกราฟฟิคแอนด์พรินต์ติ้ง, ๒๕๕๗), หน้า ๓.

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ ๓ การติดต่อประสานงานกับแหล่งเงินทุน เพื่อให้สามารถขยายกิจการด้วยเทคโนโลยีการเกษตร ทำให้สามารถผลิตสินค้าเกษตรกรรมได้ในราคาที่ต่ำลงทฤษฎีใหม่ที่สมบูรณ์ การดำเนินการตามธรรมชาติโดยอาศัย แหล่งน้ำจากน้ำฝนประสิทธิภาพยังไม่ดีนักเพราะหากปีใดฝนตกน้อยมีน้ำไม่เพียงพอ ฉะนั้นการที่จะทำให้ทฤษฎีใหม่สมบูรณ์ได้นั้น คือ สระเก็บน้ำจะต้องทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเต็มความสามารถโดยมีแหล่งน้ำขนาดใหญ่ที่สามารถเพิ่มเติมน้ำในสระน้ำเพื่อเก็บกักน้ำให้เต็มอยู่เสมอ

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความหมายกว้างกว่าทฤษฎีใหม่ โดยที่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นกรอบแนวคิดที่ชี้บอกหลักการและแนวทางปฏิบัติของทฤษฎีใหม่ ในขณะที่แนวพระราชดำริเกี่ยวกับทฤษฎีใหม่ ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาภาคเกษตรอย่างเป็นขั้นเป็นตอนนั้นเป็นตัวอย่งการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมเฉพาะในพื้นที่เหมาะสมทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริอาจเปรียบเทียบกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีอยู่ ๒ แบบคือ แบบพื้นฐานกับแบบก้าวหน้า ดังนี้

๑. ความพอเพียงในระดับบุคคลและครอบครัวโดยเฉพาะเกษตรกรเป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐาน เทียบได้กับทฤษฎีใหม่ขั้นที่ ๑ ที่มุ่งเน้นแก้ปัญหาของเกษตรกรที่มีแหล่งน้ำไม่เพียงพอเพื่อแก้ปัญหาให้มีน้ำเพียงพอในการทำเกษตรและใช้ที่ดินส่วนอื่นๆสนองความต้องการพื้นฐานของครอบครัวรวมทั้งชายในส่วนที่เหลือเพื่อมีรายได้ เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวให้เกิดขึ้นระดับครอบครัว

๒. ความพอเพียงในระดับชุมชนและระดับองค์กร เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้าซึ่งครอบคลุมทฤษฎีใหม่ขั้นที่ ๒ เป็นเรื่องของการสนับสนุนให้กลุ่มเกษตรกรรวมพลังกันในรูปแบบกลุ่มหรือสหกรณ์หรือการที่ธุรกิจต่างๆ รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายวิสาหกิจ เกิดความพอเพียงในวิถีปฏิบัติอย่างแท้จริง

๓. ความพอเพียงในระดับประเทศ เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า ซึ่งครอบคลุมทฤษฎีใหม่ขั้นที่ ๓ ซึ่งส่งเสริมให้ชุมชนหรือเครือข่ายวิสาหกิจสร้างความร่วมมือกับองค์กรอื่นๆในประเทศ เช่น บริษัทขนาดใหญ่ ธนาคาร สถาบันวิจัย เป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ซึ่งเป็นหน่วยงานวางแผนของประเทศไทยได้ศึกษาและเรียนรู้การทรงงานของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พบว่า เป็นการดำเนินงานในลักษณะของทางสายกลางที่สอดคล้องกับสิ่งที่อยู่รอบตัว และสามารถปฏิบัติได้จริง ทุกคนควรเรียนรู้และน้อมนำมาเป็นแบบอย่างในการเจริญรอยตามเบื้องพระยุคลบาทนำมาปฏิบัติให้บังเกิดผลต่อตนเอง สังคมและประเทศชาติ ในด้านต่างๆ ดังนี้

ประการแรก การพัฒนาต้องเอา “คน” เป็นตัวตั้งยึดหลักประโยชน์สุขของประชาชน และการมีส่วนร่วมตัดสินใจของประชาชน โดยในการดำเนินโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริทุก

โครงการ ทรงยึดหลักประชาชนทุกคนต้องได้รับประโยชน์จากโครงการและคนส่วนใหญ่ต้องเสียสละ
ดูแลช่วยเหลือคนส่วนน้อย ยึดหลักค้ำค้ำมากกว่าค้ำค้ำทุนหรือขาดทุน คือ กำไร เน้นการให้และการ
เสียสละเพื่อผลแห่งความอยู่ดีมีสุขของประชาชนและต้องให้ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมใน
การตัดสินใจโครงการตั้งแต่ตอนก่อนเริ่มโครงการ แล้วจึงให้ข้าราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการร่วมกันต่อไป

ประการที่สอง ยึดหลักภูมิสังคม ที่มีความแตกต่างกันในแต่ละภูมิภาคและท้องถิ่น
ดังจะเห็นได้ว่า การพัฒนาตามแนวพระราชดำริจะเน้นกระบวนการศึกษาและวางแผนที่สอดคล้องกับ
ภูมิสังคม หรือลักษณะภูมิประเทศทางภูมิศาสตร์ สภาพธรรมชาติแวดล้อมรอบๆ ตัวคน คำนี้ถึง
การดำเนินวิถีชีวิตของคนในสังคมที่จะเข้าไปพัฒนา ตามลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ
และศาสนา ประเพณีที่ต่างกันอย่างนี้นอกจากนี้ยังทรงให้ความสำคัญกับการใช้หลักวิชาในการศึกษาข้อมูล
อย่างเป็นระบบและพัฒนาคน โดยสร้างความรู้ ความเข้าใจของคนในพื้นที่ต่อหลักการและประโยชน์
จากการพัฒนา ก่อนส่งเสริมให้ข้าราชการทุกคนยึดหลัก เข้าใจ เข้าถึงและพัฒนา คือ ต้องมีความรู้
ความเข้าใจในสภาพภูมิสังคมของคนในพื้นที่นั้นๆ ว่ามีปัญหาเช่นไรและมีความต้องการอะไร
ทั้งนี้ก็เพื่อให้การวางแผนและดำเนินโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริช่วยแก้ปัญหาและตรงกับ
ความต้องการของคนในพื้นที่มากที่สุด

ประการที่สาม การพัฒนาต้องเริ่มต้นจากการพึ่งตนเองให้ได้ก่อน รู้จักประมาณตนรู้
ศักยภาพของตนเอง และดำเนินการด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง และทำตามลำดับขั้น
สร้างพื้นฐานความเป็นอยู่ของประชาชนและครอบครัวให้พอมี พอกิน พอใช้ก่อน โดยวิธีการที่ประหยัด
และถูกต้องตามหลักวิชาการ เมื่อพัฒนาตนเองให้เข้มแข็งแล้ว จึงค่อยพัฒนาขึ้นมาเป็นการแลกเปลี่ยน
การรวมกลุ่มพึ่งพากันและร่วมกันพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้แล้วขยายเครือข่าย
เชื่อมสู่สังคมภายนอก ดังที่ทรงใช้คำว่า ระเบิดจากข้างใน

จากการทรงงานข้างต้น จะเห็นได้ว่า พระองค์ทรงให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน
โดยทรงให้ความสำคัญกับการสร้างจิตสำนึกในศีลธรรมแก่ประชาชน ให้รู้จักประมาณตน ไมโลภ เสียสละ
มีคุณธรรมและความเพียรและซื่อสัตย์สุจริตอยู่เสมอ ดังนั้น จึงสามารถสรุปได้ว่า การพัฒนาคนตาม
แนวพระราชดำรินั้นจึงเป็นการเสริมสร้างศักยภาพคนในทุกมิติ อันจะเป็นการขยายโอกาส
และทางเลือกให้แก่ประชาชนในการดำเนินวิถีชีวิตได้อย่างมั่นคง ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ
ให้ยั่งยืนตามไปด้วย^{๖๓} การปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

๑. ยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายในทุกด้านที่ไม่จำเป็น ลดละความฟุ่มเฟือย
ในการดำรงชีวิตอย่างจริงจัง

^{๖๓} อำนวย กิตติอำพน, “พระมหากษัตริย์คุณด้านสังคม: ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับ
สังคมไทย”, สยามรัฐ สัปดาห์วิจารณ์ ฉบับเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช,
(ฉบับที่ ๑๐ วันศุกร์ที่ ๓๐ พฤศจิกายน - วันพฤหัสบดีที่ ๕ ธันวาคม, ๒๕๕๐): ๙-๑๐.

๒. ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง สุจริตแม้จะตกอยู่ในภาวะขาดแคลนในการดำรงชีวิต

๓. ละเลิกแก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันในทางการค้า ประกอบอาชีพแบบต่อสู้อย่างรุนแรงดังในอดีต

๔. ไม่หยุดนิ่งที่จะหาแนวทางให้หลุดพ้นจากความทุกข์อย่างครั้งนี้ โดยชวนชายเฝ้าหาความรู้ให้เกิดมีรายได้เพิ่มพูนขึ้นจนถึงขั้นพอเพียงเป็นเป้าหมายสำคัญ

๕. ปฏิบัติตนในแนวทางที่ดี ลดละเลิกสิ่งชั่วให้หมดสิ้นไป ทั้งนี้ด้วยสังคมไทยที่ล่มสลายลงในครั้งนี้ เพราะยังมีบุคคลจำนวนไม่น้อยที่ดำเนินการโดยปราศจากความละอายต่อแผ่นดิน

เศรษฐกิจพอเพียงนั้นเป็นวิถีชีวิตที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ทั่วไป ทั้งชีวิตคนเมืองและคนในชนบท หากชีวิตดังกล่าวมีความสอดคล้องสมดุลกับธรรมชาติให้รู้เอื้อเพื่อ แบ่งปันระหว่างเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน รวมถึงสร้างความสมดุลระหว่างกายกับจิตใจให้เกิดขึ้น ดังนั้นเศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นวิถีที่มีความหลากหลายและสามารถยืดหยุ่นความเป็นอยู่ชีวิตได้^{๖๔}

สรุปได้ว่า หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้น เป็นเพียงหลักการพัฒนาคนในชุมชนทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ทางด้านสังคมควบคู่กันไป พร้อมกับการรักษาวัฒนธรรมชุมชน โดยจะต้องมีการพัฒนาความคิด และพัฒนาจิตใจของคนเพื่อให้รู้จักกิน รู้จักใช้ตามความจำเป็นในการดำเนินชีวิตต่อการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท โดยต้องคิดคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจ และรวมถึงการกระทำด้วย

๒.๒.๖ แนวทางการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สำหรับแนวคิดยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมเป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ ยุทธศาสตร์ชุมชน ได้กำหนดไว้ ดังนี้

๑. แนวทางการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน นอกจากจะเน้นการกระจายการพัฒนาที่ระดับฐานรากคงไม่เพียงพอ ผลกระทบจากโลกาภิวัตน์ที่รุนแรงจะต้องมีมาตรการเชิงรุกที่มีพลังต้องกระทำและกระทำโดยใคร เพื่อให้ชุมชนมีความคุ้มกันสอดคล้องกับภาวะคุกคามทางสังคมที่จะส่งผลกระทบต่อชุมชนและท้องถิ่น

๒. กระบวนการพัฒนาท้องถิ่นและการเสริมสร้างสุขภาวะนั้น จะต้องใช้พื้นที่เป็นตัวตั้งประสานบูรณาการกันทุกระดับ โดยมีกลไกทุกภาคส่วนเข้ามาสนับสนุนและให้ชุมชนและท้องถิ่นมีบทบาทในการจัดการตัวเอง รวมทั้งผลักดันให้เกิดกระบวนการขับเคลื่อนการพัฒนาต่อไป

^{๖๔} สุเมธ ตันติเวชกุล, “การดำเนินชีวิตในระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียงตามแนวพระราชดำริ”, นิตยสารเทศกาลิบาล, ฉบับที่ ๔ (มกราคม, ๒๕๕๒): ๑๐.

๓. การสร้างการเรียนรู้ในชุมชนต้องเปิดกว้าง ให้ชุมชนกำหนดรูปแบบของชุมชนได้เอง เพราะในแต่ละชุมชนมีความแตกต่างทั้งในมิติของประวัติศาสตร์สังคม วัฒนธรรมประเพณี ขณะเดียวกันก็ต้องนำนวัตกรรมความรู้ใหม่ๆ มาใช้ควบคู่กับการจัดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อการเรียนรู้ของชุมชน รวมทั้งต้องไม่กำหนดจำนวนเป้าหมายที่จะดำเนินการเนื่องจากการสร้างการเรียนรู้ของชุมชนต้องใช้ระยะเวลา

๔. การใช้พลังชุมชนในการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน จะต้องมีความชัดเจนในคำจำกัดความหมายยากจน เพื่อกำหนดเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาพร้อมกับภาคส่วนต่างๆ ขณะเดียวกันก็สร้างภูมิคุ้มกันให้กับชุมชนด้านการศึกษาและการรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง

๕. ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนในสังคม เช่น ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กร ผู้นำภาครัฐ รวมถึงเด็ก และเยาวชน มีความรู้ความเข้าใจในทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อเป็นการสร้างต้นแบบที่ดีต่อไป

๖. แนวทางการพัฒนาให้ชุมชนยึดตามความเป็นจริง ความถูกต้อง และความเป็นธรรม โดยใช้แผนชุมชนเป็นกลไกในการเรียนรู้แก่ชุมชน

๗. พัฒนาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนและตัวชี้วัดสังคมเป็นสุข เพื่อให้เป็นเกณฑ์ความสำเร็จ ที่ชัดเจนและผลักดันให้มีการอ้างอิงเพื่อเป็นกรอบให้เกิดการเชื่อมไปสู่การปฏิบัติ เช่น การวัดจากเงินออมที่วัดทั้งระดับครัวเรือน ชุมชน วัดจากมีทรัพย์สิน มีปัจจัยสี่ ใช้จ่ายเหมาะสม ไม่มีหนี้สินและทำงานอย่างเป็นสุข ซึ่งเป็นการสะท้อนทั้งเศรษฐกิจพอเพียงและความมั่นคงของครัวเรือน และชุมชน

๘. การใช้พลังของทุนต่างๆ เพื่อการพัฒนาอย่างสมดุลไม่ควรมุ่งเน้นการพัฒนา ด้านเศรษฐกิจ และการสร้างรายได้เป็นเป้าหมายหลัก โดยเฉพาะการพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมน่าจะมุ่ง การอนุรักษ์มากกว่าไปสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ^{๖๕}

สรุปได้ว่า หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้น เป็นหลักปรัชญาที่คนไทยควรนำมาปฏิบัติ ในชีวิตประจำวันเป็นอย่างยิ่ง สถานการณ์บ้านเมืองในปัจจุบันนี้มาว่าจะเป็นการเมืองสังคม และโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านเศรษฐกิจนั้น มีเป้าหมายอย่างมากมาย เช่น ผลผลิตไม่ดี สภาพอาการไม่ดี ต้นทุนสูงราคาผลผลิตตกต่ำ เป็นต้น เหล่านี้ล้วนสร้างปัญหาความลำบากยากจนให้กับประชาชน ของประเทศซึ่งส่วนใหญ่อยู่นั้น ทำอาชีพการเกษตร สิ่งที่ประชากรควรนำมาเป็นที่พึ่งเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นก็คือ การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน ซึ่งแบ่งออกมา เป็น ๓ ระดับ คือ ระดับจิตสำนึก ระดับปฏิบัติ และระดับปฏิเวธ คือ ผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติ

^{๖๕} สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, **แผนพัฒนาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (๒๕๕๐ - ๒๕๕๔)**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี จำกัด, ๒๕๕๐), หน้า ๖๕-๗๖.

ระดับจิตสำนึก เกิดขึ้นจากการที่สมาชิกในชุมชนแต่ละชุมชนแต่ละครอบครัวตระหนักถึงความสุขและความพอใจในการใช้ชีวิตอย่างพอดี มีความสันโดษ และมีความรู้สึกถึงความพอเพียงคือการดำเนินชีวิต อย่างสมถะ ประกอบสัมมาอาชีพเลี้ยงตนเอง ได้อย่างถูกต้องไม่ให้อดอยากหรือโลภแล้วตักตวงหรือเบียดเบียนผู้อื่น เกินความจำเป็นแต่คิดเผื่อแบ่งปันไปยังสมาชิกคนอื่นๆ ในชุมชนด้วย โดยยึดมั่นหลัก ๓ ประการ คือ ๑) การใช้ชีวิตบนพื้นฐานของการรู้จักตนเอง ๒) การคิดพึ่งพตนเองและพึ่งพตนเองซึ่งกันและกัน และ ๓) การใช้ชีวิตอย่างพอเพียง

ระดับปฏิบัติ คือ ในการนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในระดับปฏิบัติ แบ่งได้เป็น ๔ ขั้นตอน คือ ๑) พึ่งตนเองได้ ๒) อยู่ได้อย่างเพียงพอ ๓) อยู่ร่วมกันอย่างเอื้ออาทร ๔) อยู่ดียั่งยืน ด้วยการเรียนรู้

ระดับปฏิเวธ คือ ผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติ เป็นการให้สมาชิกแต่ละชุมชนได้พัฒนาชีวิตของตนเองให้ดีขึ้น โดยเริ่มจากการพัฒนาจิตใจให้เกิดขึ้นความพอเพียงในทุกระดับของการดำเนินชีวิตทั้งในระดับครอบครัว ชุมชนและขยายผลไปจนถึงระดับสังคม^{๖๖}

การพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้น เป็นการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นและการพัฒนาเครือข่ายเชื่อมโยงสู่นอกชุมชน เพื่อสร้างความสมดุลในประโยชน์ของการพัฒนา แก่ทุกภาคส่วนเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นธรรม เป็นการพัฒนา “เศรษฐกิจประชาชนและสังคมชนบท ให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่มและความร่วมมือของประชาชนในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน” เพราะการพัฒนาเศรษฐกิจแบบยั่งยืนเป็นรูปแบบการพัฒนาที่สามารถตอบสนองต่อเป้าหมายระบบชีววิทยา ระบบเศรษฐกิจและระบบสังคม โดยแต่ละระบบสามารถพัฒนาไปสู่เป้าหมายของตนเองได้ ทั้งนี้ เป้าหมายระบบชีววิทยาเน้นถึงความหลากหลายทางพันธุกรรม (Genetic Diversity) ระบบเศรษฐกิจเน้นถึงความต้องการขั้นพื้นฐานให้เกิดความเท่าเทียมกัน (Equity) และรักษาระบบสังคมเน้นความหลากหลายทางวัฒนธรรม (Cultural Diversity) มีสถาบันที่ยั่งยืนยาวนาน มีส่วนร่วมจากผู้คนต่างๆ ในสังคม^{๖๗} เพราะฉะนั้นการนำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับประยุกต์ใช้นั้น ควรที่จะเริ่มตั้งแต่ระดับตัวบุคคลเอง ไปจนถึงระดับประเทศ ซึ่งทำให้การเป็นอยู่ของประชาชน มีคุณภาพ มีความสุข เตรียมพร้อมรับมือต่อสถานการณ์ต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้

^{๖๖} กรมการพัฒนาชุมชน, เศรษฐกิจพอเพียง, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทพีทีเอสเพลส จำกัด, ๒๕๕๘), หน้า ๓๙.

^{๖๗} Paiboon Suthasupa, *Territory and Rural Development in Thailand*, (Republic of Singapore: Regional Institute of Higher Education, 1992), p.53.

แผนภาพที่ ๒.๕ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง^{๖๘}

ที่มา: เว็บไซต์องค์การบริหารส่วนตำบลโนนธาตุ, ๒๕๕๕.

จากแผนภาพ จึงประมวลอธิบายความหมายหลักๆ ในกรอบแนวหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงข้างต้น ไว้ดังต่อไปนี้

๑. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

๒. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของพอเพียงนั้นต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ

๓. มีภูมิคุ้มกัน หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกลในการตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้นต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน คือ เงื่อนไขความรู้ประกอบด้วยความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้น มาพิจารณาให้เชื่อมโยงกันเพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติเงื่อนไขคุณธรรมที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วยมีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์และมีความอดทน มีความเพียรใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ที่มีหลักสำคัญได้แก่ความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันภายใต้เงื่อนไขความรู้คุณธรรม เพื่อจะนำไปสู่ชีวิตเศรษฐกิจสังคมโดยความสมดุลมั่นคง

^{๖๘} องค์การบริหารส่วนตำบลโนนธาตุ, **ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: http://www.kknontat.com/?page_id=14252 [๕ มีนาคม ๒๕๖๑].

และยั่งยืนนั้น สามารถนำมาประยุกต์ใช้แสดงให้เห็นเป็นรูปธรรมได้ โดยการดำเนินการเกษตรทฤษฎีใหม่
 ดังที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานไว้ให้แก่ปวงชนชาวไทย^{๖๔}

การพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนฐานของทางสายกลาง
 และความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว
 ตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบและคุณธรรม ประกอบการวางแผนการตัดสินใจและการกระทำ
 โดยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีหลักพิจารณาอยู่ ๕ ส่วน ดังนี้

๑. กรอบแนวคิดเป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น
 โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลาและยัง
 เป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤตเพื่อ
 ความมั่นคงและยั่งยืนของการพัฒนา

๒. คุณลักษณะเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้
 ในทุกระดับโดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลางและการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

๓. ค่านิยมความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย ๓ คุณลักษณะพร้อมๆ กันดังนี้

๑) ความพอประมาณหมายถึงความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป
 โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นเช่นการผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

๒) ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจของระดับของความพอเพียงนั้นจะต้อง
 เป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจาก
 การกระทำนั้นๆอย่างรอบคอบ

๓) การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวหมายถึงการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการ
 เปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะ
 เกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

๔. เงื่อนไขการตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้นต้องอาศัย
 ทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐานกล่าว คือ

๑) เงื่อนไขความรู้ประกอบด้วยความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่าง
 รอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกันเพื่อประกอบการวางแผน
 และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

^{๖๔} สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, **เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง**, หน้า ๑๐.

๒) เงื่อนไขคุณธรรมที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียรใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต^{๗๐}

๕. แนวทางปฏิบัติที่จะให้เกิดผลในการดำรงชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปส่งเสริมพัฒนาในการดำเนินชีวิตของประชาชนไว้ว่า “ความพอเพียง” ในการดำเนินชีวิตด้านต่างๆ การน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในระดับต่างๆ นั้นต้องมีพื้นฐาน คือ การพึ่งตนเองได้โดยพิจารณาถึงความพอเพียงในการดำเนินชีวิตทุกอย่างก้าว ได้แก่

๑) ด้านเศรษฐกิจไม่ใช่จ่ายเกินตัวไม่ลงทุนเกินขนาดคิดและวางแผนอย่างมีเหตุผล และคุณธรรมรอบรู้รอบคอบระมัดระวังเสริมสร้างภูมิคุ้มกันด้วยการบริหารความเสี่ยงที่เหมาะสม สัมฤทธิ์ผลและทันต่อเหตุการณ์

๒) ด้านจิตใจเข้มแข็งกตัญญูมีความเพียรมีจิตสำนึกที่ถูกต้องมีคุณธรรมอันมั่นคง สุจริตจริงใจคิดดีทำดีแจ่มใสเอื้ออาทรแบ่งปันเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ

๓) ด้านสังคมและวัฒนธรรมช่วยเหลือเกื้อกูลกันประสานสัมพันธ์รู้จักสามัคคี เสริมสร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัวและชุมชนรักษาเอกลักษณ์ภาษาภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย

๔) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาด ประหยัดและรอบคอบฟื้นฟูทรัพยากรเพื่อให้เกิดความยั่งยืนและคงอยู่ชั่วลูกหลาน

๕) ด้านเทคโนโลยีรู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการ และสภาพแวดล้อมตามภูมิสังคมพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาชาวบ้าน^{๗๑} สามารถสรุปได้ดังตาราง ๒.๖ ดังนี้

^{๗๐} บารุง สุขพรรณณ์และบัว พลรัมย์, “กลยุทธ์ความสำเร็จในการเผยแพร่ธรรมะที่แฝงอยู่ในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระสังฆาธิการในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”, รายงานวิจัย, (คณะนิเทศศาสตร์: มหาวิทยาลัยเกริก, ๒๕๕๒), หน้า ๑๐-๑๑.

^{๗๑} คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๐), หน้า ๒๒-๒๓.

ตารางที่ ๒.๖ แสดงการสังเคราะห์ทฤษฎีเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
อำพน กิตติอำพน, (๒๕๕๗, หน้า ๓)	แนวความคิดเกษตรทฤษฎีใหม่ มีหลักการสำคัญ คือ ๑. เป็นระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียงเพื่อให้เกษตรกรสามารถเลี้ยงตัวเองได้ ๒. เป็นแนวคิดที่ยึดหลักความสามัคคีในชุมชน มีการให้ความร่วมมือร่วมใจกันทำให้ลดค่าใช้จ่าย ๓. เป็นการผลิตเพื่อการบริโภคภายในครัวเรือนเป็นพื้นฐาน
อำพน กิตติอำพน, (๒๕๕๐, หน้า ๙ - ๑๐)	การพัฒนาคนตามแนวพระราชดำรินั้นจึงเป็นการเสริมสร้างศักยภาพคนในทุกมิติ อันจะเป็นการขยายโอกาสและทางเลือกให้แก่ประชาชนในการดำเนินวิถีชีวิตได้อย่างมั่นคง ๑. ยึดความประหยัด ๒. ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง ๓. ละ เลิกแก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันในทางการค้า ๔. ไม่หยุดนิ่งที่จะหาแนวทางให้หลุดพ้นจากความทุกข์ ๕. ปฏิบัติตนในแนวทางที่ดี ๕. ปฏิบัติตนในแนวทางที่ดี
สุเมธ ตันติเวชกุล, (๒๕๕๒, หน้า ๑๐)	เศรษฐกิจพอเพียงเป็นวิถีชีวิตที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ทั่วไป ทั้งชีวิตคนเมืองและคนในชนบท หากชีวิตดังกล่าวมีความสอดคล้องสมดุลกับธรรมชาติ ให้อะไรเพื่อแบ่งปันระหว่างเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน รวมถึงสร้างความสมดุลระหว่างกายกับจิตใจให้เกิดขึ้น
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, (๒๕๕๐, หน้า ๖๕ - ๗๖)	การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมเป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ ยุทธศาสตร์ชุมชน ประกอบด้วย ๑. แนวทางการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ๒. กระบวนการพัฒนาท้องถิ่นและการเสริมสร้าง ๓. การสร้างการเรียนรู้ในชุมชนต้องเปิดกว้าง ๔. การใช้พลังชุมชนในการพัฒนา ๕. ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนในสังคม ๖. แนวทางการพัฒนาให้ชุมชนยึดตามความเป็นจริง ๗. พัฒนาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนและตัวชี้วัดสังคมเป็นสุข ๘. การใช้พลังของทุนต่างๆ

ตารางที่ ๒.๖ แสดงการสังเคราะห์ทฤษฎีเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ต่อ)

นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิดหลัก
กรมการพัฒนาชุมชน, (๒๕๕๘, หน้า ๓๙)	การนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในระดับปฏิบัติ แบ่งได้เป็น ๔ ขั้นตอน คือ ๑) ฟังตนเองได้ ๒) อยู่ได้อย่างเพียงพอ ๓) อยู่ร่วมกันอย่างเอื้ออาทร ๔) อยู่ดียั่งยืนด้วยการเรียนรู้ และการพัฒนาจิตใจให้เกิดขั้นความพอเพียงในทุกกระบวนของการดำเนินชีวิตทั้งในระดับครอบครัว ชุมชนและขยายผลไปจนถึงระดับสังคม
Paiboon Suthasupa, (1992, p. 53)	การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ท้องถิ่นและการพัฒนา เครือข่ายเชื่อมโยงสู่นอกชุมชน เพื่อสร้างความสมดุล ในประโยชน์ของการพัฒนา แก่ทุกภาคส่วนเศรษฐกิจและ สังคมอย่างเป็นธรรม เป็นการพัฒนา “เศรษฐกิจประชาชน และสังคมชนบท ให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่ม และความร่วมมือของประชาชนในการสร้างความเข้มแข็ง ของชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน”
บำรุง สุขพรรณและบัว พลรัมย์, (๒๕๕๒, หน้า ๑๐ - ๑๑)	การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนฐานของทางสายกลางและความ ไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบ และคุณธรรม
คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ พอเพียง, (๒๕๕๐, หน้า ๒๒ - ๒๓)	การฟังตนเองได้โดยพิจารณาถึงความพอเพียงในการดำเนิน ชีวิตทุกอย่างก้าว ได้แก่ ๑) ไม่ใช่ขี้เกียจกินตัวไม่ลงทุน กินขนาดคิด ๒) เข้มแข็งกตัญญูมีความเพียรมีจิตสำนึก ที่ถูกต้อง ๓) ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ประสานสัมพันธ์ รู้รักสามัคคี ๔) รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดประหยัด ๕) รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม

สรุปได้ว่า จากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาได้อย่าง สมดุลและยั่งยืนพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านทั้งด้านเศรษฐกิจสังคมสิ่งแวดล้อมและ เทคโนโลยีผสมผสานกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง อันเป็นแนวคิดที่เริ่มขึ้นจากพระราชดำริ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและมีนักวิชาการหลายท่านให้ความคิดเห็นสนับสนุนพร้อมทั้งได้ อธิบายหลักเศรษฐกิจพอเพียงไว้การพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้น เป็นการการสร้าง

ความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นและพัฒนาเครือข่ายเชื่อมโยงสู่ภายนอกชุมชน เพื่อสร้างความสมดุล ในประโยชน์ของการพัฒนาแก่ทุกภาคส่วนเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นธรรมเป็นการพัฒนา โดยการ พัฒนาแบบองค์รวม ที่ยึดความเหมาะสมของพื้นที่เป็นตัวตั้ง เพื่อให้เกิดความสมดุลของการพัฒนา และความยั่งยืนของการใช้ทุน ทั้งทุนเศรษฐกิจ ทุนสังคมวัฒนธรรมและภูมิปัญญาและทุน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างบูรณาการและเกื้อกูลกันสอดคล้องกับศักยภาพพื้นที่ ในแต่ละชุมชนท้องถิ่นโดยยึดมั่นในหลักเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็น “ภูมิคุ้มกัน” ต่อผลกระทบที่ชุมชน ท้องถิ่นอาจได้รับจากภายนอกและกระแสโลกาภิวัตน์ คือ “การใช้ชีวิตบนพื้นฐานของการรู้จักตนเอง การคิดพึ่งพาตนเองและพึ่งพาซึ่งกันและกัน” และ “การใช้ชีวิตอย่างพอเพียง” รู้จักลดกิเลสและความ ต้องการของตนเองและทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมแก่ชุมชน แก่สังคมมากขึ้น ดังนั้น การพัฒนาความ เข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นควรเป็นไปตามลำดับขั้นตอนเริ่มจาก “การพึ่งตนเอง” ในระดับครอบครัว ในเรื่องปัจจัยสี่แล้วจึงพัฒนาตนเองให้ “สามารถอยู่ได้อย่างพอเพียง” ด้วยการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ และอดออมให้พอมี พอกิน พอใช้ ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น แก้ไขปัญหาตามเหตุและปัจจัยด้วย ความสามารถและศักยภาพที่ตนเองมีอยู่ ก่อนคิดพึ่งผู้อื่นเมื่อมีความเข้มแข็งและเป็นอิสระแล้ว จึงพัฒนาขึ้นมาเป็นการแลกเปลี่ยนในขั้นพึ่งพาซึ่งกันและกัน นำไปสู่การรวมกลุ่มกันในระดับชุมชน และท้องถิ่นและทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมโดยมี “การจัดการความรู้และกระบวนการเรียนรู้ ของ ชุมชนร่วมกันของคนในชุมชน” เพื่อให้พัฒนาศักยภาพของชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน

๒.๓ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยราชการส่วนท้องถิ่นซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติ สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ ๖ พ.ศ. ๒๕๕๒ เป็นหน่วยราชการที่มีความใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด ทำหน้าที่ดูแลทุกข์สุขของประชาชน ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลได้มีวิวัฒนาการในการบริหารงานมาตั้งแต่อดีต ถึงปัจจุบันอย่างเป็นระบบ และสอดคล้องกับนโยบายการกระจายอำนาจการปกครองของรัฐบาล ซึ่งทำให้ความเป็นอยู่ของประชาชนในชนบทได้รับการเอาใจใส่มากขึ้นกว่าเดิมจากอดีตประชาชน มีส่วนร่วมในการบริหารงานและปกครองตนเอง ดังจะได้ทำการอธิบายต่อไปนี้

๒.๓.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ

การกระจายอำนาจ (Decentralization) เป็นคำในวิชารัฐศาสตร์ หมายถึง ระบบการบริหารประเทศที่เปิดโอกาสให้แก่ท้องถิ่นต่างๆ มีอำนาจในการจัดการดูแลกิจการหลายๆ ด้านของตนเองไม่ใช่ปล่อยให้รัฐบาลกลางรวมศูนย์อำนาจในการจัดการแทบทุกอย่าง ของท้องถิ่น กิจการที่ท้องถิ่นมีสิทธิจัดการดูแลมักได้แก่ระบบสาธารณสุขปศุสัตว์ การศึกษาและศิลปวัฒนธรรม การดูแลชีวิตและทรัพย์สินและการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ส่วนกิจกรรมใหญ่ๆ สองอย่างที่รัฐบาลกลาง

ควบคุมไว้เด็ดขาด คือ การทหารและการต่างประเทศ^{๗๒} อีกทั้งการกระจายอำนาจ หมายถึง การปกครองที่มีส่วนสำคัญในทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม โดยสรุปได้ ๒ ประเด็นใหญ่ๆ ดังนี้^{๗๓}

๑) การกระจายอำนาจเป็นรากแก้วของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยเนื่องด้วย ประชาธิปไตยต้องประกอบด้วยโครงสร้างส่วนบน คือ ระดับชาติ และโครงสร้างส่วนฐาน คือ ระดับท้องถิ่น การปกครองตนเองในรูปแบบของการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริง คือ รากแก้ว เป็นฐานเสริมสำคัญยิ่งของการพัฒนาระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

๒) การกระจายอำนาจมีความสำคัญในทางเศรษฐกิจและสังคม ในด้านการพัฒนาชนบท โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของประชาชนซึ่งลักษณะดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยโครงสร้าง ในการปกครองตนเองตามลักษณะที่มีความอิสระพอสมควร ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ก็จะต้องมีการกระจายอำนาจ อย่างแท้จริง

การกระจายอำนาจ (Decentralization) แบ่งได้ ๒ ความหมาย คือ

๑) การกระจายอำนาจตามอาณาเขต (Size and Boundary) หมายถึง การมอบอำนาจ ไปให้ท้องถิ่นจัดทำกิจการหรือบริการสาธารณะภายในเขตท้องถิ่น แต่ละท้องถิ่นมีอิสระบางประการ ในการปกครองตนเอง เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล สุขาภิบาล เป็นต้น

๒) การกระจายอำนาจตามกิจการ (Functional) หมายถึง การมอบอำนาจให้องค์การ สาธารณะจัดทำกิจการประเภทใดประเภทหนึ่ง เพื่อให้มีอิสระในการดำเนินงานให้เหมาะสม กับเทคนิคของงานนั้น เช่น การไฟฟ้า การประปา และการโทรศัพท์ เป็นต้น

หลักการกระจายอำนาจ มีองค์ประกอบสำคัญ ๔ ประการ คือ

๑) มีความเป็นนิติบุคคล (Juristic Person) การกระจายอำนาจปกครองนั้น จะต้องมืองค์การเป็นนิติบุคคลต่างหากจากองค์การของรัฐบาลกลาง การมืองค์การเป็นนิติบุคคลต่างหากนี้ ก็เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของตน องค์การเหล่านี้จะต้องมีงบประมาณทรัพย์สินหนี้สิน และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเป็นของตนเอง

๒) มีอำนาจอิสระในการบริหารงาน (Autonomy) ความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่เป็น หลักการที่สำคัญประการหนึ่งของการกระจายอำนาจปกครอง เพราะหากองค์การนั้นไม่มีอำนาจ อิสระในการปฏิบัติหน้าที่จะต้องรอคำสั่งจากรัฐบาลกลางอยู่เสมอ องค์การเช่นนี้ก็จะมิได้มีลักษณะไม่ผิด ไปจากหน่วยการปกครองส่วนภูมิภาค ซึ่งมีฐานะเป็นตัวแทนของรัฐบาลกลางที่ประจำอยู่ในภูมิภาค

^{๗๒} ธเนศวร์ เจริญเมือง, *กระจายอำนาจอย่างไรสร้างประชาธิปไตย*, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐), หน้า ๑๐.

^{๗๓} ลิขิต วีระเวทิน, *การกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท*, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๐), หน้า ๓.

ต่างๆ ทั่วประเทศ องค์การปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระในการปฏิบัติภารกิจของตนเอง ตลอดจนมีอิสระพอสมควรในการกำหนดนโยบายหรือการตัดสินใจการแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ แต่ก็มีข้อน่าสังเกตว่า อำนาจอิสระขององค์การปกครองท้องถิ่นจะต้องมีพอสมควรไม่มากเกินไป จนทำให้เกิดความกระทบกระเทือนต่อเอกภาพและอธิปไตยของประเทศ หากแต่ควรมีอำนาจหน้าที่ ตามกฎหมายกำหนดให้และให้มีองค์การที่จำเป็นสำหรับทำหน้าที่ทางด้านนิติบัญญัติและบริหาร ธุรกรรมอันเป็นหน้าที่ของตนเท่านั้น

๓) ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการเลือกผู้บริหารและผู้นำที่นิติบัญญัติ การมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองในท้องถิ่นของประชาชนนั้นอาจจะทำได้หลายระดับแล้วแต่ ความสามารถและความสนใจของประชาชนในท้องถิ่นนั้นเป็นสำคัญ เช่น ประชาชนบางคน อาจจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมของท้องถิ่น เฉพาะการไปใช้สิทธิออกเสียง เลือกตั้งตัวแทนของตนเข้าไป ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งต่างๆ ขององค์การปกครองท้องถิ่นเท่านั้น แต่บางคนอาจมีความสนใจที่จะเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมการปกครองของท้องถิ่นมากกว่านั้น ถึงกับสมัครเข้ารับเลือกตั้ง เป็นตัวแทนของประชาชนเพื่อให้ได้มีโอกาสเข้ามามีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมอันเป็นหน้าที่ ของตนเท่านั้น

๔) มีงบประมาณของตนเอง องค์การปกครองท้องถิ่นต้องมีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ ด้วยตนเองรวมถึงการมีอำนาจในการบริหารงบประมาณที่ได้มานั้นด้วย การให้องค์การปกครอง ท้องถิ่นมีอำนาจในการจัดเก็บและบริหารรายได้ด้วยตนเองนี้ เป็นการมอบอำนาจการตัดสินใจ องค์การปกครองท้องถิ่นทั้งหมดตั้งแต่การวางแผนปฏิบัติงาน การจัดเก็บรายได้ การบริหาร และการบริหารประชาชนในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ

นอกจากนี้ การจัดระเบียบการปกครองตามหลักรัฐศาสตร์ได้แบ่งออกเป็น ๓ ประเภท คือ หลักการรวมอำนาจ (Centralization) หลักการแบ่งอำนาจ (Deconcentration) และหลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) ส่วนการปกครองระดับใดจะให้อำนาจแก่หลักการใด มากกว่า ก็ขึ้นอยู่กับประวัติศาสตร์ ความเป็นมาในอดีต และสภาพแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองที่เกิดขึ้นในยุคสมัยนั้นๆ สามารถสรุปได้ดังตาราง ๒.๗ ดังนี้

ตารางที่ ๒.๗ แสดงการสังเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
ธเนศวร์ เจริญเมือง, (๒๕๕๐, หน้า ๑๐)	การบริหารประเทศที่เปิดโอกาสให้แก่ท้องถิ่นต่างๆ มีอำนาจในการจัดการดูแลกิจการหลายๆ ด้านของตนเองไม่ใช่ปล่อยให้รัฐบาลกลางรวมศูนย์อำนาจในการจัดการแทบทุกอย่างของท้องถิ่น กิจการที่ท้องถิ่นมีสิทธิจัดการดูแลมักได้แก่ระบบสาธารณสุขไปศอก การศึกษา และศิลปวัฒนธรรม การดูแลชีวิตและทรัพย์สินและการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม
ลิขิต อีร์เวคิน, (๒๕๕๐, หน้า ๓)	การปกครองที่มีส่วนสำคัญในทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมโดยสรุปได้ ๒ ประเด็น คือ ๑) การกระจายอำนาจเป็นรากแก้วของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย และ ๒) การกระจายอำนาจมีความสำคัญในทางเศรษฐกิจและสังคม
พระปริยญา ฐิตธมโม (จันทะมงคล), (๒๕๕๗, หน้า ๖๒)	บทบาทของรัฐส่วนกลาง (Decentralize) ลงเหลือภารกิจหลักเท่าที่จำเป็น และให้ประชาชนได้มีส่วนในการบริหารงานในชุมชนท้องถิ่น ตามเจตนารมณ์ของประชาชนได้มากขึ้น การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น

สรุปได้ว่า การกระจายอำนาจเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งที่ใช้ในการบริหารจัดการบ้านเมืองของรัฐในระบอบประชาธิปไตย โดยมุ่งลดบทบาทของรัฐส่วนกลาง (Decentralize) ลงเหลือภารกิจหลักเท่าที่จำเป็นและให้ประชาชนได้มีส่วนในการบริหารงานในชุมชนท้องถิ่น ตามเจตนารมณ์ของประชาชนได้มากขึ้น การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น จึงเป็นการจัดความสัมพันธ์ทางอำนาจ หน้าที่ใหม่ระหว่างส่วนกลางกับส่วนท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับสภาพการณ์บ้านเมือง ที่เปลี่ยนแปลงไปในสภาวะที่สังคมมีกลุ่มที่หลากหลาย มีความต้องการ และความคาดหวังจากรัฐที่เพิ่มขึ้น และแตกต่างกัน ขัดแย้งกัน ในขณะที่รัฐเองก็มีขีดความสามารถ และทรัพยากรที่จำกัด ในการตอบสนองปัญหา ความต้องการที่เกิดขึ้นในแต่ละท้องถิ่นได้ทันต่อเหตุการณ์และตรงกับความต้องการของท้องถิ่น^{๗๔}

^{๗๔} พระปริยญา ฐิตธมโม (จันทะมงคล), “บทบาทด้านการส่งเสริมวิถีชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ท่าช้าง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗), หน้า ๖๒.

๒.๓.๒ ทฤษฎีการปกครองส่วนท้องถิ่น

ในการปกครองประเทศนั้น มีความจำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์แห่งอำนาจเพื่อทำหน้าที่ปกครองประเทศ องค์การดังกล่าวนี้ คือ รัฐบาล ซึ่งได้แก่คณะบุคคลที่ได้รับมอบอำนาจให้ปกครองและบริหารราชการแผ่นดิน องค์การปกครองหรือรัฐบาลจะมีส่วนประกอบอย่างไร หรือมีกี่ระดับ ในรูปแบบแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นของนานาประเทศในโลก มีลักษณะที่คล้ายคลึงกันอยู่ ๓ หลักการ คือ^{๗๕}

๑. หลักการรวมอำนาจ (Centralization)
๒. หลักการแบ่งอำนาจ (Deconcentration)
๓. หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization)

หลักการรวมอำนาจ (Centralization) หมายถึง การที่รัฐบาลในส่วนกลางของประเทศเป็นศูนย์กลางแต่ผู้เดียวที่มีอำนาจเด็ดขาดในการบังคับบัญชาวินิจฉัยสั่งการในกิจกรรมต่างๆ ทั้งหลายทั้งปวงเพื่อให้หน่วยงานของทางราชการรวมทั้งประชาชนนำไปปฏิบัติตาม

นอกจากนี้รัฐบาลในส่วนกลางยังมีอำนาจในการออกกฎหมายและตราระเบียบข้อบังคับต่างๆ ให้แก่หน่วยการปกครองรองๆ ลงไป เพื่อนำไปใช้เป็นหลักการปฏิบัติอีกด้วยลักษณะสำคัญของการรวมอำนาจ

๑) รวมอำนาจการบังคับบัญชากองทัพและตำรวจให้ขึ้นกับส่วนกลางเพื่อจุดมุ่งหมายใน การรักษาความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ

๒) รวมอำนาจในการกำหนดนโยบายที่สำคัญๆ ไว้กับส่วนกลาง เพื่อการพัฒนาประเทศทั้งทางการเมืองเศรษฐกิจ สังคม นอกจากนี้ยังรวมอำนาจการวินิจฉัยสั่งการการตัดสินใจและการกำหนดงบประมาณในโครงการต่างๆ เอาไว้เพื่อการพัฒนาประเทศ

๓) รวมอำนาจในการกำหนดอัตรากำลังบุคลากร ว่าแต่ละหน่วยงานควรมีอัตรากำลังคนเท่าใด จึงเหมาะสมกับปริมาณภาระงานที่ต้องปฏิบัติ ตลอดจนรวมอำนาจการแต่งตั้งโยกย้าย การพิจารณาความดีความชอบ การลงโทษ การถอดถอนภายใต้กฎระเบียบและบทบัญญัติทางกฎหมาย ทั้งนี้เพื่อให้บุคลากรสนองนโยบายของรัฐบาลอย่างเต็มที่จากลักษณะสำคัญดังกล่าวชี้ให้เห็นว่ารัฐบาลในส่วนกลางเป็นศูนย์รวมแห่งอำนาจของรัฐทั้งหลายทั้งปวงในการดำเนินกิจการต่างๆ ของประเทศในทุกๆ ด้าน

^{๗๕} ธีธวัชรรัตน์ นุชน้อย, แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: http://202.143.146.195/km/index.php?option=com_content&task=view&id=4625&Itemid=578 [๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๑].

ข้อดีของหลักการรวมอำนาจ คือ การที่รัฐบาลกลางเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ ก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพในการปกครองและการบริหารราชการแผ่นดิน ทำให้ในทุกๆ พื้นที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน รัฐบาลมีความมั่นคง เนื่องจากสามารถควบคุมบังคับบัญชาหน่วยงานทหารและตำรวจ

ข้อเสียของหลักการรวมอำนาจ คือ การที่รัฐบาลกลางรับผิดชอบภารกิจทั้งหมดนั้น ทำให้ภาระงานของรัฐบาลมีมากจนยากจะทำให้เกิดประสิทธิภาพ รวดเร็ว สนองตอบความต้องการของประชาชนที่มีความแตกต่างกัน ในแต่ละท้องถิ่นได้ เกิดความล่าช้าในการตัดสินใจเนื่องจากต้องคอยรับนโยบายจากรัฐบาลกลาง

หลักการแบ่งอำนาจ (Deconcentration) หมายถึงการที่รัฐบาลกลางแบ่งอำนาจการปกครองและบริหารบางส่วนให้แก่ตัวแทน ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากส่วนกลาง ให้ไปปฏิบัติหน้าที่ในส่วนภูมิภาค โดยมอบหมายนโยบายและมอบอำนาจการตัดสินใจบางส่วนไปให้แต่ไม่ทั้งหมด ทั้งนี้ส่วนกลางจะยังคงอำนาจในการตัดสินใจ การวินิจฉัยสั่งการในเรื่องที่สำคัญๆ เอาไว้รวมทั้งการแต่งตั้งโยกย้ายและการพิจารณาความดีความชอบ

๒.๓.๒.๑. ลักษณะสำคัญของการรวมอำนาจ

๑) รัฐบาลในส่วนกลางจะมอบอำนาจเฉพาะบางส่วนให้แก่เจ้าหน้าที่ที่ได้รับการแต่งตั้ง ให้นำนโยบายจากรัฐบาลกลางนำไปปฏิบัติ ในฐานะที่เป็นตัวแทน

๒) เจ้าหน้าที่ที่ได้รับการมอบหมายจากส่วนกลางจะต้องเชื่อฟังคำสั่งของส่วนกลาง อยู่เสมอ ข้อดีของหลักการแบ่งอำนาจ คือ ทำให้แบ่งเบาภาระของรัฐบาลส่วนกลาง ทำให้การปฏิบัติภารกิจต่างๆ ทัวถึง มีความรวดเร็วมากกว่าที่จะรวมอยู่ที่ส่วนกลางแต่เพียงอย่างเดียว ข้อเสียของหลักการแบ่งอำนาจ คือ ข้อจำกัดอำนาจในการตัดสินใจ ทำให้ไม่เกิดความคล่องตัว ไม่อาจตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๓.๒.๒. หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) หมายถึง การที่รัฐบาลในส่วนกลางยินยอมมอบอำนาจการปกครองและบริหารกิจการต่างๆ ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น เป็นผู้ดำเนินการเองโดยประชาชนเลือกผู้แทนของตนเข้าไปดำเนินกิจการ ดังนั้นหน่วยงานปกครองท้องถิ่นจึงมีอิสระอย่างเต็มที่โดยไม่ต้องติดอยู่ภายใต้เงื้อมมือของนโยบายรัฐบาลเนื่องจากผู้บริหารหน่วยงานปกครองท้องถิ่นจะต้องรับผิดชอบต่อประชาชนที่เลือกเขาเข้ามาอย่างไรก็ตามส่วนกลางก็มีอำนาจควบคุมท้องถิ่นอย่างหลวมๆ เช่นการใช้กฎระเบียบในการตรวจเงินแผ่นดินเข้ามาควบคุมการใช้งบประมาณของท้องถิ่น หรือการควบคุมการประมูลจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบของทางราชการ

๒.๓.๒.๓. ลักษณะสำคัญของการกระจายอำนาจ

๑) มีฐานะเป็นนิติบุคคล แยกออกจากราชการบริหารส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ทำให้ สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒) เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานไม่ขึ้นอยู่กับการบังคับบัญชาจากส่วนกลางทำให้สามารถตอบสนองภาระงานในท้องถิ่นตามนโยบายของฝ่ายบริหารได้อย่างอิสระ

๓) มีอิสระในการกำหนดนโยบายและการใช้งบประมาณตามโครงการที่ท้องถิ่นมีความประสงค์โดยไม่ต้องคำนึงถึงนโยบายของรัฐบาล

ข้อดีของหลักการกระจายอำนาจ คือ ตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างเต็มที่ ตรงเป้าหมายการดำเนินการเป็นไปอย่างรวดเร็วเพราะมีอำนาจการตัดสินใจที่เป็นอิสระและแบ่งเบาภาระของส่วนกลาง

ข้อเสียของหลักการกระจายอำนาจ คือ สิ้นเปลืองงบประมาณมากเพราะต้องใช้งบประมาณในการสร้างสำนักงาน และสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อให้พร้อมในการปฏิบัติภารกิจหากประชาชนเลือกผู้มีอิทธิพลเข้าไปเป็นฝ่ายบริหารท้องถิ่นอาจเกิดปัญหาการคอร์รัปชันและการใช้อิทธิพลและอำนาจหน้าที่ไปในทางที่ไม่เหมาะสม ทำให้เกิดช่องว่างของการพัฒนาระหว่างท้องถิ่นที่มีงบประมาณมากกับท้องถิ่นที่มีงบประมาณน้อย อาจเกิดการแตกแยกและผลกระทบทางด้านความมั่นคงของประเทศและนักวิชาการมีความเห็นว่าสังคมที่มีการให้บริการแบบผูกขาดโดยธรรมชาติเมื่อไม่สามารถกีดกันได้ ไม่สามารถแข่งขันในการบริโภคได้ เพราะจะทำให้เกิดปัญหาบุคคลที่ไม่จ่ายแต่ได้รับผลประโยชน์จึงต้องบังคับเก็บภาษี รัฐบาลเกิดจากการรวมตัวกันโดยการบังคับการจับกุมและมองว่ารัฐบาลเป็นผู้ผูกขาดโดยธรรมชาติและขยายอำนาจบังคับไปถึงการรุกรานส่วนบุคคลด้วยและสังคมไม่ได้ผูกมัดโดยศีลธรรมจรรยาเพียงอย่างเดียวและไม่มีจรรยาใดๆ เลยถ้าประชาชนเห็นแก่ตัวคอยแสวงหาผลประโยชน์ก็จะเกิดปัญหา จึงต้องมีกฎหมาย (Law) และข้อตกลง (Social Contract) นอกจากนี้ทำให้เกิดการกำหนดบทบาทในการบริหารของรัฐบาลจนถึงบทบาทท้องถิ่นที่จะทำให้เกิดสวัสดิภาพต่อสังคมที่ดีขึ้น ส่วนที่ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมคือ^{๗๖}

๑. การเลือกตั้งผู้แทนของตนเข้าไปเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือเป็นกรรมการในคณะกรรมการบริหารในองค์กรส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นตัวแทนในการพิทักษ์รักษาประโยชน์และกำหนดทิศทางในการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของตนเองและชุมชน

๒. เสนอความต้องการของตนต่อผู้แทน เพื่อนำสู่การพิจารณากำหนดเป็นนโยบาย แผนงานโครงการในเรื่องต่างๆ แล้วเสนอความคิดเห็นผ่านตัวแทนของตนรวมทั้งร้องเรียนผ่านผู้บริหารของหน่วยงานที่กำกับดูแลองค์กร

๓. ร้องเรียนหรือร้องทุกข์ในกรณีที่ได้รับความสะดวกหรือการประกอบกิจการใดๆ ภายในท้องถิ่นซึ่งเป็นสิทธิของประชาชนที่จะร้องเรียนได้

^{๗๖} ชูชัย ศุภวงศ์ และยุวดี คาคการณ์ไกล, องค์การบริหารส่วนตำบลในแนวทางประชาคม, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข, ๒๕๕๔), หน้า ๓๒.

๔. ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามข้อกำหนดของท้องถิ่นที่สภาท้องถิ่นบัญญัติขึ้นจากบทบาทหน้าที่ของประชาชนดังกล่าว จะเห็นได้ว่าประชาชนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้องค์กรปกครองท้องถิ่นเป็นองค์กรที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับประชาชนได้เป็นที่พึ่งและเป็นผู้นำในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น สมดังเจตนารมณ์ของการปกครองส่วนท้องถิ่นในการกระจายอำนาจสู่ประชาชนอย่างแท้จริง แต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเข้มแข็งได้ด้วยประชาชนในท้องถิ่นจะต้องมีการรวมตัวเป็นองค์กรต่างๆ อย่างหลากหลายความต้องการของชุมชนเพื่อให้ทุกส่วนของชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหา วิเคราะห์ปัญหา วางแผน ดำเนินการและติดตามผลสามารถสรุปได้ดังตาราง ๒.๘ ดังนี้

ตารางที่ ๒.๘ แสดงการสังเคราะห์ทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
ธัญวรัตน์ นุชน้อย, (ออนไลน์, ๒๕๖๑)	คณะบุคคลที่ได้รับมอบอำนาจให้ปกครองและบริหารราชการแผ่นดิน องค์กรปกครองหรือรัฐบาล โดยใน รูปแบบแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น ของนานาประเทศในโลก มีลักษณะที่คล้ายคลึงกันอยู่ ๓ หลักการ คือ ๑. หลักการรวมอำนาจ (Centralization) ๒. หลักการแบ่งอำนาจ (Deconcentration) ๓. หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization)
ชูชัย ศุภวงศ์และยุวดี คาคการณีกุล, (๒๕๕๔, หน้า ๓๒)	บทบาทท้องถิ่นที่จะทำให้เกิดสวัสดิภาพต่อสังคมที่ดีขึ้น ส่วนที่ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วม คือ ๑. การเลือกตั้งผู้แทนของตนเข้าไปเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่น ๒. เสนอความต้องการของตนต่อผู้แทน ๓. ร้องเรียนหรือร้องทุกข์ในกรณีที่ได้รับความสะดวกหรือจากการประกอบกิจการ ๔. ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามข้อกำหนดของท้องถิ่น

สรุปได้ว่า ทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นตามรูปแบบของนานาประเทศในโลก มีลักษณะที่คล้ายคลึงกันอยู่ ๓ หลักการ คือ หลักการรวมอำนาจ (Centralization) หลักการแบ่งอำนาจ (Deconcentration) หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) ในการปกครองส่วนท้องถิ่นจะ เปิดโอกาสให้ประชาชนในเขตท้องถิ่นนั้นๆ สามารถเลือกตั้งผู้แทนของตนที่คิดว่าเป็นผู้ที่เข้าไปทำหน้าที่เป็นผู้บริหารงานท้องถิ่น หรือเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นเพื่อเลือกผู้บริหารท้องถิ่นอีกทีหนึ่ง สำหรับในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีอำนาจอิสระ (Autonomy) ในการบริหารจากรัฐได้ใน

ระดับหนึ่งตามความเหมาะสม หรือขอบเขตที่กฎหมายกำหนด ดังนั้นการเลือกตั้งผู้บริหารงานท้องถิ่นโดยตรง คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้นได้สามารถเลือกตั้งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตท้องถิ่นของตนได้โดยตรง ส่วนการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยอ้อม สภาท้องถิ่นจะทำหน้าที่เลือกผู้บริหารท้องถิ่นแทนประชาชนในท้องถิ่น

๒.๓.๓ ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น

นักวิชาการได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่นในรูปของการปกครองตนเอง (Local Self Government) ไว้ดังนี้

การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางมอบอำนาจให้หรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองที่เกิดจากหลักการกระจายอำนาจได้มีอำนาจในการบริหารภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่และอาณาเขตของตนที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย^{๗๗} นอกจากนี้การปกครองท้องถิ่น เป็นระบบการปกครองที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐและโดยนัยนี้จะเกิดมีองค์การทำหน้าที่ปกครองท้องถิ่นโดยคนในท้องถิ่นนั้นๆ องค์การนี้ถูกจัดตั้งและควบคุมโดยรัฐบาล แต่มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตนเอง^{๗๘} โดยที่การปกครองท้องถิ่นนั้น ซึ่งการปกครองในรูปลักษณะการกระจายอำนาจบางอย่าง ซึ่งรัฐได้มอบหมายให้ท้องถิ่นทำกันเองเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีโอกาสปกครองและบริหารงานท้องถิ่นด้วยตนเอง เพื่อสนองความต้องการส่วนรวมของประชาชนในท้องถิ่นนั้นให้งานดำเนินไปอย่างประหยัดมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลตรงกับความต้องการของประชาชน^{๗๙} ส่วนในการการปกครองท้องถิ่นก็ยังมีกรปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งจัดการปกครองและดำเนินการบางอย่างโดยการดำเนินการกันเองเพื่อบำบัดความต้องการของตน การบริหารงานท้องถิ่นต้องมีผู้บริหารมาจากการเลือกตั้งจากประชาชนขึ้นมาทั้งหมดหรือบางส่วน โดยให้มีอิสระในการบริหาร แต่รัฐบาลยังต้องควบคุมด้วยวิธีต่างๆ ตามความเหมาะสมและปราศจากการควบคุมของรัฐไม่ได้ เพราะการปกครองท้องถิ่นเป็นสิ่งที่รัฐทำให้เกิดขึ้น^{๘๐} แต่สำหรับการปกครองท้องถิ่น ซึ่งเป็นองค์การที่มีอาณาเขตแน่นอน มีจำนวนประชากรตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดโดยมีอำนาจปกครองตนเองมีการบริหารการคลังของตนเอง และยังมีสภาท้องถิ่นที่สมาชิก

^{๗๗} ชูศักดิ์ เทียงตรง, *การบริหารการปกครองท้องถิ่นไทย*, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๐), หน้า ๑๓.

^{๗๘} ประทาน คงฤทธิศึกษาการ, *การปกครองท้องถิ่น*, (กรุงเทพมหานคร: พิระพัฒนา, ๒๕๕๖), หน้า ๘.

^{๗๙} วิญญู อังคนารักษ์, *แนวคิดในการกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่น*, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์โรเนียว, ๒๕๕๑), หน้า ๔.

^{๘๐} อุทัย หิรัญโต, *สารานุกรมการปกครองไทย*, (กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยการปกครอง, ๒๕๕๑), หน้า ๒๘.

สภามาจากการเลือกตั้งของประชาชน^{๘๑} แต่สำหรับการปกครองท้องถิ่น เป็นการปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจแก่ประชาชนในท้องถิ่นแล้วรัฐบาลท้องถิ่นก็ย่อมเป็นรัฐบาลของประชาชนโดยประชาชนเพื่อประชาชนดังนั้นการบริหารการปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีองค์กรของตนเองอันเกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐบาลกลาง โดยให้องค์กรอันมิได้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาลกลางมีอำนาจในการตัดสินใจและบริหารงานภายในท้องถิ่นในเขตอำนาจของตน^{๘๒} การปกครองส่วนหนึ่งของประเทศซึ่งมีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ตามสมควร อำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่จะต้องไม่มากจนมีผลกระทบกระเทือนต่ออำนาจอธิปไตยของรัฐ เพราะองค์การปกครองท้องถิ่นมิใช่ชุมชนที่มีอำนาจอธิปไตย องค์การปกครองท้องถิ่นมีสิทธิตามกฎหมาย (Legal Right) และมีองค์การที่จำเป็น (Necessary Organization) ประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์การปกครองท้องถิ่นนั่นเอง^{๘๓} สามารถสรุปได้ดังตาราง ๒.๙ ดังนี้

ตารางที่ ๒.๙ แสดงการสังเคราะห์ความหมายของการปกครองท้องถิ่น

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
ชูศักดิ์ เทียงตรง, (๒๕๕๐, หน้า ๑๓)	การปกครองที่เกิดจากหลักการกระจายอำนาจได้มีอำนาจในการบริหารภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่และอาณาเขตของตนที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย
ประทาน คงฤทธิศึกษาการ, (๒๕๕๖, หน้า ๘)	การกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐและโดยนัยนี้ จะเกิดมีองค์การทำหน้าที่ปกครองท้องถิ่นโดยคนในท้องถิ่นนั้นๆ องค์กรนี้ถูกจัดตั้งและควบคุมโดยรัฐบาล แต่มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมให้มีการปฏิบัติให้ เป็นไปตามนโยบายของตนเอง

^{๘๑} สถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยรามคำแหง, “ผลการประเมินความพร้อมขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจและกำกับดูแลตรวจสอบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”, รายงานการวิจัย, (สถาบันวิจัยและพัฒนา: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๐), หน้า ๓ - ๙.

^{๘๒} Wit Daniel, *A Comparative Survey of Local Government and Administration*, (Bangkok: Prachandra Printing Press, 1991), pp. 1-2.

^{๘๓} William A. Robson อ้างใน ชูวงศ์ ฉายะบุตร, *การปกครองท้องถิ่น*, (กรุงเทพมหานคร: พิฆเนศพรินต์ติ้งเซนเตอร์, ๒๕๕๐), หน้า ๑๑ - ๑๒.

ตารางที่ ๒.๙ แสดงการสังเคราะห์ความหมายของการปกครองท้องถิ่น (ต่อ)

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
วิญญู อังคนารักษ์, (๒๕๕๑, หน้า ๔)	การปกครองและบริหารงานท้องถิ่นด้วยตนเอง เพื่อสนองความต้องการการมีส่วนร่วมของประชาชน ในท้องถิ่นนั้นทำให้งานดำเนินไปอย่างประหยัด มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลตรงกับความต้องการของประชาชน
อุทัย หิรัญโต, (๒๕๕๑, หน้า ๒๘)	การบริหารงานท้องถิ่นต้องมีผู้บริหารมาจากการเลือกตั้งจากประชาชนขึ้นมาทั้งหมดหรือบางส่วน โดยให้มีอิสระในการบริหาร แต่รัฐบาลยังต้องควบคุมด้วยวิธีต่างๆ ตามความเหมาะสมและปราศจากการควบคุมของรัฐไม่ได้ เพราะการปกครองท้องถิ่นเป็นสิ่งที่รัฐทำให้เกิดขึ้น
สถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยรามคำแหง, (๒๕๕๐, หน้า ๓ - ๙)	การปกครองท้องถิ่น ซึ่งเป็นองค์การที่มีอาณาเขตแน่นอน มีจำนวนประชากรตามหลักเกณฑ์ ที่กำหนด โดยมีอำนาจปกครองตนเองมีการบริหารการคลังของตนเอง และยังมีสภาท้องถิ่นที่สมาชิกสภามาจากการเลือกตั้งของประชาชน
Wit Daniel, (1991, pp. 1-2)	การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจแก่ประชาชนในท้องถิ่นแล้วรัฐบาลท้องถิ่นก็ย่อมเป็นรัฐบาลของประชาชนโดยประชาชนเพื่อประชาชน
William A. Robson อ่างในชวงค์ ฉายะบุตร, (๒๕๕๐, หน้า ๑๑ - ๑๒)	การปกครองส่วนหนึ่งของประเทศซึ่งมีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ตามสมควร อำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่จะต้องไม่มากจนมีผลกระทบกระเทือนต่ออำนาจอธิปไตยของรัฐ เพราะองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมิใช่ชุมชนที่มีอำนาจอธิปไตย องค์การปกครองท้องถิ่นมีสิทธิตามกฎหมาย (Legal Right) และมีองค์การที่จำเป็น (Necessary Organization)

สรุปได้ว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น คือ การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจการบริหารจัดการท้องถิ่นให้ประชาชนนั้น เป็นผู้บริหารจัดการเองโดยต้องมีการคัดเลือกตัวแทนประชาชนไปเป็นผู้บริหารจัดการท้องถิ่น ซึ่งในการบริหารจัดการท้องถิ่นนั้นจะต้องมีหน่วยงานของรัฐเข้าไปกำกับดูแลด้วยเพื่อให้เกิดการบริหารงานที่โปร่งใสเพื่อให้ประชาชนเกิดความมั่นใจในการบริหารของท้องถิ่น

๒.๓.๔ องค์ประกอบของการปกครองส่วนท้องถิ่น

ลักษณะสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่นออกเป็น ๔ ประการ ดังนี้^{๘๔}

๑) มีความเป็นอิสระอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลกลางน้อยมาก พนักงานส่วนท้องถิ่นอยู่ภายใต้กฎหมายข้อบังคับของการบริหารบุคคลของท้องถิ่นเองและได้รับเงินเดือนจากงบประมาณของท้องถิ่นเอง

๒) เป็นนิติบุคคลโดยเอกเทศ ตั้งขึ้นโดยกฎหมายที่แยกจากส่วนกลางมีขอบเขตปกครองที่แน่นอน มีคณะผู้บริหารที่ได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้น

๓) มีอำนาจอิสระในด้านการคลัง เช่น การจัดเก็บภาษี ทหารายได้อื่นๆ ตามกฎหมายกำหนดและจัดทำงบประมาณของตนเอง

๔) มีอำนาจอิสระในการวางนโยบายและมีการบริหารงานของตนเอง ไม่ต้องขอคำสั่งจากราชการส่วนกลางก่อนการปกครองท้องถิ่นในรูปของการปกครองตนเอง นอกจากนี้การปกครองที่ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นและการมีอำนาจอิสระในการปกครองตนเองภายใต้กฎหมายของรัฐ หรือประเทศโดยมีลักษณะของการปกครองท้องถิ่นที่สำคัญดังนี้^{๘๕}

๑. มีสถานะตามกฎหมาย หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีการจัดตั้งขึ้นโดยกฎหมาย

๒. มีพื้นที่และระดับ หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีพื้นที่การปกครองที่แน่นอนและชัดเจน ควรจะต้องมีการแบ่งระดับการปกครองท้องถิ่นว่ามีกี่ระดับ เช่น ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ เป็นต้น เกณฑ์ที่ใช้ในการกำหนดพื้นที่และระดับของการปกครองท้องถิ่นมีมากมาย เช่น สภาภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ความสำนึกในการปกครองตนเองของประชาชนประสิทธิภาพในการบริหาร รายได้และความหนาแน่นของประชากร เป็นต้น สำหรับประเทศไทยมีเกณฑ์จัดตั้งและยกฐานะหน่วยการปกครองท้องถิ่น ๓ ประการ คือ รายได้ย้อนหลัง ๓ ปี ไม่รวมเงินอุดหนุนจำนวนประชากร และขนาดพื้นที่

^{๘๔} ชูศักดิ์ เทียงตรง, การบริหารการปกครองท้องถิ่นไทย, หน้า ๔.

^{๘๕} วุฒรา ไชยสาร, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, ๒๕๕๔), หน้า ๑๔๒-๑๔๘.

๓. มีการกระจายอำนาจและหน้าที่ การปกครองท้องถิ่นจะต้องมีการกระจายอำนาจการปกครองไปให้ท้องถิ่น โดยการกำหนดอำนาจและหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นไว้ในกฎหมายอย่างชัดเจน ดังนั้นการที่หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะมีอำนาจและหน้าที่ที่มากนักน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับนโยบายทางการเมืองการปกครองเป็นสำคัญ

๔. ความเป็นนิติบุคคล หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องเป็นองค์การนิติบุคคลโดยเอกเทศจากองค์การของรัฐบาลกลาง ทั้งนี้เพื่อการดำเนินงานที่ถูกต้องตามกฎหมายและเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของตน เพราะหน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีงบประมาณทรัพย์สินหนี้สินและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเป็นของตนเอง

๕. มีการเลือกตั้ง การปกครองท้องถิ่นจะต้องมีหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่มาจากกรเลือกตั้งโดยประชาชนในท้องถิ่นเป็นสำคัญ กล่าวคือ จะต้องให้สิทธิแก่ประชาชนในท้องถิ่นในการเลือกตั้งคณะเจ้าหน้าที่ผู้บริหารการปกครองท้องถิ่นทั้งหมดหรือบางส่วน เพื่อแสดงถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง

๖. มีอำนาจอิสระ หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องไม่อยู่ในสายบังคับบัญชาของหน่วยงานรัฐบาลกลางและมีอำนาจอิสระในการกำหนดนโยบายและการบริหารงานภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย สามารถกำหนดนโยบาย ออกกฎข้อบังคับ เพื่อกำกับควบคุมให้มีการปฏิบัติตามนโยบายหรือความต้องการของท้องถิ่น และสามารถใช้ดุลยพินิจของตนในการปฏิบัติกิจการในขอบเขตของกฎหมายโดยไม่ต้องขออนุมัติจากรัฐบาลกลาง

๗. มีงบประมาณของตนเอง หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ จัดเก็บภาษีตามขอบเขตที่กฎหมายให้อำนาจในการจัดเก็บ เพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้เพียงพอที่จะทำนุบำรุงท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า

๘. มีการกำกับดูแลของรัฐ หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีฐานะเป็นหน่วยการปกครองระดับรองของรัฐ และอยู่ในการกำกับดูแลของรัฐ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ของประชาชนส่วนรวมและความมั่นคงแห่งรัฐ อีกทั้งนี้ระบบการปกครองท้องถิ่นจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ ๘ ประการ คือ^{๘๖}

๑) สถานะตามกฎหมาย (Legal Status) หมายความว่า หากประเทศใดกำหนดเรื่องการปกครองท้องถิ่นไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศ การปกครองท้องถิ่นในประเทศนั้นจะมีความเข้มแข็งที่จัดตั้งโดยกฎหมายอื่น เพราะข้อความที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนั้นเป็นการแสดงให้เห็นว่าประเทศนั้นมีนโยบายที่จะกระจายอำนาจอย่างแท้จริง

๒) พื้นที่และระดับ (Area and Level) ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการกำหนดพื้นที่และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นมีหลายประการ เช่น ปัจจัยด้านภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์

^{๘๖} อุทัย หิรัญโต, การปกครองท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๕๓), หน้า ๒๒.

เชื้อชาติและความสำนึกในการปกครองตนเองของประชาชนจึงมีกฎเกณฑ์ที่จะกำหนดพื้นที่ และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นออกเป็น ๒ ระดับ คือ หน่วยการปกครองท้องถิ่นขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ สำหรับขนาดของพื้นที่จากการศึกษาขององค์การสหประชาชาติโดยองค์การอาหาร และเกษตร องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม องค์การอนามัยโลกและสำนักกิจกรรมสังคมได้ให้ ควรมีประชากรประมาณ ๕๐,๐๐๐ คน แต่ก็ยังมีปัจจัยอื่นที่ต้องพิจารณาด้วยเช่น ประสิทธิภาพในการบริหารรายได้และบุคลากร

๓) การกระจายอำนาจและหน้าที่ การที่จะกำหนดให้ท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ที่มาก น้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับนโยบายทางการเมืองการปกครองของรัฐบาลเป็นสำคัญ

๔) องค์การนิติบุคคล จัดตั้งขึ้นโดยผลของกฎหมายแยกจากรัฐบาลกลาง มีขอบเขต การปกครองที่แน่นอน มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย ออกกฎข้อบังคับควบคุมให้มีการปฏิบัติตาม นโยบายนั้นๆ

๕) การเลือกตั้งสมาชิกองค์การหรือคณะผู้บริหาร จะต้องได้รับการเลือกตั้งจาก ประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ ทั้งหมดหรือบางส่วน เพื่อแสดงถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง ของประชาชนโดยเลือกผู้บริหารท้องถิ่นของตนเอง

๖) อิสระในการปกครองตนเอง สามารถใช้ดุลยพินิจของตนเองในการปฏิบัติกิจการ ภายในขอบเขตของกฎหมายโดยไม่ต้องขออนุมัติจากรัฐบาลกลางและไม่อยู่ในสายการบังคับบัญชา ของหน่วยงานทางราชการ

๗) งบประมาณของตนเอง มีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ การจัดเก็บภาษี เพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้เพียงพอที่จะทำนุบำรุงท้องถิ่นให้ก้าวหน้า

๘) การควบคุมดูแลของรัฐ เมื่อได้รับการจัดตั้งขึ้นแล้ว ยังคงอยู่ในการกำกับดูแล จากรัฐ เพื่อประโยชน์และความมั่นคงของรัฐและประชาชนโดยส่วนรวม โดยมีอิสระในการดำเนินงาน ของหน่วยการปกครองท้องถิ่น ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าไม่มีอิสระอย่างเต็มที่ คงมีเฉพาะอิสระ ในการดำเนินงานเท่านั้น เพราะมีฉะนั้นแล้วท้องถิ่นจะกลายเป็นรัฐอธิปไตย รัฐจึงต้องสงวนอำนาจ ในการควบคุมดูแล สามารถสรุปได้ดังตาราง ๒.๑๐ ดังนี้

ตารางที่ ๒.๑๐ แสดงการสังเคราะห์องค์ประกอบของการปกครองส่วนท้องถิ่น

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
ชูศักดิ์ เทียงตรง, (๒๕๕๐, หน้า ๔)	ลักษณะสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่นออกเป็น ๔ ประการ คือ ๑) ความเป็นอิสระอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลกลางน้อยมาก ๒) เป็นนิติบุคคลโดยเอกเทศ ตั้งขึ้นโดยกฎหมาย ๓) มีอำนาจอิสระในด้านการคลัง ๔) มีอำนาจอิสระในการวางนโยบายและมีการบริหารงานของตนเอง
วัชร ไชยสาร, (๒๕๕๔, หน้า ๑๔๒ - ๑๔๘)	ลักษณะของการปกครองท้องถิ่นที่สำคัญมี ๘ อย่าง ดังนี้ ๑. มีสถานะตามกฎหมาย ๒. มีพื้นที่และระดับ ๓. มีการกระจายอำนาจและหน้าที่ ๔. ความเป็นนิติบุคคล ๕. มีการเลือกตั้ง ๖. มีอำนาจอิสระ ๗. มีงบประมาณของตนเอง ๘. มีการกำกับดูแลของรัฐ
อุทัย หิรัญโต, (๒๕๕๓, หน้า ๒๒)	การปกครองท้องถิ่นจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ ๘ ประการ คือ ๑) สถานะตามกฎหมาย (Legal Status) ๒) พื้นที่และระดับ (Area and Level) ๓) การกระจายอำนาจและหน้าที่ ๔) องค์การนิติบุคคล ๕) การเลือกตั้งสมาชิกองค์การหรือคณะผู้บริหาร ๖) อิสระในการปกครองตนเอง ๗) งบประมาณของตนเอง ๘) การควบคุมดูแลของรัฐ

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการปกครองส่วนท้องถิ่น มีไว้เพื่อการดำเนินการปกครองท้องถิ่น ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย แต่ก็มีความเป็นอิสระอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ในการควบคุมของรัฐบาลกลาง โดยเป็นการบริหารในรูปแบบนิติบุคคลโดยเอกเทศ มีอำนาจอิสระในด้านการบริหาร การคลังตามกฎหมายกำหนดและจัดทำงบประมาณของตนเองและมีอำนาจอิสระในการวางนโยบายและมีการบริหารงานของตนเอง แต่ก็ยังยึดกรอบที่รัฐบาลได้มอบไว้ให้เพื่อความเป็นรูปแบบสากลในการปกครองท้องถิ่นในประเทศนั้นๆ

๒.๓.๕ ประเภทขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์การปกครองท้องถิ่นแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่

๑. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแบบทั่วไป มี ๓ รูปแบบ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล

๒. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแบบพิเศษ มี ๒ รูปแบบ ได้แก่ กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา

ตามบทบัญญัติในหมวด ๙ การปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา ๒๘๕-๒๘๘ ของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ที่กล่าวถึงที่มาขององค์การปกครองท้องถิ่นโดยได้สรุปไว้ดังนี้

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้ง คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นให้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน หรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่นการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ สมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น มีวาระดำรงตำแหน่งคราวละ ๔ ปี คณะผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น จะเป็นข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือของราชการส่วนท้องถิ่นมิได้มีคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งสมาชิกท้องถิ่นคณะผู้บริหารท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่นให้เป็นไปตามกฎหมายบัญญัติ สำหรับในกรณีที่มีการยุบสภาท้องถิ่น หรือในกรณีที่สมาชิกสภาท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะและต้องมีการเลือกตั้งคณะผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นชั่วคราวมิให้นำบทบัญญัติตามวรรคสอง วรรคสามและวรรคหก มาบังคับใช้ทั้งนี้ตามกฎหมายกำหนด^{๘๗} สามารถสรุปได้ดังตาราง ๒.๑๑ ดังนี้

ตารางที่ ๒.๑๑ แสดงการสังเคราะห์ประเภทขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, (๒๕๕๐, หน้า ๑๔๔)	องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้ง คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นให้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน

^{๘๗} สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๕๐), หน้า ๑๔๔.

สรุปได้ว่า ประเพณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการแยกประเภทตามขนาดและความสามารถในการบริหารงานของแต่ละท้องถิ่นเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการท้องถิ่นของตนให้มีความเจริญขึ้นไป ตามความเหมาะสม

๒.๓.๖ ความหมายขององค์การบริหารส่วนตำบล

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้หลากหลาย ในที่นี้ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างมาเฉพาะที่เห็นว่าน่าสนใจศึกษา ดังนี้

องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง ราชการส่วนท้องถิ่นที่เกิดจากแรงผลักดันของประชาชนและรัฐบาลที่ต้องการให้มีการกระจายอำนาจไปสู่องค์การบริหาร และองค์กรปกครองตนเองใน ระดับตำบล เพื่อให้ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลสามารถแก้ไขปัญหาของตนเองและบริหารตามหลักการ ปกครองตนเอง องค์การบริหารส่วนตำบลจึงถูกก่อตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗^{๘๘} อีกทั้งองค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง หน่วยการบริหารราชการ ส่วนท้องถิ่น มีฐานะเป็นนิติบุคคลและราชการส่วนท้องถิ่น จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและ องค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๓๘^{๘๙} นอกจากนี้้องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด จัดตั้งตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.๒๕๓๗ (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๖) ซึ่งได้บัญญัติให้ยกฐานะสภาตำบลที่มีรายได้ในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ ๑๕๐,๐๐๐ บาท โดยไม่รวมเงินอุดหนุนเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล โดยทำเป็น ประกาศกระทรวงมหาดไทย ประกาศในราชกิจจานุเบกษา มีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการส่วน ท้องถิ่น จุดมุ่งหมายสำคัญของการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลก็เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่สามารถรองรับการกระจายอำนาจไปสู่ประชาชนให้มากยิ่งขึ้น พัฒนาไปสู่การปกครองส่วนท้องถิ่น ในรูปแบบเทศบาล การเปลี่ยนแปลงเกณฑ์รายได้เฉลี่ยของสภาตำบลที่จะยกฐานะเป็นองค์การบริหาร ส่วนตำบล ให้ทำเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทย ประกาศในราชกิจจานุเบกษา^{๙๐} รวมไปถึงองค์การบริหาร ส่วนตำบล หมายถึง รูปแบบการปกครองที่สะท้อนการกระจายอำนาจให้หน่วยการปกครอง พื้นฐานของประเทศโดยแท้จริงอันเป็นการสนองตอบต่อนโยบายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นของรัฐบาลที่จะให้อำนาจการบริหารแก่หน่วยการ

^{๘๘} กรมการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, **พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๕๒**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ประสานมิตร, ๒๕๕๒), หน้า ๓.

^{๘๙} โกวิท พวงงาม, **การปกครองท้องถิ่นไทยหลักการและมิติใหม่ในอนาคต**, พิมพ์ครั้งที่ ๙, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, ๒๕๕๙), หน้า ๒๕๔.

^{๙๐} สนิท จรอนันต์, **ความเข้าใจเรื่องการปกครองท้องถิ่น**, (กรุงเทพมหานคร: สุขุมและบุตร, ๒๕๕๐), หน้า ๖๓.

ปกครองท้องถิ่น เพื่อให้ท้องถิ่นสามารถบริหารงานที่ สามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นได้ด้วยตนเองตามอำนาจหน้าที่และมีอิสระในการตัดสินใจในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับประชาชนในท้องถิ่นนั้น ตามขอบเขตที่กฎหมายกำหนด^{๙๑} นอกจากนี้แล้วองค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์การที่มีอาณาเขตแน่นอน มีจำนวนประชากรตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด มีอำนาจปกครองตนเอง มีการบริหารการคลังของตนเองและมีสภาท้องถิ่นที่สมาชิกสภามาจากการเลือกตั้งของประชาชน^{๙๒} สามารถสรุปได้ดังตาราง ๒.๑๒ ดังนี้

ตารางที่ ๒.๑๒ แสดงการสังเคราะห์ความหมายขององค์การบริหารส่วนตำบล

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
กรมการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, (๒๕๕๒, หน้า ๓)	ราชการส่วนท้องถิ่นที่เกิดจากแรงผลักดันของ ประชาชน และรัฐบาลที่ต้องการให้มีการกระจายอำนาจไปสู่ องค์การบริหารและองค์กรปกครองตนเองใน ระดับตำบล เพื่อให้ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลสามารถแก้ไขปัญหา ของตนเองและบริหารตามหลักการปกครองตนเอง
โกวิทย์ พวงงาม, (๒๕๕๙, หน้า ๒๕๔)	หน่วย การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นมีฐานะ เป็นนิติบุคคลและราชการส่วนท้องถิ่นได้มีการจัดตั้งขึ้น ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหาร ส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗
สนิท จรอนันต์, (๒๕๕๐, หน้า ๖๓)	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด ได้จัดตั้งตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การ บริหารส่วนตำบล พ.ศ.๒๕๓๗ (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๖)

^{๙๑} อุดม เขยกีวงศ์, **หนังสือยุคปฏิรูปการศึกษา อบต.ประชาธิปไตยของชาวบ้าน**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บรรณกิจ, ๒๕๕๕), หน้า ๓๓-๓๔.

^{๙๒} Holloway, อังใน สถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยรามคำแหง, “ผลการประเมินความพร้อมขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจและกำกับดูแลตรวจสอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”, **รายงานการวิจัย**, (สถาบันวิจัยและพัฒนา: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๓), หน้า ๓-๙.

ตารางที่ ๒.๑๒ แสดงการสังเคราะห์ความหมายขององค์การบริหารส่วนตำบล (ต่อ)

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
<p>อุดม เขยกิจวงศ์, (๒๕๕๕, หน้า ๓๓ - ๓๔)</p>	<p>รูปแบบการปกครองที่สะท้อนการกระจายอำนาจให้หน่วยการปกครอง พื้นฐานของประเทศโดยแท้จริง อันเป็นการสนองต่อนโยบายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นของ รัฐบาลที่จะให้อำนาจการบริหารแก่หน่วยการปกครองท้องถิ่น เพื่อให้ท้องถิ่นสามารถบริหารงานที่ สามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นได้ด้วยตนเองตามอำนาจหน้าที่และมีอิสระในการตัดสินใจในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับประชาชนในท้องถิ่นนั้น</p>
<p>Holloway, อ้างใน สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยรามคำแหง, (๒๕๕๗, หน้า ๓ - ๙)</p>	<p>องค์การที่มีอาณาเขตแน่นอน มีจำนวนประชากรตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด มีอำนาจปกครองตนเองมีการบริหารการคลังของตนเอง และมีสภาท้องถิ่นที่สมาชิกสภามาจากการ เลือกตั้งของประชาชน</p>

สรุปได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบล คือ การจะร่วมมือดำเนินงาน ในส่วนของราชการต่างๆ หรือดำเนินกิจการต่างๆ ในการบริหารงานของภาครัฐ ทั้งในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและสิ่งแวดล้อมในชุมชนท้องถิ่น โดยการบริหารงานผ่าน การบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐที่ได้มีการจัดตั้งขึ้นภายใต้องค์การปกครองท้องถิ่น โดยมีฐานะเป็นการบริหารในรูปแบบนิติบุคคลและเป็นราชการส่วนท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ เป็นผู้เลือกตั้งตัวแทนในแต่ละหมู่บ้านให้เข้าไปเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ตัดสินใจในการบริหารงาน ของตำบลตามที่กฎหมายนั้นได้กำหนดไว้

๒.๓.๗ ความสำคัญขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นหน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งสะท้อนการกระจายอำนาจให้แก่การปกครองพื้นฐานของประเทศโดยแท้จริง มีความสำคัญต่อการบริหารการพัฒนาในระดับตำบลทั้งในทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ ซึ่งในทางทฤษฎีมีความเชื่อว่าองค์การบริหารส่วนตำบล มีแนวโน้มว่าจะมีศักยภาพสูงในการพัฒนาชนบท เป็นองค์กรที่มีพลังประชาชนในท้องถิ่นและใกล้ชิดกับประชาชนในชนบท จึงน่าจะรู้ถึงปัญหาความต้องการที่แท้จริงรวมทั้งแนวทางแก้ไขปัญหาได้เป็นอย่างดี จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับ องค์การบริหารส่วนตำบล มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของ องค์การบริหารส่วนตำบล ไว้หลากหลาย ในที่นี้ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างมาเฉพาะที่เห็นว่าน่าสนใจศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลมีความสำคัญ ดังนี้

๑. เป็นองค์กรตามกฎหมายที่ทำหน้าที่บริหารจัดการพัฒนาตำบล หมู่บ้าน และชุมชน ตามนโยบายกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่น
๒. เป็นองค์กรที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนฐานราก มีความอิสระและมีความคล่องตัว ในการบริหารงานภายในกรอบที่กฎหมายกำหนด ทำให้สามารถแก้ไขปัญหา อำนาจความสะดวก และตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างรวดเร็ว
๓. เป็นองค์กรที่มีผู้แทนประชาชนเข้าไปบริหารงานทั้งฝ่ายนิติบัญญัติ คือ สมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนตำบล และฝ่ายบริหาร คือ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลด้วยการเลือกตั้ง โดยตรงของประชาชนอย่างเต็มรูปแบบ ทำให้การแก้ไขปัญหาและการพัฒนาตำบล หมู่บ้านตรงกับ ความต้องการอันแท้จริงของประชาชน
๔. เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้การปกครองระบอบประชาธิปไตยในทางปฏิบัติแก่ ประชาชนในขอบเขตที่ไม่กว้างนัก ทำให้ประชาชนมองเห็นภาพรวมอย่างชัดเจน และมีส่วนร่วมได้ไม่ยาก
๕. เป็นการสร้างผู้นำทางการเมืองที่จะเข้าสู่เวทีการเมืองในระดับต่างๆ รวมทั้งในระดับชาติต่อไป
๖. เป็นการส่งเสริมการใช้สิทธิและหน้าที่ของพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย^{๙๓} สามารถสรุปได้ดังตาราง ๒.๑๓ ดังนี้

ตารางที่ ๒.๑๓ แสดงการสังเคราะห์ความสำคัญขององค์การบริหารส่วนตำบล

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
บัญญัติ พุ่มพันธ์, (๒๕๕๘, หน้า ๑๑)	องค์การบริหารส่วนตำบลมีความสำคัญ ดังนี้ คือ ๑. เป็น องค์กรตามกฎหมายที่ทำหน้าที่บริหารจัดการพัฒนาตำบล หมู่บ้าน และชุมชน ตามนโยบาย กระจายอำนาจ ให้แก่ ท้อง ถิ่น ๒. เป็นองค์กรที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชน ฐานราก ๓. เป็นองค์กรที่มีผู้แทนประชาชนเข้าไปบริหารงาน ทั้งฝ่ายนิติบัญญัติ ๔. เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้การปกครอง ระบอบประชาธิปไตยในทางปฏิบัติ ๕. เป็นการสร้างผู้นำทาง การเมืองที่จะเข้าสู่เวที การเมืองในระดับ ต่าง ๆ ๖. เป็นการส่งเสริมการใช้สิทธิและหน้าที่ของพลเมืองตาม ระบอบประชาธิปไตย

^{๙๓} บัญญัติ พุ่มพันธ์, **อบต.ของเรา: ท้องถิ่นของเรา**, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พิพิธ การพิมพ์ จำกัด, ๒๕๕๘), หน้า ๑๑.

สรุปได้ว่า ความสำคัญขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์กรที่มีความสำคัญอย่างมาก ในการบริหารจัดการงานส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เป็นไปตามกรอบที่รัฐบาลกลางนั้นได้กำหนดไว้ โดยเป็นองค์กรหรือหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับประชาชนที่สุด เพื่อให้เกิดการพัฒนาในชุมชนนั้นๆ ตามที่รัฐบาลนั้นได้มอบหมายอำนาจให้บริหารจัดการด้วยตนเอง

๒.๓.๘ ความเป็นมาและการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล

ในปี พ.ศ. ๒๕๓๗ ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ เป็นกฎหมายที่ใช้จัดระเบียบการบริหารงานในตำแหน่งแทนประกาศคณะปฏิวัติ ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๓๘ ทำให้มีการปรับฐานะการบริหารงานในระดับตำบล โดยมีการเปลี่ยนแปลงสภาตำบลทั่วประเทศออกเป็น ๒ รูปแบบ ดังนี้^{๙๔}

๑) รูปแบบ “สภาตำบล” ได้รับการยกฐานะเป็นนิติบุคคล ได้แก่ สภาตำบลที่มีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนต่ำกว่า ๑๕๐,๐๐๐ บาท

๒) รูปแบบ “องค์การบริหารส่วนตำบล” ตั้งขึ้นจากสภาตำบลที่มีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุน ในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ ๑๕๐,๐๐๐ บาท ได้รับฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น ในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ รัฐบาลได้มีการเสนอปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๒ เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ ในประเด็นต่างๆ ทั้งโครงสร้างที่มาของสมาชิก อบต. อำนาจหน้าที่ ของ อบต. เป็นต้น

และในปี พ.ศ. ๒๕๔๖ รัฐบาลได้เสนอขอปรับปรุงแก้ไข พ.ร.บ. สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๔, ฉบับที่ ๕) โดยเนื้อหาส่วนใหญ่ แก้ไขชื่อเรียกบุคคลที่มาของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และคำศัพท์กฎหมายที่ให้สอดคล้องกับกฎหมายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ สามารถสรุปได้ดังตาราง ๒.๑๔ ดังนี้

^{๙๔} โกวิททย์ พวงงาม, การปกครองท้องถิ่นไทย, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, ๒๕๕๒), หน้า ๒๔๐.

ตารางที่ ๒.๑๔ แสดงการสังเคราะห์ความเป็นมาและการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
โกวิท พวงงาม, (๒๕๕๒, หน้า ๒๔๐)	การเปลี่ยนแปลงสภาตำบลทั่วประเทศออกเป็น ๒ แบบ คือ ๑) รูปแบบ “สภาตำบล” ๒) รูปแบบ “องค์การบริหารส่วนตำบล”

สรุปได้ว่า เมื่อมีการประกาศจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นมา องค์การบริหารส่วนตำบลในฐานะที่เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง มีส่วนสำคัญยิ่งในการทำให้ประชาชนในชนบทได้มีโอกาสในการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันที่ต้องการกระจายอำนาจให้กับท้องถิ่นมากขึ้น

๒.๓.๙ โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ ประกอบด้วย สภาองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการบริหารส่วนตำบล

๑) สภาองค์การบริหารส่วนตำบล

สภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหมู่บ้านละ ๒ คน ซึ่งเลือกตั้งขึ้นโดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นๆ ในกรณีที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียง ๑ หมู่บ้านให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน ๖ คน และในกรณีที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียง ๒ หมู่บ้านให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหมู่บ้านละ ๓ คน อายุของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีกำหนดคราวละ ๔ ปีนับแต่วันเลือกตั้ง

สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีประธานสภาและรองประธานสภา ๑ คน ซึ่งเลือกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลให้นายอำเภอแต่งตั้งประธานและรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตามมติของ สภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ ๒ ปี นับแต่วันที่ได้รับเลือกเป็นประธานหรือรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

๒) นายกองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ๑ คน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ ๔ ปีนับแต่วันเลือกตั้ง แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกิน ๒ วาระไม่ได้ ในกรณีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลดำรงตำแหน่งไม่ครบวาระเวลา ๔ ปีก็ให้ถือว่าเป็น ๑ วาระ

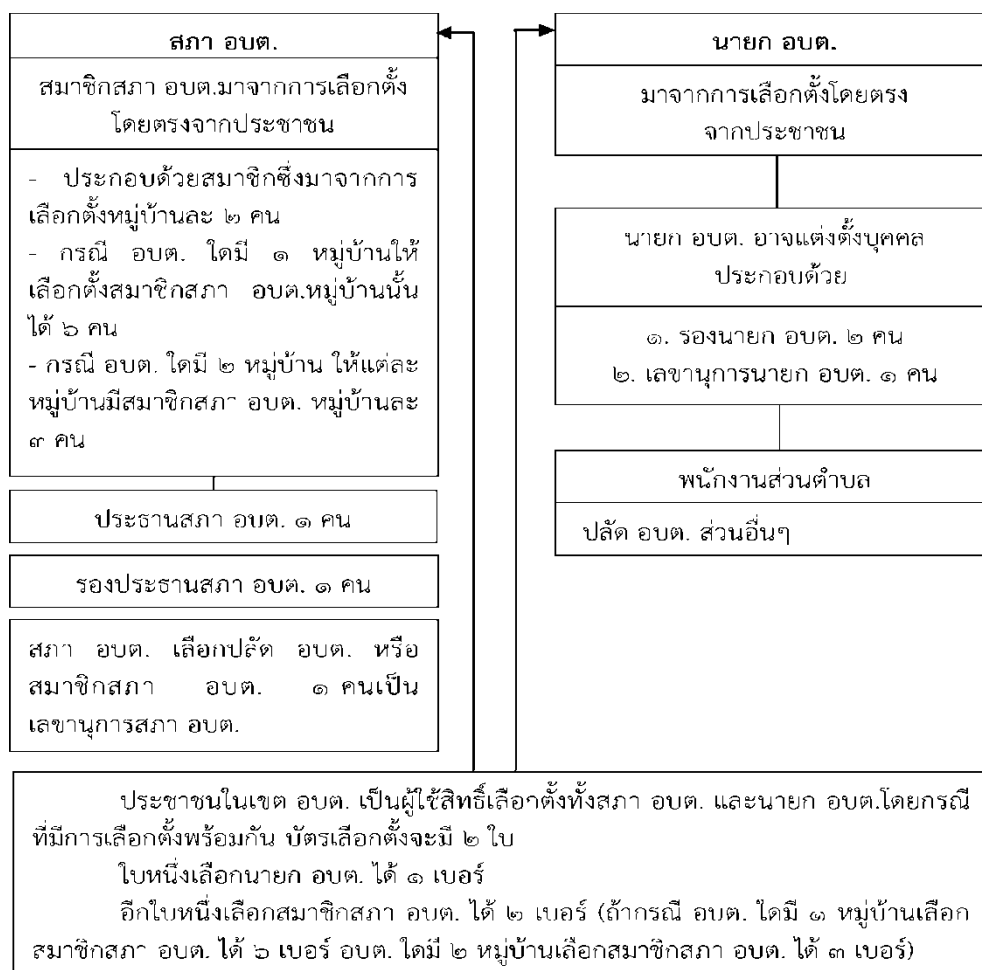
และเมื่อได้ดำรงตำแหน่ง ๒ วาระติดต่อกันแล้วจะดำรงตำแหน่งได้อีกเมื่อพ้นระยะเวลา ๔ ปี นับแต่วันที่พ้นตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล อาจแต่งตั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมิใช่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลตามที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมายได้ไม่เกิน ๒ คน และอาจแต่งตั้งเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ๑ คนซึ่งมิได้เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐได้

๓) พนักงานส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลมีพนักงานส่วนตำบลและอาจจัดแบ่งการบริหารงานออกเป็น (๑) สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล (๒) ส่วนต่างๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้ตั้งขึ้น ให้ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ๑ คนเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลรองจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และรับผิดชอบควบคุมดูแลราชการประจำขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามนโยบายและมีอำนาจหน้าที่ตามที่มีกฎหมายกำหนด หรือตามที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมาย

โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลประกอบไปด้วยส่วนต่างๆ ดังต่อไปนี้

โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล

แผนภาพที่ ๒.๖ โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๗^{๙๕}

ที่มา: โกวิทย์ พวงงาม ,๒๕๕๗.

^{๙๕} โกวิทย์ พวงงาม, สารานุกรมการปกครองท้องถิ่นไทย หมวดที่ ๓ พัฒนาการและรูปแบบการปกครองท้องถิ่นไทย ลำดับที่ ๔ องค์การบริหารส่วนตำบล, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๕๗), หน้า ๑๑.

๔) อำนาจหน้าที่สภาองค์การบริหารส่วนตำบล สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้^{๙๖}

(๑) ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบลเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล

(๒) พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบังคับตำบล ร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

(๓) ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารให้เป็นไปตามนโยบายและแผนพัฒนาตำบลตาม (๑) และกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

๕) อำนาจหน้าที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบล นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย และรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

(๒) สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล

(๓) แต่งตั้งและถอดถอนรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและเลขาธิการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

(๔) วางระเบียบเพื่อให้งานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

(๕) รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล

(๖) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และกฎหมายอื่น นายกองค์การบริหารส่วนตำบลควบคุมและรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลตามกฎหมาย และเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล อำนาจหน้าที่ในการสั่งหรือปฏิบัติราชการของรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมาย

ในกรณีที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลตามลำดับที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลแต่งตั้งไว้เป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้าไม่มีรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้รักษาราชการแทน

^{๙๖} สุรพล สุยะพรหม, การเมืองกับการปกครองของไทย, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๒๓๓-๒๓๔.

๖) อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลตั้ง ในด้านเศรษฐกิจสังคม และวัฒนธรรม และภายใต้บังคับแห่งกฎหมายขององค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ที่ต้องทำในเขต องค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้^{๙๗}

- ๑) จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำ และทางบก
- ๒) รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
- ๓) ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
- ๔) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- ๕) ส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
- ๖) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
- ๗) คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ๘) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
- ๙) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมายโดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ ตามความจำเป็นและสมควร

นอกจากนี้้องค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้ (มาตรา ๖๘)

- ๑) ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร
- ๒) ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- ๓) ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
- ๔) ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ
- ๕) ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
- ๖) ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
- ๗) บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
- ๘) การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
- ๙) หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
- ๑๐) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
- ๑๑) กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
- ๑๒) การท่องเที่ยว

^{๙๗} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๔๔-๒๔๕.

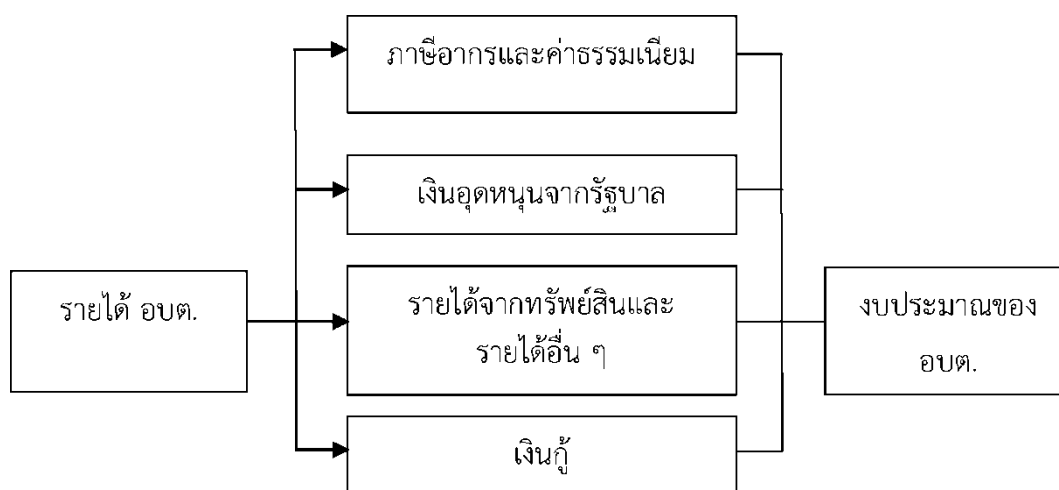
๑๓) การผังเมือง

๗) รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลมีรายได้จากแหล่งต่างๆ ดังต่อไปนี้^{๘๘}

๑. รายได้จากอากรและค่าธรรมเนียม ดังนี้
 - ๑) ภาษีบำรุงท้องที่
 - ๒) ภาษีโรงเรือนและที่ดิน
 - ๓) ภาษีป้าย
 - ๔) อากรการฆ่าสัตว์และค่าธรรมเนียมรวมถึงผลประโยชน์อื่นอันเกิดจากการฆ่าสัตว์
 - ๕) ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อน
 - ๖) ภาษีธุรกิจเฉพาะ
 - ๗) ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตขายสุรา
 - ๘) ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตในการเล่นพนัน
 - ๙) อากรนกนางแอ่น
 - ๑๐) ค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล
 - ๑๑) เงินอากรประทานบัตรใบอนุญาตและอาชญาบัตรตามกฎหมายว่าด้วยการประมง
 - ๑๒) ค่าภาคหลวงและค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้
 - ๑๓) ค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตามประมวลกฎหมายที่ดิน
 - ๑๔) ค่าภาคหลวงแร่ตามกฎหมายว่าด้วยแร่
 - ๑๕) ค่าภาคหลวงปิโตรเลียมตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม
 - ๑๖) เงินที่เก็บตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ
 - ๑๗) ภาษีมูลค่าเพิ่ม
 - ๑๘) ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต และค่าปรับ ตามที่กฎหมายกำหนด
๒. เงินอุดหนุนจากรัฐบาล
๓. รายได้จากทรัพย์สินและรายได้อื่นๆ ดังต่อไปนี้
 - ๑) รายได้จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
 - ๒) รายได้จากสาธารณูปโภคขององค์การบริหารส่วนตำบล
 - ๓) รายได้จากกิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์ขององค์การบริหารส่วนตำบล
 - ๔) เงินและทรัพย์สินอื่นที่มีผู้อุทิศให้

^{๘๘} อ่างแล้ว, หน้า ๒๔๖-๒๔๘.

- ๕) รายได้อื่นตามที่รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐจัดสรรให้
 ๖) รายได้อื่นตามที่จะมีกฎหมายกำหนดให้เป็นขององค์การบริหารส่วนตำบล

แผนภาพที่ ๒.๗ รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล

๘) รายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลอาจมีรายจ่ายดังต่อไปนี้^{๙๙}

- ๑) เงินเดือน
- ๒) ค่าจ้าง
- ๓) เงินค่าตอบแทนอื่นๆ
- ๔) ค่าใช้สอย
- ๕) ค่าวัสดุ
- ๖) ค่าครุภัณฑ์
- ๗) ค่าที่ดิน สิ่งก่อสร้าง และทรัพย์สินอื่นๆ
- ๘) ค่าสาธารณูปโภค
- ๙) เงินอุดหนุนหน่วยงานอื่น
- ๑๐) รายจ่ายอื่นใดตามข้อผูกพัน หรือตามที่มีกฎหมายหรือระเบียบของกระทรวงมหาดไทยกำหนดไว้

เงินค่าตอบแทนประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล นายกององค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกององค์การบริหารส่วนตำบลเลขานุการสภา

^{๙๙} อ้างแล้ว, หน้า ๒๕๐.

องค์การบริหารส่วนตำบล เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

การจัดเกณฑ์อัตรากำลังของพนักงานส่วนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลแบ่งเป็น ๕ ชั้น โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ ๒.๑๕

ตารางที่ ๒.๑๕ เกณฑ์อัตรากำลังพนักงานส่วนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบล

ชั้นองค์การบริหารส่วนตำบล	เกณฑ์รายได้	จำนวนพนักงานส่วนตำบล
๑	๒๐ ล้านบาทขึ้นไป	๒๑
๒	๑๒ - ๒๐ ล้านบาท	๑๒
๓	๖- ๑๒ ล้านบาท	๖
๔	๓- ๖ ล้านบาท	๔
๕	ไม่เกิน ๓ ล้านบาท	๓

ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้มีการประกาศใช้หลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบล ตั้งแต่วันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๔๔ ซึ่งเป็นการประกาศใช้พร้อมกันทั่วประเทศ กำหนดให้หมวดที่ ๑๑ ระเบียบเกี่ยวกับการบริหารและการปฏิบัติงาน ข้อ ๒๒๕ ให้กำหนดขนาดองค์การบริหารส่วนตำบล เป็น ๓ ขนาด ดังนี้^{๑๐๐}

๑. องค์การบริหารส่วนตำบล ชั้น ๑ กำหนดให้เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่
๒. องค์การบริหารส่วนตำบล ชั้น ๒ และชั้น ๓ กำหนดให้เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง
๓. องค์การบริหารส่วนตำบล ชั้น ๔ และชั้น ๕ กำหนดให้เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก สามารถสรุปได้ดังตาราง ๒.๑๖ ดังนี้

^{๑๐๐} สำนักงานเลขาธิการ อบต.อุบลราชธานี, คู่มือการบริหารงานบุคคล อบต.กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, (อุบลราชธานี: ม.ป.พ., ๒๕๕๒), หน้า ๘๔.

ตารางที่ ๒.๑๖ แสดงการสังเคราะห์โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
<p>สุรพล สุยะพรหม, (๒๕๕๓, หน้า ๒๓๓ - ๒๓๔)</p> <p>สำนักเลขานุการ อบต.อุบลราชธานี, (๒๕๕๒, หน้า ๘๔)</p>	<p>สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมี อำนาจหน้าที่ คือ</p> <p>(๑) ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบลเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการของ องค์การบริหารส่วนตำบล (๒) พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบังคับตำบล (๓) ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารให้เป็นไปตามนโยบายและแผนพัฒนาตำบลตามกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับของทางราชการ</p> <p>ขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล แบ่งออกเป็น ๓ ขนาด ดังนี้ ๑. องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ ๒. องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง ๓. องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก</p>

สรุปได้ว่า จากโครงสร้างในอดีตจนถึงปัจจุบันจะเห็นได้ว่าโครงสร้างขององค์การบริหารส่วน ตำบลจะมีการปรับเปลี่ยนเรื่อยมาจากที่มีสมาชิกที่มาจากการมีตำแหน่งและอยู่ในสายการบังคับบัญชาของการบริหารส่วนภูมิภาค เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล มาเป็นสมาชิกที่ได้รับการเลือกตั้งโดยตรงเท่านั้น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมากขึ้น และความเป็นอิสระในการบริหารมากขึ้นด้วย

๒.๔ ข้อมูลบริบทเรื่องที่เกี่ยวข้อง

๒.๕.๑ ข้อมูลการส่งเสริมคุณภาพชีวิต

การส่งเสริมคุณภาพชีวิตขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงรายนั้นได้มีการกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาไว้ ๗ ยุทธศาสตร์ ดังนี้ คือ

๑. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานและแหล่งน้ำ ซึ่งประกอบด้วย
 - ๑.๑. การพัฒนาระบบคมนาคม ไฟฟ้าแสงสว่างสาธารณะ
 - ๑.๒. การพัฒนาระบบสาธารณสุขปโภคบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ
๒. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสาธารณสุข
 - ๒.๑. การป้องกันและการระงับโรคในชุมชน
 - ๒.๒. เสริมสร้างสุขภาวะที่ดีแก่ประชาชน
๓. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิต
 - ๓.๑. การเสริมสร้างระบบสวัสดิการและสังคมสงเคราะห์
 - ๓.๒. การสนับสนุนงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
 - ๓.๓. การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน
 - ๓.๔. การป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติด
๔. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 - ๔.๑. การส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีพ
 - ๔.๒. การส่งเสริมกิจกรรมด้านศาสนา พันทิปุศศิลปวัฒนธรรม
๕. ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจ
 - ๕.๑. การพัฒนาศักยภาพในการแข่งขัน
๖. ยุทธศาสตร์การพัฒนาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 - ๖.๑. การป้องกัน ดูแลและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม
 - ๖.๒. พัฒนาสถานที่ท่องเที่ยว สวนสาธารณะ
๗. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการเมืองการบริหาร
 - ๗.๑. การพัฒนาศักยภาพบุคลากรและการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี
 - ๗.๒. การพัฒนาเครื่องมือ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการบริการ
 - ๗.๓. การเสริมสร้างระบอบประชาธิปไตย
 - ๗.๔. การสนับสนุนภารกิจหน่วยงานของรัฐ^{๑๐๑}

^{๑๐๑} องค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง, แผนพัฒนาท้องถิ่น ๔ ปี (๒๕๖๑- ๒๕๖๔), องค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย, ๒๕๖๑. (อัดสำเนา).

๒.๕.๒ ข้อมูลแผน/นโยบายการบริหารงาน

ข้อมูลแผนและนโยบายการบริหารงานรวมถึงการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ดังรายละเอียดตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๒.๑๗ ข้อมูลโครงการแผน/นโยบายการบริหารงาน

ที่	โครงการ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
๑	โครงการติดตั้งกล้องวงจรปิดจำนวน ๓ จุด หมู่ที่ ๑๔	เพื่อการสอดส่องควบคุมดูแลความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน บริเวณพื้นที่	กล้องโทรทัศน์วงจรปิด จำนวน ๓ จุด พร้อมอุปกรณ์บันทึกเครือข่าย ๘ ช่อง	ร้อยละของประชาชนที่ได้รับประโยชน์จากการก่อสร้าง	เพื่อการสอดส่องควบคุมดูแลความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน บริเวณพื้นที่
๒	โครงการติดตั้งป้ายจราจรพร้อมติดตั้งภายในหมู่บ้าน หมู่ที่ ๑๔	เพื่อประชาชนมีความปลอดภัยในการสัญจรไป - มา	ติดตั้งจราจรภายในหมู่บ้าน	ร้อยละของประชาชนที่ได้รับประโยชน์จากการก่อสร้าง	ป้องกันอุบัติเหตุ และลดอุบัติเหตุ
๓	โครงการฝึกอบรมผูกผ้าในงานพิธีและจัดดอกไม้	เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีความรู้และมีฝีมือในการผูกผ้าประดับและจัดดอกไม้	กลุ่มพัฒนาสตรีตำบลป่าซาง จำนวน ๖๔ คน	ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมร้อยละ ๘๐	-ทำให้ประชาชนมีรายได้เสริม -ทำให้ประชาชนสามารถใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ -ทำให้ประชาชนมีกิจกรรมร่วมกันระหว่างชุมชน
๔	โครงการฝึกอบรมการทำบายศรีสู่ขวัญ	เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกสามารถนำไปประกอบอาชีพได้	กลุ่มพัฒนาสตรีตำบลป่าซาง จำนวน ๓๐ คน	ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมร้อยละ ๘๐	-ทำให้ประชาชนมีรายได้เสริม -ทำให้ประชาชนสามารถใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ -ทำให้ประชาชนมีกิจกรรมร่วมกันระหว่างชุมชน
๕	โครงการส่งเสริมอาชีพการทำกล้วยฉาบและกล้วยอบน้ำผึ้ง	เพื่อเป็นการฝึกอาชีพให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรม	กลุ่มพัฒนาสตรีตำบลป่าซาง จำนวน ๔๘ คน	ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมร้อยละ ๘๐	-ทำให้ประชาชนมีรายได้เสริม -ทำให้ประชาชนสามารถใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ -ทำให้ประชาชนมีกิจกรรมร่วมกันระหว่างชุมชน
๖	โครงการส่งเสริมอาชีพการแปรรูปเห็ดนางฟ้า หมู่ที่ ๒,๖	เพื่อเป็นการฝึกอาชีพให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรม	กลุ่มพัฒนาสตรีตำบลป่าซาง จำนวน ๓๐ คน	ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมร้อยละ ๘๐	-ทำให้ประชาชนมีรายได้เสริม -ทำให้ประชาชนสามารถใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ -ทำให้ประชาชนมีกิจกรรมร่วมกันระหว่างชุมชน

ตารางที่ ๒.๑๗ ข้อมูลโครงการแผน/นโยบายการบริหารงาน (ต่อ)

ที่	โครงการ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
๗	โครงการส่งเสริมอาชีพการทำพรมเช็ดเท้า หมู่ที่ ๒,๖	เพื่อเป็นการฝึกอาชีพให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรม	ผู้เข้าร่วมอบรม ๔๐ คน	ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมร้อยละ ๘๐	-ทำให้ประชาชนมีรายได้เสริม -ทำให้ประชาชนสามารถใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ -ทำให้ประชาชนมีกิจกรรมร่วมกันระหว่างชุมชน
๘	โครงการส่งเสริมอาชีพการสานแห หมู่ที่ ๓	เพื่อเป็นการฝึกอาชีพให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรม	ผู้เข้าร่วมอบรม ๒๐ คน	ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมร้อยละ ๘๐	-ทำให้ประชาชนมีรายได้เสริม -ทำให้ประชาชนสามารถใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ -ทำให้ประชาชนมีกิจกรรมร่วมกันระหว่างชุมชน
๙	โครงการส่งเสริมอาชีพการทอผ้าพื้นเมือง หมู่ที่ ๓	เพื่อเป็นการฝึกอาชีพให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรม	ผู้เข้าร่วมอบรม ๒๐ คน	ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมร้อยละ ๘๐	-ทำให้ประชาชนมีรายได้เสริม -ทำให้ประชาชนสามารถใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ -ทำให้ประชาชนมีกิจกรรมร่วมกันระหว่างชุมชน
๑๐	โครงการส่งเสริมอาชีพการสานหมวก หมู่ที่ ๔,๑๒	เพื่อเป็นการฝึกอาชีพให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรม	ผู้เข้าร่วมอบรม ๒๕ คน	ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมร้อยละ ๘๐	-ทำให้ประชาชนมีรายได้เสริม -ทำให้ประชาชนสามารถใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ -ทำให้ประชาชนมีกิจกรรมร่วมกันระหว่างชุมชน
๑๑	โครงการส่งเสริมอาชีพการแปรรูปสมุนไพรพื้นบ้าน หมู่ที่ ๘,๕,๑๕	เพื่อเป็นการฝึกอาชีพให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรม	ผู้เข้าร่วมอบรม ๒๕ คน	ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมร้อยละ ๘๐	-ทำให้ประชาชนมีรายได้เสริม -ทำให้ประชาชนสามารถใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ -ทำให้ประชาชนมีกิจกรรมร่วมกันระหว่างชุมชน

ตารางที่ ๒.๑๗ ข้อมูลโครงการแผน/นโยบายการบริหารงาน (ต่อ)

ที่	โครงการ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
๑๒	โครงการอบรม ทำแคบหมู หมู ที่ ๑	เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายใน การอบรมความรู้การ แปรรูปอาหาร เช่น ค่า วิทยากร ค่าวัสดุ อุปกรณ์ ค่าอาหาร เครื่องดื่ม ค่าสถานที่ ค่าใช้จ่ายอื่นๆ ฯลฯ	กลุ่มอาชีพทำแคบ หมูที่ ๑	ความพึงพอใจ ของประชาชน ภายในหมู่บ้าน หมูที่ ๑ ร้อยละ ๘๐	ประชาชนมีรายได้ เสริมและคุณภาพชีวิต ที่ดีขึ้น
๑๓	โครงการอบรม และศึกษาดูงาน เพื่อพัฒนา ศักยภาพกลุ่ม พัฒนาสตรี	เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายใน การอบรมความรู้การ แปรรูปอาหาร เช่น ค่า วิทยากร ค่าวัสดุ อุปกรณ์ ค่าอาหาร เครื่องดื่ม ค่าสถานที่ ค่าใช้จ่ายอื่นๆ ฯลฯ	กลุ่มศักยภาพกลุ่ม พัฒนาสตรี	ความพึงพอใจ ของประชาชน ภายในหมู่บ้าน หมูที่ ๑ ร้อยละ ๘๐	ประชาชนมีรายได้ เสริมและคุณภาพชีวิต ที่ดีขึ้น
๑๔	โครงการอบรม ดอกไม้ประดิษฐ์ จากผ้า หมูที่ ๔	เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายใน การอบรมความรู้การ แปรรูปอาหาร เช่น ค่า วิทยากร ค่าวัสดุ อุปกรณ์ ค่าอาหาร เครื่องดื่ม ค่าสถานที่ ค่าใช้จ่ายอื่นๆ ฯลฯ	กลุ่มทำดอกไม้ ประดิษฐ์จากผ้า	ความพึงพอใจ ของกลุ่มสตรี ร้อยละ ๘๐	กลุ่มสตรีใช้เวลาว่างให้ เกิดประโยชน์ พึ่งพา ตนเองได้
๑๕	โครงการอบรม แปรรูปผลผลิต ทางการเกษตร หมูที่ ๔	เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายใน การอบรมความรู้การ แปรรูปอาหาร เช่น ค่า วิทยากร ค่าวัสดุ อุปกรณ์ ค่าอาหาร เครื่องดื่ม ค่าสถานที่ ค่าใช้จ่ายอื่นๆ ฯลฯ	กลุ่มแปรรูปผลผลิต ทางการเกษตร	ความพึงพอใจ ของประชาชน ร้อยละ ๘๐	ประชาชนมีรายได้ เสริม และมีคุณภาพ ชีวิตที่ดีขึ้น

ตารางที่ ๒.๑๗ ข้อมูลโครงการแผน/นโยบายการบริหารงาน (ต่อ)

ที่	โครงการ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
๑๖	โครงการส่งเสริมอาชีพ การทำแหวน และการทำขนมทองพับ หมู่ที่ ๕	เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการอบรมความรู้การทำแหวนและขนมทองพับ รวมถึงค่าใช้จ่ายจำเป็นอื่นๆ ฯลฯ	กลุ่มแม่บ้าน หมู่ที่ ๕	ความพึงพอใจของประชาชนภายในหมู่บ้าน หมู่ที่ ๕ ร้อยละ ๘๐	ประชาชนมีความรู้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
๑๗	โครงการอบรมการทำไข่เค็ม หมู่ที่ ๑๑	เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการอบรมความรู้การทำไข่เค็ม รวมถึงค่าใช้จ่ายจำเป็นอื่นๆ ฯลฯ	กลุ่มอาชีพการทำไข่เค็ม	ความพึงพอใจของประชาชนภายในหมู่บ้าน หมู่ที่ ๑๑ ร้อยละ ๘๐	ประชาชนมีความรู้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
๑๘	โครงการส่งเสริมอาชีพการทำดอกไม้ประดิษฐ์และทำพวงหรีด หมู่ที่ ๑๒	เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการอบรมความรู้การทำดอกไม้ประดิษฐ์และทำพวงหรีด รวมถึงค่าใช้จ่ายจำเป็นอื่นๆ ฯลฯ	กลุ่มอาชีพการทำดอกไม้ประดิษฐ์และทำพวงหรีด	ความพึงพอใจของกลุ่มสตรี ร้อยละ ๘๐	กลุ่มสตรี ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ พึ่งพาตนเองได้
๑๙	โครงการส่งเสริมอาชีพการทอผ้าไหม และการแปรรูปผ้าไหม หมู่ที่ ๑๓	เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการอบรมความรู้การทอผ้าไหม และการแปรรูปผ้าไหมรวมถึงค่าใช้จ่ายจำเป็นอื่นๆ ฯลฯ	กลุ่มอาชีพการทอผ้าไหม และการแปรรูปผ้าไหม	ความพึงพอใจของประชาชน ร้อยละ ๘๐	ประชาชนมีรายได้เสริม และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
๒๐	โครงการก่อสร้างศูนย์จำหน่ายสินค้าโอท็อป	เพื่อให้มีศูนย์จำหน่ายสินค้าประจำตำบล	อาคารจำหน่ายสินค้าสินค้าโอท็อปประจำตำบลป่าซาง	ความพึงพอใจของประชาชน ร้อยละ ๘๐	ประชาชนมีรายได้เสริม และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๕.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิต

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีดังนี้

พระชนพล กนตสีโล (เรือนเพชร) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต” ผลการวิจัยพบว่า ๑. ระดับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๒๘$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่าด้านจิตใจ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = ๓.๔๑$) รองลงมาได้แก่ ด้านร่างกายและด้านความสัมพันธ์ทางสังคมมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = ๓.๒๘$) ส่วนด้านที่อยู่อาศัย มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = ๓.๑๕$) เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ต่อพบว่า การส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต อยู่ในระดับปานกลาง ๒. ผลการเปรียบเทียบการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ที่มีข้อมูลทั่วไป แตกต่างกัน พบว่าผู้สูงอายุที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ต่อเดือนต่างกัน เทศบาลตำบลเทพกระษัตรีมีการส่งเสริมคุณภาพชีวิต แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕^{๑๐๒}

พระสมุห์ทรง สณญโต (ทองคุ้ม) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของวัดไร่ขิงที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตตำบลไร่ขิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม” ผลการวิจัยพบว่า ๑. บทบาทของวัดไร่ขิงที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตตำบลไร่ขิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของวัดไร่ขิงที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตตำบลไร่ขิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ๒. ผลการเปรียบเทียบบทบาทของวัดไร่ขิงที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตตำบลไร่ขิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างตัวแปร พบว่า เพศ อายุ รายได้ และอาชีพ มีผลให้ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของวัดไร่ขิงที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตตำบลไร่ขิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ไม่แตกต่างกัน

^{๑๐๒} พระชนพล กนตสีโล (เรือนเพชร), “การส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑).

จึงเป็นการปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ส่วนด้านระดับการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้^{๑๐๓}

พระภิกษุรักษ์ เขมจาโร (ร่วมเงิน) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนตามการบริหารของเทศบาล ตำบลป่าตุ่ม อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า ๑. การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนตามการบริหารของเทศบาลตำบลป่าตุ่ม อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = ๒.๗๖) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ด้านมีบ้านอาศัย ด้านฝึกฝนการศึกษา ด้านรายได้ก้าวหน้า และด้านปลูกฝังค่านิยมไทยและพบว่า อยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ด้านมีสุขภาพดี ๒. การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนตามการบริหารของเทศบาลตำบลป่าตุ่ม อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และตำแหน่งหน้าที่ โดยไม่แตกต่างกันเมื่อจำแนกตามเพศ สถานภาพสมรส ^{๑๐๔}

อำพล ใจคิด ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตามหลักภavana ๔ ของเทศบาลนครระยองจังหวัดระยอง” ผลการวิจัยพบว่า ๑) การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลนครระยองด้วยหลักภavana ๔ โดยภาพรวม อยู่ในระดับระดับปานกลาง (\bar{X} = ๒.๘๖๗) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้สูงอายุมองความคิดเห็นเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การพัฒนาด้านปัญญา ระดับปานกลาง (\bar{X} = ๓.๑๙) การพัฒนาด้านจิตอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = ๒.๘๖) การพัฒนาด้านศีล อยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = ๒.๘๓) การพัฒนาด้านร่างกายอยู่ในระดับน้อย (\bar{X} = ๒.๕๗) ๒) เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้สูงอายุของเทศบาลนครระยองต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักภavana ๔ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, สถานภาพ, อาชีพ, รายได้ต่อเดือน พบว่าผู้สูงอายุที่มี เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, อาชีพ, รายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักภavana ๔ แตกต่างกัน และประชาชนที่มีสถานภาพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักภavana ๔ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๕^{๑๐๕}

^{๑๐๓} พระสมุห์ทรง สณญโต (ทองค่อม), “บทบาทของวัดไร่ขิงที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตตำบลไร่ขิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

^{๑๐๔} พระภิกษุรักษ์ เขมจาโร (ร่วมเงิน), “การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนตามการบริหารของเทศบาลตำบลป่าตุ่ม อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙).

^{๑๐๕} อำพล ใจคิด, “การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตามหลักภavana ๔ ของเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙).

ตารางที่ ๒.๑๘ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิต

นักวิจัย	ผลการวิจัย
<p>พระชนพล กนต์ลีโล (เรือนเพชร), (๒๕๖๑).</p>	<p>วิจัยเรื่อง “การส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต” ผลการวิจัยพบว่า ๑. ระดับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ๒. ผลการเปรียบเทียบการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ต่อเดือนต่างกัน เทศบาลตำบลเทพกระษัตรีมีการส่งเสริมคุณภาพชีวิต แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕</p>
<p>พระสมุห์ทรง สณญโต (ทองคุ้ม), (๒๕๕๖).</p>	<p>วิจัยเรื่อง “บทบาทของวัดไร่ขิงที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตตำบลไร่ขิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม” ผลการวิจัยพบว่า ๑. ประชาชนมีความคิดเห็น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ๒. ผลการเปรียบเทียบบทบาทของประชาชนในเขตตำบลไร่ขิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม พบว่า เพศ อายุ รายได้ และอาชีพ มีผลให้ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของวัดไร่ขิงที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตตำบลไร่ขิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ไม่แตกต่างกัน จึงเป็นการปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้</p>
<p>พระกรัณรักษ์ เขมจาโร (ร่วมเงิน), (๒๕๕๙).</p>	<p>วิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนตามการบริหารของเทศบาล ตำบลป่าตุ่ม อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า ๑. การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนตามการบริหารของเทศบาลตำบลป่าตุ่ม อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ๒. การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนตามการบริหารของเทศบาลตำบลป่าตุ่ม อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อจำแนกตาม อายุระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และตำแหน่งหน้าที่ ไม่แตกต่างกัน</p>

ตารางที่ ๒.๑๘ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิต (ต่อ)

นักวิจัย	ผลการวิจัย
อำพล ใจคิด, (๒๕๕๙)	วิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตามหลักภาวนา ๔ ของเทศบาลนครระยองจังหวัดระยอง” ผลการวิจัยพบว่า ๑) การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลนครระยองด้วยหลักภาวนา ๔ โดยภาพรวม อยู่ในระดับระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ๒) เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้สูงอายุของเทศบาลนครระยองต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักภาวนา ๔ พบว่าผู้สูงอายุที่มี เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, อาชีพ, รายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักภาวนา ๔ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๕ และประชาชนที่มีสถานภาพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักภาวนา ๔ ไม่แตกต่างกัน

๒.๕.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีดังนี้

พระมหาพุดธิสรณ์ ปญญาวิโร (สมบุญ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์” ผลการวิจัยพบว่า ๑) บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ๓.๔๘ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ คือ ด้านการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม มีค่าเฉลี่ย ๓.๕๖ ด้านการส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีค่าเฉลี่ย ๓.๔๗ ด้านการให้ความรู้ มีค่าเฉลี่ย ๓.๔๖ ด้านการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีเครือข่ายชุมชนมีค่าเฉลี่ย ๓.๔๖ และด้านเป็นแบบอย่างที่ดี มีค่าเฉลี่ย ๓.๔๖ ๒) เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ส่วนประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาท

กำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕^{๑๐๖}

พระนพพร ญาณสมปนโน (แก้วคง) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท” ผลการวิจัยพบว่า ๑. การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท สืบเนื่องจากความคิดเห็นของประชาชน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = ๓.๘๔, S.D. = ๐.๖๙๙) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านความพอประมาณ (\bar{X} = ๓.๘๖, S.D. = ๐.๗๔๔) ด้านความมีเหตุผล (\bar{X} = ๓.๘๑, S.D. = ๐.๗๕๘) ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (\bar{X} = ๓.๘๒, S.D. = ๐.๗๖๑) ด้านความรอบรู้ (\bar{X} = ๓.๘๕, S.D. = ๐.๗๒๒) และด้านความมีคุณธรรม (\bar{X} = ๓.๘๙, S.D. = ๐.๗๖๔) ๒. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพ และรายได้ต่อเดือน มีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย^{๑๐๗}

พระปริยญา ฐิตธมโม (จันทะมงคล) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทด้านการส่งเสริมวิถีชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ท่าช้าง อำเภอบางดง จังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า ๑) บทบาทด้านการส่งเสริมวิถีชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ท่าช้าง อำเภอบางดง จังหวัดเชียงใหม่ ประชาชนมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = ๓.๕๘) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน มีเพียงด้านการสร้างภูมิคุ้มกันของระบบเศรษฐกิจที่อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ คือ ด้านการสร้างและพัฒนารวมกลุ่ม (\bar{X} = ๓.๗๘) ด้านการพัฒนาเครือข่าย

^{๑๐๖} พระมหาพุดิสสรค์ ปญญาวิโร (สมบุญ), “บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

^{๑๐๗} พระนพพร ญาณสมปนโน (แก้วคง), “การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท”, **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๒).

ความร่วมมือในการขับเคลื่อนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 3.68$) ด้านการส่งเสริมการเกษตร ทฤษฎีใหม่ ($\bar{X} = 3.54$) และด้านการสร้างภูมิคุ้มกันของระบบเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 3.32$) เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทด้านการส่งเสริมวิถีชีวิตตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ท่าช้าง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อปี และตำแหน่ง พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการส่งเสริมวิถี ชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ท่าช้าง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีรายได้ ตำแหน่ง ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาท ด้านการส่งเสริมวิถีชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ท่าช้าง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $0.05^{๑๐๘}$

พระนพรัตน์ ญาณวีโร (พุลสวัสดิ์) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของวัดในการส่งเสริม การใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนใน อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง” ผลการวิจัยพบว่า ๑. ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชน ในอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง ทั้ง ๕ ด้าน คือ ๑) ด้านความพอประมาณ ๒) ด้านความมีเหตุผล ๓) ด้านความมีภูมิคุ้มกัน ๔) ด้านความรอบรู้ ๕) ด้านมีคุณธรรม พบว่า บทบาทของวัดในการส่งเสริม การใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = ๐.๗๐๙) ๒. ผลการเปรียบเทียบบทบาทของวัดในการส่งเสริม การใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียง กับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชน ที่มี อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจ พอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $0.05^{๑๐๙}$

พระมหาชนะพงษ์พันธ์ สีสังข์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาสภาพและปัญหาของการนำ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครราชสีมา” ผลการวิจัยพบว่า ๑. สภาพการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครราชสีมา

^{๑๐๘} พระปริยญา ฐิตมโม (จันทะมงคล), “บทบาทด้านการส่งเสริมวิถีชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ท่าช้าง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**, ๒๕๕๗).

^{๑๐๙} พระนพรัตน์ ญาณวีโร (พุลสวัสดิ์), “บทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียง กับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๐).

โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๖๕$) ๒. ปัญหาการนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=๒.๕๓$) ๓. เจ้าอาวาสในจังหวัดนครราชสีมา ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน โดยภาพรวมมีสภาพการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารวัดไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความมีเหตุผลและด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีไม่แตกต่างกัน แต่ด้านความพอประมาณเจ้าอาวาสที่มีวุฒิมัธยมศึกษาต่างก็มีสภาพมีสภาพการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารวัดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ โดยเจ้าอาวาสที่มีวุฒิมัธยมศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีมีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารวัดน้อยกว่าเจ้าอาวาสที่มีวุฒิมัธยมศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป ๔. เจ้าอาวาสในจังหวัดนครราชสีมาที่มีวุฒิมัธยมศึกษาต่างกัน โดยภาพรวมมีปัญหาการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีปัญหาไม่แตกต่างกัน ๕. เจ้าอาวาสในจังหวัดนครราชสีมาที่มีจำนวนพระภิกษุต่างกัน โดยภาพรวมมีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารวัดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า เจ้าอาวาสที่มีจำนวนพระภิกษุไม่ถึง ๑๕ พระภิกษุมีสภาพการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั้งด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล และด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีมาใช้ในการบริหารวัดน้อยกว่าเจ้าอาวาสที่มีพระภิกษุตั้งแต่ ๑๕ พระภิกษุขึ้นไป และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ๖. เจ้าอาวาสในจังหวัดนครราชสีมาที่มีจำนวนพระภิกษุต่างกัน มีปัญหาการนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารวัดไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านก็มีปัญหาไม่แตกต่างกัน ๗. เจ้าอาวาสในจังหวัดนครราชสีมาที่มีประสบการณ์ในการบริหารวัดต่างก็มีสภาพการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารวัดโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน ก็มีสภาพการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ไม่แตกต่างกัน ๘. เจ้าอาวาสในจังหวัดนครราชสีมาที่มีประสบการณ์ในการบริหารวัดต่างกันมีปัญหาการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารวัดโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีปัญหาไม่แตกต่างกัน^{๑๑๐}

^{๑๑๐} พระมหาชนะพงษ์พันธ์ สีสังข์, “การศึกษาสภาพและปัญหาของการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครราชสีมา”, *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, ๒๕๕๑).

ตารางที่ ๒.๑๙ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียง

นักวิจัย	ผลการวิจัย
<p>พระมหาพุฒิสรรค์ ปณฺญาวชิโร (สมบุญ), (๒๕๕๓).</p>	<p>วิจัยเรื่อง “บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลทมอ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์” ผลการวิจัยพบว่า ๑) บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลทมอโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ๒) เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน</p>
<p>พระนพพร ญาณสมปโน (แก้วคง), (๒๕๖๑).</p>	<p>วิจัยเรื่อง “การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท” ผลการวิจัยพบว่า ๑. ความคิดเห็นของประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ๒. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็น โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย</p>
<p>พระปริยญา ฐิตธมโม (จันทะมงคล), (๒๕๕๗).</p>	<p>วิจัยเรื่อง “บทบาทด้านการส่งเสริมวิถีชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ท่าช้าง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า ๑) ประชาชนมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ๒) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชน พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการส่งเสริมวิถีชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ท่าช้าง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ไม่แตกต่างกัน</p>

ตารางที่ ๒.๑๙ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียง (ต่อ)

นักวิจัย	ผลการวิจัย
พระนพรัตน์ ญาณวีโร (พุลสวัสดิ์), (๒๕๖๐).	วิจัยเรื่อง “ บทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนใน อำเภอกะเนียง จังหวัดลำปาง ” ผลการวิจัยพบว่า ๑. ความคิดเห็นของประชาชนโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ๒. ผลการเปรียบเทียบบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอกะเนียง จังหวัดลำปาง พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอกะเนียง จังหวัดลำปาง ไม่แตกต่างกัน
พระมหาชนะพงษ์พันธ์ สีสังข์, (๒๕๕๑).	วิจัยเรื่อง “ การศึกษาสภาพและปัญหาของการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครราชสีมา ” ผลการวิจัยพบว่า ๑. ความคิดเห็นของเจ้าอาวาส โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ๒. ผลการเปรียบเทียบสภาพและปัญหาของการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครราชสีมา ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน โดยภาพรวมมีสภาพการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารวัดไม่แตกต่างกัน

๒.๕.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบล

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีดังนี้

พระมหาอนุชิต อนุจारी (ถนัดเรือย) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ การพัฒนาสังคมตามหลักสาราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลแห่ง อำเภอกุฑมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ ” ผลการวิจัยพบว่า ๑) การพัฒนาสังคมตามหลักสาราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลแห่ง อำเภอกุฑมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ ประชาชนมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๐๒$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย

ตามลำดับ คือ ด้านสาธารณสุข ($\bar{X} = ๒.๙๔$) ด้านเมตตามโนกรรม ($\bar{X} = ๒.๙๗$) ด้านเมตตาวจีกรรม ($\bar{X} = ๓.๐๒$) ด้านศีลสามัญญตา ($\bar{X} = ๓.๐๖$) ด้านทวิญญูสามัญญตา ($\bar{X} = ๓.๐๘$) และด้านเมตตาทกกายกรรม ($\bar{X} = ๓.๐๙$)^๒ เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาสังคมตามหลักสาราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลแข้ อำเภอบุพผพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพและรายได้ พบว่า ประชาชนที่มีอายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพและรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาสังคมตามหลักสาราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลแข้ อำเภอบุพผพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาสังคมตามหลักสาราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลแข้ อำเภอบุพผพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ ไม่แตกต่างกัน^{๑๑}

ตารางที่ ๒.๒๐ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบล

นักวิจัย	ผลการวิจัย
พระมหานูชิต อนุจारी (ถนัดเรือย), (๒๕๕๖).	วิจัยเรื่อง “การพัฒนาสังคมตามหลักสาราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลแข้ อำเภอบุพผพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ” ผลการวิจัยพบว่า ๑) การพัฒนาสังคมตามหลักสาราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลแข้ อำเภอบุพผพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ ประชาชนมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ๒) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาสังคมตามหลักสาราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลแข้ ไม่แตกต่างกัน

^{๑๑} พระมหานูชิต อนุจारी (ถนัดเรือย), “การพัฒนาสังคมตามหลักสาราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลแข้ อำเภอบุพผพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ”, *วิทยานพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

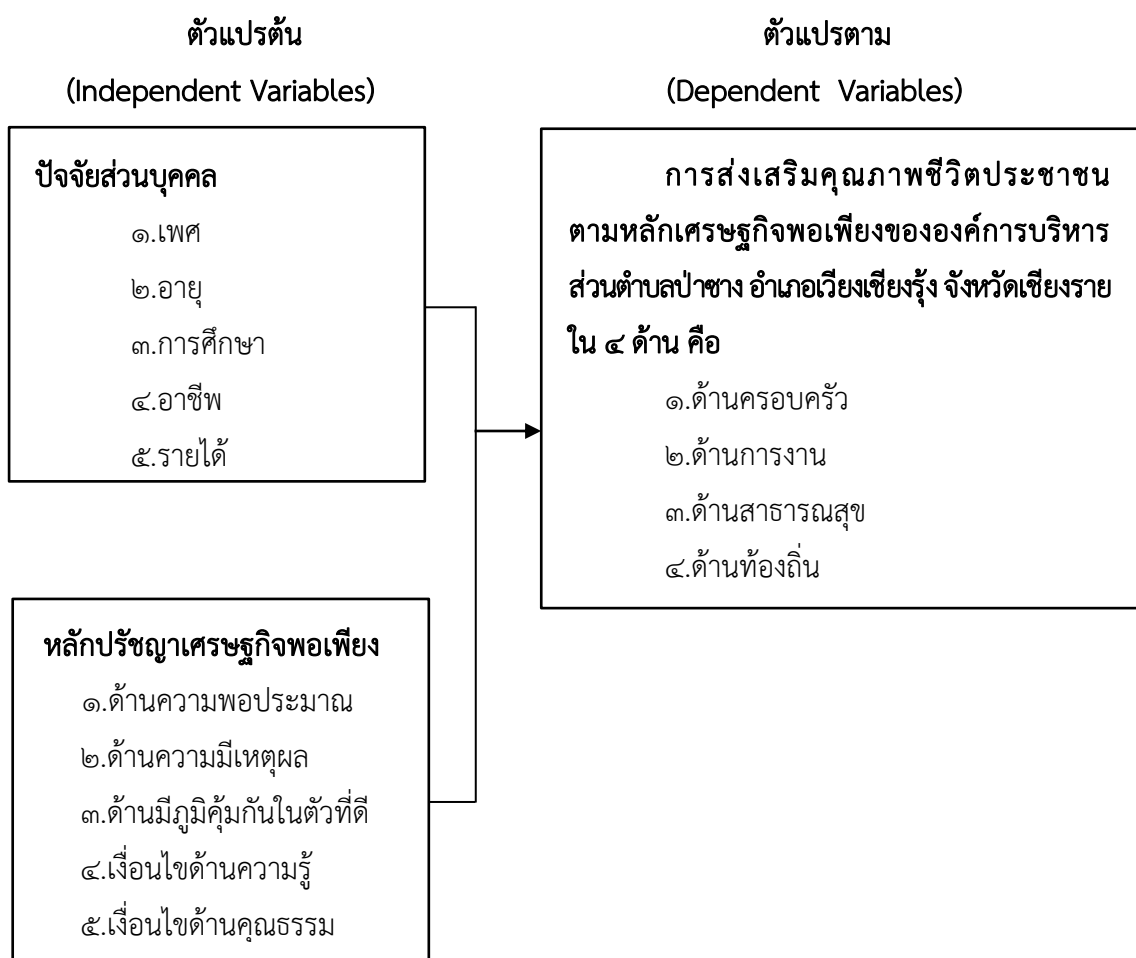
๒.๖ กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย” ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยใช้กรอบตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของคนไทย จากการวิจัยของสุพรรณิ ไชยอำพรและสนิท สมัครการ และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิด (Conceptual Framework) ประกอบด้วย

ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ ๑) ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบสอบถามได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้

๒) **หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง** ประกอบด้วย ๕ ด้าน คือ ๑. ด้านความพอประมาณ ๒. ด้านความมีเหตุผล ๓. ด้านมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ๔. ด้านความรู้ ๕. ด้านคุณธรรม

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย ๔ ด้าน คือ ๑) ด้านครอบครัว ๒) ด้านการงาน ๓) ด้านสาธารณสุข ๔) ด้านท้องถิ่น ดังแผนภาพที่ ๒.๘ ต่อไปนี้

แผนภาพที่ ๒.๘ กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ” ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ ประชากรกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed - Methods Research) โดยใช้ระเบียบวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และเป็น การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants)

๓.๒ ประชากรกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลหลัก

๓.๒.๑ ประชากร (Population) ได้แก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง จำนวน ๘,๓๖๙ คน^๑ รวมเป็นจำนวน ๘,๓๖๙ คน

๓.๒.๒ ประชากรกลุ่มตัวอย่าง (Sample) ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) และวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) มาจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขต

^๑ องค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง, แผนพัฒนาท้องถิ่น ๔ ปี (๒๕๖๑-๒๕๖๔), องค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย, (ม.ป.ท), (อึดสำเนา).

องค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย จำนวน ๓๘๒ คน ที่ได้จากสูตรของ Taro Yamane^๒ ซึ่งใช้ระดับความคลาดเคลื่อนที่ ๐.๐๕ ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

โดย N = จำนวนประชากรทั้งหมด
 e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้
 n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรทั้งหมด ๘,๓๖๙ คน เมื่อแทนค่าในสูตรจะได้ดังนี้

$$n = \frac{8,369}{1 + 8,369(0.05)^2}$$

$$n = \frac{8,369}{1 + 20.922}$$

$$n = \frac{8,369}{21.922}$$

$$n = 381.76$$

เพราะฉะนั้นจำนวนกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ ๓๘๒ คน

วิธีการสุ่มตัวอย่าง (Sampling) การสุ่มตัวอย่างใช้หลักการสุ่มแบบแบ่งชั้น ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

กำหนดขนาดของกลุ่มเป็นสัดส่วน โดยพิจารณาจากจำนวนประชากร เพื่อให้ได้ข้อมูลมีลักษณะกระจาย ให้สัมพันธ์กับสัดส่วนของประชากร โดยทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย เป็นระดับในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างเป็นสัดส่วนโดยใช้สูตร ดังนี้

$$\text{จำนวนประชากรในแต่ละชั้น} = \frac{\text{กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรในแต่ละหมู่บ้าน}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

^๒ ธานินทร์ ศิลป์จารุ, การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ SPSS, พิมพ์ครั้งที่ ๙, (กรุงเทพมหานคร: บิซิเนสอาร์แอนด์ดี, ๒๕๕๑), หน้า ๔๕.

จากสูตรจะได้ประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในของแต่ละตำบลของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย รวม ๓๘๒ คน รายละเอียดดังตารางที่ ๓.๑

ตารางที่ ๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างของแต่ละหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
๑	บ้านห้วยขี้เหล็ก	๕๔๗	๒๖
๒	บ้านห้วยขี้เหล็กใต้	๕๔๖	๒๕
๓	บ้านป่าซาง	๔๕๗	๒๑
๔	บ้านป่าซางเหนือ	๔๘๙	๒๒
๕	บ้านห้วยหมากเอี้ยก	๙๒๘	๔๒
๖	บ้านป่าสา	๗๑๙	๓๓
๗	บ้านห้วยห้าง	๓๙๙	๑๘
๘	บ้านห้วยหมากเอี้ยกเหนือ	๘๑๕	๓๗
๙	บ้านนาเจริญ	๔๗๑	๒๑
๑๐	บ้านประชาร่วมใจ	๓๙๘	๑๘
๑๑	บ้านห้วยขี้เหล็กกลาง	๓๘๘	๑๗
๑๒	บ้านเวียงซางคำ	๓๙๒	๒๐
๑๓	บ้านเนินไทรพัฒนา	๕๗๗	๒๖
๑๔	บ้านหมากเอี้ยก	๔๐๔	๑๘
๑๕	บ้านตาดควัน	๓๐๘	๑๔
๑๖	บ้านป่าซางดอยแก้ว	๕๓๑	๒๔
รวม		๘,๓๖๙	๓๘๒

๓.๒.๓ ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants)

ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน ๑๒ ท่าน
ได้แก่

๑) ข้าราชการการเมือง จำนวน ๓ ท่าน

๑. นายสมควร นัยดี	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง
๒. นายทักษิณ มาลัย	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง
๓. นางสาวมุกิตา แรงจันะ	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง

๒) ข้าราชการประจำ จำนวน ๓ ท่าน

๑. นางนิรมล พรสีบ	ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง
๒. นายธีระพงษ์ ศรีพรม	รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง
๓. นางพิตธิตา สิริทุมมากุล	นักพัฒนาชุมชนชำนาญการ

๓) ผู้นำชุมชน จำนวน ๓ ท่าน

๑. นายอนันต์ ศรีพรม	กำนันตำบลป่าซาง
๒. นายสมหมาย คำจ้อย	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๖
๓. นายบุญส่ง พญาใจ	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๙

๔) ตัวแทนราษฎร จำนวน ๓ ท่าน

๑. นายศรินทร์วล ศรีพรม	ราษฎรหมู่ที่ ๑
๒. นางวรรณภา กาใจ	ราษฎรหมู่ที่ ๑
๓. นายดวงทิพย์ วันตุ้ย	ราษฎรหมู่ที่ ๖

๓.๓ เครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถามดังนี้

๓.๓.๑ แบบสอบถาม

๑) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสอบถาม

๒) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่างๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้

๓) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

๔) สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

๕) นำเสนอร่างแบบสอบถามต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

๖) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา

๗) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับจริง และนำไปแจกกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

๘) รวบรวมแบบสอบถามแล้วนำมาวิเคราะห์

๓.๓.๑.๑ ลักษณะเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ตามกรอบของการวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย”

ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยการสร้างแบบสอบถามตามกรอบปัจจัยที่กำหนด โดยแบ่งออกเป็น ๔ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา รายได้ จำนวน ๔ ข้อ

ตอนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย และ

ตอนที่ ๓ ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ๕ ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การให้น้ำหนักของคะแนน ดังนี้^๓

ระดับ ๕ หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
ระดับ ๔ หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
ระดับ ๓ หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
ระดับ ๒ หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
ระดับ ๑ หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ ๔ เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับปัญหา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิดให้เลือกตอบโดยเสรี

^๓ ชูติระ ระบุบอบและคณะ, **ระเบียบวิธีวิจัย**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๕๒), หน้า ๑๐๘.

๓.๓.๑.๒ การหาค่าคุณภาพของแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้นำเสนอแบบสอบถาม เพื่อหาคุณภาพแบบสอบถาม โดยการหาความเที่ยงตรง (validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้

๑) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้

๒) หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จ นำเสนอต่อประธานคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม จำนวน ๕ ท่าน ได้แก่

๑. ผศ.ดร.ธิติวุฒิ หมั่นมี อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒. ผศ.ดร.ยุพธนา ปราณีต อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓. อาจารย์ ดร.ประเสริฐ ธิลาว อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔. รศ.ดร.จักรพันธ์ วงษ์บุรณาวาทย อาจารย์ประจำโปรแกรมวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ สำนักวิชาการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

๕. ผศ.ดร.นवलนภา จุลสุทธิ ผู้ช่วยอธิการบดี (โปรแกรมวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์) สำนักวิชาการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแต่ละข้อ (Index of Item Objective Congruence: IOC) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ ๐.๖ - ๑.๐ ซึ่งอธิบายได้ว่า เครื่องมือมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

๓) หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้เครื่องมือ (Try Out) จากกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโชคชัย อำเภอตอยหลวง จังหวัดเชียงราย จำนวน ๓๐ ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha α -coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ ๐.๙๕๑ แสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูงสามารถนำไปแจกกับกลุ่มตัวอย่างจริงได้

๔) นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ในการนำไปใช้แจกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

๓.๓.๒ แบบสัมภาษณ์

๑) การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์

(๑) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์

(๒) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย โดยมีการพิจารณาถึงรายละเอียดต่างๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้

(๓) ขอคำแนะนำจากกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์

(๔) สร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ^๔

(๕) นำแบบสัมภาษณ์ให้กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบเนื้อหา และโครงสร้างของคำถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้ เพื่อขอความเห็นชอบ

(๖) นำแบบสัมภาษณ์ที่กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบและให้ความเห็นชอบแล้วมาปรับแก้ไขเพื่อทำฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ต่อไป

๒) ลักษณะของแบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Intertie) มีสาระสำคัญของการสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น ๒ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ ๒ การแสดงความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย มีรายละเอียด ดังนี้

(๑) สภาพพื้นที่ทั่วไปขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย เป็นอย่างไร

(๒) แนวทางในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน ใน ๔ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านครอบครัว ๒) ด้านการงาน ๓) ด้านสาธารณสุข ๔) ด้านท้องถิ่น

^๔ พระวีระพงศ์ วีระวสุธา (เกียรติไพโรยศ), “การประยุกต์ใช้หลักมนุษยสัมพันธ์เชิงพุทธในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗), หน้า ๘๔.

(๓) ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

(๔) ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ (เพิ่มเติม)

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๔.๑ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

๑) ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงผู้นำชุมชนในเขตองค์การบริหาร ส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม จากประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

๒) นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ ไปเก็บข้อมูลกับประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหาร ส่วนตำบล ในอำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๘๒ ชุด แล้วเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง แล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้อง ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ทั้งหมด ๓๘๒ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด

๓) นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัย ทางสังคมศาสตร์ต่อไป

๓.๔.๒ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

๑) ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์

๒) กำหนดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) เพื่อสัมภาษณ์ ตามที่กำหนดไว้

๓) ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนดนัดไว้ จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์

๔) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสม และนำเสนอต่อไป

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๕.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติ ดังนี้

สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และพรรณนาการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย สถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้คือ การทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามี ความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.)

เกณฑ์การพิจารณาค่าเฉลี่ย ดังนี้

เกณฑ์ที่ใช้แปลผลข้อความที่ได้จากการประเมินผลมีดังนี้

ช่วงค่าเฉลี่ย	การแปลความหมาย
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๔.๒๑ - ๕.๐๐	กำหนดอยู่ในเกณฑ์ มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๓.๔๑ - ๔.๒๐	กำหนดอยู่ในเกณฑ์ มาก
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๒.๖๑ - ๓.๔๐	กำหนดอยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๘๑ - ๒.๖๐	กำหนดอยู่ในเกณฑ์ น้อย
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๐๐ - ๑.๘๐	กำหนดอยู่ในเกณฑ์ น้อยที่สุด ^๕

สำหรับข้อความปลายเปิด ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลได้กำหนดตามกรอบของการวิจัย จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาจัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) ตามกรอบที่กำหนดเอาไว้ แล้วทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency)

^๕ ชูศรี วงศ์รัตน์, เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร: เทพเนรมิต, ๒๕๕๑), หน้า ๗๕.

๓.๕.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยใช้วิธีการดังนี้

- ๑) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ
- ๒) นำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย
- ๓) วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context)
- ๔) สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวិจัยเรื่อง “ การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ” ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม ที่รวบรวมได้ จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๘๒ คน มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปการวิเคราะห์ข้อมูล ทางสังคมศาสตร์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอต่อไปนี้

๔.๑ ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชน ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

๔.๓ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

๔.๔ ผลการวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

๔.๕ ผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

๔.๖ องค์กรความรู้

๔.๑ ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยศึกษาสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นประชาชนในพื้นที่ๆ อาศัยอยู่ในเขตตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย จำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน แสดงด้วยความถี่และร้อยละ ผลการศึกษาสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีรายละเอียดดังตารางที่ ๔.๑

ตารางที่ ๔.๑ จำนวน และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n = ๓๘๒)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	๒๑๖	๕๖.๕
หญิง	๑๖๖	๔๓.๕
รวม	๓๘๒	๑๐๐
อายุ		
น้อยกว่า ๒๐ ปี	๑๐	๒.๖
๒๐ – ๓๐ ปี	๔๑	๑๐.๗
๓๑ – ๔๐ ปี	๕๕	๑๔.๔
๔๑ – ๕๐ ปี	๘๑	๒๑.๒
มากกว่า ๕๐ ปี	๑๙๕	๕๑.๐
รวม	๓๘๒	๑๐๐
การศึกษา		
ประถมศึกษา	๒๐๔	๕๓.๔
มัธยมศึกษาตอนต้น	๔๔	๑๑.๕
มัธยมศึกษาตอนปลาย	๓๔	๘.๙
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	๓๒	๘.๔
ปริญญาตรี	๕๐	๑๓.๑
สูงกว่าปริญญาตรี	๑๓	๓.๔
อื่น ๆ (โปรดระบุ)	๕	๑.๓
รวม	๓๘๒	๑๐๐
อาชีพ		
เกษตรกร	๒๑๖	๕๖.๕
ทำธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	๓๖	๙.๔
รับจ้างทั่วไป	๘๒	๒๑.๕
รับราชการ	๒๙	๗.๖
รัฐวิสาหกิจ	๑๑	๒.๙
อื่นๆ (โปรดระบุ)	๘	๒.๑
รวม	๓๘๒	๑๐๐

ตารางที่ ๔.๑ จำนวน และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

(n = ๓๘๒)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
ไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท	๑๘๒	๔๗.๖
๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท	๑๐๘	๒๘.๓
๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท	๓๘	๙.๙
๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท	๓๒	๘.๔
๒๐,๐๐๑ - ๓๐,๐๐๐ บาท	๑๔	๓.๗
มากกว่า ๓๐,๐๐๐ บาท	๘	๒.๑
รวม	๓๘๒	๑๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเรื่อง “การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย” จำแนกได้ดังนี้

เพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีจำนวน ๒๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๕ และเป็นเพศหญิง มีจำนวน ๑๖๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๕

อายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอายุมากกว่า ๕๐ ปี มีจำนวน ๑๙๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๐ มีอายุระหว่าง ๔๑ - ๕๐ ปี มีจำนวน ๘๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๒ มีอายุระหว่าง ๓๑ - ๔๐ ปี มีจำนวน ๕๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๔ มีอายุ ๒๐ - ๓๐ ปี จำนวน ๔๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๗ มีอายุน้อยกว่า ๒๐ ปี จำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๖ ตามลำดับ

การศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อยู่ในอยู่ระดับการศึกษาประถมศึกษา มีจำนวน ๒๐๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๔ มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน ๕๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๑ มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน ๔๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๕ มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน ๓๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๙ มีการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า จำนวน ๓๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๔ มีการศึกษาที่สูงกว่าระดับปริญญาตรี จำนวน ๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๔ และเป็นผู้มีการศึกษาในระดับอื่น ๆ จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๓ ตามลำดับ

อาชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นผู้ที่ทำอาชีพเกษตรกร มีจำนวน ๒๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๕ มีอาชีพรับจ้างทั่วไป มีจำนวน ๘๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๕ มีอาชีพทำธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย จำนวน ๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๔ มีอาชีพรับราชการ จำนวน ๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ

๗.๖ มีอาชีพรัฐวิสาหกิจ จำนวน ๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๙ และอาชีพอื่นๆ จำนวน ๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๑ ตามลำดับ

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นผู้มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๘๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๖ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง ๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท มีจำนวน ๑๐๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๓ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง ๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๓๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๙ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง ๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๓๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๔ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง ๒๐,๐๐๑ - ๓๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๗ และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มากกว่า ๓๐,๐๐๐ บาท มีจำนวน ๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๑ ตามลำดับ

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชน เกี่ยวกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชน ต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ตามแบบสอบถามแบ่งเป็น ๕ ด้าน คือ ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ด้านเงื่อนไขความรู้ ด้านเงื่อนไขคุณธรรม แสดงด้วยค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตารางที่ ๔.๒ - ๔.๗

ตารางที่ ๔.๒ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชน ต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย **โดยภาพรวม**

(n = ๓๘๒)

ด้านที่	ความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย	ผลการวิเคราะห์		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑	ด้านความพอประมาณ	๓.๓๗	๐.๗๙๖	ปานกลาง
๒	ด้านความมีเหตุผล	๓.๔๐	๐.๘๑๐	ปานกลาง
๓	ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	๓.๓๓	๐.๘๕๕	ปานกลาง
๔	ด้านเงื่อนไขความรู้	๓.๒๔	๐.๘๕๗	ปานกลาง
๕	ด้านเงื่อนไขคุณธรรม	๓.๔๒	๐.๘๓๒	มาก
รวม		๓.๓๕	๐.๗๓๖	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อ การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๓๕$, S.D. = ๐.๗๓๖)

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อ การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ๑. ด้านความพอประมาณ ($\bar{X} = ๓.๓๗$, S.D. = ๐.๗๙๖) ๒. ด้านความมีเหตุผล ($\bar{X} = ๓.๔๐$, S.D. = ๐.๘๑๐) ๓. ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ($\bar{X} = ๓.๓๓$, S.D. = ๐.๘๕๕)

๔. ด้านเงื่อนไขความรู้ ($\bar{X} = ๓.๗๗$, S.D. = ๐.๖๕๐) ๕. ด้านเงื่อนไขคุณธรรม ($\bar{X} = ๓.๕๒$, S.D. = ๐.๘๓๒) ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น ด้านที่ ๕ ด้านเงื่อนไขคุณธรรม อยู่ในระดับมากตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของประชาชน ต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย **ด้านความพอประมาณ**

(n = ๓๘๒)

ข้อที่	ด้านความพอประมาณ	ผลการวิเคราะห์		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑	อบต. มีการจัดให้ประชาชนทำโครงการแปรรูปสินค้าเพื่อใช้ภายในชุมชนเพื่อสร้างความพอเพียงโดยยึดหลักความพอประมาณ	๓.๔๒	๑.๐๒๖	มาก
๒	อบต. ได้มีการส่งเสริมให้ประชาชนมีการเก็บออมรายได้สำหรับไว้ใช้ในยามจำเป็น	๓.๓๖	๐.๙๗๒	ปานกลาง
๓	อบต. มีการแนะนำให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชนเกี่ยวกับการตอบสนองและความอยากมีอยากได้สินค้าและการบริการอย่างมีความพอประมาณเพื่อให้เกิดความสมดุล	๓.๓๕	๐.๙๕๙	ปานกลาง
๔	อบต. มีการสร้างหลักแนวความคิดให้ประชาชนในชุมชนรู้จักคิดเพื่อให้มีการดำรงชีวิตด้วยปัจจัยสี่อย่างมีความพอดี ไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไป	๓.๓๕	๐.๙๒๖	ปานกลาง
รวม		๓.๓๗	๐.๗๙๖	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อ การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ด้านความพอประมาณ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๓๗$, S.D. = ๐.๗๙๖) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อบต. มีการจัดให้ประชาชนทำโครงการแปรรูปสินค้าเพื่อใช้ภายในชุมชนเพื่อสร้างความพอเพียงโดยยึดหลักความพอประมาณ อยู่ในระดับมาก ส่วนข้ออื่นๆ อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย **ด้านความมีเหตุผล**

(n = ๓๘๒)

ข้อที่	ด้านความมีเหตุผล	ผลการวิเคราะห์		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑	อบต. มีการส่งเสริมให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาในท้องถิ่นเกี่ยวกับเรื่องงบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างตรงไปตรงมา	๓.๔๘	๐.๙๙๘	มาก
๒	อบต. ได้มีการส่งเสริมพัฒนาด้านประเพณีศิลปวัฒนธรรม ซึ่งเป็นมรดกของท้องถิ่นโดยยึดหลักของความมีเหตุผลเป็นสิ่งสำคัญ	๓.๔๖	๑.๐๔๑	มาก
๓	อบต. มีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนโดยใช้หลักประชาสังคมเป็นที่ตั้ง เพื่อให้เกิดความคิดในเรื่องต่างๆอย่างมีเหตุผล	๓.๓๔	๐.๙๗๘	ปานกลาง
๔	อบต. ได้มีการจัดประชุมและมีการให้ประชาชนได้มีการปรึกษาและทบทวนร่วมกันอย่างรอบคอบก่อนลงมือทำกิจกรรม	๓.๓๑	๑.๐๔๐	ปานกลาง
รวม		๓.๔๐	๐.๘๑๐	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อ การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ด้านความมีเหตุผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๔๐$, S.D. = ๐.๘๑๐) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อ การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ด้านความมีเหตุผลอยู่ในระดับมาก คือ อบต. มีการส่งเสริมให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาในท้องถิ่นเกี่ยวกับเรื่องงบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างตรงไปตรงมา และอบต. ได้มีการส่งเสริมพัฒนาด้านประเพณี ศิลปวัฒนธรรม ซึ่งเป็นมรดกของท้องถิ่นโดยยึดหลักของความมีเหตุผลเป็นสิ่งสำคัญ ส่วนอบต. มีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนโดยใช้หลักประชาสังคมเป็นที่ตั้ง

เพื่อให้เกิดความคิดในเรื่องต่างๆ อย่างมีเหตุผลและอบต. ได้มีการจัดประชุมและมีการให้ประชาชนได้มีการปรึกษาและทบทวนร่วมกันอย่างรอบคอบก่อนลงมือทำกิจกรรม อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของประชาชน ต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย **ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี**

(n = ๓๘๒)

ข้อที่	ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	ผลการวิเคราะห์		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑	อบต. มีการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนได้รู้จักการพึ่งพาตนเองโดยปลูกฝังในเรื่องของความคิด ความขยันอดทน รวมถึงรู้จักการอดออมเพื่อมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น	๓.๓๕	๑.๐๕๑	ปานกลาง
๒	อบต. มีการส่งเสริมให้ประชาชน จัดตั้งวิสาหกิจชุมชนขึ้นเพื่อให้เกิดมีการสร้างอาชีพภายในชุมชนทำให้เกิดรายได้หมุนเวียนในชุมชน	๓.๒๗	๑.๐๘๙	ปานกลาง
๓	อบต. มีการส่งเสริมให้คนในชุมชนอนุรักษ์ทรัพยากรภายในท้องถิ่นเช่น ป่าไม้ ลำน้ำ เพื่อให้ตระหนักถึงสิ่งที่อยู่รอบตัวเรา	๓.๔๓	๐.๙๘๕	มาก
๔	ทำให้คนในชุมชนมีการพึ่งพาช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เช่น มีส่วนส่งเสริมให้ชานาช่วยเหลือกัน ในการลงแขกเกี่ยวข้าว	๓.๒๖	๑.๐๘๘	ปานกลาง
รวม		๓.๓๓	๐.๘๕๕	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อ การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๓๓$, S.D. = ๐.๘๕๕) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อบต. มีการส่งเสริมให้คนในชุมชนอนุรักษ์ทรัพยากรภายในท้องถิ่นเช่น ป่าไม้ ลำน้ำ เพื่อให้ตระหนักถึงสิ่งที่อยู่รอบตัวเรา อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่เหลือ อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย **ด้านเงื่อนไขความรู้**

(n = ๓๘๒)

ข้อที่	ด้านเงื่อนไขความรู้	ผลการวิเคราะห์		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑	อบต.ได้ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมสำคัญในการตั้งกลุ่มการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเป็นการต่อยอดองค์ความรู้ให้คนในชุมชน	๓.๓๐	๑.๐๖๐	ปานกลาง
๒	อบต. ส่งเสริมให้คนในชุมชนสร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ในชุมชน เช่น การรณรงค์กิจกรรมการรักการอ่าน จัดห้องสมุดภายในชุมชน	๓.๑๖	๐.๙๙๙	ปานกลาง
๓	อบต. ส่งเสริมให้ชุมชนได้เรียนรู้และมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับในการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง	๓.๒๓	๑.๐๒๔	ปานกลาง
๔	อบต.ให้คนในชุมชนนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันโดยยึดการปฏิบัติที่ถูกต้อง	๓.๒๕	๑.๐๒๒	ปานกลาง
รวม		๓.๒๔	๐.๘๕๗	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อ การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ด้านเงื่อนไขความรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๒๔$, S.D. = ๐.๘๕๗) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

ตารางที่ ๔.๗ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย **ด้านเงื่อนไขคุณธรรม**

(n = ๓๘๒)

ข้อที่	ด้านเงื่อนไขคุณธรรม	ผลการวิเคราะห์		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑	อบต.มีการส่งเสริมและมีการพัฒนาจิตใจของประชาชนในชุมชนด้วยกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาและวันสำคัญอื่นๆ เช่น วันพ่อแห่งชาติ วันแม่แห่งชาติ	๓.๔๑	๑.๐๕๑	มาก
๒	อบต.ส่งเสริมให้ประชาชนปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาในชีวิตประจำวันอย่างเคร่งครัด	๓.๒๙	๐.๙๙๗	ปานกลาง
๓	อบต.ส่งเสริมให้ประชาชนภายในชุมชนสร้างจิตสำนึกในการช่วยเหลือประชาชน และชุมชนที่มีการเกิดภัยพิบัติ	๓.๔๐	๑.๐๑๒	ปานกลาง
๔	อบต.ได้มีการจัดให้มีกิจกรรมทางประเพณีท้องถิ่นที่สำคัญเพื่อช่วยปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน/คนทั่วไป รวมถึงเป็นการฟื้นฟูศิลปปะดั้งเดิมที่มีคุณค่าของชุมชนที่มีการสูญหาย เทรอถูกลืมเลือนไป เพื่อให้เกิดเป็นสิ่งที่ควรค่าแก่การรักษาต่อไป	๓.๕๖	๐.๙๗๘	มาก
รวม		๓.๔๒	๐.๘๓๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อ การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ด้านเงื่อนไขคุณธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๔๒$, S.D. = ๐.๘๓๒) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อ การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ด้านเงื่อนไขคุณธรรม อยู่ในระดับปานกลาง คือ อบต.ส่งเสริมให้ประชาชนปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาในชีวิตประจำวันอย่างเคร่งครัด และอบต.ส่งเสริมให้ประชาชนภายในชุมชนสร้างจิตสำนึกในการช่วยเหลือประชาชน และชุมชนที่มีการเกิดภัยพิบัติ ส่วนอบต.มีการส่งเสริมและมีการพัฒนาจิตใจของประชาชนในชุมชนด้วยกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา และวันสำคัญอื่นๆ เช่น วันพ่อแห่งชาติ วันแม่แห่งชาติ และอบต.ได้มีการจัดให้มีกิจกรรมทางประเพณีท้องถิ่นที่สำคัญเพื่อช่วยปลูกฝังคุณธรรม

จริยธรรมแก่เยาวชน/คนทั่วไป รวมถึงเป็นการฟื้นฟูศิลปะดั้งเดิมที่มีคุณค่าของชุมชนที่มีการสูญหาย หรือถูกกลืนเลือนไป เพื่อให้เกิดเป็นสิ่งที่ควรค่าแก่การรักษาต่อไป อยู่ในระดับมาก

และผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชน เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตประชาชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ตามแบบสอบถามแบ่งเป็น ๔ ด้าน คือ ด้านครอบครัว ด้านการงาน ด้านสาธารณสุข ด้านท้องถิ่น แสดงด้วยค่าเฉลี่ยและค่า เบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตารางที่ ๔.๘ - ๔.๑๒

ตารางที่ ๔.๘ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อคุณภาพชีวิต ประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวม

(n = ๓๘๒)

ด้านที่	ความคิดเห็นของประชาชน เกี่ยวกับคุณภาพชีวิต ประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย	ผลการวิเคราะห์		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑	ด้านครอบครัว	๓.๓๑	๐.๗๘๖	ปานกลาง
๒	ด้านการงาน	๓.๓๐	๐.๗๗๖	ปานกลาง
๓	ด้านสาธารณสุข	๓.๓๖	๐.๘๐๙	ปานกลาง
๔	ด้านท้องถิ่น	๓.๓๑	๐.๗๕๑	ปานกลาง
	รวม	๓.๓๒	๐.๗๒๕	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๓๒$, S.D. = ๐.๗๒๕)

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อ คุณภาพชีวิตประชาชนของ องค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ๑. ด้านครอบครัว ($\bar{X} = ๓.๓๑$, S.D. = ๐.๗๘๖) ๒. ด้านการงาน ($\bar{X} = ๓.๓๐$, S.D. = ๐.๗๗๖) ๓. ด้านสาธารณสุข ($\bar{X} = ๓.๓๖$, S.D. = ๐.๘๐๙) ๔. ด้านท้องถิ่น ($\bar{X} = ๓.๓๑$, S.D. = ๐.๗๕๑) ทุกด้านอยู่ในระดับ ปานกลาง ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๙ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของประชาชน ต่อคุณภาพชีวิต
ประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย
ด้านครอบครัว

(n = ๓๘๒)

ข้อที่	ด้านครอบครัว	ผลการวิเคราะห์		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑	ประชาชนมีโอกาสได้รับการฝึกอบรมในเรื่องเกี่ยวกับการทำบัญชีรายรับรายจ่ายภายในครัวเรือนของตนเอง เพื่อให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในด้านของความพอประมาณ	๓.๔๐	๑.๐๙๓	ปานกลาง
๒	ประชาชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ อย่างสร้างสรรค์ และเป็นไปอย่างมีเหตุมีผล	๓.๒๕	๐.๙๒๗	ปานกลาง
๓	ประชาชนได้รับการแนะนำในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กับเศรษฐกิจพอเพียงภายในชุมชนเพื่อให้เกิดเป็นภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	๓.๒๓	๐.๙๖๖	ปานกลาง
๔	ประชาชนได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของคนในชุมชนเพื่อให้เกิดความรอบรู้ในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง	๓.๒๙	๐.๙๕๓	ปานกลาง
๕	ประชาชนในชุมชนได้รับการแนะนำในเรื่องของหลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นอย่างดี โดยเน้นครอบครัวเป็นหลักเพื่อให้ใช้ชีวิตอย่างพอเพียงอย่างมีคุณธรรมในการดำเนินชีวิต	๓.๓๙	๐.๙๘๗	ปานกลาง
รวม		๓.๓๑	๐.๗๘๖	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๙ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ด้านครอบครัว โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๓๑$, S.D. = ๐.๗๘๖) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

ตารางที่ ๔.๑๐ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อคุณภาพชีวิตประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย **ด้านการงาน**

(n = ๓๘๒)

ข้อที่	ด้านการงาน	ผลการวิเคราะห์		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑	ประชาชนได้รับการส่งเสริมให้มีการประกอบอาชีพด้วยความซื่อสัตย์สุจริตไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งผิดกฎหมาย	๓.๔๐	๑.๐๔๐	ปานกลาง
๒	ประชาชนได้รับการส่งเสริมอาชีพที่มีความเหมาะสมภายในชุมชน อย่างมีเหตุมีผล	๓.๒๗	๐.๙๓๐	ปานกลาง
๓	ประชาชนได้รับการฝึกอบรมเพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำงานที่ทันสมัยโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นสำคัญ	๓.๒๖	๐.๙๐๙	ปานกลาง
๔	ประชาชนได้รับการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ภายในชุมชน และเพื่อเป็นการสร้างรายได้ต่อการทำงานของผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนได้	๓.๒๕	๑.๐๒๑	ปานกลาง
๕	ประชาชนได้รับการส่งเสริมในเรื่องของการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การจักรสาน รวมถึงการแปรรูปผลิตภัณฑ์ต่างๆ ภายในท้องถิ่นเพื่อสร้างรายได้ให้คนในชุมชน	๓.๓๒	๑.๐๒๘	ปานกลาง
๖	ประชาชนได้รับการส่งเสริมคุณธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความสงบสุขภายในชุมชน	๓.๒๙	๑.๐๑๔	ปานกลาง
รวม		๓.๓๐	๐.๗๗๖	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ด้านการงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๓๐$, S.D. = ๐.๗๗๖) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

ตารางที่ ๔.๑๑ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อคุณภาพชีวิตประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย **ด้านสาธารณสุข**

(n = ๓๘๒)

ข้อที่	ด้านสาธารณสุข	ผลการวิเคราะห์		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑	ประชาชนได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนในเรื่องของระบบสาธารณสุขภายในชุมชนโดยยึดหลักการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	๓.๓๕	๑.๐๒๔	ปานกลาง
๒	ประชาชนได้รับการให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการรักษาสุขภาพแวดล้อมเพื่อสุขภาพที่ดีภายในชุมชนของตน	๓.๒๙	๑.๐๐๒	ปานกลาง
๓	ประชาชนได้รับการส่งเสริมในเรื่องของแผนการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนเพื่อสร้างสุขภาพที่ดีของคนในชุมชน	๓.๓๖	๐.๙๖๓	ปานกลาง
๔	ประชาชนได้รับการส่งเสริมเพื่อให้ชุมชนมีการลดละ เลิก อบายมุข และมีการเสริมคุณธรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง	๓.๓๖	๐.๙๙๑	ปานกลาง
๕	ประชาชนได้ร่วมเข้ารับการพัฒนาด้านการเกษตรอินทรีย์ในชุมชนโดยนำหลักความพอประมาณมาใช้เพื่อให้ชุมชนเกิดความปลอดภัยจากสารเคมี	๓.๓๘	๑.๐๕๘	ปานกลาง
๖	ประชาชนได้รับการสร้างและส่งเสริมกิจกรรมการรณรงค์ให้เกิดสุขภาวะที่ดีเพื่อให้ได้รับความรู้ในเรื่องของการมีสร้างภูมิคุ้มกันโรค และการสร้างความแข็งแรงของร่างกาย	๓.๔๓	๐.๙๘๕	ปานกลาง
รวม		๓.๓๖	๐.๘๐๙	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ด้านสาธารณสุข โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๓๖$, S.D. = ๐.๘๐๙) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

ตารางที่ ๔.๑๒ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อคุณภาพชีวิตประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย **ด้านท้องถิ่น**

(n = ๓๘๒)

ข้อที่	ด้านท้องถิ่น	ผลการวิเคราะห์		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑	ประชาชนได้เข้ารับการส่งเสริมและสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชนโดยเฉพาะในเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้เกิดความรู้ที่ดี	๓.๒๐	๐.๙๙๒	ปานกลาง
๒	ประชาชนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในเรื่องของการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานที่อยู่ในชุมชนท้องถิ่นของตน	๓.๒๖	๑.๐๐๘	ปานกลาง
๓	ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอโครงการต่างๆ ขึ้นภายในชุมชนเพื่อให้เกิดมีการพัฒนาที่ดีภายในท้องถิ่น โดยเน้นหลักคุณธรรม หลักความรอบรู้ เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมในชุมชน	๓.๓๑	๐.๙๖๖	ปานกลาง
๔	ประชาชนได้รับการแก้ปัญหาและความช่วยเหลือรวมถึงได้รับการแนะนำในการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นจากอบต.เป็นอย่างดี	๓.๓๒	๐.๙๕๐	ปานกลาง
๕	ประชาชนได้รับการส่งเสริมและถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาและเพื่อให้ประชาชนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ภายในชุมชนได้	๓.๒๖	๐.๙๘๔	ปานกลาง
๖	ประชาชนได้รับการส่งเสริมให้มีการพัฒนาและรวมไปถึงการสร้างสรรค์ผลงานผลิตภัณฑ์ของท้องถิ่นเพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่ม คุ่มค่า เกิดความประหยัด	๓.๓๑	๐.๙๔๗	ปานกลาง
๗	ประชาชนได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในเรื่องของศิลปวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามภายในท้องถิ่น ทำให้ควรค่าแก่การรักษาวัฒนธรรมอันดีงามที่เกิดขึ้นในชุมชน	๓.๓๒	๐.๙๙๕	ปานกลาง
๘	ประชาชนได้รับการจัดกิจกรรมประเพณีภายในท้องถิ่นโดยยึดหลักความมีเหตุผลเพื่อให้ประชาชนได้เกิดความเข้าใจ รวมถึงการได้รับความร่วมมือจากทุกๆ ภาคส่วน	๓.๔๓	๑.๐๐๙	ปานกลาง

ตารางที่ ๔.๑๒ (ต่อ)

(n = ๓๘๒)

ข้อที่	ด้านท้องถิ่น	ผลการวิเคราะห์		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
๙	ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมชุมชนเศรษฐกิจพอเพียงอย่างสร้างสรรค์	๓.๓๘	๑.๐๑๐	ปานกลาง
	รวม	๓.๓๑	๐.๗๕๑	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๑๒ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ด้านท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๓๑$, S.D. = ๐.๗๕๑) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

๔.๓ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย
สมมติฐานที่ ๑ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๓ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย **จำแนกตามเพศ**

(n=๓๘๒)

การส่งเสริมคุณภาพชีวิต ประชาชนตามหลักเศรษฐกิจ พอเพียงขององค์การบริหาร ส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียง เชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย	เพศ				t	Sig.
	ชาย (๒๑๖ คน)		หญิง (๑๖๖ คน)			
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
๑. ด้านครอบครัว	๓.๒๔	๐.๗๕๙	๓.๔๐	๐.๘๑๒	๒.๐๕๕*	๐.๐๔๑
๒. ด้านการงาน	๓.๒๓	๐.๗๕๖	๓.๓๙	๐.๗๙๓	๒.๐๐๓*	๐.๐๔๖
๓. ด้านสาธารณสุข	๓.๓๒	๐.๘๑๘	๓.๔๒	๐.๗๙๖	๑.๒๓๑	๐.๒๑๙
๔. ด้านท้องถิ่น	๓.๒๖	๐.๗๔๐	๓.๓๘	๐.๗๖๓	๑.๕๒๑	๐.๑๒๙
รวม	๓.๒๖	๐.๗๐๔	๓.๔๐	๐.๗๔๕	๑.๘๓๑	๐.๐๖๘

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๓ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวม จำแนกตามเพศ พบว่า ไม่แตกต่างกัน ($t = ๑.๘๓๑$, $Sig. = ๐.๐๖๘$) ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ด้านครอบครัว และด้านการงานมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนในด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๒ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๔ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย **จำแนกตามอายุ**

(n=๓๘๒)

การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบล	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
๑. ด้านครอบครัว	ระหว่างกลุ่ม	๒.๙๐๖	๔	๐.๗๒๗	๑.๑๗๙	๐.๓๒๐
	ภายในกลุ่ม	๒๓๒.๓๘๘	๓๗๗	๐.๖๑๖		
	รวม	๒๓๕.๒๙๔	๓๘๑			
๒. ด้านการงาน	ระหว่างกลุ่ม	๓.๒๙๔	๔	๐.๘๒๔	๑.๓๗๕	๐.๒๔๒
	ภายในกลุ่ม	๒๒๕.๘๗๕	๓๗๗	๐.๕๙๙		
	รวม	๒๒๙.๑๖๙	๓๘๑			
๓. ด้านสาธารณสุข	ระหว่างกลุ่ม	๒.๑๒๔	๔	๐.๕๓๑	๐.๘๐๙	๐.๕๒๐
	ภายในกลุ่ม	๒๔๗.๔๖๖	๓๗๗	๐.๖๕๖		
	รวม	๒๔๙.๕๙๐	๓๘๑			
๔. ด้านท้องถิ่น	ระหว่างกลุ่ม	๔.๔๔๔	๔	๑.๑๑๑	๑.๙๘๙	๐.๐๙๕
	ภายในกลุ่ม	๒๑๐.๕๖๒	๓๗๗	๐.๕๙๙		
	รวม	๒๑๕.๐๐๖	๓๘๑			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๒.๖๘๕	๔	๐.๖๗๑	๑.๒๘๒	๐.๒๗๖
	ภายในกลุ่ม	๑๙๗.๓๑๐	๓๗๗	๐.๕๒๓		
	รวม	๑๙๙.๙๙๕	๓๘๑			

จากตารางที่ ๔.๑๔ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวม จำแนกตามอายุ พบว่า ไม่แตกต่างกัน ($F = ๑.๒๘๒$, $Sig. = ๐.๒๗๖$) ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงไม่แตกต่างกันทุกด้าน

สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๕ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย จำแนกตามการศึกษา

(n=๓๘๒)

การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบล	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
๑. ด้านครอบครัว	ระหว่างกลุ่ม	๔.๓๑๖	๖	๐.๗๑๙	๑.๑๖๘	๐.๓๒๓
	ภายในกลุ่ม	๒๓๐.๙๗๘	๓๗๕	๐.๖๑๖		
	รวม	๒๓๕.๒๙๔	๓๘๑			
๒. ด้านการงาน	ระหว่างกลุ่ม	๘.๑๗๕	๖	๑.๓๖๓	๒.๓๑๒*	๐.๐๓๓
	ภายในกลุ่ม	๒๒๐.๙๙๔	๓๗๕	๐.๕๘๙		
	รวม	๒๒๙.๑๖๙	๓๘๑			
๓. ด้านสาธารณสุข	ระหว่างกลุ่ม	๔.๒๑๕	๖	๐.๗๐๒	๑.๐๗๔	๐.๓๗๘
	ภายในกลุ่ม	๒๔๕.๓๗๖	๓๗๕	๐.๖๕๔		
	รวม	๒๔๙.๕๙๐	๓๘๑			
๔. ด้านท้องถิ่น	ระหว่างกลุ่ม	๒.๔๗๓	๖	๐.๔๑๒	๐.๗๒๗	๐.๖๒๘
	ภายในกลุ่ม	๒๑๒.๕๓๓	๓๗๕	๐.๕๖๗		
	รวม	๒๑๕.๐๐๖	๓๘๑			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๔.๓๕๖	๖	๐.๗๒๖	๑.๓๙๒	๐.๒๑๗
	ภายในกลุ่ม	๑๙๕.๖๓๘	๓๗๕	๐.๕๒๒		
	รวม	๑๙๙.๙๙๕	๓๘๑			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๕ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวม จำแนกตามการศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกัน ($F = ๑.๓๙๒$, $Sig. = ๐.๒๑๗$) ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกันในด้านการงาน ($F = ๒.๓๑๒$, $Sig. = ๐.๐๓๓$) ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD.) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๖

ตารางที่ ๔.๑๖ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย โดยจำแนกตามความเห็นต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง **จำแนกตามระดับการศึกษา**
ด้านแรงงาน

(n=๓๘๒)

ระดับการศึกษา	ระดับ	ระดับการศึกษา						
		ประถมศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น	มัธยมศึกษาตอนปลาย	อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี	อื่นๆ
	\bar{X}	๓.๒๒	๓.๕๕	๓.๑๒	๓.๔๔	๓.๓๐	๓.๔๗	๓.๙๓
ประถมศึกษา								
มัธยมศึกษา	๓.๒๒	-	-๐.๓๓*	๐.๑๐	-๐.๒๒	-๐.๐๘	-๐.๒๕	-๐.๗๑*
มัธยมศึกษาตอนต้น	๓.๕๕	-	-	๐.๔๓	๐.๑๑	๐.๒๕	๐.๐๘	-๐.๓๘
มัธยมศึกษาตอนปลาย	๓.๑๒	-	-	-	-๐.๓๒	-๐.๑๘	-๐.๓๕	-๐.๘๑*
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	๓.๔๔	-	-	-	-	๐.๑๔	-๐.๐๓	-๐.๔๙
ปริญญาตรี	๓.๓๐	-	-	-	-	-	-๐.๑๗	-๐.๖๓
สูงกว่าปริญญาตรี	๓.๔๗	-	-	-	-	-	-	-๐.๔๖
อื่นๆ	๓.๙๓	-	-	-	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๖ พบว่า ระดับการศึกษา ประถมศึกษาของการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการงาน น้อยกว่า มัธยมศึกษาตอนต้น และระดับอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย ของการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการงาน น้อยกว่า ระดับอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

สมมติฐานที่ ๔ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงรายแตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๗ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย **จำแนกตามอาชีพ**

(n=๓๘๒)

การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบล	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
๑. ด้านครอบครัว	ระหว่างกลุ่ม	๓.๖๙๕	๕	๐.๗๓๙	๑.๒๐๐	๐.๓๐๙
	ภายในกลุ่ม	๒๓๑.๕๙๙	๓๗๖	๐.๖๑๖		
	รวม	๒๓๕.๒๙๔	๓๘๑			
๒. ด้านการงาน	ระหว่างกลุ่ม	๒.๖๘๑	๕	๐.๕๓๖	๐.๘๙๐	๐.๕๘๘
	ภายในกลุ่ม	๒๒๖.๔๘๘	๓๗๖	๐.๖๐๒		
	รวม	๒๒๙.๑๖๙	๓๘๑			
๓. ด้านสาธารณสุข	ระหว่างกลุ่ม	๒.๔๕๔	๕	๐.๔๙๑	๐.๗๔๗	๐.๕๘๙
	ภายในกลุ่ม	๒๔๗.๑๓๗	๓๗๖	๐.๖๕๗		
	รวม	๒๔๙.๕๙๐	๓๘๑			
๔. ด้านท้องถิ่น	ระหว่างกลุ่ม	๒.๔๘๐	๕	๐.๔๙๖	๐.๘๗๗	๐.๕๙๖
	ภายในกลุ่ม	๒๑๒.๕๒๖	๓๗๖	๐.๕๖๕		
	รวม	๒๑๕.๐๐๖	๓๘๑			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๒.๒๘๐	๕	๐.๔๕๖	๐.๘๖๗	๐.๕๐๓
	ภายในกลุ่ม	๑๙๗.๗๑๕	๓๗๖	๐.๕๒๖		
	รวม	๑๙๙.๙๙๕	๓๘๑			

จากตารางที่ ๔.๑๗ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวม จำแนกตามอาชีพ พบว่า ไม่แตกต่างกัน ($F = ๐.๘๖๗$, $Sig. = ๐.๕๐๓$) ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงไม่แตกต่างกันทุกด้าน

สมมติฐานที่ ๕ ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงรายแตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๘ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย **จำแนกตามรายได้**

(n=๓๘๒)

การส่งเสริมคุณภาพ ชีวิตประชาชนตาม หลักเศรษฐกิจพอเพียง ขององค์การบริหาร ส่วนตำบล	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
๑. ด้านครอบครัว	ระหว่างกลุ่ม	๔.๑๑๕	๕	๐.๘๒๓	๑.๓๓๘	๐.๒๔๗
	ภายในกลุ่ม	๒๓๑.๑๗๙	๓๗๖	๐.๖๑๕		
	รวม	๒๓๕.๒๙๔	๓๘๑			
๒. ด้านการงาน	ระหว่างกลุ่ม	๑.๒๔๘	๕	๐.๒๕๐	๐.๔๑๒	๐.๘๔๑
	ภายในกลุ่ม	๒๒๗.๙๒๑	๓๗๖	๐.๖๐๖		
	รวม	๒๒๙.๑๖๙	๓๘๑			
๓. ด้านสาธารณสุข	ระหว่างกลุ่ม	๑.๗๘๓	๕	๐.๓๕๗	๐.๕๔๑	๐.๗๔๕
	ภายในกลุ่ม	๒๔๗.๘๐๘	๓๗๖	๐.๖๕๙		
	รวม	๒๔๙.๕๙๑	๓๘๑			
๔. ด้านท้องถิ่น	ระหว่างกลุ่ม	.๕๕๖	๕	๐.๑๑๑	๐.๑๙๕	๐.๙๖๔
	ภายในกลุ่ม	๒๑๔.๔๕๐	๓๗๖	๐.๕๗๐		
	รวม	๒๑๕.๐๐๖	๓๘๑			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๑.๓๒๕	๕	๐.๒๖๕	๐.๕๐๒	๐.๗๗๕
	ภายในกลุ่ม	๑๙๘.๖๖๙	๓๗๖	๐.๕๒๘		
	รวม	๑๙๙.๙๙๕	๓๘๑			

จากตารางที่ ๔.๑๘ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวม จำแนกตามรายได้ พบว่า ไม่แตกต่างกัน ($F = ๐.๕๐๒$, $Sig. = ๐.๗๗๕$) ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าประชาชนที่มีรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงไม่แตกต่างกันทุกด้าน

ตารางที่ ๔.๑๙ ผลสรุปโดยรวมการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริม
คุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วน
ตำบลป่าซาง อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
ตามสมมติฐานที่ ๑ - ๕

(n=๓๘๒)

สมมติ ฐาน	ตัวแปร ต้น	ตัวแปรตาม	ค่า t	ค่า F	Sig.	ผลการศึกษา	
						ยอมรับ	ปฏิเสธ
๑.	เพศ	การส่งเสริม คุณภาพชีวิต ประชาชนตาม หลักเศรษฐกิจ พอเพียง	๑.๘๓๑	-	๐.๐๖๘	-	√
๒.	อายุ	การส่งเสริม คุณภาพชีวิต ประชาชนตาม หลักเศรษฐกิจ พอเพียง	-	๑.๒๘๒	๐.๒๗๖	-	√
๓.	การศึกษา	การส่งเสริม คุณภาพชีวิต ประชาชนตาม หลักเศรษฐกิจ พอเพียง	-	๑.๓๙๒	๐.๒๑๗	-	√
๔.	อาชีพ	การส่งเสริม คุณภาพชีวิต ประชาชนตาม หลักเศรษฐกิจ พอเพียง	-	๐.๘๖๗	๐.๕๐๓	-	√

ตารางที่ ๔.๑๙ (ต่อ)

(n=๓๘๒)

สมมติฐาน	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	ค่า t	ค่า F	Sig.	ผลการศึกษา	
						ยอมรับ	ปฏิเสธ
๕.	รายได้	การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง	-	๐.๕๐๒	๐.๗๗๕	-	√

จากตารางที่ ๔.๑๙ ผลผลสรุปโดยรวมการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ดังนี้

ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

๔.๔ ผลการวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย จำแนกตามรายด้าน รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๒๐ - ๔.๒๑

ตารางที่ ๔.๒๐ ปัญหา และอุปสรรคต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

(n = ๓๘๒)

ลำดับ	ปัญหาและอุปสรรค	จำนวน
ด้าน ครอบครัว	๑. ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ส่วนใหญ่ยังขาดองค์ความรู้ในเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งยังมีหนี้สินเพิ่มมากขึ้นจึงทำให้ไม่สามารถที่จะทำตามการส่งเสริมได้และยังทำให้เกิดปัญหาขึ้นภายในครอบครัว	๙
ด้าน การงาน	๑. มีการจ้างงานลดน้อยลงในพื้นที่ รวมถึงผลผลิตทางการเกษตรไม่ได้ผลเท่าที่ควรเพราะขาดแหล่งน้ำและตลาดรับซื้อพืชผลทางการเกษตร	๕
	๒. การสนับสนุนจากทางอบต. ยังมีน้อยรวมถึงบางอาชีพไม่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงจึงทำให้ประชาชนบางส่วนมีอาชีพและรายได้ที่ไม่มีความมั่นคงในชีวิต	๖
	๓. เศรษฐกิจในปัจจุบันยังไม่ดีเท่าที่ควร	๓
ด้าน สาธารณสุข	๑. ประชาชนยังขาดความรู้เรื่องสุขภาพ การบริโภค ด้านสุขอนามัย ด้านสิ่งแวดล้อม จึงทำให้เกิดโรคมัยไข้เจ็บและโรคต่างๆ ที่เกิดจากสารเคมีหรือสารพิษจากขยะที่เกิดจากการทิ้ง	๓
	๒. ประชาชนเกิดภาวะความเครียด เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน	๒
	๓. ยังขาดเครื่องมืออุปกรณ์ทางการแพทย์ ที่จะนำมาใช้กับประชาชนในชุมชนและบางครั้งการตรวจสุขภาพประชาชนในพื้นที่ยังไม่ได้รับการตรวจที่ทั่วถึง	๔

ตารางที่ ๔.๒๐ (ต่อ)

(n = ๓๘๒)

ลำดับ	ปัญหาและอุปสรรค	จำนวน
ด้าน ท้องถิ่น	๑. อบต. ยังขาดความรู้ความเข้าใจ รวมถึงไม่ค่อยมีบทบาทสำหรับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง เพราะโดยส่วนมากประชาชนในชุมชน และผู้นำชุมชนเป็นผู้ขับเคลื่อนในเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียง	๖

ตารางที่ ๔.๒๑ ข้อเสนอแนะต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย
(n = ๓๘๒)

ลำดับ	ข้อเสนอแนะ	จำนวน
ด้าน ครอบครัว	๑. อยากให้ทางองค์การบริหารส่วนตำบลออกมามีส่วนร่วมและช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจภายในชุมชนให้มากยิ่งขึ้น	๕
	๒. อยากให้ทางภาครัฐ หรือเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้ช่วยสนับสนุนงบประมาณในเรื่องดังกล่าว รวมไปถึงหาตลาดรับซื้อในด้านพืชผลทางการเกษตร เพื่อให้ชาวเกษตรกรสามารถบริหารจัดการพืชผลของตนเองได้	๓
ด้าน การทำงาน	๑. องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการส่งเสริมอาชีพในชุมชนที่มีความสอดคล้องกับแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงให้มากขึ้น เพื่อให้คนในชุมชนได้มีอาชีพ และรายได้ที่มั่นคง	๒
	๒. องค์การบริหารส่วนตำบลควรให้การส่งเสริมในเรื่องของการจ้างงานฝีมือ รวมไปถึงหาตลาดรับซื้อผลิตภัณฑ์ เพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้กับผู้สูงอายุภายในชุมชน	๖
ด้าน สาธารณสุข	๑. อยากให้ทางองค์การบริหารส่วนตำบลร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลช่วยส่งเสริม พร้อมกับมาให้คำแนะนำดูแลในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ และสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน รวมถึงการเลิกใช้สารเคมี เช่น ยาฆ่าแมลง ยาฆ่าหญ้า โดยปรับเปลี่ยนมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์	๔
	๒. องค์การบริหารส่วนตำบลควรช่วยสนับสนุนงบประมาณก่อสร้างเตาเผาขยะ สำหรับในทุกๆ หมู่บ้านจำเป็นต้องมี เพื่อให้เกิดความเรียบร้อยภายในชุมชน ต่อมลภาวะทางอากาศ และต้องมีการจัดให้มีการคัดแยกขยะก่อนเผา	๒
ด้าน ท้องถิ่น	๑. องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดให้มีการอบรมให้ความรู้ คำแนะนำ และส่งเสริมในด้านต่างๆ เพื่อให้ประชาชนได้ใช้ชีวิตอยู่ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงให้มากขึ้น	๔
	๒. ควรมีการให้ความรู้กับประชาชนในเรื่องของการกักเก็บน้ำไว้ในภาคการเกษตร	๗

ตารางที่ ๔.๒๑ (ต่อ)

(n = ๓๘๒)

ลำดับ	ข้อเสนอแนะ	จำนวน
ด้าน	๓. องค์การบริหารส่วนตำบลควรให้ความสนใจที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิต	
ท้องถิ่น	ให้มากขึ้น เพราะทำให้เกิดผลผลิตที่ดีในวันข้างหน้า	๑

๔.๕ ผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

การสัมภาษณ์นี้มีจุดมุ่งหมายในการศึกษารวบรวมข้อมูลประกอบการวิเคราะห์การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ตามกรอบตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของ สุพรรณณี ไชยอำพรและสนธิ สมัครการ ซึ่งประกอบด้วย ดังต่อไปนี้ ๑. ด้านครอบครัว ๒. ด้านการงาน ๓. ด้านสาธารณสุขและ ๔. ด้านท้องถิ่น ซึ่งสรุปบทสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) จำนวน ๑๒ ท่าน ดังต่อไปนี้

๑) ด้านครอบครัว

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในด้านครอบครัว พบว่า มีการให้ข้อมูลดังต่อไปนี้ คือ

๑) การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้จำเป็นต้องยึดหลักพึ่งพาตนเองครอบครัวมีการบริหารจัดการอย่างพอดี ประหยัดไม่ฟุ่มเฟือยสมาชิกในครอบครัวแต่ละคนต้องรู้จักตนเอง เช่น ข้อมูลรายรับ รายจ่ายของครอบครัว รักษาระดับการใช้จ่ายไม่ให้เกิน^{๑)}

๒) การส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในด้านครอบครัวต้องเน้นให้แต่ละครอบครัวปลูกพืชผักไว้บริโภคเอง เพื่อไว้บริโภคเอง มีการเน้นพืชผักที่ปลอดภัยและมีคุณค่า รวมถึงเพื่อเป็นการส่งเสริมรายได้ให้กับครอบครัวในด้านการเพาะปลูกอีกทาง นอกจากการทำนา ทำสวน^{๒)}

๓) การส่งเสริมคุณภาพชีวิตเพื่อให้เกิดความตระหนักรู้ในการอยู่แบบพอเพียง เพื่อให้เกิดการส่งเสริมโดยเน้นการยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงควรมีการปลูกพืชผักในครัวเรือนไว้เพื่อบริโภคเอง ก่อน จากนั้นค่อยนำไปจำหน่าย หรือขายเพื่อสร้างอาชีพให้กับครอบครัว^{๓)}

๔) การส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงควรให้ประชาชนรู้จักสร้างภูมิคุ้มกันในครัวเรือน เช่น มาตรการในการลดรายจ่าย และการเพิ่มรายได้ในครัวเรือน การจัดกิจกรรมเพื่อคนสามวัยเพื่อให้พ่อแม่ ปู่ย่า ตายายและเด็กให้มีโอกาสทำกิจกรรมร่วมกัน^{๔)}

^{๑)} สัมภาษณ์ นายสมหมาย คำจ้อย, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๖ บ้านป่าสา, ๑๒ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๒)} สัมภาษณ์ นางสาวมูธิตา แรงจันนะ, รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๓)} สัมภาษณ์ นายสมควร นัยดีบ, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๔)} สัมภาษณ์ นางนิรมล พรสีบ, ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒.

๕) การส่งเสริมคุณภาพชีวิตโดยเน้นการดำเนินชีวิตครอบครัวแบบพอเพียง ไม่ฟุ้งเฟ้อ ทำสวนครัว ปลูกพืชผักที่เราต้องการบริโภค และใช้ในชีวิตประจำวัน ชื่อของใช้เท่าที่จำเป็น มีการสอนลูกให้รู้จักคุณค่าของเงิน รู้จักการประหยัดอดออม^๕

๖) การส่งเสริมคุณภาพชีวิตภายในครอบครัวควรมีการบริหารจัดการอย่างมีสติ มีเหตุผล เพื่อให้ครอบครัวมีความก้าวหน้า รวมถึงสร้างความไว้วางใจการการบริหารจัดการในครอบครัว โดยเน้นผู้นำในครอบครัวเป็นหลัก^๖

๗) การส่งเสริมในด้านครอบครัวนั้น ควรมีการปลูกพืชผักสวนครัว เพื่อใช้ในการบริโภค การทำบัญชีครัวเรือน เพื่อให้รู้จักการประหยัดอดออมเพื่อให้เกิดการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีภายในครอบครัวรวมถึงการที่จะพึ่งพาตนเองให้สามารถอยู่รอดในสังคม ขณะที่เศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลง อยู่เสมอ^๗

๘) การส่งเสริมคุณภาพชีวิตในครอบครัวโดยส่วนใหญ่แล้วจะมีการเน้นในด้านการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ รวมถึงการทำบัญชีรายรับ รายจ่ายในครัวเรือนเพื่อให้เกิดความรัดกุมในการใช้ชีวิตสำหรับ เศรษฐกิจที่มีในปัจจุบันภายในครอบครัว^๘

๙) การส่งเสริมคุณภาพชีวิตของครอบครัว มีการให้ความรู้เพื่อให้มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี สำหรับการสร้างรากฐานให้กับชีวิตภายในครัวเรือน สำหรับการดำรงชีวิตในช่วงที่ภาวะเศรษฐกิจเกิด ภาวะวิกฤติแบบนี้โดยเน้นหลักเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้เกิดความอยู่รอดในสังคม^๙

๑๐) การส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นสามารถมีความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้อัศวินเป็นตัวสนับสนุน แต่โดยส่วนใหญ่แล้วการองค์การบริหารส่วนตำบลก็เป็นหน่วยงานหนึ่งเข้าไปช่วยส่งเสริม เพื่อเป็นการสร้างเครือข่ายรวมถึงมีการขยายความรู้ไปในที่ต่างๆ เพื่อให้ครอบครัวบางครอบครัวที่ยังไม่ได้มีการปฏิบัติในส่วนนี้ให้มีอีกรูปแบบให้กันไปแบบ เดียวกัน^{๑๐}

๑๑) การส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว เมื่อพูดถึงโดยส่วนใหญ่ควร เน้นการส่งเสริมให้มีรายได้ โดยเมื่อทุกคนอาศัยอยู่บ้านมีรายได้เข้ามา ครอบครัวก็มีความสุข

^๕ สัมภาษณ์ นายธีระพงษ์ ศรีพรหม, รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^๖ สัมภาษณ์ นายบุญส่ง พญาใจ, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๙ บ้านนาเจริญ, ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^๗ สัมภาษณ์ นายอนันต์ ศรีพรหม, กำนันตำบลป่าซาง, ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^๘ สัมภาษณ์ นางวรรณภา กาใจ, ราษฎรหมู่ที่ ๑ บ้านห้วยขี้เหล็ก, ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๒.

^๙ สัมภาษณ์ นายศรีนวล ศรีพรหม, ราษฎรหมู่ที่ ๑ บ้านห้วยขี้เหล็ก, ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๐} สัมภาษณ์ นางจิตติธิตา สิริทุมมากุล, นักพัฒนาชุมชนชำนาญการ อบต.ป่าซาง, ๒๔ ตุลาคม ๒๕๖๒.

แต่ที่สำคัญที่สุดในการดำรงชีวิตของครอบครัวนั้นจะตั้งอยู่ได้ก็ต้องประกอบด้วย น้ำ เป็นปัจจัยหลัก สำหรับใช้ในการเพาะปลูกพืช เพื่อให้ครอบครัวมีรายได้ตามความเป็นอยู่ในปัจจุบัน^{๑๑}

๑๒) การส่งเสริมตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ ๙ โดยมาส่งเสริมให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีโดยเน้นครอบครัวเป็นหลัก ควรสร้างให้เป็นไปในรูปแบบเดียวกัน ทั้งการสร้างรายได้ มีการทำบัญชีรายรับ รายจ่ายอยู่เสมอ เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น^{๑๒}

แผนภาพที่ ๔.๑ แสดงการสังเคราะห์แบบสัมภาษณ์ด้านครอบครัว

สรุป หลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้นั้นต้องยึดหลักพึ่งพาตนเองโดยเน้นให้แต่ละครอบครัว อยู่แบบพอเพียงโดยส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักสร้างภูมิคุ้มกันในครอบครัว คือการอยู่อย่าง ไม่ฟุ้งเฟ้อ รวมถึงมีสติ มีเหตุผลพึ่งพาตนเองได้ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลในครอบครัวสำหรับมีภูมิคุ้มกัน ในตัวที่ดี จึงทำให้ประชาชนในท้องถิ่นสามารถมีความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้ องค์กรเป็นตัวสนับสนุน ส่งเสริมให้มีรายได้ โดยเมื่อทุกคนอาศัยอยู่ในท้องถิ่นแล้วมีรายได้เข้ามา ครอบครัวก็มีความสุข ซึ่งนั่นก็เป็นการส่งเสริมตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ ๙ เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีโดยเน้นครอบครัว เป็นหลัก

^{๑๑} สัมภาษณ์ นายดวงทิพย์ วันตุ้ย, ราษฎรหมู่ที่ ๖ บ้านป่าสา, ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๒} สัมภาษณ์ นายทักษิณ มาลัย, รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง, ๒๔ ตุลาคม ๒๕๖๒.

๒) ด้านการงาน

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในด้านการงาน พบว่า มีการให้ข้อมูลดังต่อไปนี้ คือ

๑) การส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับการทำงานนั้น โดยส่วนใหญ่แล้วต้องเกี่ยวกับในเรื่องของการเพาะปลูกพืชผัก ในด้านการเกษตร โดยก่อนที่จะมีการสร้างเป็นรายได้นั้นก็ต้องทดลองทำเพื่อบริโภคก่อน หลังจากนั้นค่อยมีการจำหน่ายเพื่อสร้างเป็นรายได้ต่อไป^{๑๓}

๒) การส่งเสริมคุณภาพชีวิตควรมีการฝึกอบรมวิชาชีพให้กับประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชน เช่น การแปรรูปผลิตภัณฑ์สินค้าในชุมชน การส่งเสริมให้มีการเลี้ยงสัตว์และการสร้างพื้นที่สำหรับกระจายสินค้าของชุมชนเพื่อให้สินค้า หรือผลิตภัณฑ์ของชุมชนมีคนรู้จักและสามารถนำไปใช้ รวมถึงนำไปบริโภคได้^{๑๔}

๓) การส่งเสริมคุณภาพชีวิตนั้นโดยเฉพาะในชุมชนของตำบลป่าซางได้มีการส่งเสริมอาชีพทุกกลุ่มเพื่อเป็นการสร้างรายได้สำหรับนำไปต่อยอดในการทำงานและเป็นการช่วยให้ชุมชนสามารถมีสินค้าเพื่อเป็นการจำหน่ายแลกเปลี่ยนกัน เป็นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือให้กับชุมชนเพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งมากขึ้น^{๑๕}

๔) การส่งเสริมคุณภาพชีวิตนั้นต้องจัดให้มีการอบรมส่งเสริมอาชีพ ตามความต้องการของประชาชนตามความเหมาะสมของบริบทในพื้นที่ รวมถึงมีการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ เพื่อเป็นการต่อยอดสินค้าและเพิ่มรายได้ให้กับชุมชน ควรจัดให้มีการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานยุคใหม่ที่ใช้ผ่านระบบเครื่องมือสื่อสารให้กับกลุ่มอาชีพ ผู้ที่สนใจได้ศึกษาเข้าใจสามารถใช้งานได้เพื่อเป็นการเปิดโอกาสด้านการตลาดแบบใหม่^{๑๖}

๕) การส่งเสริมคุณภาพชีวิตในด้านการงานนั้นต้องมีการหาความรู้เพิ่มเติมในเรื่องการเกษตร เช่น การเพาะปลูกพืชผัก ทดลองในเรื่องของวิธีการใหม่ๆ อยู่เสมอเพื่อให้มีผลผลิตทางการเกษตรที่ใหม่ๆ สำหรับเป็นการสร้างความรู้ให้กับตนเองไปในตัว มีการจำหน่ายสินค้าที่เราเพาะปลูกเองด้วย^{๑๗}

๖) การส่งเสริมในด้านการงานนั้นต้องมีการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนากลุ่มอาชีพต่างๆ ในหมู่บ้านให้เกิดการรวมตัวช่วยเหลือกันและกัน โดยมีการสำรวจความต้องการในการพัฒนาอาชีพส่งเสริมรวมกลุ่มและพัฒนากลุ่มอาชีพ มีการฝึกอบรมอาชีพ มีการศึกษาดูงานเพื่อเพิ่มพัฒนา

^{๑๓} สัมภาษณ์ นางจิตติธิตา สิริทุมมากุล, นักพัฒนาชุมชนชำนาญการ อบต.ป่าซาง, ๒๔ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๑๔} สัมภาษณ์ นายศรีนวล ศรีพรม, ราษฎรหมู่ที่ ๑ บ้านห้วยขี้เหล็ก, ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๕} สัมภาษณ์ นายอนันต์ ศรีพรม, กำนันตำบลป่าซาง, ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๑๖} สัมภาษณ์ นางสาวมูธิตา แรงจินะ, รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๑๗} สัมภาษณ์ นางวรรณภา กาใจ, ราษฎรหมู่ที่ ๑ บ้านห้วยขี้เหล็ก, ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๒.

ความรู้และยกระดับมาตรฐานฝีมือแรงงานซึ่งจะทำให้สินค้ามีราคาสูงขึ้น ตลาดมีความต้องการมากขึ้น อันจะมีการนำมาซึ่งรายได้เพิ่มขึ้น^{๑๘}

๗) การส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงโดยถ้าเกษตรกรทำนาไหนขาดความรู้ความสามารถ ก็รวมกลุ่มขอให้ทางเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ ความสามารถในวิชาชีพนั้นมาให้ความรู้ เพื่อเป็นการสร้างความรู้ใหม่ให้เกิดขึ้น รวมถึงมีการสร้างเครือข่ายที่ดีให้กับชุมชนด้วย^{๑๙}

๘) การส่งเสริมในด้านการงานนั้นมีการช่วยส่งเสริมรวมถึงช่วยทำความเข้าใจให้กับประชาชนในพื้นที่เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่มีความรู้ความเข้าใจในการเพาะปลูกตามฤดูกาลเพื่อเป็นการลดความจำเป็นในการใช้น้ำ เพราะน้ำเป็นสิ่งจำเป็นในการการเพาะปลูกเพื่อให้พืชผลทางการเกษตรเจริญเติบโตตามฤดูกาล^{๒๐}

๙) การส่งเสริมคุณภาพชีวิตในด้านการงานนั้นมีการอบรมต่างๆ การจักรสาน การแปรรูปในผลผลิตทางการเกษตร สมุนไพรรักษาโรคต่างๆ การเย็บผ้า การนวดแผนไทย การประกอบอาหาร รวมไปถึงน้ำดื่มสมุนไพร เป็นต้น และที่สำคัญท้องถิ่นจะมีการมุ่งเน้นในการสร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับประชาชนในตำบลและประชาชนในพื้นที่ซึ่งมีกลุ่มอาชีพภายในหมู่บ้านเพื่อมีรายได้และงานเสริม^{๒๑}

๑๐) การส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านการงานนั้นได้มีการส่งเสริมและสนับสนุนการประกอบอาชีพหลักของประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งส่งเสริมอาชีพเสริมนอกฤดูทำการเกษตร เพื่อลดปัญหาการเดินทางออกนอกพื้นที่ในการไปประกอบอาชีพต่างถิ่น^{๒๒}

๑๑) การส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลนั้น นายกองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นผู้บริหารองค์กร ได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ที่ทำงานเกี่ยวกับในเรื่องนี้สามารถทำงานได้อย่างเต็มที่เพื่อให้ประชาชนได้มีคุณภาพชีวิตที่ดี^{๒๓}

๑๒) การส่งเสริมคุณภาพชีวิตในฐานะที่เป็นข้าราชการประจำ คือ ทำงานตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ มีความรับผิดชอบ ใช้วัสดุอุปกรณ์ของสำนักงานอย่างรู้คุณค่า ประหยัด ช่วยเหลือเพื่อนร่วมงาน ซื่อสัตย์ ดูแลประชาชนเหมือนญาติมิตร เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตในความเป็นอยู่ที่ดี^{๒๔}

^{๑๘} สัมภาษณ์ นายสมหมาย คำจ้อย, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๖ บ้านป่าสา, ๑๒ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๑๙} สัมภาษณ์ นายดวงทิพย์ วันตุ้ย, ราษฎรหมู่ที่ ๖ บ้านป่าสา, ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๒๐} สัมภาษณ์ นายบุญส่ง พญาใจ, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๙ บ้านนาเจริญ, ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๒๑} สัมภาษณ์ นายทักษิณ มาลัย, รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง, ๒๔ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๒๒} สัมภาษณ์ นางนิรมล พรสีบ, ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๒๓} สัมภาษณ์ นายสมควร นัยดีบ, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๒๔} สัมภาษณ์ นายธีระพงษ์ ศรีพรหม, รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒.

แผนภาพที่ ๔.๒ แสดงการสังเคราะห์แบบสัมภาษณ์ด้านการงาน

สรุป ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับการทำงานนั้นควรมีการฝึกอบรมวิชาชีพให้กับประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง ดังนั้นการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนา กลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในหมู่บ้าน โดยถ้าเกษตรกรขาดความรู้ความสามารถ ก็รวมกลุ่มขอให้ทางเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ ความสามารถในวิชาชีพนั้นมาให้ความรู้ ช่วยทำความเข้าใจให้กับประชาชน เช่น การจักรสาน การแปรรูปในผลผลิตทางการเกษตร การเย็บผ้า การนวดแผนไทย การประกอบอาหาร เป็นต้น เพื่อลดปัญหาการทำงานนอกพื้นที่ นายองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นผู้บริหารองค์กร ได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ที่ทำงานเกี่ยวกับในเรื่องนี้สามารถทำงานได้อย่างเต็มที่ เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี

๓) ด้านสาธารณสุข

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในด้านสาธารณสุข พบว่า มีการให้ข้อมูลดังต่อไปนี้ คือ

๑) การส่งเสริมคุณภาพชีวิตในด้านสาธารณสุขนั้นเป็นการการดูแลสุขภาพของประชาชนหรือผู้ด้อยโอกาส โดยทางองค์การบริหารส่วนตำบลป่าซางได้มีการจัดหางบประมาณ และมีการให้บริการร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล (รพ.สต.)^{๒๕}

๒) การส่งเสริมคุณภาพชีวิตในด้านสาธารณสุขจะมีการให้การส่งเสริมในด้านการดูแลสุขภาพ การคัดกรองผู้ที่เสี่ยงต่อโรค มีการแนะนำให้ในเรื่องของการบริโภคอาหารให้ถูกสุขลักษณะ และควรมีการส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง รวมถึงมีการติดตามผู้ป่วยติดเตียง ผู้ด้อยโอกาสและติดตามดูแลผู้สูงอายุภายในพื้นที่^{๒๖}

^{๒๕} สัมภาษณ์ นายสมควร นัยดีบ, นายองค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๒๖} สัมภาษณ์ นายอนันต์ ศรีพรม, กำนันตำบลป่าซาง, ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๒.

๓) การส่งเสริมโดยส่วนใหญ่เน้นทางผู้นำชุมชนได้มีการจัดให้มีโครงการเสริมสร้างสุขภาพภายในชุมชน เช่น การจัดให้มีการสร้างลานกิจกรรมภายในชุมชนเกี่ยวกับการออกกำลังกายเพื่อให้ประชาชนเกิดความเข้มแข็งสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันภายในชุมชนได้รวมถึงมีการตรวจสุขภาพภายในชุมชนเพื่อให้ประชาชนในชุมชนมีทั้งร่างกาย สุขภาพจิตที่ดี^{๒๗}

๔) การส่งเสริมคุณภาพชีวิตในเรื่องนี้โดยส่วนใหญ่แล้วทางองค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง ได้มีการจัดอบรมร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล (รพ.สต) มีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) รวมอยู่ด้วยเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับในเรื่องสุขภาพ อาหาร การออกกำลังกาย การควบคุมโรคต่างๆ มีการรณรงค์ป้องกันโรคระบาดต่างๆ ให้กับประชาชนทุกหมู่บ้านในเขตตำบลเพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถดูแลตัวเอง และคนในครอบครัวให้ห่างไกล โรคภัยต่างๆ^{๒๘}

๕) การส่งเสริมคุณภาพชีวิตในด้านสุขภาพนั้นควรมีการส่งเสริมให้ประชาชนเพิ่มสมรรถนะในการควบคุมดูแลและพัฒนาสุขภาพ การออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ ไม่ควรยึดติดกับความสบายมากเกินไป มีการพักผ่อนให้เพียงพอและฝึกการปฏิบัติทางจิตเพื่อลดความตึงเครียด ทำสมาธิ เล่นโยคะ หรือการนวดเพื่อสุขภาพเพื่อพักผ่อนคลายจากความเครียดด้วย^{๒๙}

๖) การส่งเสริมคุณภาพชีวิตแนวเศรษฐกิจพอเพียงนั้นซึ่งภายในชุมชนได้มีการอบรมประชาชนสัมพันธ์ให้ข้อมูลเบื้องต้น แต่ก็ควรให้มีการส่งเสริมอย่างต่อเนื่องรวมถึงทำให้สร้างสุขภาพร่างกายให้มีความแข็งแรง มีการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ มีการส่งเสริมสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในร่างกาย^{๓๐}

๗) การส่งเสริมคุณภาพชีวิตในด้านสาธารณสุขโดยส่วนใหญ่แล้วได้มีการพึ่งพาโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล (รพ.สต) ภายในตำบลทั้ง ๒ แห่ง เพื่อให้การทำงานเป็นไปด้วยความรวดเร็วและถูกหลักในการทำงาน จึงมีการประสานงานในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่เมื่อพูดในเรื่องเกี่ยวข้องกับสาธารณสุขโดยยึดหลักตามแนวทางของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยมีการส่งเสริมในเรื่องการงดใช้สารเคมี การปลูกผัก การทำไร่นาสวนผสมหรือเกษตรอินทรีย์ มีการร่วมรณรงค์กับแพทย์ที่อยู่ในหน่วยงานสาธารณสุข รวมถึงมีการสนับสนุนงบประมาณผ่านกองทุนของหน่วยงานสำนักประกันสุขภาพแห่งชาติ เพราะว่าโดยส่วนใหญ่ประชาชนจะให้ความเชื่อถือมากกว่าหน่วยงานท้องถิ่น ดังนั้นจึงเน้นที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องของสาธารณสุขโดยตรง ^{๓๑}

^{๒๗} สัมภาษณ์ นายบุญส่ง พญาใจ, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๙ บ้านนาเจริญ, ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๒๘} สัมภาษณ์ นางสาวมฤติตา แรงจินะ, รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๒๙} สัมภาษณ์ นายสมหมาย คำจ้อย, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๖ บ้านป่าสา, ๑๒ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๓๐} สัมภาษณ์ นางวรรณภา กาใจ, ราษฎรหมู่ที่ ๑ บ้านห้วยขี้เหล็ก, ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๒.

^{๓๑} สัมภาษณ์ นางจิตติธิดา สิริทุมมากุล, นักพัฒนาชุมชนชำนาญการ อบต.ป่าซาง, ๒๔ ตุลาคม ๒๕๖๒.

๘) การส่งเสริมคุณภาพชีวิตนั้นควรให้มีการตรวจสุขภาพภายในชุมชน มีการมาอบรมให้ความรู้ในการดูแลสุขภาพเพื่อให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนได้มีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดีโดยเน้นในเรื่องของเกษตรปลอดสารพิษ เพราะในการเสริมสร้างความรู้ก็เป็นส่วนสำคัญอีกประการหนึ่งโดยเพื่อให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนมีสุขภาพที่ดี มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การดูแลอย่างทั่วถึง^{๓๒}

๙) การส่งเสริมคุณภาพชีวิตในตำบลป่าซางนั้นส่วนใหญ่เรามีหน้าที่ช่วยประสานงานทำงานร่วมกันเป็นเครือข่ายโดยมี โรงพยาบาลชุมชน สาธารณสุขอำเภอ และหน่วยงานราชการต่างๆ เพื่อควบคุมป้องกันโรคระบาดต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นภายในชุมชน มีการศึกษาเพิ่มเติมความรู้ เพื่อให้เป็นการพัฒนาตนเองและองค์กร เพื่อเตรียมความพร้อมในการดูแลประชาชนภายในตำบลอย่างสม่ำเสมอ^{๓๓}

๑๐) การส่งเสริมในเรื่องนี้ได้มีการส่งเสริมและให้การสนับสนุนงบประมาณผ่านกองทุนสำนักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) ในการเสริมสร้างองค์ความรู้ให้แก่ประชาชนทุกวัย ทุกระดับในการดูแลสุขภาพทางกาย ทางใจ และสุขภาพทางอารมณ์ รวมถึงมีการส่งเสริมสุขภาพะชุมชนในพื้นที่ ผ่านโครงการชุมชนปลอดขยะ มีการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก ในการคัด แยกขยะและการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม^{๓๔}

๑๑) การส่งเสริมคุณภาพชีวิตในด้านสาธารณสุขในพื้นที่ มีการส่งเสริมให้ประชาชนมีการออกกำลังกาย และนำการรักษาโรคที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน รวมถึงโรคที่มักจะเกิดตามฤดูกาล เช่น ฤดูฝนก็จะส่งเสริมในการกำจัดลูกน้ำ ยุงลาย เพื่อไม่ให้เกิดโรคไข้เลือดออก ฤดูหนาวก็มักจะเกิดโรคไข้หวัดใหญ่ของกลุ่มผู้สูงอายุ เด็ก ผู้ที่มีภาวะกลุ่มเสี่ยงต่างๆ และส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่^{๓๕}

๑๒) การส่งเสริมให้เกษตรกรลดการใช้สารเคมี จะได้ไม่มีสารพิษตกค้างในผลผลิตทางการเกษตร เมื่อนำมาประกอบอาหาร ก็จะเป็นผลดีต่อสุขภาพ เพื่อเป็นการส่งเสริมในเรื่องนี้จึงควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการสร้างเครือข่ายที่ดีภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งในเรื่องของสุขภาพ และการอยู่ในชุมชนอย่างมีสุขภาพที่ดี^{๓๖}

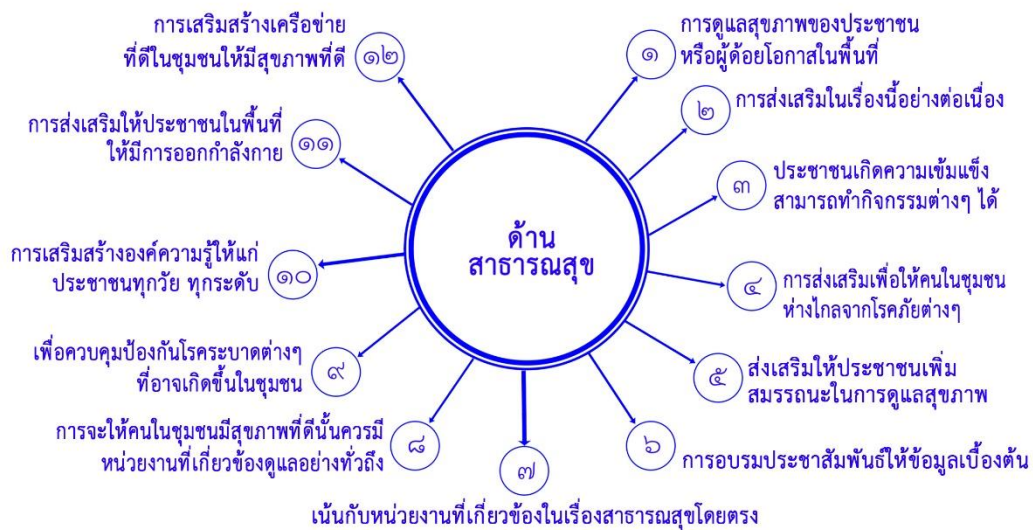
^{๓๒} สัมภาษณ์ นายศรีนวล ศรีพรม, ราษฎรหมู่ที่ ๑ บ้านห้วยขี้เหล็ก, ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๓} สัมภาษณ์ นายธีระพงษ์ ศรีพรม, รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๓๔} สัมภาษณ์ นางนิรมล พรสีบ, ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๓๕} สัมภาษณ์ นายทักษิณ มาลัย, รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง, ๒๔ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๓๖} สัมภาษณ์ นายดวงทิพย์ วันตุ้ย, ราษฎรหมู่ที่ ๖ บ้านป่าสา, ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

แผนภาพที่ ๔.๓ แสดงการสังเคราะห์แบบสัมภาษณ์ด้านสาธารณสุข

สรุป สำหรับการดูแลสุขภาพของประชาชน หรือผู้ด้อยโอกาส ควรมีการส่งเสริมอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ประชาชนเกิดความเข้มแข็งสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ในการควบคุมดูแลและพัฒนาสุขภาพของประชาชน เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในร่างกาย เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความรวดเร็ว และถูกหลักในการทำงาน จึงมีการประสานงานในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มาให้ความรู้ในเรื่อง การดูแลสุขภาพ ที่อาจเกิดขึ้นภายในชุมชน โดยในการเสริมสร้างองค์ความรู้ให้แก่ประชาชนทุกวัย ทุก ระดับ ในการดูแลสุขภาพทางกาย ทางใจ และสุขภาพทางอารมณ์ รวมถึงโรคที่มักเกิดตามฤดูกาล เช่น ฤดูฝนจะมีส่งเสริมให้การกำจัดลูกน้ำ ยุงลาย เพื่อไม่ให้เกิดโรคไข้เลือดออก ฤดูหนาวก็มักจะเกิดโรคไข้หวัดใหญ่ในกลุ่มผู้สูงอายุ เด็ก ผู้ที่มีภาวะกลุ่มเสี่ยงต่าง ๆ และรวมไปถึงส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ลดการใช้สารเคมี จะได้ไม่มีสารพิษตกค้างในผลผลิตทางการเกษตร โดยเมื่อนำมาประกอบอาหาร ก็จะเป็นผลดีต่อสุขภาพด้วย

๔) ด้านท้องถิ่น

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในด้านท้องถิ่น พบว่า มีการให้ข้อมูลดังต่อไปนี้ คือ

- ๑) การส่งเสริมคุณภาพชีวิตในพื้นที่ส่วนใหญ่องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นศูนย์กลางอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน เช่น โครงสร้างพื้นฐาน การสร้างอาชีพ ลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ โดยในการส่งเสริมแบบกลุ่มและครัวเรือนเพื่อให้คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น^{๓๗}

^{๓๗} สัมภาษณ์ นายสมควร นัยดีบ, นายองค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒.

๒) การส่งเสริมคุณภาพชีวิตในพื้นที่ส่วนใหญ่ก็มีการส่งเสริมอยู่หลายๆ ด้านในพื้นที่ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาในการดำเนินงานของผู้บริหารท้องถิ่น พัฒนาตามความเหมาะสมทั้งในปัจจุบันและอนาคต^{๓๘}

๓) การส่งเสริมคุณภาพชีวิตในท้องถิ่นเพื่อเป็นการสร้างสิ่งที่สำคัญให้คงอยู่ในท้องถิ่นเพื่อเป็นการอนุรักษ์สิ่งที่ดีงามไม่ให้สูญหายและสร้างคุณภาพชีวิตให้คนในท้องถิ่นได้อยู่ดีมีสุข มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน^{๓๙}

๔) การส่งเสริมคุณภาพชีวิตควรมีการส่งเสริมในด้านของศิลปะวัฒนธรรมในท้องถิ่น รวมถึงด้านฝีมือที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมในท้องถิ่น โดยเน้นการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในด้านท้องถิ่นให้มากและที่สำคัญควรจัดให้มีกิจกรรมในท้องถิ่นที่ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นมารวมกลุ่มกันแสดงศิลปะวัฒนธรรมในท้องถิ่นปีละ ๒ ครั้งเป็นอย่างน้อยรวมถึงจัดให้มีกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์มีสินค้าภายในท้องถิ่นในแต่ละหมู่บ้านได้จัดแสดงเพื่อเป็นแหล่งรวมความสามารถของประชาชนในพื้นที่ด้วย^{๔๐}

๕) การส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงโดยในพื้นที่ชุมชนนั้นได้มีการส่งเสริมเกี่ยวกับกลุ่มผู้สูงอายุ วัฒนธรรมท้องถิ่น การจัดการรวมถึงพิธีกรรมต่างๆ ที่อยู่ในท้องถิ่นเพื่อสร้างจุดแข็ง ให้ชุมชนมีความเข้มแข็งสำหรับการสร้างเครือข่ายที่ดีภายในชุมชน^{๔๑}

๖) การส่งเสริมในท้องถิ่นทางองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นฝ่ายสนับสนุนงบประมาณ รวมถึงเป็นผู้จัดหาวิทยากรมาให้ความรู้ และการจัดการฝึกอบรมเท่านั้นเพราะว่าส่วนใหญ่ในการส่งเสริมในพื้นที่ท้องถิ่นต้องมีการยึดรูปแบบยุทธศาสตร์ทั้ง ๗ ข้อซึ่งเป็นภาระงานของท้องถิ่นเพื่อความโปร่งใสในการทำงานด้วย^{๔๒}

๗) การส่งเสริมคุณภาพชีวิตสิ่งที่สำคัญที่สุดคือควรส่งเสริมให้ผู้ที่มีความรู้ในด้านที่มีความรู้ไปฝึกอบรมดูงานนอกสถานที่ที่มีการพัฒนาแล้วเพื่อที่จะได้นำความรู้นั้นมาปรับใช้และนำมาพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง^{๔๓}

๘) การส่งเสริมคุณภาพชีวิตส่วนสำคัญที่สุดคือ การช่วยขับเคลื่อนและแก้ไขปัญหาต่างๆ ของท้องถิ่น โดยการทำโครงการต่างๆ มาพัฒนาท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น หรือ

^{๓๘} สัมภาษณ์ นายทักษิณ มาลัย, รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง, ๒๔ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๓๙} สัมภาษณ์ นายศรีนวล ศรีพรม, ราษฎรหมู่ที่ ๑ บ้านห้วยขี้เหล็ก, ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๔๐} สัมภาษณ์ นางวรรณภา กาใจ, ราษฎรหมู่ที่ ๑ บ้านห้วยขี้เหล็ก, ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๒.

^{๔๑} สัมภาษณ์ นายบุญส่ง พญาใจ, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๙ บ้านนาเจริญ, ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๔๒} สัมภาษณ์ นางจิตติตา สิริทุมมากุล, นักพัฒนาชุมชนชำนาญการ อบต.ป่าซาง, ๒๔ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๔๓} สัมภาษณ์ นายดวงทิพย์ วันตุ้ย, ราษฎรหมู่ที่ ๖ บ้านป่าสา, ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

ส่งเสริมและสนับสนุนโครงการดีๆ ที่ประชาชนต้องการที่จะทำ โดยเน้นประโยชน์ ความคุ้มค่า ตรวจสอบได้และทำให้เกิดความยั่งยืน^{๔๔}

๙) การส่งเสริมคุณภาพชีวิตในด้านท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซางมีการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมทางศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น ผ่านโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น โครงการหมู่บ้านศีล ๕ โครงการบ้านวัดโรงเรียน และโครงการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นมากมาย^{๔๕}

๑๐) การส่งเสริมในพื้นที่มักจะเป็นการส่งเสริมที่เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อสำหรับการฟื้นฟูด้านศิลปะ ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น สมุนไพร และการละเล่นต่างๆ ภายในชุมชน โดยประชาชนจะมีส่วนสำคัญมากที่จะเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและได้รับประโยชน์นี้^{๔๖}

๑๑) การส่งเสริมท้องถิ่นควรมีการจัดกิจกรรมในด้านวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นพื้นบ้านตามวาระโอกาส เพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นที่ดีไปสู่ลูกหลานต่อไป เช่น งานสงกรานต์ ประจําปี งานวันเข้าพรรษา เป็นต้น โดยในกิจกรรมมีการเชิญชวนให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้าร่วมทุกหมู่บ้านเพื่อเป็นการรักษาวัฒนธรรม อันดีงามไว้ประจําท้องถิ่น^{๔๗}

๑๒) การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีควรจัดให้มีการประชุมประชาคมเพื่อพัฒนาหรือมีการวางแผนโดยมีการให้ประชาชนเลือกโครงการที่ต้องการมากที่สุด เพื่อนำไปสู่การพัฒนาสำหรับประชาชนที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น^{๔๘}

^{๔๔} สัมภาษณ์ นายธีระพงษ์ ศรีพรหม, รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๔๕} สัมภาษณ์ นางนิรมล พรสีบ, ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๔๖} สัมภาษณ์ นายอนันต์ ศรีพรหม, กำนันตำบลป่าซาง, ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๔๗} สัมภาษณ์ นางสาวมุธิตา แรงจินะ, รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๔๘} สัมภาษณ์ นายสมหมาย คำจ้อย, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๖ บ้านป่าสา, ๑๒ ตุลาคม ๒๕๖๒.

แผนภาพที่ ๔.๔ แสดงการสังเคราะห์แบบสัมภาษณ์ด้านท้องถิ่น

สรุป องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นศูนย์กลางอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน ในพื้นที่ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นอย่างเหมาะสม เพื่อเป็นการอนุรักษ์สิ่งที่ดีงามไม่ให้สูญหาย ดังนั้นการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในท้องถิ่น เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งสำหรับการสร้างเครือข่ายที่ดีภายในชุมชน ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลจึงเป็นแค่ฝ่ายสนับสนุนงบประมาณและที่สำคัญควรส่งเสริมให้ผู้นำที่มีความรู้ไปอบรมเพื่อศึกษาดูงานนอกสถานที่ที่มีการพัฒนาแล้ว เพื่อที่จะได้นำความรู้ที่นำมาปรับใช้และนำมาพัฒนาท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมทางศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น ผ่านโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง สำหรับการฟื้นฟูด้านศิลปะ ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ภายในชุมชนเพื่อเป็นการรักษาวัฒนธรรม อันดีงามไว้ประจำท้องถิ่น จึงควรมีการวางแผนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาสำหรับประชาชนที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นนั้น

๔.๖ องค์ความรู้

จากการทำวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของ องค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย” ผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้ ออกเป็น ๒ ประการ ดังได้แสดงในแผนภาพที่ ๔.๕ - ๔.๖

๔.๖.๑ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วน ตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย					
	ความพอประมาณ	ความมีเหตุผล	การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	เงื่อนไขด้านความรู้	เงื่อนไขด้านคุณธรรม
ด้านครอบครัว	๑. การฝึกอบรมในเรื่องเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือนเพื่อให้อุตค้ล้องกับความพอประมาณ ๒. การให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชนในเรื่องของความพอประมาณ ๓. การส่งเสริมให้ประชาชนมีการเก็บออมรายได้สำหรับใช้ในยามจำเป็น	๑. การใช้หลักประชาสังคมเป็นที่ตั้ง เพื่อให้เกิดความคิดในเรื่องต่างๆ อย่างมีเหตุผล ๒. การให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ อย่างสร้างสรรค์และเป็นไปอย่างมีเหตุผล	๑. ส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักพึ่งพาตนเองโดยปลูกฝังเรื่องความคิด ๒. การแนะนำในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน เพื่อให้เกิดภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	๑. ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของคนในชุมชนเพื่อให้เกิดความรู้ในเศรษฐกิจพอเพียง ๒. ส่งเสริมให้คนในชุมชนนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันโดยยึดการปฏิบัติที่ถูกต้อง	๑. เน้นครอบครัวเป็นหลักเพื่อใช้ชีวิตอย่างพอเพียงอย่างมีคุณธรรมในการดำเนินชีวิต ๒. ส่งเสริมให้ประชาชนปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาในการใช้ชีวิตประจำวันอย่างเคร่งครัด
ด้านการทำงาน	๑. การฝึกอบรมเพื่อสร้างความรู้เกี่ยวกับการทำงานโดยยึดหลักความพอประมาณ ๒. การส่งเสริมให้มีการประกอบอาชีพเพื่อให้เกิดการดำรงชีพด้วยปัจจัยสี่อย่างมีความพอประมาณ	๑. การส่งเสริมอาชีพที่มีความเหมาะสมภายในชุมชนอย่างมีเหตุผล ๒. การสร้างองค์ความรู้ใหม่เพื่อสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชนอย่างมีเหตุผล ในการสร้างอาชีพใหม่ ๆ	๑. การส่งเสริมให้ประชาชนจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนขึ้นเพื่อให้เกิดการสร้างอาชีพภายในชุมชน ๒. ส่งเสริมให้คนในชุมชนรู้จักพึ่งพาตนเอง โดยเน้นในเรื่องความคิด	๑. ส่งเสริมให้ชุมชนได้เรียนรู้และมีความเข้าใจที่ถูกต้องในการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ๒. ส่งเสริมให้คนในชุมชนได้รับความรู้ใหม่ๆ ในการปฏิบัติงาน	๑. ส่งเสริมให้มีการประกอบอาชีพด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ๒. ส่งเสริมคุณธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความสงบสุขภายในชุมชน
ด้านสาธารณสุข	๑. การนำหลักความพอประมาณมาใช้เพื่อให้ชุมชนปลอดภัยจากสารเคมี ๒. การส่งเสริมให้มีการลด ละ เลิก อบายมุข เพื่อเป็นการสร้างความพอประมาณในการใช้ชีวิตอย่างเหมาะสม	๑. การรักษาสุขภาพแวดล้อมในชุมชนเพื่อให้เกิดความเข้าใจของคนในชุมชนโดยยึดหลักความมีเหตุผล ๒. การส่งเสริมให้มีกิจกรรมที่ดีภายในชุมชนเพื่อสร้างเครือข่ายของคนในชุมชนอย่างมีเหตุผล	๑. การส่งเสริมและสนับสนุนในเรื่องของระบบสาธารณสุขภายในชุมชนโดยยึดหลักการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ๒. การรณรงค์ให้เกิดสุขภาพที่ดีเพื่อให้ได้รับความรู้ในเรื่องการสร้างภูมิคุ้มกันโรค	๑. การให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการรักษาสุขภาพแวดล้อมเพื่อสุขภาพที่ดีภายในชุมชนของตน ๒. การสร้างและการส่งเสริมกิจกรรมเพื่อให้ประชาชนได้มีความรู้ในเรื่องของสุขภาพที่ดี	๑. ส่งเสริมให้ประชาชนภายในชุมชนสร้างจิตสำนึกในการช่วยเหลือประชาชนเมื่อมีการเกิดภัยพิบัติในท้องถิ่น ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ๒. การสร้างจิตสำนึกเพื่อให้ประชาชนมีความตระหนักรู้ถึงการดำรงชีวิตอย่างมีคุณธรรม
ด้านท้องถิ่น	๑. การพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานที่อยู่ในชุมชนอย่างเหมาะสม ๒. การส่งเสริมให้มีการใช้ทรัพยากรภายในท้องถิ่นอย่างเหมาะสม	๑. การส่งเสริมพัฒนาด้านประเพณีศิลปวัฒนธรรม โดยยึดหลักความมีเหตุผลเป็นสิ่งสำคัญ ๒. การยึดหลักความมีเหตุผลเพื่อใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญ	๑. ส่งเสริมให้คนในชุมชนอนุรักษ์ทรัพยากรภายในท้องถิ่น เช่น ป่าไม้ ลำน้ำ เพื่อให้ตระหนักสิ่งที่อยู่รอบตัว ๒. ส่งเสริมให้ชาวบ้านช่วยเหลือกัน ในการลงแขกเกี่ยวข้าว	๑. ส่งเสริมสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชนเพื่อให้เกิดความรู้ที่ดี ๒. การเสนอโครงการเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ดีภายในท้องถิ่นโดยเน้นหลักความรู้	๑. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยเน้นหลักคุณธรรมเพื่อให้เกิดความเท่าเทียมในชุมชน ๒. การส่งเสริมและถ่ายทอดภูมิปัญญาเพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์

แผนภาพที่ ๔.๕ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากแผนภาพที่ ๔.๕ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย “การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย” สรุปได้ว่า

การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย เศรษฐกิจพอเพียง ๕ ด้าน และคุณภาพชีวิต ๔ ด้าน ซึ่งในแต่ละด้านมีข้อค้นพบดังนี้

๑. ความพอประมาณ

- ด้านครอบครัว คือ การฝึกอบรมในเรื่องเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือนเพื่อให้สอดคล้องกับหลักความพอประมาณ โดยเน้นการให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการส่งเสริมสำหรับให้ประชาชนมีการเก็บออมรายได้สำหรับไว้ใช้ในยามจำเป็น

- ด้านการงาน คือ การฝึกอบรมเพื่อสร้างความรู้เกี่ยวกับการทำงานโดยยึดหลักความพอประมาณ และการประกอบอาชีพเพื่อให้มีการดำรงชีพด้วยปัจจัยสี่

- ด้านสาธารณสุข คือ การนำหลักความพอประมาณมาใช้เพื่อให้ชุมชนปลอดภัยจากสารเคมี โดยเน้นการส่งเสริมให้มีการลด ละ เลิก อดายมุข เพื่อเป็นการสร้างความพอประมาณในการใช้ชีวิตอย่างเหมาะสม

- ด้านท้องถิ่น คือ การพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานที่อยู่ในชุมชน และส่งเสริมให้มีการใช้ทรัพยากรภายในท้องถิ่นอย่างเหมาะสม

๒. ความมีเหตุผล

- ด้านครอบครัว คือ การใช้หลักประชาสังคมเป็นที่ตั้ง เพื่อให้เกิดความคิดในเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล รวมถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างสร้างสรรค์

- ด้านการงาน คือ การส่งเสริมอาชีพที่มีความเหมาะสมภายในชุมชน รวมถึงการสร้างองค์ความรู้ใหม่เพื่อสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชนอย่างมีเหตุผล และเป็นการสร้างอาชีพใหม่ๆ

- ด้านสาธารณสุข คือ การรักษาสุขภาพแวดล้อมในชุมชนเพื่อให้เกิดความเข้าใจของคนในชุมชนโดยยึดหลักความมีเหตุผล และมีการส่งเสริมให้มีกิจกรรมที่ดีภายในชุมชนเพื่อสร้างเครือข่ายของคนในชุมชน

- ด้านท้องถิ่น คือ การส่งเสริมพัฒนาด้านประเพณีศิลปวัฒนธรรม โดยยึดหลักความมีเหตุผลเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญยิ่งขึ้น

๓. การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

- ด้านครอบครัว คือ ส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักพึ่งพาตนเองโดยปลูกฝังเรื่องความคิด มีการแนะนำในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกับเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน เพื่อให้เกิดภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

- ด้านการงาน คือ การส่งเสริมให้ประชาชน จัดตั้งวิสาหกิจชุมชนขึ้นเพื่อให้เกิดการสร้างอาชีพภายในชุมชน รวมถึงส่งเสริมให้คนในชุมชนรู้จักพึ่งพาตนเอง โดยเน้นในเรื่องความคิด

- ด้านสาธารณสุข คือ การส่งเสริมและสนับสนุนในเรื่องของระบบสาธารณสุขภายในชุมชนโดยมีการรณรงค์ ให้เกิดสุขภาวะที่ดีเพื่อให้ได้รับความรู้ในเรื่องการสร้างภูมิคุ้มกันโรคตามหลักการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

- ด้านท้องถิ่น คือ ส่งเสริมให้คนในชุมชนอนุรักษ์ทรัพยากรภายในท้องถิ่น เช่น ป่าไม้ ลำน้ำ เพื่อให้ตระหนักสิ่งที่อยู่รอบตัว โดยมีการส่งเสริมให้ชวาวนาช่วยเหลือกัน ในการลงแขกเกี่ยวข้าว

๔. เจาะใจด้านความรู้

- ด้านครอบครัว คือ ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของคนในชุมชนเพื่อให้เกิดความรู้ในเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเน้นให้คนในชุมชนนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันโดยยึดการปฏิบัติที่ถูกต้อง

- ด้านการงาน คือ ส่งเสริมให้ชุมชนได้เรียนรู้และมีความเข้าใจที่ถูกต้องในการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้คนในชุมชนได้รับความรู้ใหม่ๆ ในการปฏิบัติงาน

- ด้านสาธารณสุข คือ การให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการรักษาสุขภาพแวดล้อมเพื่อสุขภาพที่ดีภายในชุมชนของตน โดยเน้นสร้างและส่งเสริมกิจกรรมเพื่อให้ประชาชนได้มีความรู้ในเรื่องของสุขภาพที่ดี

- ด้านท้องถิ่น คือ ส่งเสริมสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้เกิดความรู้ที่ดีโดยมีการเสนอโครงการ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ดีภายในท้องถิ่นโดยเน้นหลักความรอบรู้

๕. เจาะใจด้านคุณธรรม

- ด้านครอบครัว คือ มีการเน้นครอบครัวเป็นหลักเพื่อให้ใช้ชีวิตอย่างพอเพียง อย่างมีคุณธรรมในการดำเนินชีวิต และมีการส่งเสริมให้ประชาชนปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาเพื่อนำไปใช้ชีวิตประจำวันอย่างเคร่งครัด

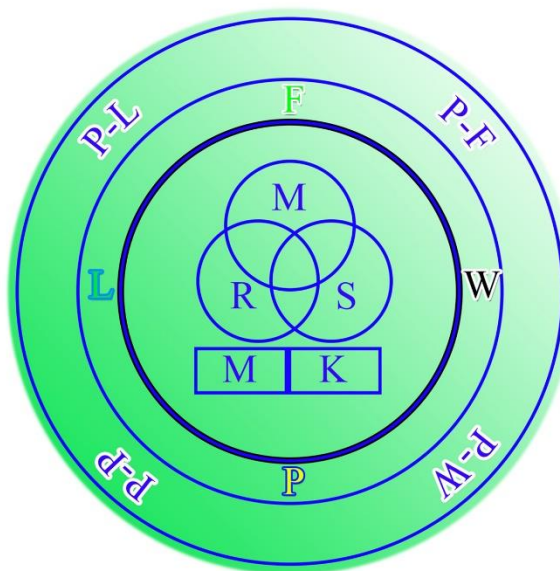
- ด้านการงาน คือ ส่งเสริมให้มีการประกอบอาชีพด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และมีคุณธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความสงบสุขภายในชุมชน

- ด้านสาธารณสุข คือ ส่งเสริมให้ประชาชนภายในชุมชนสร้างจิตสำนึกในการช่วยเหลือประชาชนเมื่อมีการเกิดภัยพิบัติในท้องถิ่น ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนมีความตระหนักรู้ถึงการดำรงชีวิตอย่างมีคุณธรรม

- ด้านท้องถิ่น คือ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยเน้นหลักคุณธรรมเพื่อให้เกิดความเท่าเทียมในชุมชน และยังมีการช่วยส่งเสริมรวมถึงถ่ายทอดภูมิปัญญาเพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์

๔.๖.๒ องค์ความรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัย

PQL Model

PQL (Promotion Quality Life) Model Detail data:

1. M in cycle center is Moderation
2. R in cycle center is Reasonability
3. S in cycle center is Self-immunization
4. M in Square center is Morolity condition
5. K in Square center is Knowledge condition
6. F in cycle second is Family
7. W in cycle second is Work
8. P in cycle second is Public health
9. L in cycle second is Local
10. P-F in Out line cycle is Promotion Family
11. P-W in Out line cycle is Promotion Work
12. P-P in Out line cycle is Promotion Public health
13. P-L in Out line cycle is Promotion Local

แผนภาพที่ ๔.๖ องค์ความรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัย

จากแผนภาพที่ ๔.๖ องค์ความรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัย “การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย” สรุปได้ว่า

๑) สัญลักษณ์วงกลม ๓ ห่วง ซึ่งประกอบด้วยตัวอักษรภาษาอังกฤษ ๓ ตัว คือ M, R, และ S นั้นมีคำอธิบาย ดังนี้

M = Moderation หมายถึง ความพอประมาณ ความพอดี

R = Reasonability หมายถึง ความมีเหตุผล

S = Self-immunization หมายถึง การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

สัญลักษณ์สี่เหลี่ยม ๒ ช่อง ซึ่งประกอบด้วยตัวอักษรภาษาอังกฤษ ๒ ตัว คือ M, และ K
 นั้นมีคำอธิบาย ดังนี้

M = Morality Condition หมายถึง เงื่อนไขคุณธรรม ความมีคุณธรรม

K = Knowledge Condition หมายถึง เงื่อนไขความรู้ ความรอบรู้

เมื่อสัญลักษณ์ทั้งหมดนำมารวมกัน ก็จะหมายถึง ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไข นั่นก็คือ หลักปรัชญา
 เศรษฐกิจพอเพียงขององค์พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร
 ในหลวงรัชกาลที่ ๙ ซึ่งเป็นหลักการดำรงชีวิตของประชาชนในทุกระดับให้ดำเนินไปในทางสายกลาง

๒) ตัวอักษรภาษาอังกฤษ ๔ ตัว ที่อยู่ล้อมรอบในวงกลมชั้นที่ ๒ คือ F, W, P และ L นั้นมี
 คำอธิบาย ดังนี้

F = Family หมายถึง ครอบครัว ซึ่งประกอบไปด้วย พ่อ แม่ ลูก ปู่ ย่า ตา ยาย เป็นต้น

W = Work หมายถึง การงาน อาชีพ หรือภาระหน้าที่ที่ควรรับผิดชอบ

P = Public health หมายถึง สาธารณสุข ซึ่งประกอบด้วย การดูแลสุขภาพไม่ว่าจะ
 เป็นร่างกาย จิตใจ ความรู้สึก เป็นต้น

L = Local หมายถึง ท้องถิ่น ถิ่นฐานที่อยู่อาศัย เช่น หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด
 สัญลักษณ์นี้เป็นหลักคุณภาพชีวิต ไม่ว่าจะเป็น ครอบครัว การงาน สาธารณสุข ท้องถิ่น
 ล้วนแล้วแต่เป็นคุณภาพชีวิตของเราที่ควรได้รับทั้งสิ้น

๓) ตัวอักษรภาษาอังกฤษ ๔ คู่ ที่อยู่ล้อมรอบในวงกลมชั้นที่ ๓ คือ P-F, P-W, P-P
 และ P-L นั้นมีคำอธิบาย ดังนี้

P-F = Promotion Family หมายถึง การส่งเสริมในด้านครอบครัว มีการส่งเสริมใน
 เรื่องที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว เพื่อให้ครอบครัวซึ่งประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก ปู่ ย่า ตา ยาย มีคุณภาพ
 ชีวิตที่ดีในการดำรงชีวิต

P-W = Promotion Work หมายถึง การส่งเสริมในด้านการงาน มีการสนับสนุนให้
 ประชาชนมีอาชีพ มีหน้าที่ในความรับผิดชอบ รวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี เพื่อให้สามารถ
 ดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ด้วยตนเอง

P-P = Promotion Public health หมายถึง การส่งเสริมในด้านสาธารณสุข
 เป็นการส่งเสริมเพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดี ทั้งสุขภาพร่างกาย จิตใจ ความรู้สึกที่ดี
 ในการอยู่ร่วมกันในสังคม

P-L = Promotion Local หมายถึง การส่งเสริมในด้านท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชน
 ภายในท้องถิ่น มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น รวมไปถึงจารีตประเพณีของท้องถิ่นให้คงอยู่สืบไป

ดังนั้นการส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นการส่งเสริมที่เน้นให้
 ประชาชนที่อาศัย เป็นครอบครัว ได้มีอาชีพการงานสุจริต มีสุขภาพที่ดี รวมถึงอยู่ในท้องถิ่นที่ดีด้วย

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย” โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้ ๑. เพื่อศึกษาการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ๒. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ๓. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed - Methods Research) โดยใช้ระเบียบวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ซึ่งใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยการใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๘๒ คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่ ๓ กลุ่มขึ้นไปขึ้นไป เมื่อพบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีจำนวน ๒๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๕ และเป็นเพศหญิง มีจำนวน ๑๖๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๕ ส่วนใหญ่เป็นผู้มีอายุมากกว่า ๕๐ ปี มีจำนวน ๑๙๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๐ เป็นผู้ที่มีการศึกษาประถมศึกษา มีจำนวน ๒๐๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๔ โดยเป็นผู้ที่มีอาชีพเกษตรกร มีจำนวน ๒๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๕ และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๘๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๖

๕.๑.๒ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

ความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

ในด้านเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๓๕$, S.D. = ๐.๗๓๖) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ดังนี้

๑.) ด้านความพอประมาณ ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๓๗$, S.D. = ๐.๗๙๖)

๒.) ด้านความมีเหตุผล ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๔๐$, S.D. = ๐.๘๑๐)

๓.) ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๓๓$, S.D. = ๐.๘๕๕)

๔.) ด้านเงื่อนไขความรู้ ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๒๔$, S.D. = ๐.๘๕๗)

๕.) ด้านเงื่อนไขคุณธรรม ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๔๒$, S.D. = ๐.๘๓๒)

ในด้านคุณภาพชีวิต โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๓๒$, S.D. = ๐.๗๒๕) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ดังนี้

๑) ด้านครอบครัว ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๓๑$, S.D. = ๐.๗๘๖)

๒) ด้านการงาน ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๓๐$, S.D. = ๐.๗๗๖)

๓) ด้านสาธารณสุข ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๓๖$, S.D. = ๐.๘๐๙)

๔) ด้านท้องถิ่น ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๓๒$, S.D. = ๐.๗๒๕)

๕.๑.๓ ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ ๑ ประชาชน ที่มี เพศ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ไม่แตกต่างกัน (Sig.=๐.๐๖๘) ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ ๒ ประชาชน ที่มี อายุ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ไม่แตกต่างกัน (Sig.=๐.๒๗๖) ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ ๓ ประชาชน ที่มี การศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ไม่แตกต่างกัน (Sig.=๐.๒๑๗) ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ ๔ ประชาชน ที่มี อาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ไม่แตกต่างกัน (Sig.=๐.๕๐๓) ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ ๕ ประชาชน ที่มี รายได้ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ไม่แตกต่างกัน (Sig.=๐.๗๗๕) ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

๕.๑.๔ สรุปปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย” ทำให้ได้ทราบถึงปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ดังนี้

ปัญหาและอุปสรรคต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

๑) ด้านครอบครัว ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ส่วนใหญ่ยังขาดองค์ความรู้ในเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งยังมีหนี้สินเพิ่มมากขึ้นจึงทำให้ไม่สามารถที่จะทำตามการส่งเสริมได้และยังทำให้เกิดปัญหาขึ้นภายในครอบครัว

๒) ด้านการงาน มีการจ้างงานลดน้อยลงในพื้นที่ รวมถึงผลผลิตทางการเกษตรไม่ได้ผลเท่าที่ควรเพราะขาดแหล่งน้ำและตลาดรับซื้อพืชผลทางการเกษตร การสนับสนุนจากทาง อบต. ยังมีน้อยรวมถึงบางอาชีพไม่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง จึงทำให้ประชาชนบางส่วนมีอาชีพและรายได้ที่ไม่มีความมั่นคงในชีวิต รวมไปถึงเศรษฐกิจในปัจจุบันยังไม่ได้เท่าที่ควร

๓) ด้านสาธารณสุข ประชาชนยังขาดความรู้เรื่องสุขภาพ การบริโภค ด้านสุขอนามัย ด้านสิ่งแวดล้อม จึงทำให้เกิดโรคมัยไข้เจ็บและโรคต่างๆ ที่เกิดจากสารเคมี หรือสารพิษจากขยะที่เกิดจากการทิ้ง จึงทำให้ประชาชนเกิดภาวะความเครียด เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันและที่สำคัญยังขาดเครื่องมืออุปกรณ์ทางการแพทย์ที่จะนำมาใช้กับประชาชนในชุมชนและบางครั้งการตรวจสุขภาพประชาชนในพื้นที่ยังไม่ได้รับการตรวจที่ทั่วถึง

๔) ด้านท้องถิ่น อบต. ยังขาดความรู้ความเข้าใจ รวมถึงไม่ค่อยมีบทบาทสำหรับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง เพราะโดยส่วนมากประชาชนในชุมชนและผู้นำชุมชนเป็นผู้ขับเคลื่อนในเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อเสนอแนะ ต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

๑) ด้านครอบครัว อยากให้ทาง อบต. ออกมามีส่วนร่วมและช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจภายในชุมชนให้มากยิ่งขึ้น รวมถึงอยากให้ทางภาครัฐ หรือเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้ช่วยสนับสนุนงบประมาณในเรื่องดังกล่าว รวมไปถึงหาตลาดรับซื้อในด้านพืชผลทางการเกษตรเพื่อให้ชาวเกษตรกรสามารถบริหารจัดการพืชผลของตนเองได้

๒) ด้านการงาน อบต. ควรมีการส่งเสริมอาชีพในชุมชนที่มีความสอดคล้องกับแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงให้มากขึ้นเพื่อให้คนในชุมชนได้มีอาชีพและรายได้ที่มั่นคงที่สำคัญ ควรให้การ

ส่งเสริมในเรื่องของการจัดการงานฝีมือรวมไปถึงตลาดรับซื้อผลิตภัณฑ์ และเพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้กับผู้สูงอายุภายในชุมชน

๓) ด้านสาธารณสุข อยากให้ทาง อบต. ร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลช่วยส่งเสริม พร้อมกับมาให้คำแนะนำดูแลในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ และสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน รวมถึงการเลิกใช้สารเคมี เช่น ยาฆ่าแมลง ยาฆ่าหญ้า โดยปรับเปลี่ยนมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์และอยากให้ช่วยสนับสนุนงบประมาณก่อสร้างเตาเผาขยะ สำหรับในทุกๆ หมู่บ้านจำเป็นต้องมี เพื่อให้เกิดความเรียบร้อยภายในชุมชน ต่อมลภาวะทางอากาศและต้องมีการจัดให้มีการคัดแยกขยะก่อนเผา

๔) ด้านท้องถิ่น อบต. ควรจัดให้มีการอบรมให้ความรู้ คำแนะนำ และส่งเสริมในด้านต่างๆ เพื่อให้ประชาชนได้ใช้ชีวิตอยู่ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงให้มากขึ้น และควรมีการให้ความรู้กับประชาชนในเรื่องของการกักเก็บน้ำไว้ใช้ในภาคการเกษตร สิ่งสำคัญกว่านั้นควรให้ความสนใจที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตให้มากขึ้น เพราะทำให้เกิดผลผลิตที่ดีในวันข้างหน้า

๕.๑.๕ สรุปแบบสัมภาษณ์

การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ซึ่งประกอบด้วย ๔ ด้าน ดังนี้

๑.) **ด้านครอบครัว** หลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้นั้นต้องยึดหลักพึ่งพาตนเองโดยเน้นให้แต่ละครอบครัวอยู่แบบพอเพียงโดยส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักสร้างภูมิคุ้มกันในครอบครัว คือการอยู่อย่างไม่พึ่งพา รวมถึงมีสติ มีเหตุผลพึ่งพาตนเองได้ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลในครอบครัวสำหรับมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี จึงทำให้ประชาชนในท้องถิ่นสามารถมีความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้อำนาจเป็นต้นแบบสนับสนุน ส่งเสริมให้มีรายได้ โดยเมื่อทุกคนอาศัยอยู่ในท้องถิ่นแล้วมีรายได้เข้ามา ครอบครัวก็มีความสุข ซึ่งนั่นก็เป็นการส่งเสริมตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ ๙ เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีโดยเน้นครอบครัวเป็นหลัก

๒.) **ด้านการทำงาน** ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับการทำงานนั้นควรมีการฝึกอบรมวิชาชีพให้กับประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง ดังนั้นการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาอาชีพต่างๆ ในหมู่บ้าน โดยถ้าเกษตรกรขาดความรู้ความสามารถ ก็รวมกลุ่มขอให้ทางเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ ความสามารถในวิชาชีพนั้นมาให้ความรู้ ช่วยทำความเข้าใจให้กับประชาชน เช่น การจัดการ การแปรรูปในผลผลิตทางการเกษตร การเย็บผ้า การนวดแผนไทย การประกอบอาหาร เป็นต้น เพื่อลดปัญหาการทำงานนอกพื้นที่ นายกองค้การบริหารส่วนตำบลซึ่ง

เป็นผู้บริหารองค์กร ได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ที่ทำงานเกี่ยวกับในเรื่องนี้สามารถทำงานได้อย่างเต็มที่ เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

๓.) ด้านสาธารณสุข สำหรับการดูแลสุขภาพของประชาชน หรือผู้ด้อยโอกาส ควรมีการส่งเสริมอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ประชาชนเกิดความเข้มแข็งสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ในการควบคุมดูแลและพัฒนาสุขภาพของประชาชนเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในร่างกาย เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความรวดเร็วและถูกหลักในการทำงาน จึงมีการประสานงานในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มาให้ความรู้ในเรื่องการดูแลสุขภาพ ที่อาจเกิดขึ้นภายในชุมชน โดยในการเสริมสร้างองค์ความรู้ให้แก่ประชาชนทุกวัย ทุกระดับ ในการดูแลสุขภาพทางกาย ทางใจ และสุขภาพทางอารมณ์ รวมถึงโรคที่มักเกิดตามฤดูกาล เช่น ฤดูฝนจะมีส่งเสริมให้การกำจัดลูกน้ำ ยุงลาย เพื่อไม่ให้เกิดโรคไข้เลือดออก ฤดูหนาวก็มักเกิดโรคไข้หวัดใหญ่ในกลุ่มผู้สูงอายุ เด็ก ผู้ที่มีภาวะกลุ่มเสี่ยงต่างๆ และรวมไปถึงส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ลดการใช้สารเคมี จะได้ไม่มีสารพิษตกค้างในผลผลิตทางการเกษตร โดยเมื่อนำมาประกอบอาหาร ก็จะเป็นผลดีต่อสุขภาพด้วย

๔.) ด้านท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นศูนย์กลางอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน ในพื้นที่ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นอย่างเหมาะสม เพื่อเป็นการอนุรักษ์สิ่งที่ดีงามไม่ให้สูญหาย ดังนั้นการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในท้องถิ่น เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งสำหรับการสร้างเครือข่ายที่ดีภายในชุมชน ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลจึงเป็นแค่ฝ่ายสนับสนุนงบประมาณ และที่สำคัญควรส่งเสริมให้ผู้นำที่มีความรู้ไปอบรมเพื่อศึกษาดูงานนอกสถานที่ที่มีการพัฒนาแล้วเพื่อที่จะได้นำความรู้นั้นมาปรับใช้และนำมาพัฒนาท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมทางศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น ผ่านโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง สำหรับเป็นการฟื้นฟูด้านศิลปะ ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ภายในชุมชนเพื่อเป็นการรักษาวัฒนธรรม อันดีงามไว้ประจำท้องถิ่น จึงควรมีการวางแผนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาสำหรับประชาชนที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นนั้น

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย” โดยรวมทั้ง ๔ ด้านสามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

๕.๒.๑ การวิเคราะห์การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

พบว่า การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมทั้ง ๕ ด้าน ของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ด้านเงื่อนไขความรู้ ด้านเงื่อนไขคุณธรรม ส่วนใหญ่อยู่ในระดับ ปานกลาง อาจเนื่องมาจากการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซางยังมีการผลักดันน้อย เพราะโดยส่วนใหญ่แล้วภาครัฐ และผู้นำชุมชนเป็นผู้ขับเคลื่อน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหาพุทธิสรรค์ ปญญาวิโร (สมบุญ)** ได้ทำการวิจัยเรื่องบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า ๑) บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ๓.๔๘ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน^๑

พบว่า การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมทั้ง ๔ ด้าน ของคุณภาพชีวิต ได้แก่ ด้านครอบครัว ด้านการงาน ด้านสาธารณสุข ด้านท้องถิ่น ส่วนใหญ่อยู่ในระดับ ปานกลาง อาจเนื่องมาจากการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซางยังมีการผลักดันน้อย เพราะโดยส่วนใหญ่แล้วภาครัฐ และผู้นำชุมชนเป็นผู้ขับเคลื่อน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระชนพล กนต์สีโล (เรือนเพชร)** ได้ทำการวิจัยเรื่องการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ผลการวิจัยพบว่า ๑. ระดับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่าด้านจิตใจ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = ๓.๔๑$) รองลงมาได้แก่ ด้านร่างกายและด้านความสัมพันธ์ทางสังคมมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = ๓.๒๘$) ส่วนด้านที่อยู่อาศัย มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = ๓.๑๕$)^๒ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระภริณรักษ์ เขมจาโร (ร่มเงิน)** ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิต

^๑ พระมหาพุทธิสรรค์ ปญญาวิโร (สมบุญ), “บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

^๒ พระชนพล กนต์สีโล (เรือนเพชร), “การส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑).

ของประชาชนตามการบริหารของเทศบาลตำบลป่าต๋ม อำเภอรั่ว จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ๑. การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนตามการบริหารของเทศบาลตำบลป่าต๋ม อำเภอรั่ว จังหวัดเชียงใหม่ ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = ๒.๗๖) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง^๓ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **อำพล ใจคิด** ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตามหลักภาวนา ๔ ของเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า ๑) การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลนครระยองด้วยหลักภาวนา ๔ โดยภาพรวม อยู่ในระดับระดับปานกลาง (\bar{X} = ๒.๘๖๗, S.D. = ๑.๐๕๑) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้สูงอายุมองความคิดเห็นเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การพัฒนาด้านปัญญาระดับปานกลาง (\bar{X} = ๓.๑๙, S.D. = ๑.๐๔๗) การพัฒนาด้านจิตตอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = ๒.๘๖, S.D. = ๑.๐๐๗) การพัฒนาด้านศีลอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = ๒.๘๓, S.D. = ๑.๐๓๖) การพัฒนาด้านร่างกายอยู่ในระดับน้อย (\bar{X} = ๒.๕๗, S.D. = ๑.๑๑๖)^๔ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหาชนะพงษ์พันธ์ สีสั่งข์** ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพและปัญหาของการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ๑. สภาพการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = ๓.๖๕) ๒. ปัญหาการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = ๒.๕๓)^๕ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหาอนุชิต อนุจารี (ถนัดเรือ)** ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาสังคมตามหลักสารณียธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลเข้ อำเภอรั่ว จังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า ๑) การพัฒนาสังคมตามหลักสารณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเข้ อำเภอรั่ว จังหวัดศรีสะเกษ ประชาชนมีความคิดเห็นโดย

^๓ พระกรัณธิ์ชัย เขมจาโร (ร่วมเงิน), “การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนตามการบริหารของเทศบาล ตำบลป่าต๋ม อำเภอรั่ว จังหวัดเชียงใหม่”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙).

^๔ อำพล ใจคิด, “การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตามหลักภาวนา ๔ ของเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙).

^๕ พระมหาชนะพงษ์พันธ์ สีสั่งข์, “การศึกษาสภาพและปัญหาของการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครราชสีมา”, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, ๒๕๕๑).

ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๐๒$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน^๖

๕.๒.๒ เปรียบเทียบการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ตอบแบบสอบถามตามสมมติฐานการวิจัยทั้ง ๕ ข้อ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

๑) เพศ

ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวม จำแนกตามเพศ พบว่า ไม่แตกต่างกัน เพราะว่าการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ไม่ได้ขึ้นอยู่กับเพศของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระนพรัตน์ ญาณวีโร (พุลสวัสดิ์)** ได้ทำการวิจัยเรื่องบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้^๗

๒) อายุ

ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวม จำแนกตามอายุ พบว่า ไม่แตกต่างกัน เพราะว่าการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงไม่ได้ขึ้นอยู่กับอายุของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระปริญญา ฐิตธมโม (จันทะมงคล)** ได้ทำการวิจัยเรื่องบทบาทด้านการส่งเสริมวิถีชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ

^๖ พระมหาอนุชิต อนุจารี (ถนดเรื้อย), “การพัฒนาสังคมตามหลักสสารณียธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ อำเภออุ้มพระพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

^๗ พระนพรัตน์ ญาณวีโร (พุลสวัสดิ์), “บทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนใน อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๐).

ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ท่าช้าง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทด้านการส่งเสริมวิถีชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ท่าช้าง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อปี และตำแหน่ง พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการส่งเสริมวิถีชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ท่าช้าง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ไม่แตกต่างกัน^๘

๓) ระดับการศึกษา

ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวม จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกัน เพราะว่าการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ไม่ได้ขึ้นอยู่กับระดับการศึกษาของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระนพพร ญาณสมปนโน (แก้วคง)** ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย^๙

^๘ พระปริญญา ฐิตธมโม (จันทะมงคล), “บทบาทด้านการส่งเสริมวิถีชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ท่าช้าง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสนมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

^๙ พระนพพร ญาณสมปนโน (แก้วคง), “การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท”, **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๒).

๔) อาชีพ

ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวม จำแนกตามอาชีพ พบว่า ไม่แตกต่างกัน เพราะว่าการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงไม่ได้ขึ้นอยู่กับอาชีพของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระสมุห์ทรง สณฺญโต (ทองคุ่ม)** ได้ทำการวิจัยเรื่องบทบาทของวัดไร่ซิงที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตตำบลไร่ซิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบบทบาทของวัดไร่ซิงที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตตำบลไร่ซิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างตัวแปร พบว่า เพศ อายุ รายได้ และอาชีพ มีผลให้ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของวัดไร่ซิงที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตตำบลไร่ซิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ไม่แตกต่างกัน จึงเป็นการปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้^{๑๐}

๕) รายได้

ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวม จำแนกตามรายได้ พบว่า ไม่แตกต่างกัน เพราะว่าการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ไม่ได้ขึ้นอยู่กับรายได้ของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระสมุห์ทรง สณฺญโต (ทองคุ่ม)** ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการวิจัยพบ บทบาทของวัดไร่ซิงที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตตำบลไร่ซิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบบทบาทของวัดไร่ซิงที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตตำบลไร่ซิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างตัวแปร พบว่า เพศ อายุ รายได้และอาชีพ มีผลให้ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของวัดไร่ซิงที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตตำบลไร่ซิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ไม่แตกต่างกัน จึงเป็นการปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้^{๑๑}

^{๑๐} พระสมุห์ทรง สณฺญโต (ทองคุ่ม), “บทบาทของวัดไร่ซิงที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตตำบลไร่ซิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

^{๑๑} เรื่องเดียวกัน ,พระสมุห์ทรง สณฺญโต (ทองคุ่ม), ๒๕๕๖).

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย” ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่ควรกำหนดเป็นนโยบายเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ ดังต่อไปนี้

๑. องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการศึกษาข้อมูลพื้นที่ที่มีความละเอียดชัดเจน เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการเก็บรวบรวมข้อมูลหรือสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นเพื่อนำมาเข้าสู่ที่ประชุมในการปรึกษาหารือ สำหรับกำหนดแนวทางในการแก้ไขและพัฒนาในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

๒. องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการปลูกฝังค่านิยมในประชาชนในชุมชนใช้ชีวิตบนพื้นฐานความพอเพียง มีความรู้ และคุณธรรม เพื่อสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง

๓. องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการประชาสัมพันธ์นโยบายของภาครัฐเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้ประชาชนได้รับทราบ เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ได้เสนอความคิดเห็น รวมถึงแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนต่อไป

๔. ภาครัฐควรมีการสนับสนุนทางด้านงบประมาณและควรสนับสนุนให้มีตัวแทนปราชญ์ชุมชนในการมาให้ความรู้ ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้นภายในชุมชน

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย” ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่ควรนำไปปฏิบัติเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ ดังต่อไปนี้

๑. การส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงภายในท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดให้มีการประชุมร่วมกันกับผู้นำท้องถิ่นเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างจริงจัง โดยเน้นตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

๒. องค์การบริหารส่วนตำบลควรทำการศึกษาบริบทภายในชุมชนอย่างทั่วถึงและกำหนดแนวทางที่จะส่งเสริมคุณภาพชีวิตภายในชุมชนเพื่อให้เกิดความครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

๓. องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการติดตามผลการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับประชาชนในท้องถิ่น

๔. องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการส่งเสริมในเรื่องของคุณภาพชีวิตประชาชนอย่างจริงจัง โดยเน้นประชาชนในขอบเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นศูนย์กลาง

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย” ผู้วิจัยขอเสนอให้ผู้ที่สนใจได้นำไปศึกษาวิจัยครั้งต่อไปในประเด็นดังต่อไปนี้

๑. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้นำชุมชนต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

๒. ควรมีการศึกษาในด้านอื่นๆ ที่ส่งผลต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงภายในท้องถิ่นเพิ่ม เช่น ด้านสังคม ด้านความเชื่อศาสนา ด้านสุขภาพอนามัย

๓. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับค่าความสัมพันธ์ของการส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

๔. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่จะนำไปส่งเสริมในพื้นที่ท้องถิ่นโดยเน้นประชาชนเป็นสำคัญ

๕. ควรศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำท้องถิ่นต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ:

กรมการปกครอง. เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนพึ่งตนเอง แนวคิดและยุทธศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: กรมการปกครอง, ๒๕๕๖.

กรมการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๕๒. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ประสานมิตร, ๒๕๕๒.

กรมกำลังพลทหารบก. กองร้อยนำอยู่ กองพันเข้มแข็ง เขตทหารปลดอาสาเสพติด ประจำปี ๒๕๕๕. กรุงเทพมหานคร: อรุณการพิมพ์, ๒๕๕๕.

กาญจนา บุญยังและคณะ. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในองค์การบริหารส่วนตำบล. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, ๒๕๕๒.

โกวิท พวงงาม. การปกครองท้องถิ่นไทย: หลักการและมิติใหม่ในอนาคต . พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, ๒๕๕๐.

คณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๐.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๐.

จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา. จากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง...สู่การปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: เพชรรุ่งการพิมพ์, ๒๕๕๑.

ชุตีระ ระบอบและคณะ. ระเบียบวิธีวิจัย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๕๒.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ชูชัย ศุภวงค์และยุวดี คาคการณ์ไกล. **องค์การบริหารส่วนตำบลในแนวทางประชาคม**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข, ๒๕๕๔.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพมหานคร: เทพเนรมิต, ๒๕๕๑.
- ชูศักดิ์ เทียงตรง. **การบริหารการปกครองท้องถิ่นไทย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๐.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. **การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ SPSS**. พิมพ์ครั้งที่ ๙. กรุงเทพมหานคร: บิซิเนสอาร์แอนด์ดี, ๒๕๕๑.
- ธนสวรรค์ เจริญเมือง. **การกระจายอำนาจอย่างไรสร้างประชาธิปไตย**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐.
- บัญญัติ พุ่มพันธ์. **อบต.ของเรา: ท้องถิ่นของเรา**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์บพิธการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๕๘.
- ประทาน คงฤทธิศึกษาการ. **การปกครองท้องถิ่น**. กรุงเทพมหานคร: พีระพัฒนา, ๒๕๕๖.
- ประเวศ วะสี. **ประชาคมตำบลยุทธศาสตร์เพื่อเศรษฐกิจพอเพียงศีลธรรมและสุขภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์เนศพรีนติ้งเซ็นเตอร์, ๒๕๕๑.
- ไพเราะ เลิศวิราม. **เศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพมหานคร: ไทยเดย์ดอทคอม, ๒๕๕๐.
- ลิขิต อีร์เวคิน. **การกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๐.
- วัชรรา ไชยสาร. **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, ๒๕๕๔.
- สนิท จรอนันต์. **ความเข้าใจเรื่องการปกครองท้องถิ่น (ฉบับปรับปรุง)**. กรุงเทพมหานคร: สุขุมและบุตร, ๒๕๕๐.
- สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **ชีวิตพอเพียง**. กรุงเทพมหานคร: ดอกเบี๋ย, ๒๕๕๐.
- สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๕๐.
- สุขสรสรรค์ กันตะบุตร. **การศึกษาการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาคธุรกิจ**. กรุงเทพมหานคร: คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๕๐.

บรรณานุกรม (ต่อ)

สุพรรณิ ไชยอำพรและสนธิ สมัครการ. การวิจัยคุณภาพชีวิตของคนไทยระหว่างชาวเมืองและชนบท.

กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๕๔.

สุเมธ ตันติเวชกุล. คำพ่อสอนเศรษฐกิจพอเพียง หนังสือเฉลิมพระเกียรติเฉลิมฉลองพระชนมายุ ๘๑ พรรษา.

กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา สถาบันสื่อธรรม, ๒๕๕๑.

_____ . ใต้เบื้องพระยุคลบาท. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๔๔.

สุรพล สุยะพรหม. การเมืองกับการปกครองของไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,

๒๕๕๓.

อุดม เขยกิจวงศ์. หนังสือยุคปฏิรูปการศึกษา อบต.ประชาธิปไตยของชาวบ้าน. กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์บรรณกิจ, ๒๕๕๕.

อุทัย หิรัญโต. สารานุกรมการปกครองไทย. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยการปกครอง, ๒๕๕๑.

ณ ลินพัฒน์ ณรงค์กุล. การพัฒนาคุณภาพชีวิต. กรุงเทพมหานคร: แพร์พิทยา, ๒๕๕๑.

อรุณี ปิ่นประยงค์. เศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร: กองส่งเสริมธุรกิจเกษตรกรรมวิชาการ

เกษตร, ๒๕๕๐.

(๒) วารสาร และบทความ:

ประสิทธิ์ ทองอ่อน. “เศรษฐกิจพอเพียงแนวพุทธศาสตร์”. วารสารบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏ

สุรินทร์. ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑ กรกฎาคม – ธันวาคม, ๒๕๕๐: ๑๘.

วรวิทย์ อวิรุทธ์วรกุล. “รูปแบบการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในภาคประชาชน

ชุมชน เอกชนและภาครัฐ”. วารสารเศรษฐกิจและสังคม. ปีที่ ๔๖ ฉบับที่ ๒ เมษายน -

มิถุนายน, ๒๕๕๒: ๒๕.

อุษณีย์ เกษมสันต์ ณ อยุธยา. “ศาสตร์แห่งธรรมิกราชาสร้างคุณค่าแห่งชีวิต”. วารสารข่าวทางเดิน.

ปีที่ ๓๕ ฉบับที่ ๑๔๙ เมษายน – มิถุนายน, ๒๕๕๓: ๕๑-๕๒.

อำพน กิตติอำพน. “พระมหากรุณาธิคุณด้านสังคม: ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับสังคมไทย”.

สยามรัฐ สัปดาห์วิจารณ์ ฉบับเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพล

ดุษฎีเดช. (ฉบับที่ ๑๐ วันศุกร์ที่ ๓๐ พฤศจิกายน - วันพฤหัสบดีที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐):

๙-๑๐.

บรรณานุกรม (ต่อ)

(๓) วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์/รายงานการวิจัย:

- กมลวรรณ ปั่นขาว. “การพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย”. **สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๒.
- ชัยยะ วิหกเทียร. “รายงานการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท: ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลโยธะกา อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา”. **ภาคินิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม**. คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๕๔.
- ณัฐวุฒิ บำรุงแจ่ม “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการดำเนินชีวิตของนักศึกษาคณะเศรษฐศาสตร์ระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่” **รายงานวิจัย**. คณะเศรษฐศาสตร์: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๐.
- ทองพูล สังก้าว. “การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของข้าราชการครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น”. **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๐.
- เทวินทร์ ศิริปัญญา. “การพัฒนาคุณภาพชีวิตของทหารกองประจำการกองบัญชาการช่วยรบที่ ๑ ค่ายพนัสบดีศรีอุทัย กิ่งอำเภอเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี”. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๔.
- สัมพันธ์ พิษยททยา. “แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนค่ายทหารกองทัพกมungsู่ชุมชนเข้มแข็ง”. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๙.
- พระภริณรักษ์ เขมจาโร (ร่วมเงิน). “การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนตามการบริหารของเทศบาลตำบลป่าต๋ม อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙.

บรรณานุกรม (ต่อ)

พระชนพล กนตสีโล (เรื่อนเพชร). “การส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑.

พระนพพร ญาณสมปโน (แก้วคง). “การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพธาราม อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท”. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑.

พระนพรัตน์ ญาณวีโร (พูลสวัสดิ์). “บทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนใน อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๐.

พระปริยญา ฐิตธมโม (จันทะมงคล). “บทบาทด้านการส่งเสริมวิถีชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ท่าช้าง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

พระมหาชนะพงษ์พันธ์ สีสังข์. “การศึกษาสภาพและปัญหาของการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครราชสีมา”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, ๒๕๕๑.

พระมหาพุทธสิริรงค์ ปญญาวิโร (สมบุญ). “บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

พระมหาอนุชิต อนุจารี (ถนัดเรื่อย). “การพัฒนาสังคมตามหลักสาราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเข้ อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.

บรรณานุกรม (ต่อ)

พระวีระพงศ์ วีระวชิราภรณ์ (เกียรติไพโรยศ). “การประยุกต์ใช้หลักมนุษยสัมพันธ์เชิงพุทธในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

พระสมุห์ทรง สดัญญโต (ทองค่อม). “บทบาทของวัดไร่ขิงที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตตำบลไร่ขิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.

วีรวัฒน์ ฉันทศาสตร์โกศล. “คุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวน กรมทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ ๑”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๕๒.

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยรามคำแหง. “ผลการประเมินความพร้อมขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจและกำกับดูแลตรวจสอบองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น”. **รายงานวิจัย**. สถาบันวิจัยและพัฒนา: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๐.

สนั่น ราชทิพย์. “แนวทางการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตในการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๐.

สุเกียรติ ด่านพิษณุพันธ์. “การพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินจังหวัดสุโขทัย”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, ๒๕๕๔.

อำพล ใจคิด. “การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตามหลักภavana ๔ ของเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙.

บรรณานุกรม (ต่อ)

(๔) เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่และเอกสารอื่น ๆ:

ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๒๖. **ราชกิจจานุเบกษา**. ฉบับพิเศษ เล่มที่ ๘๙ ตอนที่ ๑๙๐ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕.

องค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง. **แผนพัฒนาท้องถิ่น ๔ ปี (๒๕๖๑ - ๒๕๖๔)**. องค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย, ๒๕๖๑. (อัดสำเนา).

วิญญู อังคนารักษ์. “แนวคิดในการกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่น”. **เอกสารประกอบการบรรยายฉบับพิมพ์โรเนียว**, ๒๕๕๑.

สำนักงานเลขานุการ อบต.อุบลราชธานี. **คู่มือการบริหารงานบุคคล อบต.กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย**. อุบลราชธานี: ม.ป.พ., ๒๕๕๒.

(๕) สื่ออิเล็กทรอนิกส์:

ฉัตรรัตน์ นุชน้อย. **แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://202.143.146.195/km/index.php?option=com_content&task=view&id=4625&Itemid=57 [๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๑].

ปราชญ์ขะ. **หลักธรรมไตรสิกขา**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.gotoknow.org/posts/85713> [๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๑].

สารานุกรมเสรี (วิกิพีเดีย). **เศรษฐกิจพอเพียง**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://th.wikipedia.org/wiki/เศรษฐกิจพอเพียง> [๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒]

องค์การบริหารส่วนตำบลโนนธาตุ. **หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.kknontat.com/?page_id=14252 [๕ มีนาคม ๒๕๖๑].

บรรณานุกรม (ต่อ)

(๖) สัมภาษณ์:

- นายสมควร นัยดีบ. นายกองค้การบริหารส่วนตำบลป่าซาง, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒.
 นายทักษิณ มาลัย. รองนายกองค้การบริหารส่วนตำบลป่าซาง, ๒๔ ตุลาคม ๒๕๖๒.
 นางสาวมูธิตา แรงจินะ. รองนายกองค้การบริหารส่วนตำบลป่าซาง, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒.
 นางนิรมล พรสีบ. ปลัดกองค้การบริหารส่วนตำบลป่าซาง, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒.
 นายธีระพงษ์ ศรีพรหม. รองปลัดกองค้การบริหารส่วนตำบลป่าซาง, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒.
 นางทิตติธิตา สิริทุมมากุล. นักพัฒนาชุมชนชำนาญการ อบต.ป่าซาง, ๒๔ ตุลาคม ๒๕๖๒.
 นายอนันต์ ศรีพรหม. กำนันตำบลป่าซาง, ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๒.
 นายบุญส่ง พญาใจ. ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๙ บ้านนาเจริญ, ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๒.
 นายสมหมาย คำจ้อย. ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๖ บ้านป่าสา, ๑๒ ตุลาคม ๒๕๖๒.
 นายศรีนวล ศรีพรหม. ราษฎรหมู่ที่ ๑ บ้านห้วยขี้เหล็ก, ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.
 นายดวงทิพย์ วันตุ้ย. ราษฎรหมู่ที่ ๖ บ้านป่าสา, ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.
 นางวรรณกา กาใจ. ราษฎรหมู่ที่ ๑ บ้านห้วยขี้เหล็ก, ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๒.

๒. ภาษาอังกฤษ:

- Berkowitz. L. **Social Psychology**. illinois: Scott Foresma., 1992.
 Broom. L. and Selznick. p. **Sociology** 5th ed. New York: Harper and Row., 1993.
 Cohen. B. **Introduction of Sociology**. New York: McGraw-Hill., 1999.
 Dale Yoder. **Personal Principles and Policies**. fourth printing. Englewood Cliffs: New Jersey Prentice - Hall. Inc., 1996.
 Maslow. A.H. **Motivation and Personality**. New York: Harper & Row Publishing., 1994.
 Paiboon Suthasupa. **Territory and Rural Development in Thailand**. Republic of Singapore: Regional Institute of Higher Education., 1992.
 Sharma. R.C. **Population Trends Resources and Environment Handbook on Population Education**. New Delhi: Tata McGraw – Hill., 1995.
 UNESCO. **“Indicator of Environmental Quality of Life”**. Research and Papersin Social Science. Paris: UNESCO., 1998.
 Wit Daniel. **A Comparative Survey of Local Government and Administration**. Bangkok: Prachandra Printing Press., 1991.
 Zhan. L. **Journal of Advance Nursing**. New York: Springer-verlag., 1992.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ โทร.,โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๓

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/ว ๐๒๔ วันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิติวดี หมั่นมี อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์

เนื่องด้วย พระภักดี มหาวิริโย รหัสประจำตัวนิสิต ๖๑๐๑๒๐๔๑๑๕ นิสิตหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ มีความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในเรื่องเกี่ยวกับงานวิจัยดังกล่าว สามารถตรวจแก้ไขและให้ข้อเสนอแนะ เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ในเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือ)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระภักดี มหาวิริโย
โทร. ๐๘๑-๒๒๗๘๑๒๐

ทพ๐๑ (อ.อ.)
๐๐ ๑๑ ๑๑
ธิติวดี หมั่นมี
๒๐ ก.ย. ๒๕๖๒

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ โทร.โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๓

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/ว๐๒๙ วันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุทธนา ปราณิต อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์

เนื่องด้วย พระภักดี มหาวิริโย รหัสประจำตัวนิสิต ๖๑๐๑๒๐๔๑๑๕ นิสิตหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ มีความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในเรื่องเกี่ยวกับงานวิจัยดังกล่าว สามารถตรวจแก้ไขและให้ข้อเสนอแนะ เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ในเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ตรวจแล้ว

ผู้ประสานงาน : พระภักดี มหาวิริโย
โทร. ๐๘๒-๒๒๗๘๒๒๐

(ผศ.ดร.ยุทธนา ปราณิต)
เลขานุการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชารัฐศาสตร์
๑๐/๙/๒๕๖๒

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ โทร.,โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๓

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/๑๐๒๙ วันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๖๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน อาจารย์ ดร.ประเสริฐ อีลาว อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์

เนื่องด้วย พระภักดี มหาวิริโย รหัสประจำตัวนิสิต ๖๑๐๑๒๐๔๑๑๕ นิสิตหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ มีความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในเรื่องเกี่ยวกับงานวิจัยดังกล่าว สามารถตรวจแก้ไขและให้ข้อเสนอแนะ เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ในเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือ)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ตรวจแล้ว

ดร.ประเสริฐ อีลาว

๒๓ ก.ย. ๖๒

ผู้ประสานงาน : พระภักดี มหาวิริโย

โทร. ๐๘๒-๒๒๗๘๑๒๐

ที่ อว ๘๐๐๕๒/ ๐๑๕

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โขมบี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอรังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๕ กันยายน ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์
เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.จักรพันธ์ วงษ์บูรณาวิทย์ อาจารย์ประจำโปรแกรมรัฐศาสตรบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระภิกษุ มหาวิริโย รหัสประจำตัวนิสิต ๖๑๐๑๒๐๔๑๑๕ นิสิตหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง
"การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง
อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวិจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต พิจารณาแล้วเห็นว่าท่าน
เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ มีความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในเรื่องเกี่ยวกับงานวิจัยดังกล่าว สามารถตรวจ
แก้ไขและให้ข้อเสนอแนะ เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ในเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความ
อนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อม
แล้วนี้ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทาง
วิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลืออง)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ผู้ประสานงาน : พระภิกษุ มหาวิริโย
โทร. ๐๘๒-๒๒๗๘๑๒๐

๒๔ ก.ย. ๒๕๖๒

ที่ ยว ๘๐๐๕.๒/ ๐๑๕

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบิ ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๕ กันยายน ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์
เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นवलภา จุลสุทธิ ผู้ช่วยอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระภักดี มหาวิริโย รหัสประจำตัวนิสิต ๖๑๐๑๒๐๔๑๑๕ นิสิตหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง
"การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าขวาง
อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต พิจารณาแล้วเห็นว่าท่าน
เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ มีความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในเรื่องเกี่ยวกับงานวิจัยดังกล่าว สามารถตรวจ
แก้ไขและให้ข้อเสนอแนะ เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ในเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความ
อนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อม
แล้วนี้ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทาง
วิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระภักดี มหาวิริโย

โทร. ๐๘๑-๐๕๗๘๑๒๐

✓ ได้ตรวจแล้วเรียบร้อยแล้ว

 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทาลฮา จุลสุทธิ)
 30 กันยายน 2562

ภาคผนวก ข

ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

๖๓๕๐๑/๒๕๖

๑๓๐๕๖๕

S. Jeev.

ผศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือ

๓.๓.๑.๒๒

Cal

(ผศ.ดร. อนุวัต กระสังข์)

3.๓.๑.๒๕๖๒

ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์เป็นรายข้อ

(Index of Item Objective Congruence : IOC) ของแบบสอบถาม

เรื่อง การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของ

องค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

ผู้วิจัย พระภักดี มหาวิริโย (สอนแก้ว)

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

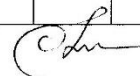
ที่	การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๑. ด้านความพอประมาณ									
๑.	อบต. มีการจัดให้ประชาชนทำโครงการแปรรูปสินค้าเพื่อใช้ภายในชุมชนเพื่อสร้างความพอเพียงโดยยึดหลักความพอประมาณ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒.	อบต. ได้มีการส่งเสริมให้ประชาชนมีการเก็บออมรายได้ สำหรับไว้ใช้ในยามจำเป็น	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓.	อบต. มีการแนะนำให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชนเกี่ยวกับการตอบสนองและความอยากมีอยากได้สินค้าและการบริการอย่างมีความพอประมาณเพื่อให้เกิดความสมดุล	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘	ใช้ได้
๔.	อบต. มีการสร้างหลักแนวความคิดให้ประชาชนในชุมชนรู้จักคิดเพื่อให้มีการดำรงชีวิตด้วยปัจจัยสี่อย่างมีความพอดี ไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไป	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒. ด้านความมีเหตุผล									
๑.	อบต. มีการส่งเสริมให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาในท้องถิ่นเกี่ยวกับเรื่องงบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างตรงไปตรงมา	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘	ใช้ได้

Cal

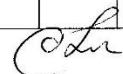
ที่	การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าขาว อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๒.	อบต. ได้มีการส่งเสริมพัฒนาด้านประเพณีศิลปวัฒนธรรม ซึ่งเป็นมรดกของท้องถิ่นโดยยึดหลักของความมีเหตุผลเป็นสิ่งสำคัญ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓.	อบต. มีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนโดยใช้หลักประชาธิปไตยเป็นที่ยึด เพื่อให้เกิดความคิดในเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔.	อบต. ได้มีการจัดประชุม และมีการให้ประชาชนได้มีการปรึกษา และทบทวนร่วมกันอย่างรอบคอบก่อนลงมือ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓. ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี									
๑.	อบต. มีการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนได้รู้จักการพึ่งพาตนเองโดยปลูกฝังในเรื่องของความคิด ความขยัน อดทน รวมถึงรู้จักการอดออมเพื่อมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒.	อบต. มีการส่งเสริมให้ประชาชน จัดตั้งวิสาหกิจชุมชนขึ้นเพื่อให้เกิดมีการสร้างอาชีพภายในชุมชน ทำให้เกิดรายได้หมุนเวียนในชุมชน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓.	อบต. มีการส่งเสริมให้คนในชุมชนอนุรักษ์ทรัพยากรภายในท้องถิ่นเช่น ป่าไม้ ลำน้ำ เพื่อให้ตระหนักถึงสิ่งที่อยู่รอบตัวเรา	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔.	ทำให้คนในชุมชนมีการพึ่งพาช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เช่น มีส่วนส่งเสริมให้ชาวบ้านช่วยเหลือกัน ในการลงแขก เกี่ยวข้าว	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ที่	การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๔. เจอนิเทศกันความรู้									
๑.	อบต.ได้ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมสำคัญในการตั้งกลุ่มการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเป็นการต่อยอดองค์ความรู้ให้คนในชุมชน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒.	อบต. ส่งเสริมให้คนในชุมชนสร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ในชุมชน เช่น การรณรงค์กิจกรรมการรักการอ่าน จัดห้องสมุดภายในชุมชน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓.	อบต. ส่งเสริมให้ชุมชนได้เรียนรู้และมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔.	อบต.ให้คนในชุมชนนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยยึดการปฏิบัติที่ถูกต้อง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๕. เจอนิเทศกันคุณธรรม									
๑.	อบต.มีการส่งเสริมและมีการพัฒนาจิตใจของประชาชนในชุมชนด้วยกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา และวันสำคัญอื่น ๆ เช่น วันพ่อแห่งชาติ วันแม่แห่งชาติ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒.	อบต.ส่งเสริมให้ประชาชนปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาในชีวิตประจำวันอย่างเคร่งครัด	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓.	อบต.ส่งเสริมให้ประชาชนภายในชุมชนสร้างจิตสำนึกในการช่วยเหลือประชาชน และชุมชนที่มีการเกิดภัยพิบัติ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔.	อบต.ได้มีการจัดให้มีกรรมทางประเพณีท้องถิ่นที่สำคัญอย่างเสมอเพื่อเป็นการฟื้นฟูศิลปะดั้งเดิมที่มีคุณค่าของชุมชนที่มีการสูญหาย เทรอถูกลืมเลือนไป เพื่อให้เกิดเป็นสิ่งที่ควรค่าแก่การรักษาต่อไป	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘	ใช้ได้

ที่	คุณภาพชีวิตประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๑. ด้านครอบครัว									
๑.	ประชาชนมีโอกาสได้รับการฝึกอบรมในเรื่องเกี่ยวกับการทำบัญชีรายรับรายจ่ายภายในครัวเรือนของตนเอง เพื่อให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในด้านของความพอประมาณ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒.	ประชาชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์และเป็นไปอย่างมีเหตุผล	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘	ใช้ได้
๓.	ประชาชนได้รับการแนะนำในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียงภายในชุมชน เพื่อให้เกิดเป็นภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘	ใช้ได้
๔.	ประชาชนได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของคนในชุมชนเพื่อให้เกิดความรอบรู้ในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๕.	ประชาชนในชุมชนได้รับการแนะนำในเรื่องของหลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นอย่างดี โดยเน้นครอบครัวเป็นหลักเพื่อให้ใช้ชีวิตอย่างพอเพียงอย่างมีคุณธรรมในการดำเนินชีวิต	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒. ด้านการงาน									
๑.	ประชาชนได้รับการส่งเสริมให้มีการประกอบอาชีพด้วยความซื่อสัตย์สุจริตไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งผิดกฎหมาย	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒.	ประชาชนได้รับการส่งเสริมอาชีพที่มีความเหมาะสมภายในชุมชน อย่างมีเหตุผล	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓.	ประชาชนได้รับการฝึกอบรมเพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำงานที่ทันสมัยโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นสำคัญ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

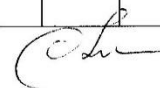
ที่	คุณภาพชีวิตประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าขาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๔.	ประชาชนได้รับการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ภายในชุมชน และเพื่อเป็นการสร้างรายได้ต่อการทำงานของผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนได้	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๕.	ประชาชนได้รับการส่งเสริมในเรื่องของการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การจัดการสวน รวมถึงการแปรรูปผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ภายในท้องถิ่น เพื่อสร้างรายได้ให้คนในชุมชน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๖.	ประชาชนได้รับการส่งเสริมคุณธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความสงบสุขภายในชุมชน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๗. ศักยภาพรวมสุข									
๑.	ประชาชนได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนในเรื่องของระบบสาธารณสุขภายในชุมชนโดยยึดหลักการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒.	ประชาชนได้รับการให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการรักษาสภาพแวดล้อมเพื่อสุขภาพที่ดีภายในชุมชนของตน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓.	ประชาชนได้รับการส่งเสริมในเรื่องของแผนการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนเพื่อสร้างสุขภาพที่ดีของคนในชุมชน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔.	ประชาชนได้รับการส่งเสริมเพื่อให้ชุมชนมีการลด ละ เลิก อบายมุข และมีการเสริมคุณธรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๕.	ประชาชนได้ร่วมเข้ารับการพัฒนาด้านการเกษตรอินทรีย์ ในชุมชนโดยนำหลักความพอประมาณมาใช้เพื่อให้ชุมชนเกิดความปลอดภัยจากสารเคมี	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ที่	คุณภาพชีวิตประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๖.	ประชาชนได้รับการสร้างและส่งเสริมกิจกรรมการรณรงค์ ให้เกิดสุขภาวะที่ดีเพื่อให้ได้รับความรู้ในเรื่องของการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔. ด้านท้องถิ่น									
๑.	ประชาชนได้เข้ารับการส่งเสริมและสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชน โดยเฉพาะในเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เกิดความรู้ที่ดี	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒.	ประชาชนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในเรื่องของการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานที่อยู่ในชุมชนท้องถิ่นของตน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓.	ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอโครงการต่าง ๆ ขึ้นภายในชุมชน เพื่อให้เกิดมีการพัฒนาที่ดีภายในท้องถิ่น โดยเน้นหลักคุณธรรม หลักความรอบรู้ เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมในชุมชน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔.	ประชาชนได้รับการแก้ปัญหาและความช่วยเหลือ รวมถึงได้รับการแนะนำในการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นจาก อบต.เป็นอย่างดี	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๕.	ประชาชนได้รับการส่งเสริมและถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญา และเพื่อให้ประชาชนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ภายในชุมชนได้	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๖.	ประชาชนได้รับการส่งเสริมให้มีการพัฒนาและรวมไปถึงการสร้างสรรค์ผลงานผลิตภัณฑ์ของท้องถิ่น เพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่ม คุ่มค่า เกิดความประหยัด	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๗.	ประชาชนได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในเรื่องของศิลปวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามภายในท้องถิ่น ทำให้ควรค่าแก่การรักษาวัฒนธรรมอันดีงามที่เกิดขึ้นในชุมชน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ที่	คุณภาพชีวิตประชาชนขององค์การบริหารส่วน ตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๘.	ประชาชนได้รับการจัดกิจกรรมประเพณีภายใน ท้องถิ่นโดยยึดหลักความมีเหตุผลเพื่อให้ประชาชน ได้เกิดความเข้าใจรวมถึงการได้รับความร่วมมือจาก ทุก ๆ ภาคส่วน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๙.	ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมชุมชน เศรษฐกิจพอเพียงอย่างสร้างสรรค์	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out)

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/ ๐๕๖

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 อาคารเรียนรวม โชนบิ ชั้น 5 ห้อง B 504
 เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอรังษีไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
 โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
 Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
 Website : gps.mcu.ac.th
 E-mail : gps@mcu.ac.th

2155
 เลขที่รับ
 - 7 ค.ค. 2562
 เวลา

๓ ตุลาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลการวิจัยเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม
 เรียน นายสุชาติ อุ่นกันทา นายกองค์การบริหารส่วนตำบลโชคชัย อำเภอค้อหลวง จังหวัดเชียงราย
 สิ่งที่มาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระภิกษุ มหาวิริโย รหัสประจำตัวนิสิต ๖๑๐๑๒๐๔๑๑๕ นิสิตหลักสูตร
 รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง
 “การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง
 อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากประชาชนในตำบลของท่าน
 จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อตรวจสอบ
 ความเที่ยงตรงของแบบสอบถามในการวิจัยซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร
 มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จาก
 ท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียน นายค อบต.โชคชัย
 เพื่อโปรดทราบ
 เพื่อเห็นสมควรแจ้ง.....

ขอแสดงความนับถือ
 (นางสาวน้ำฝน ศักดิ์แสน)
 หัวหน้าสำนักปลัด

ทศ วิภา ธีธวัชกร นารีทิพย์ นานาใจไทย
 ๖๐ ถนน ๐๔๒ ไร่ระเ็จ ตำบลโชคชัย อำเภอค้อหลวง จังหวัดเชียงราย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง)
 ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
 สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

(นายวิทย์ ศึกษานันท์)
 เจ้าพนักงานธุรการ

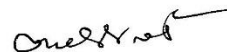
ผู้ประสานงาน : พระภิกษุ มหาวิริโย
 โทร. ๐๘๒-๒๒๗๘๑๒๐

(นางธวัลลภย์ สัมพันธ์สิทธิ์)
 ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลโชคชัย

(นายสุชาติ อุ่นกันทา)
 นายกองค์การบริหารส่วนตำบลโชคชัย

ภาคผนวก ง

ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability)

ผลการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม
 เรื่อง การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบล
 ตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย
 ผู้วิจัย พระภิกษุ มหาวิริโย (สอนแก้ว)
 หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's	
Alpha	N of Items
.951	46

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
A1	172.07	504.547	.593	.949
A2	172.00	515.724	.512	.950
A3	172.13	511.637	.533	.950
A4	171.97	507.275	.599	.949
B1	171.93	515.375	.444	.950
B2	171.77	500.806	.643	.949
B3	171.90	498.024	.763	.948
B4	171.87	505.361	.687	.949
C1	171.90	499.541	.791	.948
C2	171.97	508.102	.507	.950
C3	171.83	512.833	.426	.950
C4	172.00	513.172	.439	.950
D1	171.53	510.533	.614	.949
D2	171.97	502.033	.674	.949
D3	172.13	514.809	.365	.951
D4	172.03	502.378	.676	.949
E1	171.87	506.602	.592	.949
E2	172.07	517.651	.304	.951
E3	171.87	507.982	.558	.949
E4	171.87	500.602	.779	.948
F1	171.77	500.461	.700	.949
F2	172.03	505.413	.695	.949
F3	172.17	508.075	.500	.950
F4	171.97	504.930	.630	.949
F5	171.83	506.006	.547	.949

G1	171.97	504.309	.595	.949
G2	172.07	504.409	.678	.949
G3	172.17	516.213	.426	.950
G4	171.60	509.352	.537	.950
G5	171.83	506.489	.638	.949
G6	171.93	511.720	.549	.949
H1	172.07	514.823	.429	.950
H2	171.97	509.413	.571	.949
H3	171.97	510.516	.541	.950
H4	172.07	511.375	.453	.950
H5	171.97	518.309	.332	.951
H6	172.00	503.517	.606	.949
I1	172.13	516.257	.363	.950
I2	172.27	512.961	.438	.950
I3	171.93	515.168	.366	.951
I4	171.97	507.068	.553	.949
I5	172.27	514.754	.346	.951
I6	172.30	513.321	.450	.950
I7	172.17	512.902	.391	.950
I8	171.90	519.748	.289	.951
I9	172.03	515.757	.353	.951

ภาคผนวก จ

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย (แบบสอบถาม)

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/ ๐๓๓

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำลูกกา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

สำนักงานอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์
เลขที่ ๑๒๔๓
วันที่ 11 ต.ค. 2562
เวลา.....น.

๘ ตุลาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายสมควร นัยติบ นายกองค้การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระภักดี มหาวิริโย รหัสประจำตัวนิสิต ๖๑๐๑๒๐๔๑๑๕ นิสิตหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง
“การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง
อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากประชาชนในตำบลของท่าน
จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียน ปลัด อบต.ป่าซาง/หัวหน้าสำนักงานปลัด
 เพื่อโปรดทราบ เพื่อโปรดพิจารณา
นางนิรมล พรสิบล
11/10/62

- 1. นายสม
- 2. รองนายก อบต. 2
- 3. ปลัด
- 4. สอ.ม.ส.ด
- 5. นักศึกษา

ผู้ประสานงาน : พระภักดี มหาวิริโย
โทร. ๐๘๒-๒๒๗๘๑๒๐

สืบเอก
(บรรดล เทพสมบัติ)
หัวหน้าสำนักงานปลัด อบต.

ขอแสดงความนับถือ
 เพื่อโปรดทราบ เพื่อโปรดพิจารณา
นางนิรมล พรสิบล
11/10/62
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

(นางนิรมล พรสิบล)
ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง

11/10/62
นางนิรมล พรสิบล
11/10/62

(นายสมควร นัยติบ)
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง

16/10/62

ภาคผนวก ฉ

หนังสือขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เชิงลึก (Key Informants)

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/ ๐๓๒

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 อาคารเรียนรวม โขนบี ชั้น 5 ห้อง B 504
 เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอริ่งน้อย
 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๖๑๐๒
 โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
 Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
 Website : gps.mcu.ac.th
 E-mail : gps@mcu.ac.th

รับทราบ
 วันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๖๒
 เวลา ๑๑.๑๕ น.
 ๒๖ ตุลาคม ๒๕๖๒

๘ ตุลาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เรียน นายสมควร นัยดีบ นายกองค้การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย
 สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระภิกษุ มหาวิริโย รหัสประจำตัวนิสิต ๖๑๐๑๒๐๔๑๑๕ นิสิตหลักสูตร
 รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง
 “การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง
 อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
 ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
 วิจัยซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬ
 ลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความ
 เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง)
 ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
 สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระภิกษุ มหาวิริโย
 โทร. ๐๘๒-๒๒๗๘๑๒๐

ได้รับทราบแล้ว

ได้รับทราบแล้ว

หม่อมต. ปังอ.

๖ ตุลาคม ๒๕๖๒

มหาวิทยาลัย มอ. ๒๕๖๒

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/๐๓๒

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Website : gps.mcu.ac.th เลขรับที่ ๒๕๖๒
E-mail : gps@mcu.ac.th เลขรับที่ ๒๕๖๒

รับวันที่ 11 ต.ค. 2562
เวลา.....น.

๘ ตุลาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายทักษิณ มาลัย รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระภิกษิต มหาวิริโย รหัสประจำตัวนิสิต ๖๑๐๑๒๐๔๑๑๕ นิสิตหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง
“การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง
อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัยซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระภิกษิต มหาวิริโย
โทร. ๐๘๒-๒๒๗๘๑๒๐

(นางทักษิณ มาลัย)
รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง

๒๔ ๓๐. ๒๕๖๒

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ที่ อว ๘๐๐๕๒/๐๓๖

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โขนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอรังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

การจัดการบริหารส่วนตำบลป่าช้าง
เลขที่รับที่ 2443
รับวันที่ 11 ต.ค. 2562
เวลา.....น.

๘ ตุลาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นางสาวมัทธา แรงจันะ รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าช้าง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง
จังหวัดเชียงราย
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระภิกษุ มหาวิริโย รหัสประจำตัวนิสิต ๖๑๐๑๒๐๔๑๑๕ นิสิตหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง
“การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าช้าง
อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มี ความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัยซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

S. J. J.

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระภิกษุ มหาวิริโย
โทร. ๐๘๒-๒๒๗๘๑๒๐

ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง

S. J. J.

น.ส. สุจิตา บรรณานนท์
รองนายก อบต.ป่าช้าง

ที่ อว ๘๐๐๕๒/๐๓๓

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

เลขที่	2743
เลขรับที่
รับวันที่	11 ต.ค. 2562
เวลา น.

๘ ตุลาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นางนิรมล พรสิบลี ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลป่าขาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระภิกษุ มหาวิริโย รหัสประจำตัวนิสิต ๖๑๐๑๒๐๔๑๑๕ นิสิตหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง
“การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าขาง
อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มี ความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัยซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระภิกษุ มหาวิริโย
โทร. ๐๘๒-๒๒๗๘๑๒๐

16 ต.ค. ๖๒

ที่ อว ๘๐๐๕๒/ ๐๓๒

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบิ ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170

โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax: 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

เลขที่รับที่	2943
วันที่รับ	11 ต.ค. 2562
เวลาน.

๘ ตุลาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายธีระพงษ์ ศรีพรม รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลป่าขวาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระภักดี มหาวิริโย รหัสประจำตัวนิสิต ๒๑๐๑๒๐๔๑๑๕ นิสิตหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าขวาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดูตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ที่ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระภักดี มหาวิริโย

โทร. ๐๘๒-๒๒๗๘๑๒๐

16 ต.ค. 62

สมัคร ๒๔ ๗๗๗

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/๐๓๒

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โขนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

องค์การบริหารส่วนตำบลป่าซา
เลขรับที่ ๒๙๔๓
รับวันที่ 11 ต.ค. 2562
เวลา.....น.

๘ ตุลาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นางจิตติธิดา สิริทุมมากุล นักพัฒนาชุมชนชำนาญการ องค์การบริหารส่วนตำบลป่าซา
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระภิกษิต มหาวิริโย รหัสประจำตัวนิสิต ๖๑๐๑๒๐๔๑๑๕ นิสิตหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง
“การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซา
อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีคามจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัยซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬ
าลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(Signature)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระภิกษิต มหาวิริโย
โทร. ๐๘๒-๒๒๗๘๑๒๐

๗๗
จิตติธิดา สิริทุมมากุล
นักพัฒนาชุมชนชำนาญการ
๒๔/๑๐/๖๒

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/๑๓๒

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๘ ตุลาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายอนันต์ ศรีพรม กำนันตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระภิกษุ มหาวิริโย รหัสประจำตัวนิสิต ๖๑๐๑๒๐๔๑๑๕ นิสิตหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง
“การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง
อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัยซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬ
าลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

(นายอนันต์ ศรีพรม)
กำนัน ตำบลป่าซางผู้ประสานงาน : พระภิกษุ มหาวิริโย
โทร. ๐๘๒-๒๒๗๘๑๒๐

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/๐๓๒

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๘ ตุลาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายบุญส่ง พญาใจ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๔ ตำบลป่าขาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระภิกษิต มหาวิริโย รหัสประจำตัวนิสิต ๖๑๐๑๒๐๔๑๑๕ นิสิตหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง
“การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าขาง
อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มี ความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัยซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ผู้ประสานงาน : พระภิกษิต มหาวิริโย
โทร. ๐๘๒-๒๒๗๘๑๒๐

19/10/62

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/ ๐๓๕

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โขนบิ ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๘ ตุลาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายสมหมาย คำจ้อย ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๖ ตำบลป่าขาง อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระภิกษิต มหาวิริโย รหัสประจำตัวนิสิต ๖๑๐๑๒๐๔๑๑๕ นิสิตหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง
“การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าขาง
อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ที่ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัยซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

(นายเฉลิมเมฆ) ศิริจันท์

ผู้ประสานงาน : พระภิกษิต มหาวิริโย

โทร. ๐๘๒-๒๒๗๘๑๒๐

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/ ๐๓๒

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๘ ตุลาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายศรีนวล ศรีพรม ราษฎร หมู่ที่ ๑ ตำบลป่าขวาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระภิกษุ มหาวิริโย รหัสประจำตัวนิสิต ๖๑๐๑๒๐๔๑๑๕ นิสิตหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง
“การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าขวาง
อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ที่ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัยซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ผู้ประสานงาน : พระภิกษุ มหาวิริโย
โทร. ๐๘๒-๒๒๗๘๑๒๐

11/11/62

ที่ อว ๘๐๐๕๒/ ๐๓๒

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๘ ตุลาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายดวงทิพย์ วันตุ้ย ราษฎร หมู่ที่ ๒ ตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระภิกษุ มหาวิริโย รหัสประจำตัวนิสิต ๖๑๐๑๒๐๔๑๑๕ นิสิตหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง
“การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง
อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัยซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬา
ลกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

11/11/62

ผู้ประสานงาน : พระภิกษุ มหาวิริโย

โทร. ๐๘๒-๒๒๗๘๑๒๐

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/๐๓๒

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โขนบ ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๘ ตุลาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นางวรรณภา กาใจ ราษฎร หมู่ที่ ๑ ตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระภิกษุ มหาวิริโย รหัสประจำตัวนิสิต ๖๑๐๑๒๐๔๑๕ นิสิตหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง
“การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง
อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มี ความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัยซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระภิกษุ มหาวิริโย
โทร. ๐๘๒-๒๒๗๘๑๒๐

พิมพ์เอกสาร ๖๖ ลี

๒๕๖๒

16 | 12 | 62

ภาคผนวก ช

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง
อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

คำชี้แจง ๑. แบบสอบถามจัดทำขึ้น เพื่อศึกษาการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น ๔ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ ความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ในด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ๕ ด้าน

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ทั้ง ๔ ด้าน

ตอนที่ ๔ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ

๒. แบบสอบถามฉบับนี้ จะใช้สำหรับเก็บข้อมูลตามที่ศนของท่าน โดยผู้ศึกษาจะนำข้อมูลที่ได้ออกไปวิเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อมูลสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ปัญหาการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

๓. กรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง ผู้ศึกษาจะเก็บข้อมูลของท่านเป็นความลับ และนำเสนอเป็นภาพรวมเท่านั้น ไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อสถานภาพของท่านแต่อย่างใด จึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่าน ได้กรุณาตอบแบบสอบถามชุดนี้ให้ครบถ้วน

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความเมตตาอนุเคราะห์จากท่านผู้ตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี จึงขออนุโมทนา/ขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

พระภักดี มหาวิริโย (สอนแก้ว)

นิสิตปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๑ สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดกรอกเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความตามสภาพความเป็นจริงของผู้ตอบแบบสอบถาม (กรุณาตอบทุกข้อ)

๑.เพศ

ชาย หญิง

๒.อายุ

น้อยกว่า ๒๐ ปี ๒๐ - ๓๐ ปี ๓๑ - ๔๐ ปี
 ๔๑ - ๕๐ ปี มากกว่า ๕๐ ปี

๓.การศึกษา

ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น
 มัธยมศึกษาตอนปลาย อนุปริญญาหรือเทียบเท่า
 ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี
 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

๔.อาชีพ

เกษตรกร ทำธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย
 รับจ้างทั่วไป รับราชการ
 รัฐวิสาหกิจ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

๕.รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท ๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท
 ๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท ๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท
 ๒๐,๐๐๑ - ๓๐,๐๐๐ บาท มากกว่า ๓๐,๐๐๐ บาท

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ตามความเป็นจริง โดยมีเกณฑ์การให้ระดับคะแนนดังนี้

ระดับ ๕ หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

ระดับ ๔ หมายถึง เห็นด้วยมาก

ระดับ ๓ หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

ระดับ ๒ หมายถึง เห็นด้วยน้อย

ระดับ ๑ หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ข้อ	การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๑. ด้านความพอประมาณ						
๑.	อบต. มีการจัดให้ประชาชนทำโครงการแปรรูปสินค้าเพื่อใช้ภายในชุมชนเพื่อสร้างความพอเพียงโดยยึดหลักความพอประมาณ					
๒.	อบต. ได้มีการส่งเสริมให้ประชาชนมีการเก็บออมรายได้ สำหรับไว้ใช้ในยามจำเป็น					
๓.	อบต. มีการแนะนำให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชนเกี่ยวกับการตอบสนองและความอยากมีอยากได้สินค้าและบริการอย่างมีความพอประมาณเพื่อให้เกิดความสมดุล					
๔.	อบต. มีการสร้างหลักแนวความคิดให้ประชาชนในชุมชนรู้จักคิดเพื่อให้มีการดำรงชีวิตด้วยปัจจัยสี่อย่างมีความพอดี ไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไป					
๒. ด้านความมีเหตุผล						
๑.	อบต. มีการส่งเสริมให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาในท้องถิ่นเกี่ยวกับเรื่องงบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างตรงไปตรงมา					

ข้อ	การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๒.	อบต. ได้มีการส่งเสริมพัฒนาด้านประเพณี ศิลปวัฒนธรรม ซึ่งเป็นมรดกของท้องถิ่นโดยยึดหลักของควมามีเหตุผลเป็นสิ่งสำคัญ					
๓.	อบต. มีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนโดยใช้หลักประชาสังคมเป็นที่ตั้ง เพื่อให้เกิดความคิดในเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล					
๔.	อบต. ได้มีการจัดประชุม และมีการให้ประชาชน ได้มีการปรึกษา และทบทวนร่วมกันอย่างรอบคอบก่อนลงมือทำกิจกรรม					
๓. ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี						
๑.	อบต. มีการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนได้รู้จักการพึ่งพาตนเองโดยปลูกฝังในเรื่องของความคิด ความขยัน อดทน รวมถึงรู้จักการอดออมเพื่อมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น					
๒.	อบต. มีการส่งเสริมให้ประชาชน จัดตั้งวิสาหกิจชุมชนขึ้นเพื่อให้เกิดมีการสร้างอาชีพภายในชุมชนทำให้เกิดรายได้หมุนเวียนในชุมชน					
๓.	อบต. มีการส่งเสริมให้คนในชุมชนอนุรักษ์ทรัพยากรภายในท้องถิ่นเช่น ป่าไม้ ลำน้ำ เพื่อให้ตระหนักถึงสิ่งที่อยู่รอบตัวเรา					
๔.	ทำให้คนในชุมชนมีการพึ่งพาช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เช่น มีส่วนส่งเสริมให้ชาวบ้านช่วยเหลือกัน ในการลงแขก เกี่ยวข้าว					

ข้อ	การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๔. เงื่อนไขด้านความรู้						
๑.	อบต.ได้ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมสำคัญในการตั้งกลุ่มการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเป็นการต่อยอดองค์ความรู้ให้คนในชุมชน					
๒.	อบต. ส่งเสริมให้คนในชุมชนสร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ในชุมชน เช่น การรณรงค์กิจกรรมการรักการอ่าน จัดห้องสมุดภายในชุมชน					
๓.	อบต. ส่งเสริมให้ชุมชนได้เรียนรู้และมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับในการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง					
๔.	อบต.ให้คนในชุมชนนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยยึดการปฏิบัติที่ถูกต้อง					
๕. เงื่อนไขด้านคุณธรรม						
๑.	อบต.มีการส่งเสริมและมีการพัฒนาจิตใจของประชาชนในชุมชนด้วยกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา และวันสำคัญอื่นๆ เช่น วันพ่อแห่งชาติ วันแม่แห่งชาติ					
๒.	อบต.ส่งเสริมให้ประชาชนปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาในชีวิตประจำวันอย่างเคร่งครัด					
๓.	อบต.ส่งเสริมให้ประชาชนภายในชุมชนสร้างจิตสำนึกในการช่วยเหลือประชาชน และชุมชนที่มีการเกิดภัยพิบัติ					
๔.	อบต.ได้มีการจัดให้มีกิจกรรมทางประเพณีท้องถิ่นที่สำคัญเพื่อช่วยปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน/คนทั่วไป รวมถึงเป็นการฟื้นฟูศิลปะดั้งเดิมที่มีคุณค่าของชุมชนที่มีการสูญหาย เทรอถูกลืมเลือนไป เพื่อให้เกิดเป็นสิ่งที่ควรค่าแก่การรักษาต่อไป					

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

ข้อ	คุณภาพชีวิตประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๑. ด้านครอบครัว						
๑.	ประชาชนมีโอกาสได้รับการฝึกอบรมในเรื่องเกี่ยวกับการทำบัญชีรายรับรายจ่ายภายในครัวเรือนของตนเอง เพื่อให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในด้านของความพอประมาณ					
๒.	ประชาชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์และเป็นไปอย่างมีเหตุมีผล					
๓.	ประชาชนได้รับการแนะนำในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียงภายในชุมชน เพื่อให้เกิดเป็นภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี					
๔.	ประชาชนได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของคนในชุมชนเพื่อให้เกิดความรอบรู้ในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง					
๕.	ประชาชนในชุมชนได้รับการแนะนำในเรื่องของหลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นอย่างดี โดยเน้นครอบครัวเป็นหลัก เพื่อให้ใช้ชีวิตอย่างพอเพียงอย่างมีคุณธรรมในการดำเนินชีวิต					
๒. ด้านการงาน						
๑.	ประชาชนได้รับการส่งเสริมให้มีการประกอบอาชีพด้วยความซื่อสัตย์สุจริตไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งผิดกฎหมาย					
๒.	ประชาชนได้รับการส่งเสริมอาชีพที่มีความเหมาะสมภายในชุมชน อย่างมีเหตุมีผล					
๓.	ประชาชนได้รับการฝึกอบรมเพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำงานที่ทันสมัยโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นสำคัญ					

ข้อ	คุณภาพชีวิตประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๔.	ประชาชนได้รับการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ภายในชุมชน และเพื่อเป็นการสร้างรายได้ต่อการทำงานของผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนได้					
๕.	ประชาชนได้รับการส่งเสริมในเรื่องของการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การจักรสาน รวมถึงการแปรรูปผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ภายในท้องถิ่น เพื่อสร้างรายได้ให้คนในชุมชน					
๖.	ประชาชนได้รับการส่งเสริมคุณธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความสงบสุขภายในชุมชน					
๓. ด้านสาธารณสุข						
๑.	ประชาชนได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนในเรื่องของระบบสาธารณสุขภายในชุมชนโดยยึดหลักการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี					
๒.	ประชาชนได้รับการให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการรักษาสุขภาพแวดล้อมเพื่อสุขภาพที่ดีภายในชุมชนของตน					
๓.	ประชาชนได้รับการส่งเสริมในเรื่องของแผนการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน เพื่อสร้างสุขภาพที่ดีของคนในชุมชน					
๔.	ประชาชนได้รับการส่งเสริมเพื่อให้ชุมชนมีการลด ละ เลิก อบายมุข และมีการเสริมคุณธรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง					
๕.	ประชาชนได้ร่วมเข้ารับการพัฒนาด้านการเกษตรอินทรีย์ ในชุมชนโดยนำหลักความพอประมาณมาใช้เพื่อให้ชุมชนเกิดความปลอดภัยจากสารเคมี					

ข้อ	คุณภาพชีวิตประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๖.	ประชาชนได้รับการสร้างและส่งเสริมกิจกรรมการรณรงค์ ให้เกิดสุขภาวะที่ดีเพื่อให้ได้รับความรู้ในเรื่องของการมีสร้างภูมิคุ้มกันโรค และการสร้างความแข็งแรงของร่างกาย					
๔. ด้านท้องถิ่น						
๑.	ประชาชนได้เข้ารับการส่งเสริมและสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชน โดยเฉพาะในเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เกิดความรู้ที่ดี					
๒.	ประชาชนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในเรื่องของการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานที่อยู่ในชุมชนท้องถิ่นของตน					
๓.	ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอโครงการต่าง ๆ ขึ้นภายในชุมชน เพื่อให้เกิดมีการพัฒนาที่ดีภายในท้องถิ่น โดยเน้นหลักคุณธรรม หลักความรอบรู้ เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมในชุมชน					
๔.	ประชาชนได้รับการแก้ปัญหาและความช่วยเหลือ รวมถึงได้รับการแนะนำในการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นจาก อบต. เป็นอย่างดี					
๕.	ประชาชนได้รับการส่งเสริมและถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญา และเพื่อให้ประชาชนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ภายในชุมชนได้					
๖.	ประชาชนได้รับการส่งเสริมให้มีการพัฒนาและรวมไปถึงการสร้างสรรคผลงานผลิตภัณฑ์ของท้องถิ่น เพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่ม คุ่มค่า เกิดความประหยัด					
๗.	ประชาชนได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในเรื่องของศิลปวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามภายในท้องถิ่น ทำให้ควรค่าแก่การรักษาวัฒนธรรมอันดีงามที่เกิดขึ้นในชุมชน					

ข้อ	คุณภาพชีวิตประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๘.	ประชาชนได้รับการจัดกิจกรรมประเพณีภายในท้องถิ่นโดยยึดหลักความมีเหตุผลเพื่อให้ประชาชนได้เกิดความเข้าใจรวมถึงการได้รับความร่วมมือจากทุก ๆ ภาคส่วน					
๙.	ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมชุมชนเศรษฐกิจพอเพียงอย่างสร้างสรรค์					

ตอนที่ ๔ ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

๑. ด้านครอบครัว

ปัญหา อุปสรรค.....

ข้อเสนอแนะ.....

๒. ด้านการงาน

ปัญหา อุปสรรค.....

ข้อเสนอแนะ.....

๓. ด้านสาธารณสุข

ปัญหา อุปสรรค.....

ข้อเสนอแนะ.....

๔. ด้านท้องถิ่น

ปัญหา อุปสรรค.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

--ขออนุโมทนา /ขอบคุณในการตอบแบบสอบถาม--

ภาคผนวก ซ

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
เรื่อง การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
ขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง
อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

คำแนะนำ ๑. แบบสัมภาษณ์นี้ประกอบด้วยประเด็นการสัมภาษณ์ จำนวน ๒ ตอน

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ นามสกุล

อายุ.....ปี วุฒิการศึกษา.....อาชีพ.....

ตำแหน่ง / หน้าที่รับผิดชอบปัจจุบัน.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

หน่วยงานที่สังกัด.....

วัน/เดือน/ปี ที่ให้สัมภาษณ์..... เวลา.....

ตอนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์

เกี่ยวกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

๑) สภาพพื้นที่ทั่วไปขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงรายเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

๒) ท่านมีแนวทางในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างไรใน ๔ ด้าน ดังต่อไปนี้

๒.๑ ด้านครอบครัว

.....

.....

.....

.....

.....

๒.๒ ด้านการทำงาน

.....

.....

.....

.....

.....

๒.๓ ด้านสาธารณสุข

.....

.....

.....

.....

.....

๒.๔ ด้านท้องถิ่น

.....

.....

.....

.....

.....

๓) ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ของ
องค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย มีอะไรบ้างและแนวทางการ
แก้ไขควรเป็นอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

๔) ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ (เพิ่มเติม)

.....
.....
.....
.....

ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านในความอนุเคราะห์สำหรับการให้สัมภาษณ์ในครั้งนี้

พระภักดี มหาวิริโย (สอนแก้ว)

นิสิตหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ฅ

ภาพถ่ายการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วน

ตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

ภาพถ่ายแสดง วันเวลา สถานที่ และการให้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อการวิจัย ดังนี้

๑. ภาพถ่ายการสัมภาษณ์

นายสมควร นัยดีบ นายกององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง
เมื่อวันที่ ๑๖ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ เวลา ๑๐.๓๕ น.

๒. ภาพถ่ายการสัมภาษณ์

นางนิรมล พรสีบ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง
เมื่อวันที่ ๑๗ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ เวลา ๑๐.๐๐ น.

๓. ภาพถ่ายการสัมภาษณ์

นายธีระพงษ์ ศรีพรม รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง
เมื่อวันที่ ๑๗ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ เวลา ๑๐.๓๐ น.

๔. ภาพถ่ายการสัมภาษณ์

นายสมหมาย คำจ้อย ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๖ ตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง
เมื่อวันที่ ๑๘ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ เวลา ๑๔.๒๐ น.

๕. ภาพถ่ายการสัมภาษณ์

นายบุญส่ง พญาใจ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๙ ตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง
เมื่อวันที่ ๑๙ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ เวลา ๐๘.๓๐ น.

๖. ภาพถ่ายการสัมภาษณ์

นายอนันต์ ศรีพรม กำนันตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง

เมื่อวันที่ ๑๙ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ เวลา ๑๖.๐๐ น.

๗. ภาพถ่ายการสัมภาษณ์

นายทักษิณ มาลัย รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง

เมื่อวันที่ ๒๔ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ เวลา ๐๙.๓๐ น.

๘. ภาพถ่ายการสัมภาษณ์

นางสาวมุกิตา แร่งจินะ รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง
เมื่อวันที่ ๒๔ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ เวลา ๑๐.๐๐ น.

๙. ภาพถ่ายการสัมภาษณ์

นางชิตฐิตา สิริทุมมากุล นักพัฒนาชุมชนชำนาญการ อบต.ป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง
เมื่อวันที่ ๒๔ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ เวลา ๑๐.๓๐ น.

๑๐. ภาพถ่ายการสัมภาษณ์

นายศรีนวล ศรีพรม ราษฎร หมู่ที่ ๑ ตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย
เมื่อวันที่ ๑๑ เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๒ เวลา ๐๙.๓๐ น.

๑๑. ภาพถ่ายการสัมภาษณ์

นายดวงทิพย์ วันต้อย ราษฎร หมู่ที่ ๖ ตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย
เมื่อวันที่ ๑๑ เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๒ เวลา ๑๐.๐๐ น.

๑๒. ภาพถ่ายการสัมภาษณ์

นายวรรณ กาใจ ราษฎร หมู่ที่ ๑ ตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย
เมื่อวันที่ ๑๖ เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ เวลา ๑๘.๐๐ น.

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ ฉายา/นามสกุล : พระภักดี มหาวิริโย (สอนแก้ว)
- วัน เดือน ปีเกิด : วันพฤหัสบดี ที่ ๑๕ เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๑
- ภูมิลำเนาที่เกิด : ๑๓๑ หมู่ ๑ ตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย
- การศึกษา : นักธรรมชั้นเอก สำนักเรียนคณะจังหวัดลำพูน
พุทธศาสตรบัณฑิต (พธ.บ) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ผลงานทางวิชาการ : พระภักดี มหาวิริโย. “การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการออก-
กฎหมายเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา”. **วารสารสมาคมศิษย์เก่า
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๑ (มกราคม
– มิถุนายน ๒๕๖๑): ๑๕-๒๔.
: พระภักดี มหาวิริโย. “การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตาม
หลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง
อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย”. **วารสารการบริหารนิติบุคคล
และนวัตกรรมท้องถิ่น**. ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓):
๓๓-๔๖.
- อุปสมบท : วันที่ ๑๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ (พัทธสีมา วัดป่าซางบุนนาค)
- สังกัด : วัดดอยกู่ (วัดประจำตำบล)
- ศึกษาดูงาน : ศึกษาดูงานภายในประเทศ ณ องค์การบริหารส่วนตำบลดอนหญ้านาง
อำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑)
: ศึกษาดูงานต่างประเทศ ณ ประเทศไต้หวัน (๘-๑๑ กรกฎาคม ๒๕๖๑)
- ปีที่เข้าศึกษา : พ.ศ. ๒๕๖๑
- ปีที่สำเร็จการศึกษา : พ.ศ. ๒๕๖๓
- ที่อยู่ปัจจุบัน : วัดดอยกู่ เลขที่ ๑๙๕ หมู่ที่ ๑ ตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง
จังหวัดเชียงราย ๕๗๒๑๐ โทร ๐๘๒-๒๒๗๘๑๒๐
E-mail: Pd.reserch@gmail.com